PROVINCIE UTRECHT

Concept notulen

OPENBARE VERGADERING PROVINCIALE STATEN VAN UTRECHT

Jaar	**2021**
Vergaderdatum	**14 april 2021**
Publicatiedatum	**3 mei 2021**

Inhoudsopgave

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht 3

Opening 4

Vaststellen agenda 4

Vragenhalfuur 6

Statenvoorstel benoeming voorzitter Commissie M&M en plaatsvervangend voorzitter Commissie BEM (PS2021PS01) 8

Statenvoorstel Wijziging grensbedrag lastneming meerjarige projectsubsidies - 2021 (PS2021FAC02) 8

Statenvoorstel Privacybeleid 2021-2025 (PS2021BEM08) 8

Statenvoorstel Tramkruising Symfonielaan Nieuwegein (PS2021MM03) 8

Statenvoorstel voorstellen voor FAC n.a.v. Evaluatie (PS2021FAC03) 8

Statenvoorstel Instrumentenkader uitvoering groene contour (PS2021RGW01) 9

Statenvoorstel Sterk Utrechts Bestuur (PS2021BEM07) 25

Statenvoorstel Beleidskader sport en bewegen 2021-2025 'Sport en bewegen geeft nieuwe energie' (PS2021 BEM06) 36

Statenvoorstel Provinciale Voedselagenda 2021-2023 (PS2021RGW02) 55

Statenvoorstel Kaderstelling governance recreatieschappen (PS2021BEM09) 66

Actualiteitenmotie Houd de opwaardering van de NRU op het juiste Spoor, ingediend door de VVD 83

Statenvoorstel participatieplan Nieuwe OV concessie 2025 (PS2021MM04) 87

Statenvoorstel Verlengen studiefase Programma Toekomst N201 (PS2021MM01) 98

CONCEPT

afscheid van Statenleden De heer Van Oort (ChristenUnie), mevrouw Pouw-Verweij (JA21) en de heer Boswijk (CDA) 115

Sluiting 124

Toezeggingen 126

Index 127

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht

Aanwezig: de heer J.J. Bart, Utrecht (GroenLinks), de heer S.A. Berlijn, Utrecht (JA21), mevrouw A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede (GroenLinks), de heer ing. D.G. Boswijk, Wilnis (CDA), de heer mr. B.M.H. de Brey MBA Doorn (VVD), mevrouw E.J. Broere-Kaal, Soest (PVV), mevrouw H. Chidi, Amersfoort (D66), de heer R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin (PVV), de heer ing. B.C. van den Dikkenberg, Elst (SGP), de heer drs. E.H.R. Dinklo, Driebergen (JA21), de heer M.J. de Droog Msc. RA, Utrecht (D66), de heer M.E.J. Eggermont, Utrecht (SP), mevrouw M. van Elteren, Woudenberg (GroenLinks), de heer M.C. Fiscalini, Maarssen (JA21), mevrouw J.C.A.M. van Gilse Bsc, Utrecht (VVD), mevrouw mr. N.M. Groen MA, Doorn (GroenLinks), mevrouw N. de Haan-Mourik, Amersfoort (ChristenUnie), de heer J.A. de Harder, Bunschoten-Spakenburg (ChristenUnie), mevrouw W.M.M. Hoek, Vreeland (50Plus), mevrouw drs. J.P. d'Hondt, Utrecht (PvdA), de heer drs. B.C. de Jager, Loenen (VVD), de heer V.C. Janssen, Amersfoort (VVD), mevrouw M. de Jong, Utrecht (GroenLinks), de heer drs. E.A. Kamp, Doorn (D66), de heer dr. A.R.S. Karataş, Utrecht (GroenLinks), mevrouw H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg (Partij voor de Dieren), de heer drs. A.H.L. Kocken, Utrecht (VVD), mevrouw T. Koelewijn-Koelewijn RDM, Bunschoten (CDA), mevrouw N.A. Krijgsman, Utrecht (PvdA), mevrouw M. Lejeune-Koster, Linschoten (PvdA) mevrouw O. De Man, Zeist (VVD), de heer drs. J.H. van Oort, Utrecht (ChristenUnie), de heer ing. D.A. Oude Wesselink, Utrecht (GroenLinks), de heer Y.V. Potjer, Utrecht (JA21), mevrouw N.J.F. Pouw-Verweij MSc. (JA21), mevrouw H.J. Rikkoert Msc. Utrecht (ChristenUnie), de heer A.G. van Schie, Utrecht (VVD), de heer W. van der Steeg, De Meern (Partij voor de Dieren), de heer H.O. Suna, Soest (PvdA), mevrouw mr. S.F. van Ulzen, Zeist (VVD), mevrouw L.E. Veen, Utrecht (D66), mevrouw T.M.S. Vrielink, Amersfoort (GroenLinks), mevrouw L.M. Welschen-van der Hoek, Zeist (CDA), de heer W.J.A. Weyers, Zeist (JA21), de heer C. Westerlaken, Lopik (CDA),mevrouw ir. M. de Widt MPM, Utrecht (D66), de heer W.G.J Wijntjes RA, Nieuwegein (CDA)

Afwezig: mevrouw H. Bittich, Utrecht (Lijst Bittich), mevrouw A.M. Poppe, IJsselstein (SP),

Aanwezig: gedeputeerden mevrouw drs. H.G.J. Bruins Slot, Utrecht (Natuur, Landbouw, Bodem & Water, Sport en Bestuur), de heer ir. H.P. van Essen, Utrecht (Ruimtelijke Ontwikkeling, Omgevingsvisie, Energietransitie en Klimaat), de heer ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort (Binnenstedelijke Ontwikkeling, Wonen, Cultuur en Gezonde leefomgeving), de heer A.J. Schaddelee, Houten (Mobiliteit, Recreatie en Toerisme, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, Communicatie en Participatie), de heer R.C.L. Strijk, Utrecht (Financiën, Organisatie, Economie en Europa)

Afwezig:

Statenbrede voorbereidende vergadering op woensdag 14 april 2021
Statenvoorzitter: de heer mr. J.H. Oosters, commissaris van de Koning
Plaatsvervangend statenvoorzitter: mevrouw H.J. Keller
Griffier: de heer dr. R.J. Poort en mevrouw mr. C.A. Peters
Verslaglegging: De heer R. Schotsman (Notuleerservice Nederland)

De **VOORZITTER** opent de vergadering om 10.30 uur.

1.
Opening

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik wil u vragen om uw zetel in te nemen voor zover u hier in de Statenzaal aanwezig bent en ik heet ook alle anderen die via de livestream aan onze vergadering deelnemen van harte welkom. En alle anderen die onze vergadering volgen, eveneens van harte welkom. Ik ben, zie ik aan de geruststellende blikken op het scherm hoorbaar geloof ik, dus, nou, fantastisch. Dan staat niets ons in de weg om met onze Statenbrede voorbereidende vergadering van 14 april te beginnen. Ik meld u dat mevrouw Poppe en mevrouw Bittich zich afwezig hebben gemeld. Ik meld u ook, en dat is een hele verheugende mededeling, dat mevrouw Bittich bevallen is van een zoon afgelopen weekend, Adam geheten. Wij feliciteren haar en haar man vanzelfsprekend van harte met deze geboorte en er zullen ook gelukwensen met iets daarbij in haar richting gaan. Ik heb verder geen berichten van aanwezigheid of afwezigheid, maar goed, vanavond bij de officiële Provinciale Statenvergadering van half tien zullen we dat nog een keer officieel vaststellen, wie er allemaal deelnemen. Ik meld u in ieder geval wel dat het eerste deel van deze vergadering griffier Ruud Poort aanwezig is omdat Carin Peters vanwege privéomstandigheden pas na de lunch kan aansluiten.

2.
Vaststellen agenda

De **VOORZITTER**: Dus daarvan akte, allemaal, en kom ik toe aan agendapunt 2, en dat is het vaststellen van onze agenda en daar wil ik u een aantal dingen bij vertellen voordat ik dat in bespreking geef. Vanmorgen hebben wij even overleg gehad met alle fractievoorzitters en daarin is vastgesteld dat agendapunt, nu ben ik in de war, er staat hier zeven, maar op mijn lijst is het acht. Ja, agendapunt acht inmiddels, dat is het Statenvoorstel voor de FAC naar aanleiding van de evaluatie, dat dat een hamerstuk zal zijn. Dus daarvan akte.

Ik meld u ook dat we straks overgaan naar agendapunt 3, Vragenhalfuurtje omdat er vragen zijn ingediend door de ChristenUnie dus die krijgen straks het woord bij agendapuntpunt 3 en daarom is de nummering ook wat aangepast. Voorts wijs ik u erop dat in overleg met de fractievoorzitters is afgesproken om agendapunten, wat nu 10 is, Sterk Utrechts Bestuur, om te ruilen met agendapunt wat nu 12 is, Provinciale Voedselagenda, dit stond eerst andersom en is logistiek aangepast en dezelfde wijziging van agendapunten is toegepast bij het Statenvoorstel governance recreatieschappen wat nu voor de actualiteitenmotie van de VVD is gepland. Dus dat wordt 13 en dan de actualiteitenmotie 14, ook omdat de logistiek voor de woordvoerders Mobiliteit dan wat handiger is. Dat zijn de opmerkingen die is voor deze agenda heb, zij het dat ik u erop wijs dat voorzien is in een eindtijd van deze vergadering van zes uur vanavond. In de hoop en de veronderstelling dat we dan alle inhoudelijke punten met elkaar hebben kunnen bespreken. Mede namens de fractievoorzitters zeg ik u dat we daar goede hoop op hebben, dat dat lukt omdat heel veel debatten kleine debatten zijn en die gaan in één termijn, dus ik hoop dat u daar ook aan mee wilt werken. Mocht evenwel het niet zo zijn dat wij alle inhoudelijke voorstellen om zes

uur hebben behandeld, dan wordt er volgende week woensdagavond om zeven uur opnieuw vergaderd, eerst een voorbereidende Statenvergadering en dan een stemming over de voorstellen die nog niet behandeld zijn. Wij zullen hoe dan ook vanavond om half tien een officiële digitale Statenvergadering hebben waarin wij stemmen over de voorstellen die we vandaag wel behandeld hebben. Dus dat even voor de agenda. U krijgt zo het woord mevrouw Hoek. Maar dan maak ik even mijn verhaal helemaal af. In ieder geval is het zo dat wij om zes uur stoppen, dan is er dinerpauze en kunt u eventueel een uur gebruiken ook voor fractieberaad en om zeven uur precies start in deze Statenzaal de afscheidsbijeenkomst voor onze Statenleden, de heren Van Oort en Boswijk en mevrouw Pouw. Dat zullen we feestelijk maar ook wel weer met gepaste afstand doen dus u krijgt ook te zijner tijd van de griffie te horen hoe we dat in de logistiek in de zaal zullen doen. Maar iedereen krijgt de gelegenheid, vanzelfsprekend, om afscheid te nemen van onze Statenleden. Dat doen we dus precies om zeven uur, dat zij ook weten dat ze op dat moment welkom zijn. Vanavond om half tien openen we de digitale Statenvergadering, dus u hebt de gelegenheid om na het afscheid van de Statenleden huiswaarts te gaan en de digitale vergadering van huis uit bij te wonen, daar aan deel te nemen. Het is wel zo dat we tijdens die digitale vergadering beginnen met de beëdiging van een drietal nieuwe Statenleden en een commissielid. Nou, dat doen we hier op de te doen gebruikelijke wijze en nou ja, dat moet in de officiële Statenvergadering, vandaar dat dat vanavond om half tien gebeurt en dat is ook vanzelfsprekend afgestemd met de betrokkenen. En daarna gaan we stemmen over de voorstellen die we vandaag behandeld hebben. Dat is allemaal wat mij betreft voor de orde. Ik kijk even of daar opmerkingen over zijn. Ik zag mevrouw Hoek.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ja voorzitter, ik wilde even opmerken, ik heb hier de agenda voor me via GO en ik weet niet wie er nog meer via GO de agenda volgen maar er staat: afscheid Statenleden, de heer Van Oort et cetera om 17 uur. Dus ik wilde dat eventjes duiden dat dat voor sommigen wel, zeker die hier niet aanwezig zijn en misschien iets later inloggen, dat dat wel een dingetje is, dat het in GO in ieder geval niet staat zoals het is. Laat ik het zo zeggen.

De **VOORZITTER**: Nee. Dank voor uw opmerkzaamheid, dat zullen we nog even aanpassen, maar het is dus om elk misverstand te voorkomen, vanavond om zeven uur.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Schie.

De heer **VAN SCHIE**: Ja, om de vergadering van vanavond niet te veel te belasten, meneer de voorzitter, zou ik een opmerking willen maken over de lijst moties. Die staat nu niet op de agenda, maar vanavond wel. Maar dat is dan de digitale vergadering en ik wou er nu een opmerking bij maken.

De **VOORZITTER**: Ja, als dat een hele korte is dan geef ik u daar nu gelijk de gelegenheid voor, gaat uw gang.

De heer **VAN SCHIE**: Dank voorzitter, want motie 101 staat daar als oordeel Staten met betrekking tot afhandeling. In BEM stond deze anders, dus dat is even verwarring. Wat ons betreft is de motie 101 van de fractie van 50PLUS in elk geval nog niet afgedaan. Juist nu zien we ook dat het belang van voorzieningen in de recreatiegebieden heel erg onder druk staat. Vooral nu de horeca dicht is. De VVD wacht nog op een verslag van de gesprekken die de gedeputeerde heeft toegezegd te zullen voeren met belangenorganisaties en ook het antwoord op de concreet gestelde vragen in de agendering van de commissiebehandeling. Dus wat ons betreft nog niet afgedaan.

De **VOORZITTER**: Goed, waarvan akte, denk ik. Het zal een vervolg tijdens onze beraadslagingen krijgen. Goed, verder over de agenda en de voorstellen die ik daarbij

gedaan heb. Is niet het geval en gaan we het dus op deze manier met elkaar vandaag proberen af te handelen. Dank daarvoor.

3.
Vragenhalfuur

Vragen van het Statenlid Rikkoert inzake drugsgebruik leidt tot verkeersongevallen.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik vervolgens bij agendapunt 3 en dat is het vragenhalfuur. Er zijn vragen aangekondigd door de ChristenUnie. Mevrouw Rikkoert, u heeft het woord.

Mevrouw **RIKKOERT**: Bedankt voorzitter. Vandaag zijn de cijfers door het CBS gepubliceerd over het aantal verkeersdoden in Nederland en ook in de provincie Utrecht. In Utrecht werden in 2020 door het CBS in totaal 33 verkeersdoden geregistreerd waarvan 16 fietsers en zes inzittenden van auto's. Daarnaast waren er doden te betreuren bij voetgangers, e-bikes, bromfietsers en motorrijders. Zolang er doden of zwaargewonden vallen blijft verkeersveiligheid een grote en belangrijke opgave wat ons betreft. De afgelopen tijd zijn er informatiesessies geweest en investeert de provincie in verkeersveiligheid. Er lijkt alleen één taboe omtrent verkeersveiligheid, namelijk drugs. In de media wordt met enige regelmaat melding gemaakt van drugsgebruik door de vermoedelijke veroorzaker van een ongeluk. Waarom wordt er beleidsmatig dan zo weinig gesproken over drugs en lachgas in het verkeer. Het gebruik van partydrugs of lachgas lijkt onschuldig, maar het reactievermogen neemt sterk af. Het is dan onverantwoord om deel te nemen aan het verkeer. De Hersenstichting riep het kabinet al op om lachgas te verbieden voor recreatief gebruik. Rijden onder invloed van alcohol en meerdere soorten drugs is verboden maar het is onnavolgbaar dat dat niet geldt voor alle drugs die de rijvaardigheid negatief beïnvloeden. In het nieuws is geregeld te lezen dat drugs een oorzaak is verkeersongevallen. Onlangs ontspoorde een complete tram bij stadion FC Utrecht na een aanrijding met een bestelbus. De bestuurder van de bestelbus bleek onder invloed van drugs. Dit is een erg verontrustende trend. De ChristenUnie vraagt de gedeputeerde dan ook in het licht van de verkeersveiligheid het volgende: Kan het college per categorie verkeersdeelnemer, dus dan bedoel ik automobilist, de inzittenden van de auto, de motorrijder, brommer, e-bike, fiets en voetganger aangeven hoeveel verkeersdoden er precies in de provincie vielen in 2020? Een andere vraag is: Heeft de provincie een beeld bij hoeveel ongelukken er sprake is van het gebruik van drugs of lachgas? Registreert de provincie deze cijfers? Zo niet, is de gedeputeerde bereid dit te gaan doen? Is de gedeputeerde bereid om een lobby te starten om het probleem rondom verkeersdeelname en drugsgebruik aan te kaarten bij het IPO bij de VNG, bij Veilig Verkeer Nederland en het Rijk? En tot slot: Is de gedeputeerde bereid om schade aan de provinciale eigendommen, veroorzaakt door ongelukken met drank- of drugsgebruik te verhalen op de dader? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Rikkoert. In ons midden is gedeputeerde Schaddelee, en die gaat uw vraag beantwoorden.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Dank u wel voorzitter. Goede, actuele vraag ook omdat juist vandaag het CBS weer met actuele cijfers is gekomen rond dodelijke slachtoffers van verkeersongevallen uit 2020. Wij hebben die cijfers vanmorgen ook zelf voor het eerst gekregen dus die moeten we al provincie echt nog analyseren en ook goed vergelijken met de cijfers die wij zelf bijhouden. Want wij hebben zelf ook vrij uitgebreide verkeersanalyses waarbij ook allerlei cijfers wel bekend zijn. Maar het is ook goed om te

kijken van wat wij leren van de cijfers van het CBS. De trend die wij met name zien en dat is overigens een trend waar Utrecht niet uniek in is, maar die we in alle provincies wel zien, is dat er relatief veel verkeersslachtoffers zijn van kwetsbare verkeerdeelnemers. Zoals ik de cijfers nu zag, zijn er 33 verkeersdoden gevallen het afgelopen jaar in de provincie Utrecht, waarvan overigens zes op provinciale wegen. Het zijn dus niet alleen provinciale wegen. In maar een paar gevallen zijn het automobilisten en in veel gevallen zijn het, wat we noemen, de kwetsbaarder verkeersdeelnemers. Mensen op een scooter of op een fiets of op een e-bike of voetgangers. Het is goed om daar steeds de vinger aan de pols te houden. We hebben u recent ook in een informatiesessie meegenomen in wat wij daar ook qua analyse allemaal mee doen. U kaart het specifieke punt aan van het drugsgebruik en lachgasgebruik. Nou, dat is voor ons wat moeilijker te herleiden, van in hoeveel gevallen daar nou sprake van is, omdat wij daarbij heel erg afhankelijk zijn van de verslaglegging door de politie. De politie is daar vaak heel erg terughoudend in want ook de aangescherpte AVG-wetgeving geeft niet de ruimte aan de politie om per ongeval communicatie uit te laten gaan over was er nou drugs in het spel of anderszins. We zijn daar afhankelijk van de verslaglegging door de politie. De politie is erg terughoudend en wetgeving maakt het moeilijk om op ongevalsniveau te ontsluiten wat de rol van drugs was. Het wordt dus ook niet door de provincie geregistreerd en wij hebben daar zelf ook niet de middelen voor. Maar we hebben wel mogelijkheden om daar iets meer inzicht in te krijgen maar dan gaat het met name over het verbaliseren. Want je ziet gelukkig dat de politie de afgelopen jaren steeds vaker verbalen uitschrijft op het moment dat er sprake is van drugsgebruik. Die informatie is bij ons bekend. Gebruiken we ook al in de beleidsvorming maar het is, denk ik, goed als wij dat ook op een manier doen die inzichtelijk is voor de Staten. Dus op het moment dat wij weer verkeersveiligheidscijfers met u delen, dat wij daar in ook dat inzicht delen over wat we zien op basis van die verbalen van de politie rond drugsgebruik aan ontwikkelingen en hoe vaak daar processen verbaal op zijn geschreven.

U noemt het woord taboe. Het is denk ik goed om daar wel een kleine knip te maken want beleidsmatig is dat taboe er niet zozeer. Het is voor ons als provincie en hoe we samenwerken met gemeenten en met het Rijk ook best wel een behoorlijk speerpunt, dat we echt wel het onderwerp drugs neerzetten als levensgevaarlijk. Het taboe is misschien wel als je wat meer kijkt naar het publieke debat. Daar zit soms nog wel een beetje van: nou ja, lachgas, in hoeverre beïnvloedt dat nou? Of: een jointje, hoe veel kwaad kan dat nou? Ik denk dat het goed is, de vraag zoals u stelt, draagt daar wel aan bij, als we daar met elkaar ook, in het publieke debat soms aandacht voor hebben. Want dat draagt bij aan bewustwording en het is denk ik ook nodig om op die manier samen het verkeer veiliger te maken. Drugsgebruik in het verkeer is niet normaal en absoluut onverantwoord en dat zouden we wat vaker tegen elkaar moeten zeggen. Het is denk ik ook goed om daar aandacht voor te hebben. U vraagt: kunt u daar op het gebied van lobby mee aan de gang. De problematiek is bekend, het is een belangrijk onderwerp, ook in het Regionaal Strategisch Plan Verkeersveiligheid waarbij we ook inzetten op een combinatie van educatie en handhaving. Maar ik neem uw oproep zeker ter harte om in de lobby nog vaker en nog wat nadrukkelijker aandacht te vragen voor het drugsgebruik in het verkeer. Uw laatste vraag ging over het verhalen van schade op de dader. Ook daar zijn we vaak weer afhankelijk van het onderzoek wat het OM doet en de manier waarop de politie de vervolging inzet. Waar schuld is en waar schade is, daar gaan wij als provincie altijd aan de slag met het verhalen van die schade op mogelijke daders. Tot zo ver.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Voldoende mevrouw Rikkoert voor nu denk ik. Dank aan de gedeputeerde voor zijn antwoord. De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: voorzitter, mag ik nog een kleine aanvulling geven over veiligheid in verkeer? Dat is vandaag niet gepubliceerd maar wat ik wel onder de aandacht wil brengen

is hetzelfde gedrag en veiligheid op het water. Ik wil toch even zeggen, daar vallen ook doden door.

De **VOORZITTER**: Eens, mevrouw Hoek maar in ieder geval is hier nu even de relevantie dat de gedeputeerde Mobiliteit in zijn rol is aangesproken. Dank voor uw aanvullende punt maar ik denk dat we, ook met het oog op de tijd nu even moeten vaststellen dat het voldoende is. U heeft uw punt gemaakt. Dank u wel. Ik dank de gedeputeerde en vraag of mevrouw Bruins Slot zich klaar wil maken voor de volgende agendapunten en u wil vervangen hier achter de tafel. Dames en heren, dan zijn wij toe aan een aantal hamerstukken.

4.
Statenvoorstel benoeming voorzitter Commissie M&M en plaatsvervangend voorzitter Commissie BEM, plaatsvervangend lid van de Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer (PS2021PS01)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Te beginnen bij agendapunt 4, Statenvoorstel benoeming voorzitter Commissie M&M en plaatsvervangend voorzitter Commissie BEM en plaatsvervangend lid van de Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer, allemaal in een moeite door. Dank en felicitaties voor diegenen die zijn benoemd.

5.
Statenvoorstel Wijziging grensbedrag lastneming meerjarige projectsubsidies - 2021 (PS2021FAC02)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Vijf, Statenvoorstel Wijziging grensbedrag lastneming meerjarige projectsubsidies – 202. Daar stemt u mee in, dank u wel.

6.
Statenvoorstel Privacybeleid 2021-2025 (PS2021BEM08)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Zes, Statenvoorstel Privacybeleid 2021-2025. Daar kunt u ook mee instemmen, dank u wel.

7.
Statenvoorstel Tramkruising Symfonielaan Nieuwegein (PS2021MM03)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Agendapunt 7, het Statenvoorstel Tramkruising Symfonielaan Nieuwegein. Daar kunt u mee instemmen.

8.
Statenvoorstel voorstellen voor FAC n.a.v. Evaluatie (PS2021FAC03)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Agendapunt 8, Statenvoorstel voorstellen voor FAC n.a.v. Evaluatie. Daar kunt u ook mee instemmen. Dank u wel.

9.
Statenvoorstel Instrumentenkader uitvoering groene contour (PS2021RGW01)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Dan zijn wij bij agendapunt 9, en dat is het Statenvoorstel Instrumentenkader uitvoering groene contour. Ik wijs u erop dat het een klein debat is en ik geef graag degenen het woord die zich daar voor hebben opgegeven en ik begin met mevrouw Van Elteren van GroenLinks. Mevrouw Van Elteren, gaat uw gang.

Mevrouw **Van Elteren**: Dank u wel voorzitter. GroenLinks is blij dat het instrumentenkader voor de groene contour nu voor ligt en de realisatie van de groene contour daarmee een flinke impuls krijgt. Dat is belangrijk want de groene contour is een belangrijke schakel voor een sterk NatuurNetwerk en het was voorheen niet voor niets onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Zeker in tijden waarin we te maken hebben met de stikstof- en biodiversiteitscrisis is dat belangrijker dan ooit tevoren. We hebben dan ook een mooie ambitie gesteld: minimaal 400 hectare realisatie in 2023 en 3.000 hectare voor 2040. Met dit instrumentarium kunnen we stevig aan de slag met de mooie en noodzakelijke opgave die voor ons ligt. 400 hectare realisatie is natuurlijk al snel, zeker als je bedenkt dat een deel van het instrumentarium pas vanaf het najaar van 2021 of voorjaar 2022 ingezet kan worden. Het is dan ook belangrijk dat de realisatie van de groene contour snel van de grond komt en op koers blijft. Daarom dienen wij, samen met de mede-indieners PvdA, CDA en ChristenUnie de motie ‘Groene contour, op koers’ in, waarin wij het college vragen om ons jaarlijks te informeren over de voortgang van de realisatie van de groene contour en om tijdig aanvullende instrumenten aan Provinciale Staten voor te leggen wanneer verwacht wordt dat de doelstelling van 400 hectare in 2023 niet gerealiseerd kan worden. Want, zoals in de commissievergadering al werd gezegd, het college heeft inderdaad geen glazen bol, maar door kritisch te blijven kijken naar het behaalde aantal hectares en het aantal hectares in de pijplijn, moet het toch tenminste mogelijk zijn om een goede voorspelling te doen over de nabije toekomst.

GroenLinks vindt het daarnaast ook van belang om niet alleen vanuit het instrumentenkader naar de mogelijkheden voor realisatie te kijken. Maar ook vanuit andere programma’s zoals Stikstof, Bodemdaling, Groen Groeit Mee en Klimaatadaptatie en te zoeken naar mogelijke meekoppelkansen en deze kansen ook te benutten. Het gaat hier namelijk om verschillende maatschappelijke opgaven die deels in dezelfde gebieden kunnen vallen. Het is zonde als daar een te scherpe scheidslijn tussen zit en er niet programma-overstijgend wordt gekeken naar de uitdagingen die we als provincie hebben, en de mogelijkheden en kansen die daaruit voortkomen. Daarom dienen wij, samen met mede-indieners PvdA, ChristenUnie en D66 de motie ‘Meekoppelkansen benutten’ in. Ook gebiedsgericht is het belangrijk om te kijken naar de kansen die daar liggen. De motie van de PvdA vraagt om het behoud en de reconstructie van cultuurhistorische landschapselementen, om dit mogelijk te maken bij de inzet van het instrumentenkader dienen we dan ook mede in. Voorzitter ik ga afronden. Als laatste wil GroenLinks nog aangeven dat de realisatie van de groene contour en het toevoegen van deze hectares aan het NatuurNetwerk Nederland voor ons niet alleen een doel is waarbij we nauwlettend hectares tellen. Het is, net zoals de Ecologische Hoofdstructuur dat ook was, vooral een middel om natuur met elkaar te verbinden, het NatuurNetwerk te verstevigen en biodiversiteit te waarborgen en te ontwikkelen. GroenLinks ziet in het instrumentenkader voldoende mogelijkheden voor bescherming, versterking en een goede verbinding van het NatuurNetwerk Nederland. Of het ook daadwerkelijk de winst op het gebied van ecologische waarden en biodiversiteit zal halen, dat moet in de uitvoering natuurlijk blijken. Zoals u van GroenLinks gewend bent, blijven we dat dan ook kritisch volgen. Voor nu is het

vooral belangrijk dat we aan de slag gaan, want met de huidige aanpak komen we niet verder. Wij wensen het college dan ook veel succes bij de uitvoering. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M31 van de leden Van Elteren (GroenLinks), Krijgsman (PvdA), Westerlaken (CDA) en De Haan (ChristenUnie) inzake Groene contour op koers.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 14 april 2021, aan de orde hebbende het Statenvoorstel Instrumentenkader uitvoering groene contour (PS2021RGW01).

Constaterende dat:
- In de Provinciale Omgevingsvisie de doelstelling is opgenomen om in 2040 3.000 hectare groene contour gerealiseerd te hebben en toegevoegd aan het NNN;
- Vanuit het coalitieakkoord ‘Nieuwe energie voor Utrecht’ de doelstelling gesteld is om van die opgave in 2023 tenminste 400 hectare gerealiseerd te hebben;

Overwegende dat:
- Het voorliggende Instrumentenkader uitvoering groene contour de realisatie van natuur in de groene contour stimuleert en daarmee de doelstelling van 400 hectare realisatie van groene contour in 2023 behaald moet worden;
- Het slagen van deze opgave mede afhankelijk is van de bereidwilligheid van grondeigenaren om van dit instrumentarium gebruik te maken en natuur in de groene contour te realiseren;
- Het voor het volgen van de realisatie van de opgave, van belang is dat Provinciale Staten regelmatig wordt geïnformeerd en als blijkt dat de doelstelling niet behaald wordt, er aanvullende maatregelen genomen worden;

Verzoekt het college:
- Provinciale Staten jaarlijks te informeren over de voortgang van de realisatie van de groene contour (onder punt 2.1.2 van de doelenboom);
- Wanneer verwacht wordt dat de doelstelling van 400 hectare in 2023 niet gerealiseerd wordt, aanvullende instrumenten en/of maatregelen aan Provinciale Staten voor te leggen, zodat de realisatie van de groene contour op koers blijft;

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M32 van de leden Van Elteren (GroenLinks), Krijgsman (PvdA), De Haan (ChristenUnie) en De Widt (D66) inzake Meekoppelkansen benutten.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 14 april 2021, aan de orde hebbende het Statenvoorstel Instrumentenkader uitvoering groene contour (PS2021RGW01).

Constaterende dat:
- Er voor de realisatie van de groene contour wordt ingezet op enerzijds het nieuwe groene contour instrumentarium en anderzijds op ‘rood voor groen’ via

bijvoorbeeld woningbouw of energieopwekking in de groene contour;

Overwegende dat:
- Realisatie van de groene contour echter ook mogelijk is via meekoppelkansen vanuit andere opgaven, zoals de aanpak van de stikstofcrisis, het tegengaan van bodemdaling en verdroging en de (recreatieve) groenopgave vanuit het programma Groen Groeit Mee;
- Deze meekoppelkansen vanuit bovengenoemde opgaven niet verder zijn uitgewerkt in het instrumentenkader uitvoering groene contour, maar in de uitvoering van de betreffende opgaven wel een plek kan krijgen;
- Het daarvoor van belang is dat vanuit die opgaven ook expliciet aandacht is voor meekoppelkansen ten aanzien van de realisatie van natuur in de groene contour;

Verzoekt het college:
- Bij opgaven als de aanpak van de stikstofcrisis, het tegengaan van bodemdaling en verdroging en de (recreatieve) groenopgave vanuit het programma Groen Groeit Mee meekoppelkansen voor realisatie van natuur in de groene contour mee te nemen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M35 van de leden Krijgsman (PvdA), Van Elteren (GroenLinks), Dinklo (JA21) en De Haan (ChristenUnie) inzake Cultuurhistorische landschapselementen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 14 april 2021, aan de orde hebbende het Statenvoorstel Instrumentenkader uitvoering groene contour (PS2021RGW01).

Constaterende dat:
- In de Provinciale Omgevingsvisie de doelstelling is opgenomen om in 2040 3.000 hectare groene contour gerealiseerd te hebben en toegevoegd aan het NNN;
- Landschapselementen naast een historische en een landschappelijke ook een landschapsecologische functie hebben: ze kunnen dan beschouwd worden als ecotopen in een ecosysteem.

Overwegende dat:
- Het voorliggende Instrumentenkader uitvoering groene contour de realisatie van natuur in de groene contour stimuleert en daarmee de doelstelling van 400 hectare realisatie van groene contour in 2023 behaald moet worden;
- Natuurtypes in Nederland een cultuurhistorische achtergrond hebben en het landschap aantrekkelijker maken.

Verzoekt het college:
- Bij de inzet van het instrumentenkader uitvoering groene contour, ook expliciet het behoud en de reconstructie van cultuurhistorische landschapselementen mogelijk te maken.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Elteren, Meneer Van de Dikkenberg heeft nog een vraag voor u.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja voorzitter, ik heb de moties gezien en gelezen en ik vroeg me af bij de eerste motie over de voortgang zeg maar, en het beschikbaar stellen van extra tools aan de Staten als de 400 hectare niet gehaald wordt. Het eerste beslispunt om te monitoren, is dat niet iets dat al jaren gebeurt in de P&C-cyclus en is dat ook niet juist een natuurlijk moment om dan te kijken, als we achter liggen, om bijvoorbeeld extra middelen of extra tools ter beschikking te stellen, in afweging van alles wat we in de breedte doen? Want ik kan me voorstellen dat de gebiedsgerichte aanpak en alles ook komt kijken en dat we dan een integrale afweging moeten maken. Loopt het nu dan niet vooruit als we nu de uitspraak doen als Staten: we gaan dan extra middelen ter beschikking stellen op het integrale afwegingsmoment.

Mevrouw **VAN ELTEREN**: Ik begrijp wat u zegt. Het punt is nou juist dat we eigenlijk nog maar heel weinig tijd hebben tot 2023 en tot die 400 hectare gerealiseerd moet worden. Vandaar dat we het belangrijk vinden om te zeggen: ga daar nou alsjeblieft iets vóór zitten, kijk vooruit en kijk of het inderdaad wel of niet haalbaar is, en kom dan zelf met een voorstel van hoe we het wel kunnen gaan halen. We hebben gezien dat er misschien nog een aantal dingen open liggen in het voorstel wat er nu ligt, zoals kijken of we tegen een hogere afwaardering ook hogere natuurwaardes kunnen realiseren. Kijk vooruit en doe dan alvast een voorstel van: kijk, het lijkt erop dat we het niet gaan halen, maar als we dit en dat en dat gaan doen, dan is er de mogelijkheid dat we het alsnog gaan halen. Want het is nu 2021, als er een aantal instrumenten pas in 2022 ingezet kan worden, dan kan het zo zijn dat we bij de volgende rapportage te horen krijgen: dit wordt een lastige. Als we dan nog moeten gaan zeggen: oké, als het lastig wordt, ga dan kijken naar wat er allemaal mogelijk is, voor je het weet zit je in 2023. Dus voor ons is het juist belangrijk om daar voor te gaan zitten en daarbij inderdaad meekoppelkansen en andere mogelijkheden mee te nemen. Vandaar ook onze andere motie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Voldoende meneer Van den Dikkenberg? Ja. Dan ga ik nu over naar de fractie van de VVD, mevrouw Van Gilse.

Mevrouw **Van Gilse**: Hartelijk dank voor het woord, voorzitter. Natuur is zeer belangrijk voor de provincie en dat vinden wij als VVD ook zeker. Met dit voorstel gaat er ook veel geld worden uitgegeven aan het realiseren van nieuwe natuur in onze provincie. Het is daarom ook goed dat er veel is gesproken over het monitoren en terugkoppelen. Aangezien er 6 miljoen euro uit gaat worden gegeven aan de uiterwaarden vind ik het ook erg belangrijk dat de inwoners daar ook volledig van kunnen genieten. Vooral in deze tijd, de coronatijd, zie je het belang van goede recreatieruimte in onze provincie. Buiten de uiterwaarden kan dat gelukkig vaak ook goed samengaan met de natuurfunctie. Ik vind het daarom belangrijk dat in beginsel met publiek geld gefinancierde natuurontwikkeling ook altijd voor publiek toegankelijk is. Daarom zou ik graag zien dat er zoveel mogelijk in gesprek wordt gegaan met de natuurbeheerders en de eigenaren om te kijken wat er nodig is om dat goed te kunnen waarborgen. Natuurlijk is er in bepaalde gevallen de natuurbescherming die de publieke toegankelijkheid zou kunnen beperken. En dat is ook belangrijk, maar daarom dien ik graag met JA21 de motie ‘Genieten van de uiterwaarden’ in waarin we uitspreken hoe belangrijk we het vinden dat de uiterwaarden voor publiek toegankelijk zijn. Op het laatste moment heb ik nog wat laatste aanpassingen toegevoegd om de balans tussen de recreatiemogelijkheden en het beschermen van de natuurwaarden

zo goed mogelijk te borgen. De goede versie is zojuist door de griffie verstuurd. Ik hoor graag wat de gedeputeerde daar van vindt.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M33 van de leden Van Gilse (VVD) en Dinklo (JA21) inzake Genieten van de uiterwaarden.

Provinciale Staten Utrecht, bijeen op 14 april 2021, beraadslagende over Statenvoorstel Instrumentenkader groene contour (PS2021RGW01).

Constaterende dat:
- Gedeputeerde Staten de doelstelling heeft om in 2040 3.000 hectare groene contour gerealiseerd te hebben en toegevoegd aan het NNN;
- De Provincie is gevraagd om 6 miljoen euro uit te geven aan het toevoegen van uiterwaarden in de provincie aan de groene contour.

Overwegende dat:
- Uiterwaarden een uniek karakter hebben waar het fijn recreëren is;
- Uiterwaarden zich uitstekend lenen voor het aanleggen van goede wandelpaden voor recreatie;
- Recreatie in uiterwaarden vaak uitstekend samengaat met het realiseren van natuurdoelen en gewenste biodiversiteit;
- In de provincie Utrecht op dit moment, mede vanwege de coronacrisis, veel behoefte is aan gebieden om te recreëren en het belangrijk is dat inwoners voldoende mogelijkheid hebben om te kunnen genieten van de natuur in de provincie;
- Op sommige momenten en plaatsen natuurbescherming de publieke toegankelijkheid kan beperken of zoneren op basis van de Wet Natuur Bescherming (WNB), bijvoorbeeld in verband met het broedseizoen.

Spreekt als haar mening uit dat:
- Met publiek geld gefinancierde natuurontwikkeling in beginsel ook altijd publiek toegankelijk moet zijn.

Draag het college op:
- Zich ervoor in te spannen dat in de uiterwaarden die worden toegevoegd aan de groene contour zoveel als mogelijk, binnen de kaders van de WNB, recreatie wordt toegestaan en wordt gefaciliteerd;
- met beheerders en eigenaren van de betreffende percelen in gesprek te gaan om erachter te komen wat er nodig is om de publiekstoegankelijkheid mogelijk te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank u wel mevrouw van Gilse. En vanzelfsprekend, al de door u aangekondigde moties en amendementen komen in het Stateninformatiesysteem en die kunt u raadplegen. Mevrouw Van Elteren wilde u reageren op mevrouw Van Gilse? Gaat uw gang.

Mevrouw **VAN ELTEREN**: Ja ik heb een vraag aan mevrouw Van Gilse over de motie. IK heb inderdaad de nieuwe versie nog niet gezien. Ik heb wel een aantal vragen

hierbij. De eerste is, nieuw aangelegde natuur is vaak kwetsbaar dus hoe ziet u dat eigenlijk in die beginperiode die we dan ingaan met nieuw aangelegde natuur en toegankelijkheid? De tweede is, is natuurlijk de wet Natuurbescherming als enige leidend of gaat het dan ook over advies wat bijvoorbeeld vanuit de beheerders komt en organisaties of misschien zelfs ecologen als het gaat om toegankelijkheid van de uiterwaarden?

Mevrouw **VAN GILSE**: De wet Natuurbescherming is in ieder geval een heel duidelijk wettelijk kader waar sowieso aan gehouden moet worden. Maar is het natuurlijk altijd belangrijk om te kijken waar de natuur op dat moment aan toe is. Het kan bijvoorbeeld ook door het zoneren van bepaalde gebieden, bijvoorbeeld ten tijde van het broedseizoen, of als bepaalde natuur extra kwetsbaar is, dat je bepaalde gedeeltes van de uiterwaarden afzet voor publiek. Dat zie ik zeker voor me en ik denk dat dat het belangrijkste is want het is tenslotte wel natuur en die waarde moet wel behouden worden.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: Voorzitter, dank u wel. Als partij waarbij wij behoud en de uitbreiding van de Nederlandse natuur en het cultuurlandschap hoog in het vaandel hebben staan, kunnen wij ons als partij vinden in het onderhavige voorstel. Wat ons betreft is het een voorstel dat creativiteit en innovativiteit combineert om de gewenste doelstelling, namelijk: het realiseren van nieuwe natuur, probeert te bereiken waarbij dwang geen rol speelt en er maatschappelijk draagvlak is gezocht en gevonden. Of het allemaal gaat lukken zoals het hier allemaal staat opgeschreven is natuurlijk de vraag. Veel moet nog uitgewerkt worden en alleen instrument 1 kan gelijk ingezet worden. Bij de overige instrumenten moeten nog de natuurbeheerplannen worden aangepast. Het werd hier eerder al gememoreerd, de vraag blijft of we de hoeveelheid hectares gaan halen maar wat ons betreft kunnen wij daar gewoon via de gebruikelijke instrumenten als de Statenbrief en de P&C-cyclus over geïnformeerd worden. Een klein punt willen we wel graag meegeven. Instrument 5.b. Daar wordt voor 30 jaar één keer de hele subsidie afgetikt. Nou, dat lijkt ons een zeer lange periode waarbij onze zorg is dat de eerste eigenaar het geld int en na een periode uit beeld verdwijnt en een stuk grond achterblijft. Dus graag een reactie van de gedeputeerde hoe dat scenario voorkomen kan worden. Een ander, veel belangrijker punt van ons is dat we miljoenen gaan investeren in het realiseren van nieuwe natuur maar dat niet uitgesloten is dat daar gewoon windturbines en zonneweides in mogen komen. Dus met veel geld realiseren we natuur en daarna kunnen we er een industriepark van maken. In denk niet dat de inwoners van onze provincie, zowel de mensen als de dieren, laten we die ook meenemen, daar op zitten te wachten. Waarom besluiten we als Staten niet, in dit geval, dat we op de nieuw gerealiseerde natuur gewoon geen energielandschap toelaten. Laten we de zonneweides waar ze horen, op de daken en de windturbines gewoon niet en laten we de natuur de natuur. Ik weet al wat de gedeputeerde gaat zeggen, namelijk dat dit geregeld is in de interim Omgevingsvisie. Dat heeft ze ook al aangegeven bij vragen van onze kant. Dus daarom doe ik een nadrukkelijke oproep aan onze mede Statenleden: laten we in elk geval deze 400 hectare met rust laten en daarvoor dienen wij ook een motie in die net is rondgestuurd. Daar hoor ik graag de reactie van de rest van de Staten op.

De **voorzitter** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M34 van het lid Dinklo (JA21) inzake Behoud de nieuwe natuur.

Provinciale Staten in vergadering bijeen op 14-04-2021, ter behandeling van het Statenvoorstel Instrumentenkader uitvoering groene contouren (PS2021RGW01)

Overwegende:
- Gedeputeerde Staten een nieuw instrumentenkader heeft ontwikkeld om een extra 400 hectare aan natuur te realiseren
- Dat provinciale staten €6 miljoen ter beschikking stelt om hiervan 100 hectare natuur te realiseren in de uiterwaarden;

Constaterende:
- Dat het in de nieuw te realiseren natuurgebieden nog steeds mogelijk is om energielandschappen aan te leggen;
- Dat energielandschappen bedrijfsmatige activiteiten zijn waardoor natuurgebied weer wordt omgevormd tot industrielandschap;
- Dat de begin investering van €6 miljoen en vervolginvesteringen om natuur te realiseren hiermee te niet worden gedaan.

Draag GS op:
- In de subsidieverordeningen, welke worden opgesteld op basis van dit instrumentenkader, op te nemen dat het niet mogelijk is energielandschappen aan te leggen in de nieuw te realiseren natuur gedurende de hele periode dat er subsidie wordt toegekend.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Dank u wel voorzitter, de CDA-fractie kan kort zijn over dit onderwerp. Wij willen nogmaals de organisatie en de gedeputeerde bedanken voor dit creatieve voorstel. We stemmen dan ook in met het voorstel dat wat ons betreft heel goed in elkaar zit. En, wat nog veel belangrijker is, ook gedragen wordt door de partijen van het zogenaamde Akkoord van Utrecht. De enige vraag die wij nog hebben, dat is dezelfde, maar misschien iets anders geformuleerd dan die van JA21 is, hoe voorkomen kan worden dat de in één keer betaalde bijdrage aan de beheerkosten bij verkoop van grond binnen de contractstermijn van 30 jaar geheel bij de eerste verkoper blijft en niet naar de verkrijger gaat. Verder hebben wij over dit voorstel geen vragen. Dank u.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Widt.

Mevrouw **DE WIDT**: Voorzitter dank u wel. Concreet verder komen met de groene contour, dat is al jaren een wens. Nu ligt er een voorstel voor een stap in de goede richting. Ik zou zeggen een bescheiden stap. Mijn fractie is met name te spreken over de plannen om de helft van het beschikbare te besteden om in de uiterwaarden door te bouwen aan een robuust stuk rivierbegeleidende natuur. Het is fijn dat dat ook snel kan. Bij de andere helft van het budget hebben we nog wel vraagtekens maar we geven het graag wel het voordeel van de twijfel. Het gebouwde draagvlak is voor ons een belangrijk argument. Er is met betrokken partijen samen gezocht naar wat in de praktijk haalbaar zou kunnen zijn. Het zijn wel ingewikkelde instrumenten en we houden de gedeputeerde graag aan de belofte om onze Staten op de hoogte te houden van de nadere uitwerking en vooral ook over de benutting van de verschillende instrumenten zodat wij ook nog kunnen bij sturen om ervoor te zorgen dat het beschikbare geld ook op de goede plek terecht komt en zo effectief mogelijk wordt ingezet. De woorden van de heer Van den Dikkenberg daarnet zijn mij eigenlijk uit het hart gegrepen dat wat ons betreft de normale P&C-cyclus de plek is om het daar verder over te hebben. Dus de motie die door GroenLinks werd aangekondigd zullen

wij dan ook niet steunen. De motie ‘meekoppelkansen’ zullen we mee-indienen zoals net al werd gezegd. Wij vinden het belangrijk om hier uit te spreken dat bij andere grote opgaven in het landelijk gebied steeds de kans voor het realiseren van de groene contour worden meegenomen. Het gaat om integrale uitdagingen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Krijgsman.

Mevrouw **KRIJGSMAN**: Goedemorgen voorzitter. Voorzitter, er ligt nog een flinke opgave voor ons. We hebben als doel gesteld om in 2040 3.000 hectare natuur extra te realiseren. Dat is een flink doel als je kijkt dat er de afgelopen 10 jaar ongeveer 50 hectare is gerealiseerd. De grond is schaars in onze provincie en zeker in het afgelopen jaar zien we dat de natuur verder onder druk komt omdat steeds meer mensen de natuur weten te vinden voor ontspanning en recreatie. Daarom is de PvdA blij met het voorliggende voorstel om meer natuur te ontwikkelen en daarom dienen wij wel de motie mee in om in 2023 even te kijken hoe het gaat met juist deze instrumenten en hoe ze ingezet worden. We realiseren ons daarbij dat in de Jaarrekening en de P&C-cyclus ook gekeken wordt hoeveel natuur er wordt gerealiseerd. Maar om dit even apart in te kijken en met name hoe de instrumenten worden ingezet lijkt ons wel belangrijk. Voorzitter, ik zal ook nog even kijken de motie van de VVD. Hij klinkt op zich interessant, ik heb de laatste versie nog niet kunnen lezen.
Echter, de PvdA heeft ook nog wel wat zorgen. De natuur heeft het namelijk moeilijk. Denk aan verdroging, bodemdaling en stikstof. Collega Van Elteren van GroenLinks had het er ook al over en daarom dienen wij ook de motie over meekoppelkansen mee in. Maar we hebben ook nog wel wat zorgen want de natuur staat dus onder druk. En evenals andere partijen hebben wij ook de zorg: worden de afspraken wel voldoende geborgd? Zeker als een perceel weer verkocht wordt. In het Overijsselse Hof van Twente is recent een houtsingel weer gerooid die juist 15 jaar geleden met provinciale subsidie is aangelegd. Dit is gedaan door de nieuwe eigenaar. Dus, zijn de afspraken wel goed doorgekomen? Dat is een van de redenen waarom de PvdA besloten heeft tot een motie om de cultuurhistorische landschappen onder de aandacht te willen brengen, ook in dit programma. En dat doen we samen met GroenLinks, JA21 en de ChristenUnie en we willen expliciet inzetten op het behoud en de reconstructie van deze historische landschapselementen omdat ze toch ook te gemakkelijk geplaatst maar ook weer gerooid worden in veel gevallen. Voorzitter, daar wou ik het vooralsnog bij laten. De PvdA is verder dus heel blij met dit voorstel en wij zullen dit zeker verder steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Dank u wel voorzitter. De fractie van de ChristenUnie is tevreden met de nieuwe instrumentenkoffer voor de uitvoering van de groene contour. Op naar 400 hectare tot 2023 met de partners van het Akkoord van Utrecht. En we zijn heel blij dat die beleidsmatige, strikte scheiding tussen natuur en landbouw wordt opgeheven en er nu een heleboel mengvormen in de markt worden gezet waarbij groen voor ons nu groen genoeg is. Dan wil ik dit punt ook wel markeren in bestuurlijk opzicht want twee jaar geleden ontstond er vanwege stikstof een behoorlijke deuk in de samenwerking en het onderling vertrouwen tussen landbouworganisaties en de natuurorganisaties in onze provincie. Dank richting alle partners en ook richting de gedeputeerde want we zien nu dat er met een heel breed draagvlak een heel mooi compromis tot stand is gekomen voor de uitvoering van de groene contour. Dat is ons heel veel waard. Het is een vernieuwende aanpak en laten we ook met de agrarische collectieven kijken of deze aanpak een nieuwe sleutel kan zijn voor de inrichting van het landelijk gebied. We hebben er vertrouwen is, maar tegelijkertijd, als we achterom kijken, dan zien we dat het een heel taai proces is om nieuwe natuur te realiseren. Daarom hebben we ook moties mee ingediend die een duw de goede kant op

geven. Zeker over het monitoren in de P&C-cyclus werden we geconfronteerd met het achterblijven van realisatie. Laten we nu aan de voorkant zo scherp mogelijk kijken en zo nodig ook bijsturen wanneer de realisatie toch achterblijft.

Er zijn nog wel vragen die ons bezighouden en die zitten in het gebruik van de instrumentenkoffer. Het Actieplan Duurzaam boeren met natuur bevat hele waardevolle adviezen die niet in het Statenvoorstel terecht zijn gekomen. Dat begint bijvoorbeeld met goed informatie en communicatie. Dit zo beschikbaar mogelijk maken, maar ook faciliteren dat het zo snel en goed mogelijk gebruikt kan worden. We hebben in de commissie ook de oprichting van een loket geopperd. Nu heb ik me inmiddels laten vertellen dat er al een digitaal loket is, Steunpunt Natuur van de provincie. Maar kan de gedeputeerde toezeggen dat dit loket verder wordt uitgebreid ten behoeve van het kader Groen en natuur? Wat ons betreft, het is nu digitaal, zou het ook best een telefonische helpdesk mogen worden met wellicht een multidisciplinair team daarachter, om ook processen te faciliteren en daarmee te versnellen. Ik denk dat bij elke stap dat we sneller kunnen, we die kans moeten benutten. Wij zien in dit Statenvoorstel allerlei mogelijkheden om de instrumentenkoffer goed bruikbaar te maken. Bijvoorbeeld ook in de gebiedscoöperaties in de Voedselagenda en het actieplan vraagt wat ons betreft ook om een gebiedsgerichte aanpak. Tegelijkertijd is in Utrecht Oost wel een heel belangrijk netwerk weggevallen en heeft ook de uitvoeringsstrategie Landelijk gebied hier vertraging opgelopen. De vraag is of we ons zorgen moeten maken of dat de gedeputeerde ons gerust kan stellen op dat punt. Nog even een reactie op de VVD-motie. Die zullen wij nog wegen, maar uw zin die zegt dat wat met publiek geld gefinancierd is, ook publiek toegankelijk moet zijn deel ik niet in alle opzichten. Ik zou heel graag met de VVD in PRenT wat bijna voorligt, en in de visie op recreatie wel willen zoeken naar het spanningsveld tussen natuur en recreatie en het zoeken naar een goede balans daarin. Daar zou ik graag op een later moment met u over willen debatteren. Voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Dank u wel voorzitter. Laat ik beginnen met mijn verbazing uit te spreken dat al die partijen hier staan te juichen om groen. Al die partijen die het groen massaal aan het vernietigen zijn door windmolens en zonneakkers neer te leggen. Waar staat opgeschreven dat je consequent moet zijn? Voorzitter, wij noemden dit in het verleden nog wel eens tekentafelnatuur maar de eerlijkheid gebied te zeggen dat dat niet juist is. Het heeft namelijk niets met natuur te maken want de definitie van natuur is namelijk de toestand waarin iets bestaat voordat men er opzettelijk iets aan heeft veranderd. We moeten dan ook spreken van tekentafelparken en dat strookt ook met het voorstel want daar waar natuur zichzelf bedruipt, moeten deze parken aangelegd en onderhouden worden. En hoe ze er uit gaan zien ligt aan ingehuurde ecologen. Nu hebben ze de dynamisch wilde riviernatuur bedacht, dat klinkt als een attractie in de Efteling. Maar huren we over 10 jaar weer andere ecologen in of hebben ze andere ideeën opgedaan, dan kunnen we opnieuw beginnen, om maar te accentueren dat het hier niet gaat om natuur. In het voorstel staat dat door deze plannen een voor Utrecht en Nederland zeer uitzonderlijk en hoogwaardig aaneengesloten natuurtype kan ontstaan. Hoezo kan, is dat niet zeker? Is ons vermoeden juist dat door het in te bedden in Natura 2000-gebied alle menselijke activiteit in de wijde omtrek als huizen bouwen en wegen aanleggen weer kan worden gefrustreerd? Kunnen boeren weer worden lastiggevallen omdat ze onbewezen invloed hebben op deze door ecologen bedachte parken? Kan de gedeputeerde uitsluiten dat door dit voorstel er een verdere beperking van de mogelijkheden om infrastructuur aan te leggen en woningen te bouwen ontstaat. Tot zo ver.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: Dank u wel voorzitter. Ik kan kort zijn over dit Statenvoorstel. Onze fractie ziet de vooruitgang in vergelijking met de situatie van de afgelopen jaren waarin maar 50 hectare groene contour is gerealiseerd. Tegelijkertijd is dit Statenvoorstel wat ons betreft op een bepaalde manier ook een achteruitgang op een achteruitgang. Was het Akkoord van Utrecht als een achteruitgang op de oorspronkelijke opgave om nieuwe natuur te realiseren, dit Statenvoorstel doet dat, ons inziens, op een administratieve manier ook op het Akkoord van Utrecht. Zoals gezegd, de genoemde instrumenten zullen ongetwijfeld een versnelling betekenen ten opzichte van de achterliggende jaren. Er zal ook natuurwinst geboekt worden door enerzijds, de omvorming naar bestemming natuur en anderzijds de notariële borging met betrekking tot agrarisch natuurbeheer. Het pijnpunt voor onze fractie zit hem echter hierin dat percelen voor 100% meetellen in de realisatie van de opgave, ook al heeft bijvoorbeeld maar 10% van het perceel door de omvorming de bestemming natuur gekregen. Wat onze fractie betreft lijkt dit op een administratieve truc om aan de opgave van 3.000 hectare realisatie groene contour te kunnen komen en is daarmee ook niet in overeenstemming met het Akkoord van Utrecht, wat spreekt over het realiseren van nieuwe natuur. Wij zullen dan ook tegen dit Statenvoorstel stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Ja, voorzitter, voor ons is het belangrijk dat er in ieder geval meer biodiversiteit komt. Of het natuur is of dat het parken zijn, dat laat ik in het midden. Ik snap op zich wel de redenatie van de heer Dercksen. Maar dat het uiteindelijk wel gerealiseerd wordt, dat is voor ons belangrijk. Wat we wel zien is dat die 400 hectare in 2023 erg onder druk staat. Wij snappen dat er ook bij de jaarlijkse cyclus gerapporteerd kan worden, maar waar volgens mij de motie van GroenLinks en consorten naar vraagt is vooral ook aanvullende maatregelen op het moment dat het niet gehaald wordt. Zo lezen wij in ieder geval de motie en we zijn benieuwd naar de beantwoording door de gedeputeerde.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Dank u wel voorzitter. Van onze zijde hulde voor het voorstel. Wij zien de waarde er wel van in om te gaan versnellen en vooral de verbinding tussen het agrarisch leven en natuur te verzorgen. Dit voorstel zet wat ons betreft daar een goede stap in. We hebben er al vaker voor gepleit, ook in de stikstofdebatten: waarom zo een enorme tegenstelling als we het samen kunnen oplossen. Juist de gebieden waar de groene contour ligt, zijn de gebieden waar we die verbinding kunnen zoeken. Dus wat dat betreft steun en we zullen ook de motie van de VVD over de uiterwaarden van harte steunen. Ik woon toevallig in een dorp aan de Rijn en ik maak mij sterk dat het dichtgooien van de uiterwaarden zoals dat de laatste jaren steeds meer opkruipt en gebeurt, dat dat goed is voor de natuur ten opzichte van vroeger waarbij jonge Elstenaartjes liepen te struinen en kreeftjes en visjes vingen in de rivier en ondertussen zagen ze de weidevogels in de lucht. Dat is niet wat we beogen als we het helemaal dichtgooien en we zien ook dat er last van ervaren wordt. Dus we steunen dat van harte. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ja voorzitter, dank u wel. Wij vinden 6 miljoen euro best wel veel geld dat naar de uiterwaarden gaat. In het verleden is er al heel veel gedaan om de overbewatering van de Lek te voorkomen in de uiterwaarden. Wij vragen ons af wat werkelijk het doel is en wat de gedeputeerde hiermee denkt te bereiken. Wat wij als vraag

ook nog hebben, dat staat nergens geborgd, het is in Limburg gebeurd dat men toch aan de Maas heeft gebouwd. Het water komst steeds vaker en steeds hoger te staan waardoor de bebouwing daar waterschade oploopt. Kortom, daar mag men niet bouwen. Hoe is geborgd in dit voorstel dat er, zeker in dit gebied wat nu bestemd wordt als groen, niet gebouwd gaat worden in de toekomst. Het is vaak particuliere grond waar ze in de zomer hun dieren laten grazen et cetera. Voor hetzelfde geld wordt er een keer een schuurtje gerealiseerd of het wordt een bungalow of het wordt meer, meer, meer. Hoe wordt geborgd dat in ieder geval, als daar al een bepaald groen gebied wordt ontwikkeld, daar niet ook toch, op de een of andere manier gebouwd gaat worden. Dat is nog een van onze vragen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel mevrouw Hoek, Ik kijk even naar de gedeputeerde of ze de beantwoording aanstonds kan aanvaarden. Dan geef ik haar graag het woord, mevrouw Bruins Slot.

Gedeputeerde **Bruins Slot**: Voorzitter, hartelijk dank voor de vragen van de Statenleden en met de Statenleden die aangeven dat dit inderdaad een mooi resultaat is van de Kopgroep van het Akkoord van Utrecht. De verschillende partijen die daar zitting in hebben, dan gaat het om de terreinbeherende organisaties, LTO, de agrarische collectieven en de provincie natuurlijk. Het instrumentenkader dat nu voor ligt moet inderdaad een versteviging van het NatuurNetwerk weer met zich brengen. De biodiversiteit ook verder waarborgen en ook zorgen dat we die verbindingszones weer verder ontwikkelen. Dat is iets waar we met elkaar voor staan en, wat ook een aantal van de sprekers aangeven, een vrijwillig kader is. Communicatie is, zoals mevrouw De Haan ook zei, daarbij ontzettend belangrijk. Dat je mensen ook bereikt en ook zorgt dat zij een beeld hebben van wat in dat instrumentenkader kan. We hebben als het gaat om natuurontwikkeling nu inderdaad al het Steunpunt Natuur en dat zullen we ook in het kader van het ontwikkelen van het instrumentenkader groene contour verder uitbreiden en borgen zodat het ook daarvoor gebruikt kan worden. Daarbij geldt natuurlijk ook dat je inderdaad verder moet kijken hoe je mensen kan motiveren, maar ook kan meenemen in de mogelijkheden die het instrumentenkader biedt. In onze provincie breed zijn de agrarische collectieven actief, ook in het oosten van onze provincie en we zullen ook met hen het gesprek aangaan om te kijken welke positieve stimulerende rol zij hierin kunnen vervullen. Aangezien zij een van de partijen zijn geweest die ook bij het ontwikkelen van dit kader zijn, zit daar natuurlijk een gelijk [onhoorbaar 30.13] tijd in. Verder zijn er diverse moties ingediend op dit punt waarbij ook wordt aangegeven: ja die 400 hectare, dat is een behoorlijke ambitie en de tijd is beperkt. En dat deel ik ook. Ik deel ook dat het een vrijwillig kader is. Dat betekent ook dat mensen met elkaar het samen moeten realiseren. Het is ook goed, zoals de Staten aangeven, om de vinger aan de pols te houden en goed meegenomen te worden in de realisatie, en daar waar blijkt dat belemmeringen zijn, dat ook aan te geven en te kijken of daar bijsturingsmogelijkheden voor nodig zijn. Het is ook binnen de Kopgroep van het Akkoord van Utrecht zelf afgesproken om dat te doen en het lijkt mij natuurlijk ook van belang om daar de Staten ook over te informeren. Ik vond de suggestie van de heer Van Den Dikkenberg, maar ook van mevrouw De Widt om dat toch tijdens de P&C-cyclus te doen eigenlijk wel een zinvolle suggestie omdat we het daarmee ook op zijn plek horen. Ik zie mevrouw Van Elteren knikken dus ik ga er van uit dat ik de motie dan ook zo mag interpreteren dat ik in de P&C-cyclus die rapportage doe. Dan ben ik positief op de motie en omarm ik hem. Daarbij geldt ook dat het van belang is om meekoppelkansen ook zoveel mogelijk te benutten wat mevrouw Krijgsman ook aangeeft. En dat moeten we ook doen omdat er ook andere opgaven in die gebieden liggen zoals bodemdaling maar ook rondom stikstof. Waar we een goede koppeling kunnen maken is het ook van belang om dat te doen en daarmee kan ik de motie van mevrouw Krijgsman van de PvdA, en van GroenLinks en

de ChristenUnie, over meekoppelkansen benutten ook ondersteunen. Dan gaat het over de motie over cultuurhistorische landschapselementen, een motie van GroenLinks en de PvdA waarbij wordt gezegd: zorg ervoor dat je bij die reconstructie, die inrichting van de groene percelen, dat je daar ook oog voor hebt. En bij de percelen waar we dat gaan doen kunnen we dat ook doen om mee te koppelen met het Platform Kleine landschapselementen en daar ook een beroep op te doen. En voor het onderhoud kan ook subsidie worden aangevraagd op de subsidieverordening Natuur en landschapsbeheer. Dus die motie kan ik uitvoeren en daarmee kan ik de motie ook ondersteunen. Mevrouw Van Gilse en de heer Dinklo hebben een motie ingediend over de uiterwaarden en in hoeverre die straks nog toegankelijk zijn. Sowieso is het goed om te vermelden dat als wij natuurontwikkeling doen, NNN, altijd het gesprek aangaan met de eigenaren over het openstellen van de gebieden. Want eigenaren krijgen alleen maar beheersubsidie op het moment dat ze ook de gebieden openstellen. En dan krijgt men ook een vergoeding vanuit de provincie, dus dat is al een harde voorwaarde. Bij de inrichting van die terreinen wordt inderdaad ook goed gekeken dat je wel de natuurwaarden beschermt en dat er een goede balans is tussen aan de ene kant natuurontwikkeling en de biodiversiteit en aan de andere kant de toegankelijkheid die ook van belang is. Ik hoorde het de Statenleden al zeggen, dan gaat het inderdaad om bepaalde delen niet toegankelijk tijdens het broedseizoen, de zonering wordt toegepast en ook andere voorwaarden die naar voren kunnen komen om ervoor te zorgen dat die biodiversiteit ook zijn kans krijgt en dat die in ieder geval geborgd is en ondertussen ook een goede openstelling mogelijk is voor mensen om van de natuur te genieten. Dat sluit natuurlijk ook aan bij de vijfde pijler van onze Natuurvisie. Ik zie dat de motie van mevrouw Van Gilse gewijzigd is op dit punt en ik kijk mevrouw Van Gilse ook even aan of de uitleg die ik nu geef aansluit bij de wijze waarop zij de motie heeft bedoeld.

Mevrouw **VAN GILSE**: Als ik het goed begrijp ziet de gedeputeerde vooral dat waar het nodig is een beperking moet, maar dat is op basis van de Wet natuurbescherming of bepaalde factoren zoals het broedseizoen en zoneren. Daar kan ik mij in vinden. Ik weet niet of er verder…

Mevrouw Van Gilse verwijst naar de Wnb, maar wellicht kan er nog kort iets in het dictum worden toegevoegd, de bescherming van de natuurwaarden, en dan zit het goed in evenwicht, zoals we het ook in de uitvoering doen. Maar dat laat ik aan mevrouw Van Gilse. Ik leg hem in ieder geval zo uit.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, daar haak ik even op in want het is op de kaart heel makkelijk om de hele uiterwaarden als dezelfde natuurdoeltypen en natuurwaarden te arceren, terwijl dat in de praktijk niet zo is. Het is een heel diffuus landschap en de kaart is vaak een groot vlak van dat natuurdoeltype, dus mag er niemand komen. Kunt er dan ook op toezien dat we daar veel specifieker mee omgaan waardoor je en de beschermingswaarde van het geheel van de kwetsbare onderdelen vergroot en dat de delen waar het minder kwetsbaar is veel opener kunnen zijn. Een stuk wat kaalgevreten is door grote grazers, daar hoef je niet voor blauwgrasland bescherming op te leggen.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Ja, en dat is ook precies waar in de praktijk onze ecologen ook naar kijken. We willen de gebieden ook openstellen. Dat is een voorwaarde om beheersubsidie te krijgen. En als er wandelpaden die er nu al zijn worden doorgetrokken, worden die zo gelegd dat mensen in ieder geval wel van die openstelling kunnen genieten. Daar waar het kwetsbaar is, bijvoorbeeld nat schraalland of andere zaken, dat je daar natuurlijk niet mensen doorheen laat lopen. Maar je ziet nu ook bij Salmsteke waar we aan de ene kant moerasnatuur ontwikkelen, ook een wandelpad komen op meer kruiden en faunarijk grasland waarbij je dus echt een goede inrichting krijgt van

het gebied. Waarbij je en de natuur versterkt maar er ook voor zorgt dat die openstelling gewoon gerealiseerd wordt. En dat is iets waar we breed, bij de uiterwaarden ook, naar kijken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Wat je juist in de praktijk ziet is dat het al aan het begin, als je ergens in kunt, is afgezet terwijl je de kwetsbare natuur verderop hebt liggen. Ik zou het wel mooi vinden als mensen gewoon een beetje kunnen struinen op de kribben, of wat dan ook, die totaal onbruikbaar worden als we alleen naar de wandelpaden kijken. Het gaat mij meer om die struinnatuur, dat als je daar ook gewoon terecht kunt in een bepaalde zone en dat dat ook duidelijk is. Als we sec naar de wandelpaden kijken dan kan ik het wel begrijpen. Alleen, de beschermde gebieden moeten dan vrij zijn en dat dat duidelijk afgemarkeerd is in de praktijk.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Van Gilse.

Mevrouw **VAN GILSE**: Ik kon mij vinden in de uitleg van de gedeputeerde en wat mij betreft mag het dictum zo geïnterpreteerd worden.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Dank u wel voorzitter. Misschien is het goed om voor het begrip van hoe we om kunnen gaan met de uiterwaarden naar de Blauwe Kamer te kijken. Dat is een natuurgebied in de uiterwaarden wat al jarenlang beheerd wordt en waar je precies die dingen kunt zien die net zijn aangehaald door de heer Van Den Dikkenberg. Dus wellicht is het goed om daar eens met ons allen naar toe te gaan. Het is ook een leuk uitje.

De **VOORZITTER**: Het klinkt in ieder geval zeer aantrekkelijk meneer Westerlaken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Ik kijk naar die motie en ik hoorde de uitleg van de gedeputeerde en ik zoek naar de meerwaarde van de motie. Want op basis van de Wet Natuurbescherming doen we toch wat we altijd al doen en zoeken we naar mogelijkheden om publieke toegankelijk te realiseren en wordt de natuur beschermd.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Ik zie het ook als een aansporing om dit belang goed te behartigen Dat is volgens mij voor de groene contour ook van belang. We hebben die zorgvuldigheid inderdaad al, maar die balans bewaken is heel erg belangrijk, ook in de uitvoering. Dus zo zie ik hem. De Blauwe Kamer kan goed gecombineerd worden met een bezoek langs de versterking van de Grebbedijk, Maar het is meer voor de Staten om te kijken of dat een keer een bezoek waard is. De motie van JA21 die oproept: we willen als daar eenmaal een construct voor is dat er wordt vastgelegd dat er geen windmolens en geen zonnepanelen meer kunnen komen. Wat voor de groene contour geldt is, dat als die eenmaal ontwikkeld is, dat hij wordt toegevoegd aan NNN het NatuurNetwerk Nederland. En in de interim verordening die we op 10 april in de Staten hebben vastgesteld staan al de geldende regels. Als iets NNN is, dan moet er groot openbaar belang zijn, wil je er ontwikkeling in mogelijk maken. Dat is een behoorlijk stringent beleid. Mijn voorkeur heeft het om gewoon de NNN-regels te volgen uit de interim verordening die de Staten net heeft vastgesteld. Op het moment dat ik de motie van de heer Dinklo zou volgen zou ik gelijk al een wijziging op het principe van het NNN en de regels die daar net voor zijn vastgesteld.

En daarom ontraadt ik de motie, omdat het NNN en de regels die daarvoor in de interim verordening gelden al voldoende waarborg bieden dat alleen maar ontwikkelingen kunnen plaatsvinden als er een groot openbaar belang is en dan moet er tegelijkertijd ook nog een keer compensatie plaatsvinden.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Er was van de week op televisie bij Pointer een mooie reportage, je ziet overal in het land dat dat grote openbare belang wordt gebruikt om in de natuur windmolens en zonne-akkers neer te leggen. Eigenlijk zegt u nu: we gaan voor 6 miljoen uiterwaarden voorzien van allerlei soorten gras, maar als er volgende week een nationaal belang is om daar windmolens neer te zetten, blijft dat binnen de regelgeving mogelijk.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Dat soort ontwikkelingen kunnen alleen maar op het moment dat het grote openbaar belang is bevestigd, ook dat er geen compensatie plaatsvindt en dat er geen andere geschikte locaties zijn. De Staten hebben hier net voor met elkaar regels vastgesteld en in dit stadium zou ik eerst die regels gaan volgens en daarom ontraad ik de motie. Overigens geldt voor de uiterwaarden, wat de heer Dercksen ook aangaf, dat in het kader van Ruimte voor de rivier, de Rijksregeling die er is, dat daar sowieso al niet verder grote bouwwerken mogen worden neergezet. Wellicht goed om nog te benadrukken dat de gerealiseerde groene contour geen Natura 2000-gebieden worden. Het wordt NatuurNetwerk Nederland en die regels gelden. Dat in reactie op de vraag van de heer Dercksen.

Er zijn ook een aantal vragen gesteld door de heer Eggermont.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: Misschien nog een opmerking want het is mijn ervaring dat als het over de energietransitie gaat in deze Staten alles een groot openbaar belang is. Ik begrijp het antwoord van de gedeputeerde. Dat had ik ook verwacht en daarom nogmaals mijn oproep, zeker aan de partijen die groen hoog in het vaandel hebben staan, als we zes miljoen investeren, laten we dan beslissen dat we daar geen windturbines en zonneweides leggen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Bruins Slot.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: De heer Eggermont vroeg nog naar de borging. Van belang is dat de provinciale ecologen sowieso de ontwikkelingen samen met de eigenaren volgen en ook vaststellen of het voldoende biodiversiteit oplevert. Als het gaat om de verhouding, ook als je 10% groene contour maakt is de ecologische winst op die hectare nog veel groter dan als je kruiden- en faunarijk grasland zou doen. Dat is ook in reactie op de opmerkingen die daarover werden gemaakt.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: Zonder mijn naam te noemen voel ik me toch aangesproken door de gedeputeerde. De gedeputeerde zegt hetzelfde als tijdens de commissie, dat bestemming landbouw plus geborgd agrarisch natuurbeheer een hogere biodiversiteitswinst heeft dan als je er natuur van maakt. Ja, dat is de halve waarheid. Het ligt er maar net aan welke ambitie je op die natuur hebt want als je van de laagste categorie uitgaat, dan kan dat zo maar zijn. Maar als ik 10 miljoen investeer in mijn eigen achtertuin

dan heb ik waarschijnlijk ook een hogere biodiversiteitswinst dan een gemiddeld tropisch regenwoud. Dus het ligt er maar net aan welke ambitie je op die natuur gaat hebben en hoe je het inricht en hoe je het beheert.

De **VOORZITTER**: mijn interesse in de omvang van uw achtertuin neemt nu wel toe bij mij. Ik kom eens op bezoek.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Ook daar zouden we misschien een werkbezoek naar kunnen doen. De Staten hebben een Natuurvisie vastgesteld waarop een natuurbeheerplan is gebaseerd waarin nadrukkelijk aangegeven is welke ambities we voor natuur nastreven. We gebruiken dat kader ook voor de inrichting van de groene contour. Dat betekent dat we voor de inrichting van een 10%/90% hectare boven de eerste ambitie van het natuurbeheerplan uitkomen en dat betekent dat we binnen de vastgestelde natuurvisie zitten. De vraag of dat genoeg is, is de vraag die de heer Van der Steeg opwerpt en daarbij ga ik uit van wat het vastgestelde beleid is.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: Nee, dat is niet zozeer mijn punt wat ik tijdens mijn bijdrage probeerde te maken. Het is ook een principieel punt. Ons inziens ga je nu twee keer inboeten op de opgave die er lag, het realiseren van nieuwe natuur. Dat vind ik wezenlijk anders dan dat je de bestemming landbouw ergens op laat, en ja dat borg je via kwalitatieve verplichtingen in een notariële akte. Dat is een vooruitgang ten opzichte van de situatie die er was. Maar als we ver teruggaan in de tijd, laten wen aar 2010 gaan, dan lag er een opgave van 6.000 hectare nieuwe natuur. Daar hebben we met het Akkoord van Utrecht al 1.500 hectare van geschrapt en nu doen we op een administratieve manier hetzelfde. IK zie u nee knikken en ik snap dat het heel erg moeilijk is om 3.000 hectare in te richten als nieuwe natuur, zeker via het oude systeem, vrijwillig en dat je daar geen inrichtingsgeld voor ter beschikking stelt. Die twaalf miljoen is ook een vooruitgang, die gaat anders besteed worden. Ook dat zie ik, maar toch zit er een principieel pijnpunt voor onze fractie.

Mevrouw **DE WIDT**: In de commissie hebben we het hier ook over gehad. Als je natuur volledig als natuur wilt realiseren heb ik toen ook al gevraagd hoeveel geld we dan eigenlijk nodig hebben. Dat is zo een astronomisch hoog bedrag, dat gaan we nooit redden. Is de PvdD het er nou niet mee eens dat dit in ieder geval een stap in de goede richting is en dat je met een groene dooradering van agrarische gebied heel veel meer bereikt dan dat je er naar streeft om alleen maar 100% natuur te willen realiseren. Het zijn kansen om met het beschikbare budget zo veel mogelijk te bereiken. Zo zien wij het en wat ik in mijn woordvoering ook net al aangegeven heb, zijn wij ook best wel kritisch of dat lukt et dit instrumentarium, maar laten we het eerst een kans geven.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: Ik kan kort zijn, ik kan verwijzen naar wat ik al drie keer heb gezegd dat ik wat er nu ligt ook zie als een vooruitgang ten opzichte van de situatie zoals die was. 50 hectare realiseren in pak hem beet 10 jaar tijd, dat gaat niet zo heel erg snel. Maar waar het mij om gaat is dat we steeds verder afvlakken van de oorspronkelijke gedachte van 6.000 hectare nieuwe natuur. Daar hebben we al in geschrapt en nu doen we op een administratieve manier hetzelfde. We glijden steeds verder weg van de oorspronkelijke gedachte van 6.000 hectare nieuwe natuur. Daar blijft op deze manier

weinig van over. Dan kom ik bij JA21 uit. Wat is de ambitie. Dat is 3.000 hectare in 2040. Als je dan nog eens energielandschappen in de groene contour gaat realiseren, laat ik het toespitsen op zonneweides, dan zet je het 25 jaar in een soort pauzestand. Dan zit je sowieso al over de 2040 heen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: De heer Van der Steeg en ik hebben al eens geconstateerd dat wij het eens zijn over het feit dat we het volkomen oneens zijn over de standpunten van de PvdD over de natuur. Wat ik hem wil vragen, in vervolg op wat mevrouw De Widt net vroeg, u constateert dat dit in ieder geval veel beter is dan de 50 hectare die we gerealiseerd hebben en moet ik het dan zo lezen dat u liever principieel dan praktisch bent?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: Nee, ik ben principieel en praktisch. Ik denk dat dat elkaar niet uit hoeft te sluiten.

De heer **WESTERLAKEN**: Dan kunt u dit voorstel ook steunen, want het is heel praktisch.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Bruins Slot.

Gedeputeerde **Bruins Slot**: Dit voorstel versterkt de biodiversiteit in onze provincie en geeft de kans om verbindingszones te versterken en daarmee ook breder te doen. Ik merk wel, en dat is wat de heer Van der Steeg aangeeft, goed dat hij dat nog verder toelichtte, dat er wel verschil van inzicht in zit. Uiteindelijk gaat de schop in de grond en kunnen we hier ook een betere natuur neerleggen met meer biodiversiteit en dat vind ik echt een belangrijke stap, vooral om samen met deze partijen te kunnen zetten. Ik had vragen van de heer Dinklo en van de heer Westerlaken. Hoe borgen we dat er in de variant met de eenmalige afkoopsom van 30 jaar ook bij doorverkoop van de gronden verrekend wordt met de eigenaar. Een hele legitieme vraag. We willen vastleggen dat de eigenaar bij een eventuele verkoop van de grond, binnen de periode van 30 jaar, het bij aanvang eenmalig uitgekeerde bedrag voor het beheer voor die periode naar rato moet afkopen. We zijn nu aan het kijken of we dat het beste via publiekrechtelijk of privaatrechtelijk instrumentarium verder kunnen gaan uitwerken.

Overigens ben ik net niet helemaal compleet geweest over geen woningbouw in de uiterwaarden vanwege Ruimte voor de rivier. Dat kan ook niet voor energielandschappen vanwege Rijksregels.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Kan de gedeputeerde uitsluiten dat deze nieuwe parken ervoor gaan zorgen dat er elders onmogelijkheden gaan ontstaan voor woningbouw en infrastructuur. Ik hoop op een kort antwoord.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Als de groene contour wordt ingericht, valt hij onder de NNN. En daarvoor gelden de regels voor NatuurNetwerk Nederland in de interim omgevingsverordening.

De heer **DERCKSEN**: Ik had liever een korter antwoord gehad, ja of nee. Dat is ook veel duidelijker en doet recht aan mijn vraag.

De **VOORZITTER**: De gedeputeerde gaat over haar eigen antwoord en dat heeft ze gegeven stel ik vast. Dank u wel, dan zijn we aan het einde gekomen van de beraadslagingen over dit voorstel en kunnen we overgaan tot het volgende Statenvoorstel en dat is de bespreking van een Sterk Utrechts Bestuur.

10.
Statenvoorstel Sterk Utrechts Bestuur (PS2021BEM07)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Wij zien dit voorstel en het programma Sterk Utrechts Bestuur als een bevestiging van het belang van een gezamenlijke aanpak van opgaven en samenwerking met partners. Dit geeft expliciet aandacht voor de relaties en het onderhoud daarvan. Dank voor het uitgebreide memo en het erratum na ook een uitgebreide commissiebespreking. Wat ons betreft akkoord en wij zien dit met een citaat wat ons wel gepast lijkt: Als je goed voor het proces zorgt, zorgt het resultaat voor zichzelf.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Brey.

De heer **DE BREY**: Dank aan de gedeputeerde voor het verhelderende memo. Het heeft inzicht gegeven in een drietal gespreksronden. Goed dat dat zo gebeurt met gemeenten en waterschappen. We zien daar wel een duidelijke lijn in dat er veel behoefte is voor de provincie om aan te geven wat de wettelijke taken en zijn en wat wenselijk beleid is. Maak daar echt naar gemeenten en waterschappen een onderscheid in, wat de kerntaken zijn die moeten, en wat leuk is om er bij te doen. Mijn fractie zal instemmen met dit stuk, zeker ook omdat we reikhalzend uitkijken naar de nulmeting die beloofd is en omdat we ook bezig zijn met Verbonden Partijen om in een breder kader sterk bestuur te borgen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: Het voelt een beetje als Ground hog day vandaag, ik moet alle voorstellen met gedeputeerde Bruins Slot bespreken. Wij waren erg verbaasd over de positieve reacties. Ik niet, voorzitter, hoe u de stukken heeft gelezen maar ons was het een soort hallucinerende ervaring naar een parallel universum waar ik nog niet eerder was geweest. Het CDA zegt geen drugs. Ik zou zeggen, trek het voorstel terug. Er staan zinnen in als: Een beoogd resultaat is meer bekendheid en inzicht in rollen en rolwisseling bij samenwerking. Hierdoor zullen gemeenten, waterschappen en de provincie elkaar gemakkelijker begrijpen wat de slagvaardigheid ten goede komt. U mag me uitleggen wat daar gebeurt. En: Het opbouwen van een duurzame relatie op strategisch niveau tussen provincie, gemeenten en waterschappen ter ondersteuning van het bestuur en inhoudelijke domeinen. Dat bracht mij tot grote hoogten en ik dacht dat het al klaar was maar toen kregen we nog een memo waar ik door mee kon gaan en waar zinnen in staan als: De gemeenten en waterschappen roepen de provincie op om nu vooral aan de slag te gaan. Doe dit met behulp van concrete voorbeelden en serious gaming. Dat is dan wel weer spannend, waarbij: ‘ook de spanningen aan de orde komen’. Het is een vaag, nietszeggend stuk en het leidt nergens toe. Ik vond zelfs het werkstuk van mijn dochter over honden in groep 4 nog informatiever. Als de gedeputeerde het heeft over de kloof tussen politiek en burger dan is dit waarom de burger zich vervreemd voelt van de politiek Ik heb het ook besproken

met de belangrijkste adviseur van mijzelf, namelijk mijn vriendin, zij werkt al jaren voor de overheid bij de grootste werkgever van Nederland. Zij zei tegen mij: Juist dit soort stukken zorgen voor vervreemding tussen de werkvloer en het bestuur. Het gaat nergens over, het is niet duidelijk wat er nou gaat gebeuren en hoe we nou gaan zorgen dat het beter wordt. Wat ons tegenviel was dat in de commissie BEM bleek dat er opeens dit jaar een nulmeting wordt gehouden. Terwijl ons lijkt: laten we beginnen met een nulmeting en daarna komen we met het stuk. De gedeputeerde zei dat ze geen nulmeting kan houden zonder mandaat van de Staten. Dat lijkt ons absoluut niet correct. Er is niets wat de gedeputeerde weerhoudt om eerst een nulmeting te houden voorzitter, u zult begrijpen, voor ons is het echt een faux pas van deze gedeputeerde. Het heeft ons echt verbaasd. Een Sterk Utrechts Bestuur, wie kan daar niet achter staan? Wij hebben onze hand uitgestoken en gezegd: trek dit voorstel terug, doe de nulmeting, maak er een gedegen voorstel waarbij duidelijk is wat het probleem is, wat er gedaan wordt en hoe ervoor gezorgd wordt dat het opgelost kan worden =, en kom dan terug naar deze Staten.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Hoe diametraal anders kun je over dingen denken? Overigens bij dit voorstel wil ik graag iets langer stilstaan dan bij het vorige. Wij zijn ven mening, in tegenstelling tot wat ik net gehoord heb, dat dit een uitstekend voorbeeld is van hoe overheden met elkaar kunnen samenwerken zonder dat er een probleemstelling is. Sterker nog, om problemen te voorkomen. Preventie noemen we dat. De burger ziet maar één overheid en zal het een biet wezen wie op welk moment welke vergunning afgeeft zolang die vergunning maar afgegeven wordt. In dit programma wordt integraal en zo praktisch mogelijk samengewerkt. Niet om de overheidslagen tegenover elkaar in stelling te brengen maar de overheden met elkaar te laten samenwerken. Hier kan een, van oorsprong antirevolutionair, niet tegen zijn. Samenwerken met inachtneming van ieders eigen verantwoordelijkheid. Samenwerken om vanaf de basis of begin van een idee samen op te trekken en het beste resultaat te halen voor de burgers is voor de CDA-fractie een perfecte invulling van wat wij het beginsel publieke gerechtigheid noemen. Of zoals het inmiddels ook wel bekend is geworden, het nieuwe sociaal contract. Wij kunnen dan ook van harte instemmen met dit voorstel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog.

De heer **DE DROOG**: Bestuurlijke samenwerking is mooi, goed en nodig. Daar zijn de meeste partijen het uiteraard over eens. Goed om te zien dat met dit voorstel lijnen geschetst worden om daar aan te werken. Dat er focus is op rollen, houding, relatie, kennispositie, toezicht en samenwerkingsverbanden. Uit de commissie bleek nog wel dat er her en der nog wel wat scherpte in mocht komen. D66 wil hier nog een drietal punten aanstippen.

Ten eerste, we vroegen of GS bij het opstellen van het overzicht samenwerkingsverbanden ook het verband met de doelenboom en de doelmatigheid per samenwerkingsverband kon uitwerken. We danken de gedeputeerde voor de in de commissie gedane toezegging om dit mee te nemen.

Ten tweede, wat betreft het versterken van de kennispositie van overheden brachten we in dat het ons ging om meer dan alleen het ontsluiten van de kennis van de provincie. Ontsluiten, delen, aan elkaar verbinden en samenwerken aan gezamenlijke data en informatie tussen bestuurslagen draagt volgens D66 bij aan een sterker en slagvaardiger Utrechts bestuur. In de nagezonden memo is daar ook nadere informatie aan besteed met als voorbeeld een provinciaal onderzoeksbureau. Dat lag wat ons betreft niet helemaal in de lijn der verwachtingen, onderzoek is wat ons betreft nog niet een integraal programma.

Kan de gedeputeerde nogmaals bevestigen dat een interbestuurlijk data- en informatieprogramma deel zal uitmaken van dit programma.

Ten derde, in de commissie hebben we het gehad over de democratische legitimatie van besluiten die in sommige samenwerkingsverbanden tot stand komt. Daarvoor werd verwezen naar het nog te voeren debat over Verbonden Partijen. Dit is wat D66 betreft een cruciaal punt voor ons kaderstellende en controlerende rol als PS. D66 wil voorkomen dat we vanuit dit programma naar Verbonden Partijen verwijzen en straks bij Verbonden Partijen weer terugverwijzen naar dit stuk. Derhalve de vraag: Kunnen beide gedeputeerden bevestigen dat de democratische legitimatie van besluiten die tot stand komen binnen bestuurlijke samenwerking expliciet op de agenda komt bij Verbonden Partijen? Kunnen ze tevens toezeggen dat daar in ieder geval het overzicht van samenwerkingsverbanden dat uit dit programma volgt bij ingesloten wordt zodat we een integraal overzicht van samenwerkingsverbanden en Verbonden Partijen zullen bespreken in dat kader? Ik sluit af. In de commissie werd door sommige partijen gevraagd naar het onderliggende probleem bij dit voorstel. De vraag is of er altijd een probleem moet zijn om een voorstel te schrijven. Iedereen met een relatie weet dat communicatie de sleutel is naar een goede relatie, zodat de rollen helder, de lijnen kort en het wederzijds begrip en compassie groot zijn op het moment dat dat nodig is. Die intentie zien wij uit dit stuk spreken. We wachten de reactie van GS op onze vragen af en staan positief tegenover dit voorstel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw **LEJEUNE**: Waar de heer De Droog mee eindigt, daar begin mee, moet er eerst een probleem zijn voordat er een voorstel ligt. Dat is inderdaad in de commissie ook zo besproken. Wat ons betreft is het antwoord daarop: nee. Wij vinden het ook een goede zaak dat er een voorstel komt, nou eens niet omdat er een probleem ligt, maar omdat er goede ideeën zijn. Het is goed dat we serieus werk maken van de samenwerking met gemeenten en waterschappen om zo de grote opgaven die voor ons liggen te realiseren. Daar kan niemand tegen zijn. Ingewikkelde en ambitieuze doelen als voldoende natuur, betaalbare woningen en het duurzaam opwekken van onze eigen energie zijn allemaal nauw met elkaar verbonden en de partijen die daarvoor verantwoordelijk zijn moeten ook optimaal verbonden zijn. Belangrijk voor de samenwerking is dat duidelijk is wie wat doet en dat we elkaar kennen en dus vertrouwen en dat er voldoende kennis is. Dit voorstel gaat verder dan het alleen maar delen van kennis vanuit de provincie en dat vinden wij een goede zaak. Het is waar dat de inwoner, zoals het voorstel ook zegt, de verschillende overheden ziet als één, maar dat zijn ze bepaald niet. De politieke culturen verschillen af en toe enorm in de verschillende bestuurslagen en de lagen hebben soms zelfs tegengestelde belangen. Wij als Provinciale Staten hebben onze eigen bevoegdheden en hoe wordt die rol geborgd? Wat betekent dit proces voor de democratische controle die wij hebben? We vinden het wel goed dat het programma er is en het biedt een heel goed handvat voor samenwerking maar met het vaststellen van het programma stellen we ook vast dat het een dynamisch en flexibel programma is en dat vraagt om constante monitoring.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw **RIKKOERT**: Voor nu zijn wij tevreden met de uitgangspunten die in dit voorstel zijn opgenomen en zijn we het eens met de ambities die worden gesteld. Het is aan de partijen om hier nu verder vorm en inhoud aan te geven.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Eigenlijk wilde ik nog een punt van orde maken want ik stelde bij het vorige agendapunt een vrij simpele vraag en u gaf de gedeputeerde geen mogelijkheid om daar in tweede termijn nog op te reageren. Ik vind dat kwalijk want het zou best wel zo kunnen zijn dat partijen hun stemgedrag over dat voorstel laten afhangen van of het woningbouw of infrastructuur hindert. Ik heb nu collega's gevraagd om daar schriftelijke vragen over te gaan stellen. Volgens mij is dat niet de bedoeling als wij hier een PS-vergadering hebben.

De **VOORZITTER**: U maakt een punt van orde en dan wil ik daar graag op reageren. Ik heb vastgesteld dat gedeputeerde Bruins Slot bleef bij haar antwoord in de eerste aanleg. Zij knikte mij toe toen ik zei: de gedeputeerde gaat over haar eigen antwoord.

De heer **DERKSEN**: Ja maar het was geen antwoord. Dat was mijn bezwaar.

De **VOORZITTER**: Nee, oké, dat is uw appreciatie en het is prima om met andere instrumenten te proberen om alsnog een antwoord op uw vraag te krijgen.

De heer **DERCKSEN**: Maar, daarom komen we toch niet bij elkaar? We komen toch bij elkaar om vragen uit te wisselen en daar antwoorden op te krijgen? Als de gedeputeerde zegt: ik weet het niet of ik zoek het uit, dat is allemaal prima. Maar: ik geef geen antwoord, zoek het maar uit is volgens mij geen houding die we hier zouden moeten waarnemen.

De **VOORZITTER**: Ik stel in ieder geval vast dat het debat heeft plaatsgevonden op de wijze waarop het heeft plaatsgevonden. Naar mijn waarneming heeft gedeputeerde Bruins Slot een antwoord gegeven en ja, dat is niet het antwoord dat u gehoopt of verwacht had. U vervolgt nu uw betoog, dan is het punt van orde afgehandeld.

De heer **DERCKSEN**: Als je zo lang in de Tweede Kamer hebt gezeten dan hadden we mogen verwachten dat deze gedeputeerde had voorkomen dat dit volstrekt onnavolgbare voorstel, waar geen kop en staart aan zit naar de Staten zou worden gestuurd. Of juist weer niet, dat is iets waar we in de fractie niet uitkwamen. Een voorstel waar zelfs D66 in de commissie een inlegvelletje bij vroeg, qua doelstellingen. Want, die zijn er niet, laat staan dat ze SMART zijn. Een voorstel dat het midden houdt tussen Jiskefet en Van Kooten en De Bie, voor de oudere kijkers. Er waren ophaalsessies bij andere overheden maar er komt toch een nulmeting waarvan de gedeputeerde niet kon uitsluiten dat het resultaat zou kunnen zijn dat er helemaal geen aanleiding zou zijn voor dit stuk. Dat was in de commissie gewisseld. Geen probleemstelling in het stuk en aan de vraag of het geld het probleem dan gaat oplossen komen we niet toe, we gaan het geld uitgeven en we zien wel. Gaat het dan zo slecht met die verhoudingen tussen de overheden? Daarvan blijkt niets in het voorstel. Maar goed, mensen zouden elkaar wel eens slecht kunnen vinden, werd er in de commissie plots verteld. Waarom stond dat dan niet in het voorstel? Overigens kan ik voor dit probleem de Rolodex aanbevelen, die zijn er vanaf 28,88 euro. Er moet kennis worden ontsloten hoorden wij opeens in de commissie. Waarom stond dat dan niet in het voorstel? Kunnen ze bij de gemeente dan niet gewoon googelen als al die informatie gewoon online staat?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog.

De heer **DE DROOG**: Ik voel me toch genoodzaakt om kennelijk dan te constateren dat de heer Dercksen kennis en googelen op één lijn zet, dat verklaart een heleboel.

De heer **DERCKSEN**: Nou, in de commissie, ik weet niet of u een beetje hebt opgelet, ging het met name over de informatie die de provincie heeft en deelt. De Staat van Utrecht staat toch echt online, misschien googelt u dan weer te weinig, maar dia is over het algemeen goed terug te vinden. Sterker nog, alles wat hier gewisseld wordt is online terug te vinden. Soms kun je beter googelen dan in het systeem zelf zoeken, maar dat is een probleem dat we al eerder hebben besproken.

Deze argumenten van het ontsluiten van kennis en het elkaar vinden tussen overheden stond allemaal niet in het voorstel. Dat waren klaarblijkelijk ad hoc-argumenten in een mislukte poging om dit voorstel nog enige legitimiteit te bieden. Er wordt in dit huis in verschillende gremia gesproken over de kwaliteit van Statenvoorstellen, dat blijkt vandaag maar weer geen overbodige luxe. Maar dan de echte problemen tussen de provincie en de medeoverheden, want die komen niet op tafel, en dat is misschien nog wel het meest treurige als je zoiets voorstelt. Ik hoor van mensen die het kunnen weten, niet via via, maar direct, dat nog steeds de vierde macht hier beslist, de ambtenarij en niet de bestuurder omdat die stevig genoeg is, einde citaat. Ik hoor dat de provincie krampachtig is en overal regels boven op legt, dat het ambtelijk structureel vastloopt. Ik kan mijn bronnen niet prijsgeven, dat begrijpt u, maar deze mensen weten van wanten. De vraag van onze fractie is dan ook: herkent de gedeputeerde dit beeld? Als dat niet zo is, dan is dat het bewijs dat de stelling juist is en wat gaat ze daar aan doen? Herkent ze dit beeld wel, dan is de vraag wat gaan we er aan doen? Of, wat is er aan gedaan? Dat lijkt ons een stuk nuttiger tijdsbesteding dan dit kansloze voorstel te bespreken.

De **VOORZITTER**: De PvdD heeft geen woordvoering op dit onderwerp.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Wat er gaat veranderen bij het aannemen van dit voorstel is ons niet duidelijk. Dat er in ieder geval iets is veranderd met een erratum, daar waren wij blij mee. Want, wat er leek te veranderen was dat er en dan citeer ik uit het stuk: ‘Bij het samenwerken aan een gemeenschappelijke opgave door verschillende overheidsdiensten MOET men samen optrekken en met dezelfde boodschap naar buiten treden’. Daar hebben we bezwaar tegen gemaakt tijdens de commissie, en we zijn erg blij dat daar een erratum op is gekomen waarmee in ieder geval de discussie waar ook D66 over vraagt, over de democratische legitimatie, en dat de verschillende gremia allemaal hun eigen verantwoordelijkheid hebben en dat het prima zo kan zijn dat de verschillende overheidslagen op een andere manier tegen een probleem aankijken. Dat dat nu met het erratum is verbeterd.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Wij hadden best hoge verwachtingen van het programma Sterk Utrechts Bestuur. Helaas hebben we voor en na de commissievergadering moeten concluderen dat dit stuk niet heeft gebracht wat wij ervan verwachtten. Tijdens de commissievergadering heb ik daarom een paar keer het voorstel gedaan: laten we onszelf de tijd geven om het stuk verder te ontwikkelen voordat we het in de Staten bespreken. Alleen kreeg ik de handen daar toen niet voor op elkaar. De stukken die we tussen de commissie en de Staten toegestuurd kregen hebben ons alleen maar in onze indruk gesterkt. Ons is niet duidelijk geworden hoe de punten die door de gemeenten zijn aangedragen op een voor hen bevredigende manier zijn verwerkt. Zeker is dat onze motie van voorjaar 2019 niet op een bevredigende manier is verwerkt. Dat laatste punt gaan we terug laten komen bij de Nota Verbonden Partijen, in lijn met het verzoek van de heer De Droog. Mijn pijn in het hart stemmen we vandaag tegen het Programma Sterk Utrechts

Bestuur en spreken onze hoop uit dat wij te zijner tijd met een tevreden gevoel voor de Nota Verbonden Partijen kunnen stemmen omdat onze motie dan wel bevredigend is opgepakt. Ik heb een paar keer gehoord: als er geen probleem is, er hoeft niet per se een probleemstelling te zijn om dit programma met elkaar te gaan ondernemen. Als ik dan het memo zie dat tussen de commissie en de Statenvergadering is opgestuurd dan zie ik daar wel degelijk problemen in. Dan zie ik dat gemeente aangeven vanuit hun perceptie dat andere regio's een belangrijke stem hebben in de Utrechtse boodschap aan Den Haag bijvoorbeeld. Dan zie ik dat er heel veel onduidelijkheid is over rolneming. Dan zie ik heel veel onderhuidse problemen die voor vertroebeling in het Utrechtse bestuur zorgen, daar keihard benoemd. Dan had ik graag onze visie daarop al veel duidelijker gelezen in dit programma, wat we daarmee gaan doen. Die vertaling had ik graag gemaakt voordat we dit stuk gingen bespreken, maar dat is helaas niet en zullen we vandaag tegen dit voorstel stemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: 50PLUS vindt het een mooie intentie, Er is eerder vandaag al gezegd dat het een start is en het moet zeker verder ontwikkeld worden. Samenwerken is altijd goed, om elkaar scherp te houden. 50PLUS zou wel aandacht willen vragen voor meer controle tussentijds, daar waar de provincie moet controleren. Dus niet alleen als de gemeenten bijvoorbeeld de begroting indienen, maar ik noem maar een voorbeeld: wat is er met de subsidies gedaan. Is dat uitgevoerd of is dat geld allemaal in de Algemene Reserve terecht gekomen. Dat punt wil 50PLUS nog wel meegeven om het aan te scherpen.

De **VOORZITTER**: dank u wel, mevrouw Hoek, Ik kijk naar de gedeputeerde, zij kan met de beantwoording beginnen? Ja.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Dank voor de verschillende inbrengen en ik heb ook de verschillende Statenleden gehoord die zeggen dat ze hier goed mee aan de slag kunnen en Statenleden die zeggen dat ze zich hier minder goed in herkennen. Daar zijn verschillende soorten kwalificaties voor gebruikt, dank voor de liederlijkheid daarvan. Toen we begonnen met de programma zijn we eerst naar de gemeenten en waterschappen toegegaan om überhaupt de vraag te stellen: moeten we het met elkaar hebben over samenwerking en is het van belang om met elkaar hierop aan de slag te gaan? We hebben een volmondig: ja teruggekregen. Waar we samenwerken op verschillende opgaven gaan dingen goed, kunnen dingen beter en lopen dingen soms ook buitengewoon stroef. Dan moet je met elkaar werken aan het karakter en de kracht van de samenwerking. We zien ook in onze provincie dat maatschappelijke opgaven, of het nou om woningbouw gaat of andere zaken, steeds meer regionaal zijn. Je ontkomt er dus niet aan als overheden om met elkaar samen te werken. En dat, ook vanuit je eigen democratische legitimatie, dat ook zoveel mogelijk samen te doen. Dan kom je tot verschillende zaken als de ene keer ben je bevoegd gezag, de andere keer ben je een samenwerkingspartner en ook zo een samenwerking kan het veranderen. Met de gesprekken die we met de gemeenten en waterschappen hebben gehad kwam ook nadrukkelijk terug: we hebben behoefte aan een aantal concrete en praktische handvatten om met elkaar aan te werken om die samenwerking in brede zin te veranderen. Dus ja, we hebben er behoefte aan. Dat maakt dat we dit programma zo hebben opgebouwd. We hebben ook aan de gemeenten en waterschappen gevraagd: waar zien jullie de meerwaarde in? En dat bottom-up naar boven gehaald om hier neer te leggen. Ze hebben een eerste concept gezien, het memo gezien en het tweede concept, het eindconcept zoals dat nu ook voorligt aan de Staten is ook door de gemeenten en de waterschappen ambtelijk en bestuurlijk bekeken of er de juiste

processtappen in zitten en de juiste zaken die we samen kunnen oppakken om de samenwerking te verstevigen. En ervoor te zorgen dat we dat ook effectiever en efficiënter met elkaar doen. Dat betekent dat je het juist in die verschillende lijnen die we uitzetten het ook met elkaar hebt over waar het niet goed gaat en waar je dat kan verstevigen. De nulmeting waar over wordt gesproken gaat over de vraagstelling: hoe ervaart men nu de samenwerking. Het zou heel goed kunnen dat op onderdelen terugkomt dat de provincie, of de gemeenten zelf of onderling sommige dingen goed vinden gaan en andere dingen weer te stringent of te weinig oog voor de praktijk. Ik vind de kracht van een nulmeting dat je dat bij aanvang van zo een programma kunt pakken, met elkaar verder aan de slag gaat en daar ook op terug kan komen en een beter beeld kunt krijgen of de inspanningen die je gaat doen uiteindelijk zijn vruchten afwerpt.

De heer De Droog zegt te zien dat we ook nog een aantal andere zaken oppakken zoals op het gebied van overzicht van samenwerkingsverbanden. Inderdaad, we gaan zoals toegezegd in de commissie, de doelen van de samenwerking en ook de relatie met de doelenboom laten terugkomen zodat we ook zien waar dat precies zit. Het uitwisselen van kennis is natuurlijk niet eenrichtingsverkeer. Het is de bedoeling om de kennis die we hier in de organisatie hebben, en dat is meer kennis dan dat we op de website neerzetten, maar we proberen zo open transparant mogelijk te zijn, te combineren met kennis die gemeenten hebben. Vooral de kleinere gemeenten hebben weinig beleidsmensen en tijd om dit soort zaken boven water te krijgen. Utrecht hoef je daar in niet te helpen, en Amersfoort ook niet maar een aantal kleinere gemeenten hebben hier dringend behoefte aan. Dat noemt de heer De Droog een interbestuurlijk programma op kennis. Ik vind het woord nogal groot, ik wil het liefst gewoon aan de slag gaan om die kennis te ontsluiten en dat samen met een aantal andere initiatieven te doen, wat wij met gedeputeerde Strijk op het gebied van data nu ook gaan doen, en dat bij elkaar brengen. Welke etiketje ik daar op doe, het is vooral van belang dat wij als overheden samenwerken, dat we over en weer kennis uitwisselen en dat we er voor zorgen dat die goed toegankelijk is. Dat zijn de drie elementen die ik daarin leidend vindt.

> De heer **DE DROOG**: Toch even ter verduidelijking, dit zou ik ook kunnen lezen als: we sturen af en toe een e-mail naar elkaar met een bestand met wat informatie. Ik lees hem zelf als dat je ook echt samenwerkt aan data en kennis en informatie zodat dat niet op een dubbele manier gedaan hoeft te worden of dat een gemeente onvolledige informatie heeft waar het misschien weer, doordat de andere die kennis hebben juist in een integraal bestand weer goed gebruikt zou kunnen worden. Ik probeer hem daar af te tasten en te kijken of dat ook de bedoeling is van GS met het programma waar u naar verwijst voor gedeputeerde Strijk.

Het gaat hier niet om het individueel uitwisselen van een mailtje maar met elkaar kennis te aggregeren, te zorgen dat duidelijk en inzichtelijk is waar die ligt en dat ook beschikbaar stellen aan gemeenten. Dat is breder dan het sturen van een mailtje.

Er is eerder in de commissie gesproken over democratische legitimatie, ook over de aanpassing en fijn dat die op een goede manier verwoord is. Natuurlijk kunnen we democratische legitimatie en de rollen daarin in de verschillende sessies naar voren laten komen. Bij de Verbonden Partijen komt hij ook terug, omdat het daar gaat over de officiële rol die je hebt als het gaat om inzichtelijk maken van de samenwerkingsverbanden maar ook de grondslag daarvan en de besluitvorming die daar op plaatsvindt. Dus hij komt bij ons meer praktisch terug en in brede zin komt de democratische legitimatie ook bij de Verbonden Partijen terug. De heer Van den Dikkenberg vroeg: zijn die punten van de gemeenten nou verwerkt. De gemeenten vroegen om praten over rollen en verantwoordelijkheden en daar beter zicht in krijgen is sessies. Ze vroegen om meer kennis, dat zit er in. Om een aantal hulpmiddelen als het gaat om financiële scans en ondersteuning bij vraagstukken en de gemeenten vroegen ook dat ze het van belang vinden om in het

interbestuurlijk toezicht ook een wat andere aanvliegroute te kiezen. Die programmalijnen hebben we uiteindelijk in het programma opgenomen. Samenwerking gaat er ook om dat je luistert naar de partners met wie je samenwerkt en kijkt waar zij behoefte aan hebben. Het zijn ook allemaal onderdelen waarvan wij zelf zien, ambtelijk maar ook bestuurlijk, dat we daarop kunnen leren en met elkaar kunnen verbeteren.

De heer Dercksen, toch nog even ingaan op de vraag: wie is de baas? Dat zijn de Provinciale Staten. Dat was volgens mij de vraag. En zij stellen ook de regelgeving vast. Als in de praktijk blijkt dat men de regelgeving van de provincie te stringent ervaart, dan is het ook aan Provinciale Staten om die regelgeving te veranderen. Die bevoegdheid ligt op basis van de Provinciewet bij Provinciale Staten.

De heer **DERCKSEN**: Ik hoor uit gemeenten terug wat ik u verteld heb, namelijk dat men vindt dat de vierde macht hier nog steeds de baas is. En eigenlijk zegt: dat komt door jullie, PS. Ik zou daar graag een wat serieuzere reactie op willen hebben omdat dit een signaal is dat al jaren bestaat. Ik weet nog dat in de vorige perioden er nota bene D66-wethouders alle fracties benaderden om wat ruimte voor woningbouw te krijgen bijvoorbeeld. Burgemeesters heb ik aan de lijn gehad. Ik hoor dat dat nog steeds niet veranderd is en dat nog steeds gemeenten stuklopen op de ambtelijke schil om dit huis. Het zou niet alleen voor ons, maar juist ook voor GS, belangrijk moeten zijn om dat eens een keer af te pellen. Misschien is het verstandig om daar eens onderzoek naar te doen, als u nou toch rondgaat bij gemeenten, en om die muur te slechten.

Ik vind dat de heer Dercksen zijn rol kleiner maakt dan dat hij is. Als het gaat om het vaststellen van regelgeving dan is dat echt de bevoegdheid van Provinciale Staten. Gelukkig hebben we hier hele deskundige medewerkers die je ook van goede adviezen kunnen voorzien, en dat doen we met elkaar omdat we ook voorbereidende ambtenaren nodig hebben die gewoon regels maken. Ik vind het juist het mooie van dit programma dat als wethouders hier tegen aan lopen en dat ook delen, dit bij uitstek binnen de sessies naar voren gebracht kan worden. Maak er een casus van en ga hier verder met elkaar op doorspreken, samen met de Staten, de raadsleden, de ambtenaren en de bestuurders. Daarvoor is dit programma ook een vehikel. Ik vind het wel interessant.

De heer **DERCKSEN**: ik heb het helemaal niet over regelgeving. Wij verstaan elkaar helemaal niet, dit is het tweede onderwerp vandaag de gedeputeerde mij in het geheel niet verstaat. Ik hoor terug dat gemeenten, en niet de geringste personen bij gemeenten, stuk lopen op de ambtenarij hier. De mededelingen die ze daar hebben, en nogmaals dit is een ervaring die anderen ongetwijfeld ook hebben, van vorige periodes, dringen iet door tot het bestuur. Dus niet doordringen met de problemen die zij ervaren tot het bestuur omdat de ambtenarij dat tegenhoudt. Daar kan ik over zwijgen maar dan schieten we er niks mee op. Dan blijft het zoals het is. Dus als we nou zo een programma als deze gaan uitvoeren, leg daar dan de nadruk op en vraag aan burgemeesters of aan directeuren van de organisaties bij gemeenten of ze dit herkennen. Ik hoor dit namelijk regelmatig terug.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Ik heb een vraag aan de heer Dercksen want het is een signaal en het klinkt ook luid en duidelijk. Misschien kunt u wel iets meer context geven want ik vind het ook een beetje insinuerend en u wilt uw bron niet bekend maken. Misschien kunt u toch iets meer context geven. Uit hoeveel gemeenten hoort u dit, zijn het raadsleden. Het kunnen geen raadsleden van uw partij zijn? Ja, meneer van Déun. Dan neem ik aan dat het uit Utrecht komt. Kunt u iets meer geluiden en getallen noemen?

De heer **DERKSEN**: Volgens mij ben ik net juist specifiek geweest. Wat ik heb voorgedragen zijn citaten van mensen die ik gesproken heb. En dat komt niet van raadsleden want die hebben geen contact met de ambtelijke schil van dit huis. Dus het gaat om andere mensen die in het bestuur zitten van gemeenten, laat ik me daartoe beperken. Maar mensen die het kunnen weten en ik gaf u voorbeelden uit vorige periodes, dat hetzelfde signaal werd gegeven. Er was een SGP-burgemeester uit Oudewater, er was een D66-wethouder die nota bene bij ons op de fractie kwam om zijn zaak te bepleiten omdat hij niet kon doordringen tot het bestuur hier. Dat is het vraagstuk dat ik weer wil agenderen omdat ik hoor dat er niets aan gebeurd is.

De **VOORZITTER**: Goed ik denk dat dat duidelijk is, ik stel voor dat de gedeputeerde daar nog even op reageert en dan de beantwoording afmaakt.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Het interessante was in de gesprekken die ik bestuurlijk met alle gemeenten en waterschappen heb gehad, toen hadden we in de eerste versie van het programma staan dat het belangrijk was om elkaar goed te vinden en elkaar beter te vinden. Toen kreeg ik terug van de burgemeesters en de wethouders die in het bestuurlijke overleg zaten: waarom staat dat er in, jullie zijn gewoon goed benaderbaar. Maar, men gaf wel aan dat je wel moet kijken of medewerkers van gemeenten en de provincie elkaar onderling ook kunnen vinden. Dit programma biedt goede handvatten om met elkaar dat gesprek te voeren. Dus ik herken het beeld van de heer Dercksen niet dat men mij niet belt als er iets is. Wat ik wel herken is dat we soms met elkaar samenwerken op bijvoorbeeld programma's of wensen waarbij een gemeente X wil en wij zeggen vanuit verschillende belangen dat dat niet kan, omdat we ook breder met belangen te maken hebben. Die spanning zit ook in samenwerking, dat men ergens wil bouwen waar het gewoon niet kan omdat het qua mobiliteit niet kan. Daar zit wel spanning op de lijn en het goede van dit programma is dat je voordat je in zo een casus zit met elkaar een kunt praten over hoe je samenwerking wil vormgeven. Daarbij is het van belang om elkaar te vinden en te spreken.

De heer **DE DROOG**: Ik wil nog even inhaken op eerdere opmerkingen. We herkennen de signalen die van buiten komen en het is ook een van onze wethouders die daar voor gepleit heeft. Wat ik daar aan zou willen toevoegen is dat sindsdien natuurlijk wel het nodige veranderd is. We hebben de Omgevingsvisie vastgesteld, we zijn bezig met regionaal programmeren waarbij mensen met elkaar samenzitten om over dit soort dingen door te denken. Als daar signalen uitkomen, moeten we die zeker oppakken. Ik denk dat het goed is om dat in een dergelijk programma ook weer verder mee te nemen. Niet alleen in dit programma maar juist ook bij de regionaal programmeren en de evaluatie die we daar met elkaar op voeren om dit soort gesprekken beter met elkaar te kunnen voeren. Ik denk dat het niet terecht is om te constateren dat het nog allemaal zo is. Ik denk dat er wel degelijk stappen gemaakt zijn en genomen worden op dit moment.

De heer **DERCKSEN**: U hoort net de gedeputeerde die zegt dat er niks aan de hand is. Dus we komen niet verder en in de volgende periode stellen we het weer vast.

Mevrouw **RIKKOERT**: Wat de heer Dercksen zegt is dat er een aantal signalen naar hem toe is gekomen. Ik ga er dan ook van uit dat dat straks uit die nulmeting komt. Dat we straks een heel duidelijk punt hebben van waar we staan, en waar vanuit we moeten vertrekken en waarmee we aan

de slag moeten. Ik ga er van uit dat de nulmeting ons zal helpen om inzicht te krijgen.

Daar waar de heer Dercksen zegt dat je kunt samenwerken terwijl er spanning op de lijn zit. Omdat de gemeente A wil en de provincie B, dat herken ik. Dat ontkracht ik ook niet in die zin. Gemeenten willen op bepaalde plekken bouwen en vanuit de provinciale regels staan we dat niet toe of is dat lastig. Waar het om gaat, en dat is juist ook wat we in de programma gaan doen, is hoe men dat ervaart. De nulmeting kan inzichten bieden dat men op terreinen zegt, ja we krijgen op terreinen onvoldoende voeten aan de grond. Of we kunnen de juiste mensen niet contacteren binnen de provincie. Daarom kiezen we in dit voorstel ook voor accounthouders. Dat is juist de kracht van zo een nulmeting. Daar willen we verder op bouwen om de samenwerking te verbeteren. De heer Dercksen zegt, ja mevrouw Bruins Slot zegt dat het allemaal goed gaat en het is zonneschijn. Nee, dit programma is juist ook gemaakt om ervoor te zorgen dat dingen die niet goed gaan boven water te krijgen en dat in een vroegtijdig stadium met elkaar te bespreken. Op het moment dat er signalen zijn dat iemand geen toegang kan krijgen, laat het me weten. Informeer ons als college, want dat horen we graag.

Mevrouw **HOEK**: Er zijn verschillende verordeningen die eigenlijk voor de hele provincie zijn. Ik ben zelf met een onderzoek bezig, daar komt duidelijk naar voren dat het soms heel belangrijk is om voor bepaalde zaken maatwerk te leveren. Dat staat nergens in de verordening. Dat is een ruimte die je na beschouwing kan geven, na het verzoek van een gemeente. Nu is het vaak zo dat gemeente zeggen, ja ik doe wel het verzoek bij de provincie, want die gaat erover maar ik loop er op stuk want er staat in de verordening meteen nee. Dat wil ik meegeven, dat dat ook meegenomen wordt in dit hele onderdeel.

Klopt, de verordening geeft bijvoorbeeld op de lengte van vaartuigen en boten een bepaalde richtlijn en die geldt voor heel de provincie. Dat betekent dat als je buiten de bebouwde kom wat anders zou willen dat je als gemeente nee op het rekest krijgt.

Van belang is dat wij bij dit programma expliciet aan gemeenten en waterschappen hebben gevraagd: waar heeft u behoefte aan? Omdat we zien dat als je op zoveel onderwerpen met elkaar regionaal en provinciaal samenwerkt, dat het op punten goed gaat, maar dat het ook schuurt, omdat de belangen verschillend zijn. En hoe weten we elkaar dan te vinden. Uit die gesprekken zijn programmalijnen gekomen. Aan de ene kant het verbeteren van de verhoudingen en de samenwerking rondom de taal en de relaties die je met elkaar hebt. Het verbeteren en versterken van het uitwisselen van kennis en de informatiepositie, het beter vinden van elkaar door het accounthouderschap, waardoor je, als je geen toegang krijgt tot de organisatie of direct het 06-nummer van de gedeputeerde hebt, je wel uiteindelijk op de goede plek terecht komt. En ook zaken rondom interbestuurlijk toezicht. Als laatste een beter inzicht in de samenwerkingsverbanden, de doelen ervan en de doelstellingen die er onder liggen. De nulmeting gaat meer inzicht bieden in hoe tegen de provincie aankijken, ambtelijk en bestuurlijk over hoe we samenwerken, en welke verbeteringen daarin mogelijk zijn. Dat gaan we stap voor stap doen. Ik verwacht dat het eerste beeld van de nulmeting voor ons het nodige huiswerk met zich mee gaat brengen, hoe we dat beter kunnen oppakken. Daar biedt dit programma een basis voor. Deze keer zit ik aan de voorkant en zijn we zonder een concrete casus of problematiek dit programma gaan bouwen. Dit vooral vanuit de vragen aan de gemeenten en waterschappen waar ze behoefte aan hebben, waar er verbeterd kan worden en hoe er met elkaar goed samengewerkt kan worden.

De heer **DINKLO**: Toch nog even een opmerking of misschien ook een vraag. In de commissie kwam de nulmeting opeens als een duveltje uit een doosje, die bleek opeens op pagina 15 of in een voetnoot te staan. Nu zit de gedeputeerde tijdens deze vergadering de hele tijd te praten dat er eerst

een nulmeting gedaan gaat worden. Dat verbaast me ten zeerste en ook dat andere partijen daar in mee gaan. Een nulmeting doe je juist om daarmee een programma op te stellen. Als uit de nulmeting blijkt dat wat u heeft opgeschreven totaal anders is, gaan we dan het hele programma weer veranderen? Gaan we het opnieuw vaststellen? Wat gaat u dan doen?

De nulmeting stond gewoon keurig in de paragraaf. Niet in een voetnoot, maar duidelijk omdat we ook willen evalueren en willen meten. Zoals ik al aangaf, en dat zeg ik ook tegen de heer Dinklo, we hebben juist aan de gemeenten en de waterschappen gevraagd waar zij behoefte aan hebben. Daar zijn deze programmalijnen uit gekomen. We hebben gesprekken gevoerd met ambtenaren, met de gemeentesecretarissen, de wethouders en de burgemeesters om keer op keer te toetsen, is dit waar we elkaar kunnen versterken en waar u behoefte aan heeft. Ik verwacht dus niet dat eruit komt dat hier geen behoefte aan is. Waar de nulmeting wel inzicht in moet bieden is hoe men de samenwerking ervaart. Van daaruit kunnen we kijken of de instrumenten die we inzetten ook tot een verbetering leiden. Dat zal niet van dag 1 naar dag 2 zomaar gaan. Dus de heer Dinklo geeft er een andere uitleg aan dan dat ik doe.

De **VOORZITTER**: U was klaar met uw beantwoording?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ik heb nog even het antwoord van zojuist laten bezinken. Ik realiseer me dat u zegt dat u herkent waar ik eventueel met dat onderzoek mee bezig ben, maar dat u niet zegt dat u openstaat om eventueel maatwerk te leveren en dat dat niet opgenomen wordt in het voorstel. Dat was eigenlijk mijn vraag.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Mevrouw Hoek, ik heb een vraag aan u want als u dit zo zegt dan heb ik wel een klein vermoeden waar uw onderzoek betrekking op zal hebben maar dat hoeft u niet te zeggen. Als het nou zo gaat dat u dit onderwerp eruit pikt en meneer Van Schie pikt onderwerp Y eruit en mevrouw Veen onderwerp A, dan krijgen we een beetje willekeur en dat kan ook niet de bedoeling zijn.

Het is aan de gedeputeerde hoe ze er mee omgaat en welke ruimte zij in een zekere realiteit wil gaan bieden. Niet willekeurig want je komt niet zomaar bij de provincie om iets aan te passen. Dan moet je iets wel heel goed onderbouwen.

De **VOORZITTER**: U hebt uw punt duidelijk gemaakt. Wil gedeputeerde Bruins Slot daar nog op reageren?

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Mevrouw Hoek heeft het over een specifiek onderwerp. Dat onderwerp heeft een relatie met de interim omgevingsverordening. Vandaag hebben we het over een programma dat gaat over het samenwerken van verschillende overheden. Het onderzoek dat u doet past volgens mij bij de omgevingsverordening en de discussie die we daar nog verder zullen hebben met de Staten dit jaar en minder bij de samenwerkingsprogramma wat vooral ziet op samenwerking tussen gemeenten, provincie en waterschappen. Omdat er geen specifiek voorstel ligt kan ik ook geen reactie op dat voorstel geven.

De **VOORZITTER**: Daar komt vast een andere gelegenheid voor. Ik zie ook gedeputeerde Strijk in beeld, wilt u kort nog iets toevoegen op de vraag over de Verbonden Partijen?

Gedeputeerde **STRIJK**: De vraag van de heer De Droog was of ik kon bevestigen dat we bij de nieuwe Nota Verbonden Partijen aandacht zouden hebben voor de democratische legitimatie van besluiten. De nieuwe nota gaat Sterk verbonden heten omdat het over meerdere samenwerkingen gaat. Daar gaan we het zeker over hebben met elkaar. In januari hebben wij een procesvoorstel gestuurd. We gaan een aantal keer hierover met elkaar in gesprek. Er zijn twee Statenleden in de klankbordgroep betrokken, mevrouw De Haan en de heer De Brey, Ik kan u gerust stellen, dit zal zeker een onderwerp zijn dat we met elkaar gaan bespreken.

De **VOORZITTER**: Dan stel ik vast dat wij aan het eind gekomen zijn van de beraadslagingen over dit agendapunt. Sterk Utrechts Bestuur. Het is inmiddels bijna 12.30 uur, ik stel voor dat wij voor een lunchpauze onze vergadering tot 13.00 uur schorsen. Dan hervatten we de vergadering om 13.00 uur.

11.
Statenvoorstel Beleidskader sport en bewegen 2021-2025 'Sport en bewegen geeft nieuwe energie' (PS2021 BEM06)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER** heropent de vergadering om 13.00 uur.

De **VOORZITTER**: Aan de orde is het Statenvoorstel Beleidskader sport en bewegen 2021-2025 'Sport en bewegen geeft nieuwe energie' Gedeputeerde Bruins Slot is in ons midden dus niets staat ons in de weg om met de inbreng van uw Staten, het is een normaal debat, in de eerste termijn te beginnen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Karataş.

De heer **KARATAŞ**: Dag iedereen. Ik hoop dat iedereen lekker heeft gegeten. Het is nu tijd om te verteren. Licht intensief bewegen, maar ik doe het achter het scherm. Ter besluitvorming ligt het Statenvoorstel Beleidskader sport en bewegen. Als GroenLinks zijn we hier blij mee en we steunen ook het voorstel. Toch willen we een aantal dingen onderstrepen en meegeven. Sport én bewegen. Met bewegen bedoelen we dat iedereen mee kan doen, actief kan zijn, kan bewegen op haar of zijn niveau en tempo. Dat subtiele onderscheid tussen sport en bewegen is ook mooi verwoord in de laatste editie van De Staat van Utrecht. Ik heb het boekje hier. Gezond bewegen, een brede kijk op bewegen in de provincie Utrecht. Een handig boekje met veel informatie, kennis, over verschillende onderwerpen, uitgangspunten wat bewegen inhoudt, wat de rollen zijn van de verschillende partijen, de maatschappelijke ontwikkelingen en meer. Ook wordt daar onderscheid gemaakt tussen drie soorten bewegen. Licht intensief, ik zei het al, dingen die je thuis kunt doen, lichtjes, voor het scherm, bij het koken, waar dan ook. Matig intensief, fietsen, wandelen en zwaar intensief, voetbal, hardlopen, rugby.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Schie.

De heer **VAN SCHIE**: Ik wou graag even een ordepunt maken. Onze woordvoerder, de heer De Brey lukt het nog niet om in te loggen en ik neem aan dat hij het betoog van de heer Karataş niet wil missen. Ik zou willen vragen of we een korte ordeschorsing kunnen hebben totdat de heer De Brey van thuis uit heeft kunnen inloggen.

De **VOORZITTER**: Dan schors ik even voor enkele momenten de vergadering. Dan kan de heer Karataş daarna doorgaan met zijn betoog.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat het ondanks alle inspanningen de heer De Brey niet lukt om aan ta haken. Ik kijk even naar de heer Van Schie, ik stel toch voor om met de beraadslagingen door te gaan en eventueel zijn termijn te bewaren voor het eind van de eerste termijn.

De heer **VAN SCHIE**: Dat kan en anders zal ik waarnemen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Karataş.

De heer **KARATAŞ**: Heel erg jammer dat de heer De Brey er niet bij is, ik had fijne gesprekken met hem in de voorbereidingen. Waar was ik gebleven? Het verschil tussen sporten en bewegen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten bewegen, ook in het boekje Gezond bewegen, licht, matig en zwaar intensief. Wat daarmee wordt gezegd is dat bewegen meer is dan alleen sporten en kent een belangrijke gezondheidscomponent. Simpel gezegd: bewegen is echt gezond en daarom maatschappelijk enorm waardevol. Het debat over de maatschappelijke waarde van sport en over de meerwaarde dat een provinciaal sportbeleid kan bieden is vaker het onderwerp van debat geweest, ook in de laatste commissievergadering. Sterker nog, GroenLinks heeft hier ook vragen over gesteld. We zien uit de beantwoording en de verschillende brieven die binnenkomen is dat gemeenten, het maatschappelijk veld en de sportsector zelf positief, blij en verheugd zijn met de rol die de provincie wil oppakken. Ik citeer de brief vanuit de verenigingssport en de gemeenten, ze vinden het een steun in de rug voor het verder ontwikkelen en uitvoeren van sport- en beweegbeleid. We kunnen het niet genoeg blijven herhalen, daarom vandaag nog een keer in de woorden van Madiba, ook wel bekend als Nelson Mandela: Sport has the power to change the world. Sport is een afspiegeling van de samenleving, het brengt iedereen bij elkaar. Verschillen ontmoeten elkaar. Sport zorg voor inspiratie en verbinding, ook in de aanpak van discriminatie en racisme. Daarom dienen we vandaag samen met de PvdA, D66, en de PvdD de motie Aanpak discriminatie én racisme in de sport in, en hopen op de steun van anderen. Hopelijk slepen we er hierdoor ook een indicator uit. Dat zou goud zijn.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M36 van de leden Suna (PvdA), Karataş (GroenLinks), Veen (D66), Keller (PvdD), Welschen (CDA) en Bittich (Lijst Bittich) inzake Aanpak discriminatie én racisme in sport.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021, ter behandeling van het Statenvoorstel Beleidskader sport en bewegen 2021-2025 ‘Sport en bewegen geeft nieuwe energie’ (PS2021 BEM06).

Constaterende dat:
- De aanpak van racisme in het beleidskader niet expliciet wordt benoemd;
- Uit de Monitor Discriminatie 2019 van Artikel 1 Midden-Nederland blijkt dat discriminatie in de provincie Utrecht op alle gronden voor komt en het meest op basis van afkomst/huidskleur (racisme);
- Discriminatie én racisme ook in de sport veelvuldig voorkomen, vaak in expliciete uitingen, maar vaak ook in meer subtiele en onbewuste vormen (institutioneel racisme);

- Er in de sport ook steeds meer aandacht komt voor racisme en discriminatie, waarbij (top)sporters, teams en sportbonden zich collectief uitspreken tegen discriminatie en racisme;
- Provinciale Staten op 8 juli 2020, bij de behandeling van kaderbrief, motie 29 'De provincie voor een rechtvaardige samenleving' heeft aangenomen met het verzoek racisme en discriminatie aan te pakken binnen onze provincie;

Overwegende dat:
- De aanpak van discriminatie én racisme een verantwoordelijkheid is van de hele samenleving en in het bijzonder de overheid, ook op provinciaal niveau in het kader van sport en bewegen;
- In alle lagen van de samenleving het tegengaan van discriminatie en racisme onderwerp van gesprek moeten zijn, zodat er bewustwording ontstaat en discriminatie en racisme effectief aangepakt kunnen worden;
- Sport mensen uit alle lagen van de samenleving samenbrengt, zorgt voor inspiratie en verbinding, en daarmee een belangrijke bijdrage kan leveren in deze aanpak; - Het daarom goed zou zijn als de aanpak – bestaande uit het signaleren, voorkomen en sanctioneren - van discriminatie en racisme een prominente plek krijgt in het op te stellen provinciale sportakkoord;

Verzoekt het college om:
- De aanpak van racisme en discriminatie op te nemen in het op te stellen provinciale sportakkoord.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Ik sla de VVD even over. Kijken of het aan het eind van de eerste termijn nog lukt.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer DINKLO.

De heer **DINKLO**: Voor ons ligt het voorstel sport en bewegen geeft nieuwe energie. Helaas voor ons weer een voorbeeld van een provinciaal bestuur dat haar kerntaken volledig uit het oog verliest. Het doel is dat meer mensen gaan sporten en wie kan daar tegen zijn? Echter, als we het voorstel doorlezen, dan gaat het allemaal om initiatieven die prima bij andere programma's ondergebracht kunnen worden. Het gaat om een sportvriendelijke inrichting van de openbare ruimte, dat lijkt me iets voor de portefeuille ruimtelijke ordening. Het gaat over zonnepanelen op sportaccommodaties, wat mijn fractie betreft zijn daar voldoende andere programma's voor. We moeten ook de eerste persoon nog tegenkomen die meer gaat sporten als een sportvereniging zonnepanelen op het dak heeft liggen. We vinden het wel verbazingwekkend, bij elk voorstel kan het woord duurzaamheid niet ontbreken. Het gaat om de bereikbaarheid van sportaccommodaties, prima om onder te brengen bij het programma dat hier over gaat. En het gaat om de discriminatie en achterstelling van de lhbti-gemeenschap en volgens mij is daar juist een sociale agenda voor gekomen. Het programma wordt ook nog eens gekoppeld aan boterzachte indicatoren zoals netwerksessies, kennisbijeenkomsten en meedoen aan coming-outdagen. Het is een trend die we door het hele voorstel zien, een mooi doel an sich, laat dat voorop staan, maar zonder harde beloftes en we vragen ook af: volgens mij gaat er geen mens meer van sporten. De vraag aan de gedeputeerde is waarom bovengenoemde initiatieven niet gewoon zijn ondergebracht bij in de programma's waar ze

thuishoren? Vorige week woensdag hebben wij een zeer intensieve BEM commissie gehad waarin we gedeputeerde Strijk hebben horen zeggen dat de organisatie op haar tandvlees loopt. Prima, maar onze vraag als fractie is dan waarom we een heel programma gaan optuigen terwijl de organisatie er niet de energie voor heeft. Als wij het voorstel helemaal doorlezen zien we eigenlijk één onderdeel van waarbij wij denken, nou daar zie we een provinciale rol voor. Dat is gekoppeld aan indicator 3.b en het gaat over sporten voor mensen met een fysieke beperking. Ik heb zelf in Rotterdam gewoond en daar op mijn voetbalclub kwamen kinderen uit de hele omgeving om te voetballen met rolstoelen. Dat was echt prachtig om te zien. Ik weet dat er zo weinig kinderen waren die dat deden dat kinderen uit de hele provincie en zelfs uit Zeeland naar Rotterdam kwamen om dat zelfs maar één keer per maand te kunnen doen. Daarop zien wij precies een rol voor de provincie. Voor grote gemeenten is het misschien te organiseren maar voor kleine gemeenten zal het zeer lastig zijn om hier een passend aanbod te bieden. Er wordt een inventarisatie gedaan om de witte vlekken te zien en onze vraag is: is de gedeputeerde bereid om nu al toe te zeggen dat als uit de inventarisatie blijkt dat er behoefte is, hier middelen voor ter beschikking te stellen. Graag horen we daar het antwoord op.

Een ander probleem, want als er toch geld is, waarom besteden we het dan niet waar het nodig is, is het feit dat veel sportclubs op dit moment in zware financiële problemen verkeren door corona. Als er nog een tweede manier is om de sport te helpen, waarom gebruik je het dan niet daarvoor om te zorgen dat deze clubs financieel ondersteund worden. Daarbij is al gezegd dat dat geen taak is voor de provincie, maar we willen toch graag deze oproep doen en horen graag de gedeputeerde hierover. Concluderend, wat mijn fractie betreft is dit een voorstel dat over alles gaat, behalve waar het over moet gaan. Wij denken dat het gevolg is van dit voorstel dat we failliete sportclubs hebben met zonnepanelen op het dak.

Mevrouw **DE HAAN**: In uw betoog hoor ik twee dingen. Dat het geen kerntaak is van de provincie en tegelijkertijd wilt u wel dat de provincie zich gaat bezighouden met een paar specifieke zaken. Dat strijdt wat mij betreft met elkaar. Als het geen kerntaak is dan neem ik aan dat u het met niets eens bent, tenzij u moties hebt om onder bepaalde specifieke zaken strepen te zetten. Ten tweede, u maakt een hele korte bocht in de zin van zonnepanelen en sporten. Ik hoor u zeggen: iedereen moet mee kunnen doen met sporten en bewegen. Waar er na een investeringstijd opbrengt is en de exploitatiekosten van de sportclubs die u aanhaalt omdat de financiën onder druk staan, kan het juist de sportclubs helpen in de exploitatie. Ik vindt het zonde dat u juist dit punt aanhaalt en tegelijkertijd benoemt dat u sportclubs wilt ondersteunen die financiële problemen hebben. Ik kan daar geen touw aan vastknopen en als het ten dienste komt aan kinderen, jongeren en ouderen waardoor hun bijdrage als clublid gelijk kan blijven en niet onnodig verhoogd, dan zijn wij daar zeker voor.

Volgens mij is de kern van mijn betoog dat er een programma wordt opgetuigd wat allemaal in andere programma’s ondergebracht kan worden. Wij zijn helemaal niet tegen zon op daken, dat mag van ons prima. Maar als we het over sport gaan hebben, moet het wel over sport gaan. En dat is het belangrijkste. Dat is waarom wij vinden dat je het onder een programma moet stoppen waar het hoort. Waarom moeten we er een apart programma voor optuigen?

Het andere wat wij hebben, als er een voorstel voor ons komt dan richten we ons op waar juist wel een provinciale taak ligt en dat is bij mensen met een fysieke beperking. Daar zien wij wel een provinciale taak en dat zien wij als onderbelicht.

Mevrouw **DE HAAN**: Als ik het goed hoor dan ziet u toch mogelijkheden om het voorstel te steunen.

De **VOORZITTER**: Ik stel vast dat de heer Karataş ook een vraagt heeft aan de heer Dinklo.

De heer **KARATAŞ**: Die is kort en in lijn met mijn betoog en aansluitend op de inbreng van de heer Dinklo. Hij blijft constant sport zeggen terwijl het sport én bewegen is. Dat kun je op veel manieren doen en de provincie wil een gezonde leefstijl stimuleren en zich daarmee profileren. De vraag is: ziet hij de waarde daarvan niet in en is dit niet een kans om dit nog explicieter te maken. Het maatschappelijk veld ziet een rol die de provincie kan oppakken en hoe volgt de heer Dinklo die lijn? Het zijn dus twee vragen.

De heer **DINKLO**: Volgens mij zei ik in het begin van mijn betoog dat we de nood en het belang van sport en bewegen zien, dus de verbreding die de heer Karataş hier neemt zien we ook zeker. Alleen, en dan kom ik terug bij mijn eerdere punt dat ik ook tegen mevrouw De Haan zei, wij zien niet het nut om daar een apart programma voor op te tuigen. Zeker niet gezien het feit dat gedeputeerde Strijk al een paar keer heeft gezegd dat de organisatie op haar tandvlees loopt. Waarom niet gewoon meenemen in de bestaande programma's wat volgens mij prima kan? Richt je dan op die taken in het sportprogramma waar de provincie een toegevoegde waarde kan hebben. Ik had niet de tijd om de vragen van mevrouw De Haan te beantwoorden. Voor ons blijft het toch lastig om het voorstel te steunen omdat het gedeelte waar het ons om gaat een te klein onderdeel is van het geheel.

De **VOORZITTER**: Ik dat dat de heer De Brey in beeld is, kan ik hem ook het woord geven?

De heer **DE BREY**: Even een soundcheck, kunt u mij horen?

De **VOORZITTER**: Jazeker, zien nog niet, maar het horen vergoedt al heel veel, dan kunnen we uw inbreng horen.

De heer **DE BREY**: Ik heb geprobeerd mijn camera aan te zetten. Dank voor de actieve rol van de griffie om mij er bij te betrekken. Dat wordt zeer gewaardeerd. Ik heb wat flarden van het debat meegekregen en veel van wat de VVD-inbreng is, is ook al net gezegd.

Allereerst wil ik de gedeputeerde danken want zij heeft enkele indicatoren toegevoegd in een memo. Daardoor is het wel een beter stuk geworden en toch kan de VVD dit stuk niet steunen. Dit is geen wettelijke taak en we hebben net de commissie BEM gehad waarbij nadrukkelijk werd aangegeven dat de ambtelijke organisatie piept en kraakt en in zo een tijd moet je je even bezinnen op wat je wel doet en wat je niet doet. Vandaar dat de keuze deze keer voor ons de andere kant op valt. Ondertussen hoor ik ook wel dat er grote behoefte is aan zonnepanelen op bijvoorbeeld sportclubs. Ik wil daarbij in herinnering brengen dat we jaar in deze Staten een nota hebben vastgesteld over revolverende fondsen. Dus als die zonnepanelen er moeten komen en we willen niet als provincie per se subsidiëren, is het wellicht een mogelijkheid om op die manier toch lucht in de begroting van sportclubs te krijgen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, en u was ook, ter geruststelling, heel goed zichtbaar. Mevrouw Welschen, gaat uw gang.

Mevrouw **WELSCHEN**: Ik had nog een vraag aan de VVD maar was net te laat met de chat.

De **VOORZITTER**: U kunt hem alsnog stellen, de heer De Brey zal best bereid zijn om uw vraag te beantwoorden denk ik.

Mevrouw **WELSCHEN**: Ik vroeg me af, de VVD zegt, die provinciale taak, is dat nou een principiële keuze of een praktische keuze? Als ik goed geïnformeerd ben is de VVD in de provincie Gelderland juist een trekker van het provinciale sportbeleid. Ik was benieuwd of het nou principieel is, het is geen provincietaak, of praktisch, de oproep van de gedeputeerde van vorige week.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Brey.

De heer **DE BREY**: Zeker in deze tijd is het een praktische insteek want collega-provincies doen er veel aan. Ik kan me ook wel voorstellen, Gelderland heeft met Papendal wel een nationale trekker aan boord. Gedeputeerde Bruins Slot heeft bijvoorbeeld de sportvisie van de provincie Brabant met ons gedeeld, dat is ook een provincie waar de VVD onderdeel uitmaakt van het bestuur. Bij het vorige punt, een Sterk Utrechts bestuur hebben we er ook op aangedrongen, maak nou duidelijk wat je wel echt moet doen, je wettelijke taken, en welke laag je daar boven op legt. Ik denk dat het altijd goed is om dat scherp te hebben want daar zitten ook de politieke keuzes tussen verschillende partijen. Ik noem de Voedselagenda, de sociale agenda en dit, de wat meer linkse onderwerpen die nu op de rol staan. Ik kan me voorstellen dat andere partijen in de extra's niet sec wettelijke taken zien. Dus het is geen principiële keus, maar zeker in een organisatie die piept en kraakt moet je je echt even bezinnen op wat je wel en niet doet.

De **VOORZITTER**: Helder, mevrouw Welschen u kunt uw termijn aanvangen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Ik ben ook benieuwd wat het standpunt zou zijn van de VVD zoals de gedeputeerde heeft gereageerd op het piepen en kraken van de organisatie. Voor ons ligt het voorstel sport en bewegen geeft nieuwe energie. Het CDA is heel blij met dit voorstel en het bevat ook drie mooie pijlers, inclusiviteit, buiten en duurzaam. Heel helder in aanloop naar vandaag de brieven en ook de informatie die de gedeputeerde ons heeft gegeven, geven zowel de wethouders Sport in de provincie en organisaties zoals NOC NSF aan dat zij een provinciaal sportbeleid wenselijk achten en dat het duidelijk in een behoefte voorziet, namelijk een overkoepelende gemeente-overstijgende aanpak. Er worden in de brieven ook voorbeelden van gegeven. Sport en bewegen is altijd belangrijk. Het biedt de kans om te woekeren met talenten, om te ontmoeten en om plezier te hebben. Het is van onmisbaar belang voor onze fysieke en mentale gezondheid en dient voor iedereen toegankelijk te zijn. En vanuit het oogpunt van gezondheid en de preventieve werking van sport: voorkomen is beter dan genezen. Als de provincie daar in navolging van de wens van andere partijen een steentje aan kan bijdragen dan denk ik dat het goed is om dat te doen. Ook het CDA is blij dat de gedeputeerde in een memo nadere indicatoren heeft opgesteld en het is goed om die samen met de instellingen in de sportsector en de gemeenten nader aan te scherpen in het provinciale sportakkoord en daarna onze Staten daar weer over te rapporteren in de tussentijdse evaluatie. Wij kijken uit naar die rapportage.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: Voor ons ligt het beleidskader sport en bewegen geeft nieuwe energie. Allereerst wil ik de gedeputeerde bedanken voor het erratum. We zijn blij dat de gedeputeerde bereid was om mijn semantische en inclusieve opmerkingen te verwerken. We zijn er ook zeer tevreden over dat er een beleidskader ligt. Sport en bewegen draagt bij aan de mentale en fysieke gezondheid van onze Utrechters, denk alleen maar aan alle

eindeloze ommetjes die we ons zelf aandoen in deze coronatijd. We zijn als provincie niet de enige die zich bemoeit met sport, gemeenten doen dat ook. Als D66 achten we het dan ook van groot belang dat we daarin wel goed onze provinciale rol bewaken. We zijn blij met de drie hoofdthema's die de gedeputeerde heeft uitgediept, maar we hebben ook zorgen over de praktische uitwerking. Dit kwam in de commissie ook al naar voren. Met de nagezonden indicatoren zijn we erg benieuwd naar de concrete uitwerking en het gewenste resultaat. Evenals mijn collega van het CDA zien we uit naar de tussenrapportage. We hopen dat met de uitvoering van dit beleid Utrechters nog lang op een inclusieve en groene wijze van alle sportmogelijkheden in onze provincie kunnen genieten, met bijzondere aandacht voor onze ruiter- en amazonepaden.

De heer **DINKLO**: Ik wil graag een vraag stellen aan mevrouw Veen. Een beetje in lijn met wat de VVD ook zei, bent u het niet met het feit dat alles wat in het beleidskader staat ook onder andere programma's kan worden gebracht, en is het niet veel beter om dat te doen om ervoor te zorgen dat het voor elkaar komt, gezien de op het tandvlees lopende organisatie?

Mevrouw **VEEN**: Ik snap de vraag van de heer Dinklo wel want we hebben een heleboel programma's liggen. Wat mijn ervaring is als het gaat om sport en bewegen in deze programma's, is dat het vaak in een enkel zinnetje achteraf nog even wordt toegevoegd, en dat het dus niet centraal staat. Dat vind ik best wel zonde en daarom sta ik wel achter het verenigen in één enkel programma om het toch even extra bijzondere aandacht te geven en de nadruk daarop te leggen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Suna.

De heer **SUNA**: Sporten is veel meer dan bewegen zoals u allen ook wel weet. Het zorgt voor sociale cohesie. Het zorgt ervoor dat vanuit alle lagen vanuit de bevolking mensen bij elkaar komen en het zorgt er ook voor dat je in sommige gevallen zeker niet in een isolement raakt en een goede dagbesteding hebt, meestal na een pensioen. Dus er zitten heel veel zaken die te maken hebben met sport en bewegen die wij in acht moeten nemen als we het over dit beleidsstuk hebben. Ook kijkend naar de reacties vanuit het veld, de organisaties en verenigingen, is de roep dat de provincie hier een rol speelt wel iets waar we naar moeten kijken. Een aantal fracties geven aan dat het geen kerntaak is, maar je kan het in een ander perspectief zetten waardoor je denkt, oké, het hoeft niet per se een kerntaak te zijn maar het maatschappelijk belang daarin is wel groot en elke bijdrage die geleverd kan worden, moeten we wat ons betreft gaan omarmen. Niet alleen voor wat de organisaties willen, maar ook voor de burgers die we kunnen stimuleren om meer te gaan sporten en bewegen, te ontspannen en even de drukte van het dagelijks leven kunnen loslaten. Niet te vergeten is dat mensen die normaliter in sportverband niet toekomen aan beweging hierdoor iets meer gelegenheid krijgen. We hebben afgelopen jaar gemerkt dat mensen er op uit trekken in buitengebieden om meer te bewegen, om toch te kunnen ontspannen en daarin denk ik dat wij, zeker als provincie, een sterke rol kunnen spelen. Ook, kijkend naar conflictsituaties waar wij als provincie een verbindende factor kunnen zijn. De openbare ruimte gaat over gemeentegrenzen heen en dan heb je met verschillende sporten te maken die daar aan gelinkt zijn. En daarom, zonder de vraag gesteld hebben antwoord ik op de heer Dinklo, waarom niet andere programma's? Mevrouw Veen gaf dat al een beetje aan, maar waar wij aan denken is dat op het moment dat je hier als beleidsstuk mee bezig bent, het een eigen status krijgt en is het niet 'onderdeel van'. Dat zien we ook bij andere programma's, dat het door elkaar heengaat en dan ga je ook niet zeggen van, we doen het alleen maar daar. Als je het voorbeeld van Wonen hebt, dat komt veel vaker terug, bij economie en geld en dat soort zaken, dus daarom denk ik dat sec aandacht voor sport, in deze, goed is. Alle andere provincies doen dat nu ook en dan lijkt het me niet raar dat de provincie Utrecht daar bij aansluit.

Een ander punt is de aanpak van discriminatie en racisme. Daar heb je ook overal mee te maken en waarom moet dat per se in sport terugkomen? In de commissie hebben wij daarover met elkaar gesproken en wij vonden het met GroenLinks toch wel nodig om er aandacht aan te besteden en samen met twee andere fracties dienen wij daarom de motie in om racisme en discriminatie in de sportwereld aan te pakken. Niet alleen het aanpakken daarvan van, maar ook om ervoor te zorgen dat het wordt bestreden, kan sport zeker een bijdrage leveren, met de sociale cohesie wat ik net noemde, waardoor je hopelijk racisme en discriminatie kunt verbannen uit de hele maatschappij en in het bijzonder de sportwereld. We zien helaas nog altijd heel veel voorbeelden waar het stelselmatig gebeurt dat mensen worden gediscrimineerd of dat er racistische uitlatingen worden gedaan. Soms gebeurt het zelfs op institutioneel niveau dus in die zin lijkt het ons goed om in het op te stellen provinciale sportakkoord daar aandacht aan te besteden en het niet te laten bij andere programma's.

Wij zijn zeer blij met het erratum dat gekomen is en de indicatoren die daarbij toegevoegd zijn. Dat geeft ons wat meer ruimte in de kaderstellende en controlerende rol. Met die toevoeging kunnen wij instemmen met het voorstel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: De provincie Utrecht hecht belang aan de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners. Met dit beleidskader geeft de provincie in samenwerking met het Rijk vanuit het Nationaal Sportakkoord en het Nationaal Preventie-akkoord samen met gemeenten deze ambitie concreter handen en voeten. Dat is wat ons betreft geen kwestie van moeten maar wel een zaak van willen. Wij zien dit beleidskader niet ten dienste van gemeenten om de gaten van gemeenten te dichten, even richting de heer Dinklo. Wel om gemeenten te ondersteunen, en misschien met name kleine gemeenten. Het doel is wat ons betreft helder: de keten en het systeem versterken, direct, en indirect zodat meer mensen gaan bewegen. En daarvoor krachten en energie van alle stakeholders bundelen en binden in een sportakkoord. De provincie heeft de toegevoegde waarde uitgewerkt in drie sporen.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Mevrouw De Haan geeft expliciet aan dit programma niet te zien als het dichten van gemeentelijke begrotingen. Wilt u dan bijvoorbeeld met dit programma wel zwembaden in de lucht houden omdat gemeenten dat niet meer kunnen? Dat staat steeds meer onder druk. Is dat iets wat u als waarde ziet van dit programma?

Wij zien de toegevoegde waarde van de provincie vooral in regionale accommodaties en spreiding van het aanbod. Wij zijn er niet op voorhand voor om zwembaden in de lucht te houden. Dat is in eerste instantie aan gemeenten. Dat het een heel ingewikkeld punt is, dat begrijp ik ook. Wellicht dat er in alle contacten toch gezocht kan worden naar een zo goed mogelijke spreiding binnen kleinere regio’s, maar het vanuit de provincie in de lucht houden van een zwembad an sich, dat zien wij niet direct als een provinciale taak. Wel het creëren van voldoende zwemwater, ook juist in de buitenruimte.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: de brief van NOC NSF, die al vaker is aangehaald vanwege het belang van dit programma, geeft aan dat dat juist een provinciale taak zou kunnen zijn, om die zwembaden te faciliteren, als regionaal centrum.

Waar zwembaden een regionale functie hebben kan ik me dat heel erg voorstellen. Maar als ik in Amersfoort kijk dat daar vier zwembaden zijn, dan willen we vier zwembaden in de lucht houden en welke prijs hebben we daar dan voor over? Daar heb ik echt vragen over. Ik wil het heel graag maar dan kijk ik eerst toch de gemeente aan.
We hebben het al gehad over de drie sporen waarop de provincie het beleid gaat uitwerken. Wij zien juist wel meerwaarde aan het koppelen aan de bestaande programma's. Maar dan

wel vanuit centrale sturing want dan krijgt het ook de aandacht die het verdient. Ik denk dat als we het wegstoppen in de programma's die nu al draaien, dan is het misschien een PM-punt en nu willen we aan de voorkant zaken meegeven die dan ook in die programma's een plek krijgen.

Dank voor het memo met meer informatie en inkleuring van de doelen en de indicatoren. Dat was wat ons betreft ook nodig. De toegevoegde waarde zien we niet alleen in regionale accommodaties, ook in spreiding van het aanbod en de beschikbaarheid van aangepast sporten. Dat punt deel ik heel erg met JA21. In het jaar van de vrijwilliger wat 2021 is, willen we toch ook het vrijwilligersbeleid agenderen wat voor alle sportclubs in de provincie een groot punt van aandacht is.

Nu even naar de drie sporen. Corona heeft in bepaalde opzichten misschien ook wel als katalysator gewerkt, juist om in de buitenruimte te bewegen. Mevrouw Veen zei het al, wie kent niet het ommetje, alle beweeg-apps, de klompenpaden en het fietsroutenetwerk waar het meerdere malen heel erg druk is. We vinden het ook mooi dat de provincie inzet om die actieve bewegingsvormen heel dichtbij te ondersteunen. Die zijn voor iedereen bereikbaar. Hoe, dat willen we graag zien in de tussenrapportage. In de ambities met betrekking tot de wandelroutenetwerken, het fietsplan en de ruiterpaden en vaarroutes zien we genoeg mogelijkheden om kansen zo bereikbaar en toegankelijk mogelijk te benutten.
Dan de verduurzaming van het vastgoed. Ook daar zou onze fractie in eerste instantie willen verkennen wat de stand van zaken is met betrekking tot accommodaties met een bovenlokale uitstraling, om zo toch focus te houden. We hebben al een en ander gezegd over het investeren in zonnepanelen.

Dan inclusief sporten. Toegankelijkheid, praktisch, financieel en sociaal, dat is een heel belangrijk voor de ChristenUnie. Dat gaat ons aan het hart. Ja, als het gaat om kinderen en jongeren, iedereen, die alle kansen moeten hebben om deel te nemen een sport- en beweegactiviteiten, als dat dan links genoemd wordt dan wil ik in dit opzicht heel graag links genoemd worden. Iedereen verdient gelijke kansen tot deelname aan sport en cultuur. Hoe zorgen we dan dat de mogelijkheden van het jeugd cultuur- en sportfonds ook echt benut worden? Waar zitten daar de witte vlekken in het aanbod en welke specifieke doelgroepen zijn niet op de radar? Kunnen organisaties als het Gehandicaptenfonds de provincie samen met gemeenten hier een stap verder in brengen? Daar willen wij heel graag op inzetten en dat brengt ook meer kinderen en jongeren tot bewegen.

De heer **DINKLO**: Als inclusief sporten links wordt genoemd, dan word ik ook graag links genoemd. Volgens mij is het geen links of rechts onderwerp. Wat mij verbaast, ik hoor u punten noemen die eigenlijk nauwelijks terugkomen in het voorstel. Moeten we dan niet het voorstel gaan herschrijven en ons ook op die punten richten?

Ik zie heel veel aanknopingspunten waarop de provincie juist in samenwerking met gemeenten en partners, en bijvoorbeeld in een sportakkoord, kan verkennen waar de meeste toegevoegde waarde zit. Dat dat nu allemaal niet duidelijk is omdat we aan de voorkant staan van een nieuw programma, dat lijkt me evident. Het is juist ook belangrijk te zoeken naar die toegevoegde waarde en niet op voorhand al te komen met zaken die wellicht al aanwezig zijn. Dus het experimentele karakter van deze agenda spreekt ons juist aan, waarbij het nadelig is dat je de output niet precies weet. Het is juist aan het programma zelf om met behulp van de indicatoren ook kleur te geven.

De heer **DINKLO**: Dan zou ik oproepen een programma te maken dat daar juist wel op in gaat. Ik heb wel moeite met experimenteren, volgens mij stellen we gewoon een programma vast. Dan kunnen we beter wachten tot duidelijk is wat we gaan doen. Dat even als opmerking.

Volgens mij stellen we een beleidskader vast en wordt dat uitgewerkt in een programma.

De heer **DE BREY**: Ik had het idee dat er een beleidskader wordt vastgesteld, of niet, dat zien we bij de stemming. Ik hoor steeds meer de term programma. Begrijp ik het goed dat er in de Programmabegroting een aparte paragraaf komt die Sport gaat heten? Het is geen wettelijke taak, waar gaan we dit dan borgen in de Programmabegroting? Het wordt groter en groter als ik het zo hoor.

Ik kan me zo maar voorstellen dat het als programma in de Programmabegroting wordt opgenomen en dat daar in de P&C-cyclus ook een duidelijke verantwoording over is. Ik wil nog even reageren op het punt dat u steeds maakt, over kerntaak. Als we het over kerntaken hebben dan houden we wel een kille samenleving over waarbij mensen die het goed hebben een sportclub kunnen betalen en mensen die dat niet kunnen betalen er niet aan mee kunnen doen. Wat dat betreft willen wij inzetten, samen met de provincie, om iedereen een gelijke kans te geven. Die mogelijkheden zie ik zeker in dit beleidskader en ik hoor graag van de gedeputeerde welke kansen zij daar voor ziet.

De heer **DE BREY**: Daar wil ik wel even op reageren, er wordt nu net gedaan alsof er alleen maar gesport kan worden mits de provincie mensen die dat niet kunnen betalen gaat ondersteunen. Dat zit sowieso al niet in dit stuk en dat is wel precies een van de dingen waar de VVD bezwaar tegen maakt. Er is al ontzettend veel opgetuigd, zowel landelijk als op gemeentelijk niveau, inkomensondersteuning voor mensen die dat niet kunnen betalen, of kinderen die niet kunnen sporten omdat de ouders dat niet kunnen betalen. Er wordt hier nu een extra tussenlaag ingebouwd. Een kille samenleving als de provincie niet een sportkader vaststelt, ik denk dat mevrouw De Haan zichzelf echt een beetje overklast.

Ik denk dat wij vanuit alle overheidslagen, dus van Rijk, provincie en gemeenten, iets kunnen doen aan het bevorderen van sport en bewegen in onze provincie. Ik neem aan dat de heer De Brey het budget heeft gezien. Dat is een behoorlijk budget en tegelijkertijd loopt het niet tegen de plinten op. Dus we zien volgens mij een beperkte maar wel toegevoegde waarde en daar werken we graag aan mee.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Sport is geen taak van de provincie en dat laat het voorstel ook vrij duidelijk zien. Het aantal mensen dat namelijk op basis van dit voorstel gaat bewegen is nul. Tenzij praten wordt gezien als tak van sport. Het aantal sportende mensen is dan ook helemaal geen indicator. De kosten zijn wel helder, 315.000 euro per jaar. De indicatoren zijn dat er meer mensen moeten komen praten over het sportakkoord, een heleboel andere babbelsessies en energiebesparing dan wel zonnepanelen op kantines. Nou dat ze leren, de mensen die niet bewegen. We zullen een plek moeten vinden in dit speelveld, staat er in het beleidskader, met andere woorden: geen verstand van, we hebben geen rol, geen idee wat er speelt. Maar we stoppen er belastinggeld in want misschien laten gemeenten die taak wel liggen, en dat gaan we eerst eens rustig uitzoeken. Wie dat beleidskader leest komt de volgende literaire hoogstandjes tegen: sport en bewegen is voor de energietransitie van groot belang. Dat schreeuwt om uitleg. Om niet hetero’s aan het sporten te krijgen staat er: in samenspraak met de collega’s van de sociale agenda gaan we in gesprek met gemeenten over de regenboogambitie van de provincie. Als dat geen knock out voor homohaters is, dan weet ik het ook niet meer. Ambtenaren die met elkaar gaan praten. Kortom, we gaan iemand aan een baan helpen, die gaat kijken of er gemeenten zijn die hun gemeentelijke taken verzaken als het sportbeleid. Als dat zo is, leggen we zonnepanelen op het dak. En dat terwijl de provincie al zo veel moeite heeft om de eigen taken professioneel uit te voeren en wij zelfs worden opgeroepen om de organisatie te ontzien vanwege de werkdruk.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: De PvdD is blij met het voorstel dat voorligt. Zeker nu is duidelijker dan ooit hoe belangrijk het is dat mensen kunnen sporten en bewegen om gezond te blijven. Ook is de PvdD blij met de duurzaamheidsambities die uitgesproken worden in dit document. In het beleidskader staat overigens wel benoemd dat kunstgrasvelden nog niet altijd even duurzaam zijn maar vervolgens is niet uitgewerkt hoe deze nog verduurzaamd gaan worden. Dat staat op bladzijde 12. Het is niet duidelijk op hoeveel sportvelden in de provincie nog gebruik gemaakt wordt van rubbergranulaat dat een negatief effect heeft op de gezondheid van sporters. Bovendien zorgen deze korrels voor milieuvervuiling in de vorm van microplastics wanneer ze buiten het veld terecht komen. Ook zijn er velden waar gebruik gemaakt wordt van TPE-korrels in plaats van rubbergranulaat en dit zorgt voor afgifte van microplastics in het milieu. Er is dus niet bekend op hoeveel velden TPE-korrels en rubbergranulaat wordt gebruikt. Wat wij wel weten is dat er in de gemeente Utrecht alleen al 61 kunstgrasvelden gebruik maken van TPE-korrels. Dit is vrij recente informatie uit februari 2021. Gezien het aantal van 61 kunstgrasvelden die daar gebruik van maken, lijkt het ons dat het erop lijkt dat er meer sportvelden in de provincie zij die niet duurzaam zijn. Kan de gedeputeerde toezeggen de gemeenten erop te wijzen om kunstgrasvelden gezonder te maken door ze te verduurzamen, dus geen gebruik van rubbergranulaat of TPE-korrels.

De heer **KARATAŞ**: Het is een onderwerp waar ik mezelf ook bezig mee heb gehouden. Ik heb het als trainer van kinderen en jongeren ook vaak meegemaakt op de velden in Utrecht. Er zijn verschillende documentaires over gekomen, van Zembla ook en dergelijke. Mijn vraag is of mevrouw Keller ook de overwegingen weet van waarom deze besluiten zijn genomen en welke waarden daar het belangrijkste waren tegenover de gezondheid van kinderen en jongeren en iedereen die met sport te maken heeft.

Nee, daar zijn wij niet op ingegaan. Wij zijn uitgegaan van de vragen die gesteld zijn door de fractie van de PvdD in de gemeenteraad in Utrecht. De overwegingen vinden wij op zich niet heel belangrijk. Zolang de gezondheid van mensen in gevaar komt en microplastics in het milieu terecht komen vinden wij het al heel belangrijk om dit soort materialen af te schaffen en dan bijvoorbeeld over te gaan op materialen die minder belastend zijn en beter zijn voor de gezondheid.

Mevrouw **WELSCHEN**: ik kan me herinneren dat we hier in de commissievergadering ook langer bij stil hebben gestaan, klopt dat? Volgens mij is er toen een antwoord gekomen maar dat kan ik me niet meer helemaal herinneren.

Het klopt dat er op gereageerd is en daarom zijn wij er wat dieper ingedoken en zijn we met deze feiten gekomen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**. Sportbeleid is voornamelijk gemeentelijk beleid. Dat zien we vooral ook in het stuk zelf. Het debat luisterende vanmiddag bekroop ons het idee van de muis die tegen de olifant zegt: wat stampen we toch lekker. Er wordt ongeveer 100 miljoen euro in de provincie Utrecht uitgegeven door de gemeenten. Het is inderdaad een behoorlijk bedrag, iets minder dan een half miljoen, maar daarvan is ruim de helft personele kosten. Volgens mij moeten we het ook niet groter maken dan dat het is, we moeten niet gaan denken dat wij opeens sportbeleid neer gaan zetten. Wat wij de gedeputeerde willen vragen is of ze er voor wil waken dat ze dingen gaat overdoen waarvan de kennis grotendeels al bij de gemeenten ligt. Als er dan wordt ingezet, dat er dan vooral wordt

ingezet op dingen die over de verbinding tussen de gemeenten gaat en waarin het daadwerkelijk meerwaarde kan hebben. Als we kijken naar het sportbeleid in de gemeenten dan zit daar volgens ons veel meer kennis die we niet moeten gaan herhalen in de provincie.

Er wordt in het stuk gesproken over inclusieve sport en het heeft ons verbaasd dat er geen hoofdstuk is over een van de problemen binnen de sport, het probleem van discriminatie en racisme. Wij snappen de oproep die vanuit de PvdA en GroenLinks is gekomen om dat een onderdeel te laten zijn waar wellicht vanuit de provincie hulp aan de gemeenten geboden kan worden.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: We hebben het beleidskader sport nauwkeurig bestudeerd en we hebben er in de commissie ook het een en ander over uitgewisseld. Wij achten dit een overbodig programma en zullen daarom ook tegen stemmen. De brief van NOC NSF heeft ons daarin gesterkt. Die geven drie voorbeelden aan van waar de provincie een cruciale rol zou hebben. Het eerste voorbeeld gaat over routes voor fietsen, wandelen of paardrijden. Ik acht onze gedeputeerde op Recreatie en Toerisme voldoende in staat om daar effectief beleid op te voeren dat goed met elkaar verbonden is. Dus in die zin overbodig. In de tweede plaats gaat het over het bovenlokale karakter en er wordt juist niet de keuze gemaakt, en dat heeft de ChristenUnie net op een interruptie van mij bevestigd, om bijvoorbeeld zwembaden open te houden. Daar schrijft NOC NSF over dat de provincie daar een cruciale rol in kan spelen. Dat zijn best heftige woorden en als we dan besluiten om dat niet te doen, dan vindt ik dat een bewuste afslag waarbij we in een best groot deel van de provincie veel water kennen en kinderen soms zwemles moeten gaan missen omdat gemeenten moeten bezuinigen. Dat is dan wel een keuze die we maken. Het laatste punt dat NOC NSF aangeeft is dat sport kan bijdragen aan andere maatschappelijke doelen in de provincie die we al in andere programma’s en beleidsdocumenten benoemd hebben. In die zin bevestigt de brief ons gevoel dat dit een overbodig programma is. Als ik dan zie dat er 150.000 euro aan personeelskosten opgenomen is in de kosten, dan vraag ik me af als we een verschil willen maken voor onze inwoners, dat is een hoog rendement. Er staat 150.000 euro aan voornamelijk praatsessies die in het stuk zijn opgenomen, of is dat 150.000 euro aan rekstokken, slingertouwen, evenwichtsbalken en dergelijke ter beschikking stellen aan gemeenten en dat plaatsen in de buitenruimte? Dat maakt volgens mij een groter verschil en dan hebben we direct rendement binnen bestaande personele kaders en kunnen we dat prima verzorgen. Wij zullen tegen dit beleidskader stemmen omdat het beoogde effect dat ik net noemde niet gehaald wordt.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Het werd al gezegd, eigenlijk is het geen beleid van de provincie maar van de gemeenten. 50PLUS vindt het wel goed dat er ook aandacht voor is in de provincie omdat de gemeentegrenzen niet altijd tegen elkaar aan liggen. Dan heb je tussengedeeltes, particuliere terreinen, en daar gaat de provincie dan weer over. Wij zien het meer dat de provincie het verbindt met elkaar en dat je beide een stuk verantwoordelijkheid hebt hierover. Ik denk bijvoorbeeld aan de Utrechtse Heuvelrug, daar heb je veel particuliere gronden en ik zou mee willen geven… Een buitenplaats, er zijn er best heel veel in onze provincie, onze gemeente, iedereen weet van welke gemeente ik vandaan kom, heeft al 73 buitenplaatsen. Vaak als die verkocht worden aan een andere eigenaar, dan wordt er vaak verbouwd, heringericht en worden parken anders gedaan. Daar krijgt men vaak subsidie voor en dan is een van de regels dat je 5% open moet stellen voor publiek, dat je op een gedeelte van het terrein mag wandelen. Daar ligt een kans voor de provincie om bij de subsidieaanvraag af te dwingen dat het toegankelijk is voor minder

validen. Je zou er ook een klompenpad aan kunnen verbinden en dat je daar objecten laat plaatsen. Ik wil niet zeggen wipkippen, maar je hebt wel van die frames waar hardlopers en trimmers even hun benen kunnen strekken en dat daar bankjes komen. Als het grenst aan een ander, openbaar, gebied zou je ook afspraken kunnen maken voor een sanitaire voorziening. Misschien loopt er net een stukje riool waar je iets op aan kan sluiten, of een waterleiding.

De gemeenten stoten steeds meer af nar sportverenigingen, ze moeten zelf maar zien hoe ze de gebouwen en alles in stand houden. Dat de gemeente dat afstoot, weet ik uit ervaring, is vaak een gebrek aan geld. Het is heel belangrijk dat de sportverenigingen in stand blijven. Juist in kleinere kernen vervullen ze vaak ook een sociale en maatschappelijke functie. Als we dan toch geld vrijmaken voor sport, zouden sportverenigingen op de een of andere manier bij de provincie kunnen aankloppen voor een bepaalde subsidie. Er zijn dus wel mogelijkheden waar de provincie in kan bijdragen om sport verder te stimuleren en toegankelijker te maken voor een grotere groep dan alleen diegenen die fanatiek sporten. Corona heeft aangetoond dat de buitengebieden zijn herontdekt. Mensen trekken de paden en de lanen in en dat is enorm toegenomen. Het kan zo zijn dat hierdoor bij een aantal mensen het besef is gekomen: dit is eigenlijk best wel lekker, het is fijn en goed dat we een wandeling kunnen maken. Dat is een stimulans en ook daarin zou de provincie een rol kunnen spelen om daar waar nodig te faciliteren. Bij wandelgebieden wordt het als vervelend ervaren dat mountainbikers daar door heen crossen. Daar moet meer aandacht voor komen door met borden aan te geven dat dit alleen voor wandelaars is en ook handhaven. Er liggen dus best wel kansen.

De **VOORZITTER**: Ik kijk even naar de gedeputeerde of zij gelijk kan antwoorden, dat is het geval, mevrouw Bruins Slot.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: sport en bewegen draagt bij aan een gezond leven en het brengt Utrechters samen, verbindt en inspireert. Het geeft hun plezier en draagt bij aan de gezondheid. Meerdere Statenleden hebben gezegd dat we afgelopen jaar hebben gemerkt hoe goed het is om naar buiten te gaan, om te kunnen bewegen, om echt in die buitenlucht te zijn en daar goede mogelijkheden voor te hebben. Veel van de inwoners van onze provincie sporten inderdaad al maar tegelijkertijd is er ook nog een wereld te winnen. De provincie kan een belangrijke bijdrage leveren om de maatschappelijke meerwaarde van sport te verzilveren. Ook in aanloop van dit beleid hebben we nadrukkelijk met gemeenten gesproken, met sportverenigingen, met NOC NSF en andere stakeholders om goed te kijken naar welke rol je daar in kunt vervullen. Daar zijn ook bij andere provincies, zoals Brabant en Gelderland goede voorbeelden van hoe zij dat doen. Het verbinden van gemeenten, zoals het verbinden van kleinere gemeenten op grote onderwerpen zoals inclusief sporten. Ik kom daar later nog op terug. Maar ook talentontwikkeling of bovenlokale voorzieningen waar je kennis kunt delen en werken aan verduurzaming en zo kosten kunt terugbrengen. We kunnen kleinere gemeenten ook ondersteunen door hen te verbinden met kennisinstellingen, grotere organisaties en sportbonden want veel gemeenten hebben niet of nauwelijks zelf mogelijkheden om daar in te investeren.

Ook zie je dat, mevrouw Hoek zei het al, ongeorganiseerd sporten en bewegen zit in de lift. De routes op gebieden die daarvoor gebruik maken stoppen niet bij de gemeentegrens, die zijn gemeentegrensoverschrijdend. Daarom is ook coördinatie tussen ruimtelijk beleid, recreatie en natuur van groot belang. Want je wordt maar de hele tijd door die wielrenners omver gereden als loper en je kunt er met elkaar in investeren dat je dat voorkomt en zorgt dat iedereen een goede en mooie route te maken heeft. Het sluit ook aan op de verduurzaming van sportaccommodaties, op de provinciale opgave ook op dit gebied. Ik heb meerder fracties horen vragen: waarom heeft u het niet ondergebracht in de diverse programma's. Heel bewust hebben we ervoor gekozen om juist aan te sluiten in de

provincie bij zaken die we al aan het doen zijn. Alleen, zoals de PvdA maar ook D66 dat aangaven is het wel van belang om sport en bewegen centraal te zetten. Anders loop je toch het risico dat sport en bewegen om een reservebank terecht komt en dat zou je niet moeten willen. Dus je moet nadruk op het beleid hebben en daarom hebben we het ook samen hier in een beleidskader gezet om ervoor te zorgen dat het bij de verschillende onderdelen ook nadrukkelijk aan de orde komt. Ik ben het ook eens met de diverse fracties die aangeven dat racisme en discriminatie een belangrijk onderdeel is waarbij we met elkaar als provincie en anderen, gemeenten en partijen een kans hebben om daar tegen te strijden. Daar is ook een motie voor ingediend, onder andere door de PvdA en GroenLinks en ik wil graag de motie uit gaan voeren in het sportakkoord om samen met gemeenten, met kennisinstellingen maar bijvoorbeeld ook MBO te kijken wat we gezamenlijk in de provincie kunnen doen om de racisme en discriminatie op het sportveld te voorkomen.

Meerdere Statenleden hebben warme woorden gesproken over het belang van inclusief sporten en ik herken het beeld van meneer Dinklo van de wedstrijden die er zijn, bijvoorbeeld bij voetbal, maar bij hockey en andere sporten van kinderen met een beperking en wat voor meerwaarde dat met zich meebrengt. Ik herken ook dat ze van heinde en verre moeten komen, zoals mevrouw De Haan ook zegt, om ervoor te zorgen dat ze überhaupt ergens kunnen sporten. Je merkt dus ook dat ook in onze provincie eigenlijk nog best veel witte vlekken zijn. De gemeenten gaven bij ons als provincie in de voorbereidende gesprekken aan die we hebben gedaan: we kunnen hier jullie rol en inzet gebruiken. Daarbij kunnen we bouwen op de ervaringen die er bijvoorbeeld in Brabant zijn. We hebben ook al de eerste gesprekken, verkennend natuurlijk, het is aan de Staten om dit kader vast te stellen, met het Gehandicaptenfonds Nederland die zich ook inzet met Uniek sporten hoe wij in Utrecht die regionale aanpak zouden kunnen versterken. Waar zitten de knelpunten en welke rol kunnen wij daarin nemen. We willen vooral met hen kijken hoe we dat met de gemeenten op kunnen pakken. Een ander punt van inclusief sporten is, wat mevrouw De Haan zei, het sporten van kinderen met een achterstand of die armoede leven. Daarvoor voeren we ook de eerste verkennende gesprekken met het Jeugdfonds Sport & Cultuur over welke rol wij hier in Utrecht nog extra kunnen spelen. Door bijvoorbeeld het aanbod te verbeteren of meer in te zetten op urban sports maar die insteek is er inderdaad ook daadwerkelijk.

Er zijn verschillende vragen gesteld over de meerwaarde van verduurzaming en wat dat voor sport oplevert. Het verduurzamen van zwembaden bijvoorbeeld maar ook het verduurzamen van een voetbalclub die geen Ledverlichting heeft, is dat je er uiteindelijk voor zorgt dat hun energierekening om laag gaat. Als de rekening van een vereniging omlaag gaat dan kan het geld van een lid ergens anders aan worden uitgegeven. Dat geldt ook voor dat grensoverschrijdende regionale zwembad. Als we daar een bijdrage kunnen leveren als provincie om dat verder te verduurzamen, dan kunnen we een aanzienlijke kostenvermindering tot stand brengen waardoor het geld voor zo’n zwembad wellicht aan andere zaken kan worden uitgegeven. Mevrouw Keller stelde een aantal vragen…

De heer **DERCKSEN**: Op mijn voetbalclub liggen zonnepanelen op het dak van een gemeentelijk pand en onze contributie is niet naar beneden gegaan. Zou dat misschien kunnen komen omdat de subsidie die men krijgt voor de zonnepanelen gewoon de gemeentekas invloeit en dat die niet terecht komt bij de club.

Dat hangt er van af of de accommodatie van de gemeente is of van de club zelf. Als dit een vereniging is, kun je bij de ALV dit soort zaken ook ter sprake brengen. Het lijkt me niet hier de plek om de individuele club van de heer Dercksen te recenseren, ik ben wel heel benieuwd waar hij sport, of waar zijn kinderen sporten. Ik word wel steeds nieuwsgieriger naar die club. Tegelijkertijd is het uit landelijk beleid maar ook breder dat verduurzaming van de club leidt tot lagere kosten voor die vereniging. Als je lagere kosten voor een vereniging hebt, kun je het geld aan iets anders uitgeven.

De heer **DERCKSEN**: Wat ik in de commissie al zei, die zonnepanelen groeien niet op het dak, die moet je bestellen. Die zitten in een boot vast die onderweg is vanuit China las ik net. Daar moeten mensen een heleboel belasting voor betalen omdat dat allemaal SDE-subsidies zijn, de periode Rutte 3, 4.500 euro per huishouden dus doe nou niet alsof het schip met geld binnenvaart als er zonnepanelen liggen, dat kost alleen maar geld.

De heer **DE BREY**: twee vragen. Een, gaat het hier om een subsidie aan sportverenigingen voor verduurzaming van Ledverlichting en zonnepanelen of gaat het hier om geld wat vooruit gefinancierd wordt en terugkomt via een revolverend fonds? De tweede vraag, wat eerlijker, want heel veel verenigingen hebben zelf al de contributie bij elkaar gelegd of op een andere manier die zonnepanelen en die Ledverlichting gefinancierd. De verenigingen die wat achter lopen of hun verantwoordelijkheid niet hebben genomen, zo kun je het ook zien, die krijgen dan weer een provinciaal voordeeltje. Ik vind dat niet heel eerlijk, hoe kijkt de gedeputeerde daar tegen aan?

Het gaat daar bij ook om het ontsluiten van de regelingen die er landelijk zijn met de stichting Waarborgfonds voor de sport, maar ook de BOSA van de Rijksoverheid en de regeling die de RVO heeft en die sommige verenigingen heel slecht kunnen vinden. Ze kunnen steun krijgen van de provincie om een goede benutting daarvan te krijgen. Je ziet dat zekere kleinere verenigingen en kleinere gemeenten het lastig hebben om dit soort zaken goed te ontsluiten. Door die verbinding te leggen, zoals de heer Eggermont zei, kunnen we een echte bijdrage gaan leveren zoals andere provincies ook doen. Dat ligt dus in de lijn met wat de heer De Brey aangeeft.

De heer **DE BREY**: Ik vraag me dan wel af als die gemeenten de pot met geld op landelijk of gemeentelijk niveau kunnen vinden, zij dan wel de provincie kunnen vinden, maar dat is misschien een wat cynische blik hierop. Ik maak me daar wel zorgen over.

Ik heb er alle vertrouwen in dat de gemeente de provincie weten te vinden omdat we in de voorbereiding op dit beleidskader juist uitgebreid met hen overlegd hebben om dit soort punten naar boven te halen, die zij van belang vinden en waarbij ze graag willen dat de verbinding wordt gelegd. Ik leg de woorden van de heer De Brey ook uit als: zorg ervoor dat je die verbinding ook legt. Die opdracht hoor ik er ook in terug.

Mevrouw Keller had vragen over het rubbergranulaat en het verduurzamen van de velden en het gebruik daarvan. Het klopt er kunnen zeker nog meters worden gemaakt met het verduurzamen van kunstgrasvelden van sportverenigingen. Als het gaat om onze rol is het goed om te kijken waar de provincie de eerste taak heeft en waar de gemeente de eerste taak heeft. Als het gaat om het verduurzamen van kunstgrasvelden is het vaak een gemeentelijke subsidie die eraan ten grondslag ligt en is dit aspect van verduurzaming iets waar de gemeente verder invulling aan moet geven. We willen rondom het sportakkoord wel breder kijken naar het thema van verduurzaming en hoe we elkaar daarop kunnen versterken en hoe we daar werk van kunnen maken. Ik vind het aandachtspunt van het verduurzamen van sportaccommodaties wel een om mee naar binnen te brengen maar het vervangen van velden en dergelijke is echt een gemeentelijke taak.

Mevrouw **KELLER**: Mijn vraag was of u gemeenten er op kan wijzen, niet om daar mee te helpen.

Als we het breed hebben over het verduurzamen van sportaccommodaties hoort dit er ook bij. Het gaat om de bredere omgeving en als aandachtspunt zullen we dit zeker oppakken.

Goede vragen van verschillende Statenleden die zeggen ja, we hebben de heer Strijk gehoord over de organisatie die piept en kraakt en u komt hier met een beleidskader dat ook weer extra inzet vraagt van de organisatie. De Statenleden hebben kunnen zien dat

we juist ook hier extra fte's in dit kader opnemen om die taak zo goed mogelijk uit te kunnen voeren. Tegelijkertijd heeft de heer Strijk ook bij de commissie BEM aangegeven dat iemand die nu op een gebied werkt als stikstof of ICT niet direct de taken van sport over kan nemen. Elk vakgebied kent zijn eigen deskundigen en daarom voorziet het programma in het aantrekken van 2,5 fte die deze taken kunnen gaan oppakken in samenwerking met collega's en de programma's die er zijn.

De laatste vraag was van mevrouw Hoek over overlast van mountainbikers op wandelpaden. We willen bezig zijn met onderzoek naar samen veilig op het fietspad. We zien dat er steeds meer gebruikers zijn en daar moeten we gemeentegrens overschrijdend aan het werk gaan om ervoor te zorgen dat we iedereen mooi laten sporten en bewegen. Allemaal en iedereen een goede route maar niet dat we snel- en langzaamgaand verkeer in het sportterrein te veel laten samen komen Want dat levert ongelukken op.

De **VOORZITTER**: U hebt nog een tweede termijn dus misschien is het goed om de punten die zijn blijven liggen dan ook even te benoemen.

Ik kijk naar de heer Karataş, nog behoefte aan een tweede termijn?

De heer **KARATAŞ**: Er blijft een aantal dingen hangen en ik ga er een uit pikken om het kort te houden. De organisatie piept en kraakt. Ik heb er moeite mee als er namens de organisatie wordt gesproken over anderen. In hoeverre is dat gefundeerd en mijn vraag aan de gedeputeerde is wat de mensen er zelf van vinden om dit op te pakken, en dan heb ik het over de ambtelijke collega's.

De **VOORZITTER**: Ik zou niet willen aanmoedigen om dit onderwerp, want het is net vorige week in de commissie besproken, nog te bespreken maar misschien kan de gedeputeerde nog iets aanvullen op hoe ze de vacatures gaat invullen straks. Dat is wel belangrijk.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Brey.

De heer **DE BREY**: Een vraag aan mevrouw De Haan en de gedeputeerde. We hebben dit stuk gelezen en nu vult mevrouw De Haan op haar manier in dat er inkomenspolitiek wordt bedreven, namelijk geld voor mensen die sport niet kunnen betalen. Dat hebben wij nadrukkelijk niet in het stuk gezien. Waar ziet mevrouw De Haan dat dan wel, en als dat zo is, dan wil ik graag ook een verduidelijking van de gedeputeerde.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

mevrouw **DE HAAN**: Dat is een geheel verkeerde invulling. Ik heb gezegd dat iedereen, ongeacht afkomst of sociale klasse recht heeft op sport en bewegen. Wij hebben in de provincie een Jeugdfonds Sport & Cultuur. Die wordt breed gebruikt maar er zijn nog witte vlekken en wat ons betreft moeten we heel hard op zoek, met bijvoorbeeld het Jeugdfonds Sport & Cultuur en de Sportservice, om te kijken hoe we doelgroepen kunnen bereiken die we nu nog niet bereiken waarbij het geld beschikbaar is voor kinderen die anders niet kunnen sporten. Dat is wat anders dan inkomenspolitiek.

De heer **DE BREY**: Ik hoor mevrouw De Haan zeggen dat dit geld van uit dit beleidskader toch via een omweg als inkomenspolitiek wordt ingezet.

Dat deel ik niet. Ik deel wel dat wij op zoeken met de partners die over jeugd en sport gaan om te kijken waar de mogelijkheden zijn. Daar zit personeel in maar er hoeft niet direct geld in te zitten. Dat ontvangt het Jeugdfonds Sport & Cultuur vanuit andere kanalen.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat we naar de volgende fractie gaan, dat is de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: Dank voor de antwoorden. De belangrijkste vraag die ik heb gesteld is niet helemaal beantwoord. Het ging over witte vlekken voor mensen met beperkingen. De vraag was ook dat als blijkt dat er witte vlekken zijn, de gedeputeerde bereid is de toezegging te doen dat er ook daar middelen voor ter beschikking worden gesteld. Ik wil zeggen dat ik de verdediging over dat als we sport gaan apart programma maken, dan is te er weinig aandacht voor een wat zwak argument vind. Als GS ben je er zelf bij om de prioriteiten te stellen en te zorgen dat goed gebeurt. Het heeft mij totaal niet overtuigd.

Ik hoor u zeggen: er komen 2,5 fte bij. Dat was nieuw voor mij, misschien dat het ergens stond. De heer Strijk zei al dat het lastig is om de juiste mensen te vinden. Nieuwe mensen betekent ook dat ICT meer krijgt te doen, die moeten ingewerkt worden, het gaat allemaal extra, extra, extra. We kunnen er een heel lange discussie over houden en die zullen we later nog wel houden. Wij blijven erbij dat als er nu discussie komt over dat het kraakt en piept, dan is ons advies richting GS om zaken niet te doen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Welschen, nog behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw **WELSCHEN**: Ik wil terugkomen op de motie van PvdA en GroenLinks, die wil het CDA graag mee indienen. Als landelijk voorzitten van de CDA-vrouwen wil ik ook dat ik onder discriminatie ook vrouwen lees. Zeker ook in de sport speelt gelijke beloning en gelijke behandeling en gender balance van man en vrouw ook een belangrijke rol. Zo heeft recent de European Hockey Federation het initiatief genomen, onder de naam Equally amazing, om die kwesties aan te pakken. De tekst hoeft niet veranderd te worden maar ik geef wel mee dat het CDA daar ook in leest een gelijke behandeling van mannen en vrouwen wat ook in het commissieverslag zo is opgenomen.

Een tweede punt, aan de VVD. Nu blijkt dat er nieuwe fte's worden aangetrokken, of dat hun standpunt ten aanzien van dit voorstel wijzigt.

De heer **DE BREY**: Ons standpunt wijzigt niet. Je geeft geld uit aan extra mensen, de heer Dinklo gaf ook al aan dat dat betekent meer druk op andere elementen in de organisatie. Ik zou dan juist zeggen: help die collega's waar het piept en kraakt met die 2,5 fte in plaats van ze in te zetten op sport. Zet dan juist waar veel ziekteverzuim is, waar achterstanden zijn die 2,5 fte in, in plaats van praatsessies in de provincie te gaan houden met sportverenigingen, hoe goed bedoeld ook.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: Ik had geen tweede termijn totdat mevrouw Welschen begon over gendergelijkheid en er hier in de zaal wat rumoer ontstond. Ik daarom haar woorden onderstrepen over het belang hiervan.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Suna.

De heer **SUNA**: Om met dat laatste te beginnen, als we het over discriminatie hebben dan is dat in brede zin en zeker ook gendergelijkheid en dat vrouwen op dezelfde wijze beloond worden als mannen. Al dat soort facetten speelt daar bij zeker ook een rol maar ook zaken als homorechten en de zaken die ik de vorige keer in de commissie heb benoemd. We zijn blij om te horen dat de gedeputeerde aangeeft dat daar zeker een plek voor kan komen en dat ze de motie omarmt en we voelen ons nog meer gesterkt door de

steun van het CDA die wil mede-indienen en ik heb via de mail begrepen dat de Lijst Bittich ook de motie ook wil mede-indienen. Dus bij deze meldt ik dat we dat met de griffie gaan afstemmen dat zij als mede-indieners worden genoteerd.

De discussie ging over duurzaamheid en sportdaken. Bij de Kaderstelling van 2019 met de kaderbrief hebben we in de Staten een motie aangenomen over het Duurzaamheidsfonds. Mijn vraag is, zou dat ook niet een onderdeel zijn waar zij gebruik van kunnen maken en, als u daar iets over kunt zeggen, wat de status daarvan is op dit moment.

Als laatste, aandacht voor groepen met een beperking die een bepaalde sport willen uitoefenen, ik sluit me aan bij wat de heer Dinklo zei over de witte vlekken. Daar ben ik ook wel benieuwd naar, en of daar middelen voor vrijkomen. Ik ben benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Ik sluit me aan bij de vraag van JA21 over het aangepast sporten.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Karataş.

De heer **KARATAŞ**: Het was in the heat of the moment om te wijzen op de gelijkheid van man en vrouw. Dit is in de commissie even ter sprake komen. Hoe ver kan de provincie gaan in het oppakken van een rol als we het hebben over een heel belangrijke sport, voetbal. FC Utrecht die een belangrijke regionale functie heeft en daar missen we een vrouwenteam. Helaas is daar de keuze gemaakt om dat te laten varen omdat het niet rendabel genoeg was. Ik alleen maar benadrukken dat wij daar als GroenLinks ook voor zijn, dat kunnen we niet vaak genoeg benadrukken.

De **VOORZITTER**: Meneer Dercksen? Geen behoefte aan een tweede termijn. Mevrouw Keller? Geen behoefte. De heer Eggermont? Geen behoefte meer. De heer Van den Dikkenberg? Geen behoefte meer.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw HOEK.

Mevrouw **HOEK**: Ik had nog mee willen geven, bij de TOP's en er zijn veel parkeerplaatsen in bosrijke gebieden. Over het algemeen is daar geen invalideparkeerplaats bij en op drukke dagen als de parkeerplaatsen helemaal vol zijn, dan heeft de invalide niet echt een plaats en moet dan soms een heel eind de weg af en later weer een heel stuk terug lopen. Nu kunt u zeggen, ja, maar die mensen komen er toch om te wandelen. Ik wil er voor pleiten, of onder de aandacht brengen, dat invalideplaatsen, het hoeft er maar een of twee te zijn, bij de openbare parkeerplaatsen in bossen en in andere gebieden aanwezig zijn, en zeker bij de toeristische overstapplaatsen, de benoemde TOP's.

De **VOORZITTER**: We zijn aan het einde gekomen van uw inbreng in de tweede termijn en ik vraag de gedeputeerde om de resterende vragen te beantwoorden.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Om met de laatste vraag van mevrouw Hoek te beginnen. De TOP's komen terug in het programma Recreatie en Toerisme van gedeputeerde Schaddelee en het lijkt me daar ook een goede vraag om verder met hem te bespreken. Ik herken wel het belang van dat mensen met een beperking die van de openbare ruimte gebruik maken ook goede parkeermogelijkheden moeten hebben.

Als het gaat om duurzaamheid maken we inderdaad ook gebruik van de middelen van de energietransitie. De specifieke stand van zaken van de uitwerking van het Duurzaamheidsfonds ligt bij gedeputeerde Van Essen. Op dit moment weet ik daar de precieze details niet van.

Goed dat in het gesprek zo net ook aandacht voor de participatie van vrouwen in sport terugkwam. Ik vind het ook heel jammer dat we geen vrouwenvoetbalelftal hebben in deze provincie. Het is niet provinciaal beleid om daar wat mee te doen maar ik denk dat, wat de heer Suna ook zegt, en de heer Karataş, we in de uitvoering van de motie dit soort aspecten breder mee kunnen nemen.

Als het gaat om de witte vlekken, om het zo maar te zeggen, het klinkt niet goed. Het gaat erom een goed sportaanbod voor elkaar te krijgen voor kinderen met een beperking die graag willen sporten en daar ook de mogelijkheid toe willen hebben. Als we het groene licht van de Staten in meerderheid krijgen voor dit sport en bewegenkader, dan willen we het gesprek met het Gehandicaptenfonds voeren en Uniek sporten. Zij hebben zelf aangegeven dat ze hier ondersteuning op kunnen gebruiken. De vraag is wel wat we precies kunnen doen? Zit hem dat op sportmaatjes of op communicatiemiddelen of betere afstemming tussen locaties. De heer Dinklo zegt tegen mij, en anderen ook, kunt u nu al direct zeggen of u extra geld ter beschikking stelt. Ja, zegt de heer Dinklo, graag, als de gedeputeerde dat aangeeft. Ik zou het zorgvuldig vinden om eerst met elkaar te bespreken wat het Gehandicaptenfonds nodig heeft. Dat we iets met elkaar willen gaan betekenen staat overeind. Als dat uiteindelijk ondersteuning met kennis en kunde is, of dat geld is of anderszins, dat lijkt mij een goede vervolgstap om te doen. U hoort mij deze fase niet nee zeggen. Overigens moet ik daarvoor wel eerst dit kader aangenomen krijgen en daarna ook de Kadernota waarin dit geld beschikbaar komt.

Tegen de heer De Brey zeg ik, het is niet de bedoeling dat wij rechtstreeks geld gaan overmaken naar ouders van kinderen met een achterstand. Dat is juist het mooie, er zijn hele goede organisaties die bevorderen dat deze kinderen sporten, zonder dat er voorzien wordt in geld doordat er in mogelijkheden voorzien wordt. Dat zouden we graag in de provincie verder willen versterken en we willen kijken waar wij vanuit de provincie in de gemeentegrens overschrijdende en verbindende rol een bijdrage kunnen leveren. Dat lijkt me van belang.

Als het gaat om mankracht en de organisatie. Zoals ik al aangaf, en dat zei de heer Strijk ook al, we kunnen niet zo maar mensen vanuit Mobiliteit opeens op sportbeleid zetten want iedereen heeft zijn eigen deskundigheid en kwaliteiten nodig. Met veel plezier hebben we gelukkig al voor het tot stand brengen van dit beleidskader kennis en kunde vanuit Gelderland kunnen maken omdat er ook veel positiviteit en energie zit om voor deze provincie het sport en bewegen verder op de kaart te zetten en vanuit de provincie verder te versterken. Ik heb afgelopen tijd veel enthousiasme gezien en ik hoop dat, als we van de Staten groen licht voor dit kader krijgen, we ook de mogelijkheid krijgen om nog een aantal mensen met die specifieke deskundigheid en dat enthousiasme in dit belangrijke beleidsveld rondom gezondheid en bewegen aan het werk te zetten.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer DINKLO.

De heer **DINKLO**: Wanneer informeert u ons over de kinderen met een beperking waar u het net over had. Ik wil even een termijn hebben.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Als de Staten met een meerderheid instemmen en we daarna aan de uitvoering beginnen, zullen we via de P&C-cyclus de voortgang rapporteren en we komen ook met het sportakkoord waar we mee aan de slag gaan. Het lijkt me een goed moment om rond het sportakkoord hier de Staten verder over te

informeren. Ik waardeer de betrokkenheid van de heer Dinklo om hier werk van te maken. Ik hoop op dat punt ook op de verdere steun van de heer Dinklo om dat ook te kunnen doen.

De **VOORZITTER**: We zijn aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt en wij zijn toe aan agendapunt 12. Dat is het Statenvoorstel Provinciale Voedselagenda 2021-2023. Ik kijk even naar de gedeputeerde, zij is meestal onvermoeibaar en zij is ook in staat om gelijk dit debat te doen. Fijn. Er is even een changement van de woordvoerders in de zaal.

12.
Statenvoorstel Provinciale Voedselagenda 2021-2023 (PS2021RGW02)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Van Elteren.

Mevrouw **VAN ELTEREN**: Voedsel verbindt ons allemaal. We moeten immers allemaal eten en bij voorkeur doen we dat dan ook samen met anderen. Goed voedsel is daarnaast belangrijk voor onze gezondheid en als het duurzaam en lokaal geproduceerd is, draagt het ook bij aan een duurzamere samenleving. Die verduurzaming vormt een belangrijk uitgangspunt van onze Landbouwvisie en proberen we als provincie te stimuleren. Hoe meer mensen lokaal te laten eten, met een korte keten en een hogere prijs voor de boer, dat is waar deze Voedselagenda over gaat. Voor veel mensen is het Nederland niet duidelijk waar hun voedsel vandaan komt en hoe dat dan precies wordt geproduceerd. Door partijen bij elkaar te brengen als provincie kunnen we veranderen en bijdragen aan gezonde, lokale en duurzame voeding. De kansen daartoe worden in deze Voedselagenda benut. GroenLinks ziet in deze provinciale Voedselagenda een brede insteek en een integrale benadering. Met tegelijkertijd een duidelijke focus op twee goed gekozen thema's. Het versterken van de korte keten en het stimuleren van gezonde en duurzame consumptie in de provincie. Verschillende belangrijke aspecten komen in deze Voedselagenda goed tot uiting en worden integraal meegewogen. Ik licht er een paar uit. Bijvoorbeeld het belang van het verder versterken en stimuleren van voedselnetwerken en lokale initiatieven in de provincie. Want, en dat heb ik al eerder gezegd, er gebeurt heel veel moois op dit gebied in onze provincie en de provincie Utrecht kan daar bij uitstek aan bijdragen door te verbinden en te faciliteren. Het belang van inspireren van gemeenten zodat zij zelf ook lokaal voedselbeleid kunnen ontwikkelen in lijn met onze provincie Voedselagenda. Het belang van de verbinding met de provinciale Sociale agenda, de Landbouwvisie en andere programma's, maar ook zeker de aansluiting bij landelijk en Europees beleid. Het belang van een gezonde voedselomgeving voor jong en oud waardoor we duurzame en gezonde keuzes voor de consument makkelijker maken. Het belang van true pricing, transparantie over de werkelijke prijs van voedsel en een eerlijke prijs voor de boer. En natuurlijk het belang van de voedseltransitie. Het verduurzamen van ons voedselsysteem met aandacht voor de gehele keten. Van producent tot consument en alle ketenpartners die daar nog tussen zitten. Waarbij we als provincie ambities ook kunnen combineren door niet de lokale en korte ketens te stimuleren, maar ook te koppelen aan de verduurzaming van de productie van ons voedsel. Zoekt de gedeputeerde ook actief de koppeling ermee, en hoe wil ze dat meenemen in de Voedselagenda?

Al met al ligt er een Voedselagenda voor ons waar GroenLinks trots op is. We willen dan ook onze complimenten geven aan de organisatie en iedereen die betrokken is geweest bij de totstandkoming van de provinciale Voedselagenda. Zelf zijn we niet van plan om met moties of amendementen te komen, dat zou overigens ook rijkelijk laat zijn. Maar omdat de Voedselagenda het belang van de eiwittransitie, het produceren en consumeren van minder dierlijke en meer plantaardige producten onderstreept en goed voorbeeld ook goed doet

volgen, dienen wij de motie Carnivoor geef het door van de PvdD mede in. En omdat de SGP met gedegen moties en amendementen de puntjes op de i zet van onze provinciale Voedselagenda dienen we deze mede in.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M37 van de leden Keller (PvdD) en Van Elteren (GroenLinks) inzake Carnivoor? Geef het door!

Provinciale staten van Utrecht in vergadering bijeen op 14 april 2021, ter behandeling van het Statenvoorstel Provinciale Voedselagenda 2021-2023 (PS2021RGW02)

constaterende dat:
- Een lagere vleesconsumptie bijdraagt aan de vermindering van broeikasgas- en stikstofuitstoot;
- Een plantaardiger eetpatroon zorgt voor minder dierenleed;
- Een plantaardiger eetpatroon gezondheidsvoordelen heeft, zoals een verlaagd risico op harten vaatziekten;
- Onze voedselkeuze in sterke mate wordt bepaald door het aanbod en de sociale norm

overwegende dat:
- Het college streeft naar een duurzame voedselvoorziening en -aanbod;
- Het college streeft naar een gezonde leefomgeving;
- Het college streeft naar een betere volksgezondheid;
- Het college aangeeft dierenwelzijn belangrijk te vinden

verzoeken het college van GS:
- In aanvulling op de Green Deal Duurzame Catering de provinciale catering standaard vegetarische gerechten, bij voorkeur samengesteld uit regionale ingrediënten, te laten serveren bij lunches, diners en snacks tijdens (commissie)vergaderingen, borrels en evenementen van Provinciale Staten, waarbij biologisch vlees of vis als dieetwens kan worden opgegeven.

en gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M38 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), Van Elteren (GroenLinks), De Widt (D66) en De Haan (ChristenUnie) inzake Subsidie voor regionale producten.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021; Gehoord de beraadslagingen over het Statenvoorstel Provinciale Voedselagenda 2021-2023 (PS2021RGW02)

Constaterende dat:
- In Nederland geen beleidsprioriteit is gemaakt van korte keten initiatieven;
- Provincies deze initiatieven toch via verschillende routes hebben ondersteund;

Overwegende dat:

- Veel projecten op kleine schaal goed draaien;
- Bundeling en professionalisering nodig is om vervolgstappen te zetten;
- Om deze stappen te maken subsidies kunnen helpen;

Roepen het college op:
- In Den Haag te lobbyen voor een duidelijke inzet voor de stimulering van korte keten initiatieven middels subsidie in het Nationaal Strategisch Plan in voorbereiding op het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid;
- Te onderzoeken welke (Europese) subsidieregelingen open kunnen worden gesteld voor de stimulering, bundeling en innovatie van korte keten initiatieven in de provincie Utrecht;
- De effectiviteit van de subsidies te vergroten door kennisuitwisseling tussen initiatiefnemers in de subsidievoorwaarden te borgen;

En gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A36 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), Van Elteren (GroenLinks), De Widt (D66), Eggermont (SP) en De Haan (ChristenUnie) inzake Help boeren hun producten aan de man te brengen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021; Gehoord de beraadslagingen over het Statenvoorstel Provinciale Voedselagenda 2021-2023 (PS2021RGW02)

Constaterende dat:
- De Provinciale Voedselagenda een ideale situatie beschrijft waarin de consument direct naar de producent komt om voedsel te kopen;
- De afzetkanalen die er in de realiteit zijn veel minder naar voren komen;

Overwegende dat:
• Niet alle consumenten bereid zijn direct naar de producent te komen;
• Veel agrariërs worstelen met de vraag hoe ze hun afzet kunnen vergroten;
• De kansen juist daar dienen te worden benut waar de meeste consumenten zijn; • De provincie een verbindende rol kan spelen tussen verschillende kleine initiatieven en een bemiddelende rol tussen consumenten en afzetkanalen;
• De gemeente Deventer een ondersteunende rol speelt bij een coöperatie die producenten in verbinding brengt met lokale supermarkten.
• De provincie Overijssel een dealmaker heeft aangesteld om restaurants en bedrijfskantines gebruik te laten maken van voedsel uit de omgeving;
• In de provincie Utrecht eerste ervaringen zijn opgedaan binnen de pilot lokaal voedsel Utrecht van LEADER; • Deze pilot verdieping en verankering nodig heeft;

Besluiten:
- De volgende ambitie toe te voegen bij onderzoeken (pag. 9 van het Uitvoeringsprogramma) onder ambitie 1:

o Er wordt op vele plekken voedsel aangeboden (supermarkten, restaurants, schoolkantines, bedrijfsrestaurants, boerderijwinkels en ziekenhuizen). Wij willen als provincie agrariërs die hun producten af willen zetten in de regio helpen om de weg te vinden naar deze afzetkanalen. Hiervoor is het belangrijk dat er een beeld is van kansen

en uitdagingen per afzetkanaal. De lopende pilot lokaal voedsel Utrecht van LEADER besteedt hier aandacht aan. De pilot loopt tot en met begin 2022. Parallel aan het project Lokaal Voedsel Utrecht zullen wij mogelijke afzetkanalen voor lokaal voedsel inventariseren. De voedselagenda is voornemens om op de resultaten van de pilot en de resultaten van de inventarisatie voort te bouwen. In de jaarlijkse voortgangsrapportage van het uitvoeringsprogramma zal onder meer hier aandacht aan worden besteed.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A37 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), Van Elteren (GroenLinks) en De Widt (D66) inzake Samen sta je sterker.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021; Gehoord de beraadslagingen over het Statenvoorstel Provinciale Voedselagenda 2021-2023 (PS2021RGW02)

Constaterende dat:
- De Provinciale Voedselagenda verschillende regionale samenwerkingsinitiatieven ondersteunt;
- In verschillende delen van de provincie nog geen initiatief van de grond is gekomen om lokale initiatieven te bundelen tot een samenwerking;

Overwegende dat:
- De provincie juist een rol kan spelen in het bundelen van lokale initiatieven die elkaar nu nog niet gevonden hebben;

Besluiten:
- De volgende ambitie toe te voegen bij doen (pag. 6 van het Uitvoeringsprogramma) onder ambitie 1:
o De provincie gaat inventariseren waar volgens lokale initiatieven zelf behoefte is aan meer bundeling van krachten vanuit verschillende initiatieven en ondersteunt de betreffende initiatieven in de samenwerking. De ontwikkeling van een sterk lokaal of regionaal merk kan onderdeel uitmaken van zo’n samenwerking. Aan het eind van de periode wordt gerapporteerd welke lokale initiatieven zijn gebundeld en welke ondersteuning door de provincie is geboden

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A38 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), Van Elteren (GroenLinks), De Widt (D66), De Haan (ChristenUnie) inzake Provincies werken samen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021; Gehoord de beraadslagingen over het Statenvoorstel Provinciale Voedselagenda 2021-2023 (PS2021RGW02)

Constaterende dat:
- De Provinciale Voedselagenda ambieert om meer kennisuitwisseling te laten plaatsvinden tussen provincies;

Overwegende dat:
- De formulering van de eerste ambitie van op te pakken ambities binnen het kopje 1 ‘delen’ tamelijk vrijblijvend is;

Besluiten:
- De formulering van de eerste ambitie van op te pakken ambities binnen het kopje 1 ‘delen’ als volgt aan te vullen:
o Als provincie Utrecht zetten we ons ervoor in dat er op reguliere basis een uitwisseling van ideeën ontstaat tussen de provincies.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Van Gilse.

Mevrouw **VAN GILSE**: Het is heel erg goed om in te zetten op kortere ketens om aan ons eten te komen. De provincie heeft namelijk heel veel moois en lekkers te bieden. Alleen is dit voorstel daar niet de goede oplossing voor. Ondernemers hebben er veel meer aan als de belemmeringen in de regelgeving worden weggenomen. Daar kan de provincie ook een hele grote stap in zetten, namelijk door te zorgen dat de aanbieders gewoon langs de weg kunnen aangeven wat zij verkopen. Op die manier zijn de ketens pas echt korter te maken. Graag hoor ik waarom de gedeputeerde voor een andere weg heeft gekozen, met dit voorstel. Het is bovendien überhaupt niet aan de provincie wat de inwoners gaan eten, dat mogen ze echt helemaal zelf bepalen. Het enige dat wij als provincie moeten doen is zorgen dat de lokale aanbieders en de inwoners elkaar kunnen vinden.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Wyers.

De her **WEYERS**: Ik neem de honneurs waar en dat is dat we op dit punt geen inbreng hebben.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Wij hebben ongeveer dezelfde lengte als de partij JA21. Heel kort van stof, we beoordelen de meerwaarde van dit voorstel anders dan velen in de Staten maar zullen hier wel mee instemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Widt.

Mevrouw **DE WIDT**: De transitie naar een duurzaam voedselsysteem, dat is de naam van het nieuwe programma van de Nationale Wetenschapsagenda waarover ik gistermiddag het webinar volgde dat was georganiseerd bij de start. Een programma op initiatief van LNV en gefinancierd vanuit OCW, Met dit programma gaat in drie jaar langs een aantal lijnen onderzocht worden hoe de Nederlandse voedselproductie anders kan, dat is best heel ingewikkeld. Een van de dingen die gewenst is, is een transitie van ketengericht naar gebiedsgericht. Hoe mooi is het dat we dan nu vandaag in onze provincie deze Voedselagenda bespreken. Ik wil graag de gedeputeerde complimenteren met het goede voorwerk. Er is gezocht naar een zinvolle invulling van een provinciale Voedselagenda en onze Staten hebben mee kunnen praten over de bedoeling en we hebben enthousiaste verhalen meegekregen om het onderwerp in te kleuren. Het resultaat is de stimuleringsagenda die nu voorligt. Met name de ambitie om de korte keten te versterken vindt D66 belangrijk. Dit is een goed verlengstuk van ons provinciale landbouwbeleid. Er

gebeurt al veel en de provincie kan als verbinder een rol spelen en helpen zorgen dat er een goed overzicht blijft en in deze agenda is ook ruimte voor experimenten. Mijn fractie dient mede de drie amendementen en de motie in die de SGP heeft voorbereid. Wij vinden dit hele goede toevoegingen die de verschillende aspecten van het verkorten van de keten nog net iets aanscherpen en praktisch invullen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Krijgsman.

Mevrouw **KRIJGSMAN**: De PvdA is blij met de voorliggende Voedselagenda. Het was niet voor niets dat mijn voorgangster, mevrouw De Boer, in het najaar van 2019 al een concept initiatiefvoorstel presenteerde, vooruitlopend op deze Voedselagenda. We kunnen wel stellen dat de aandeelhouders van grote supermarktketens en internetwinkels, de winnaars zijn van deze coronacrisis. De vakkenvuller en de boer hebben het nakijken, zij moeten vaak hard werken voor een hongerloontje. Veel boeren krijgen niet eens de kostprijs voor hun producten. Tevens kun je amper lokale aardappelen of fruit krijgen uit de regio. Producten in de supermarkt liggen daar te koop voor een schijntje van de daadwerkelijke productiekosten. Wanneer boeren direct hun producten kunnen verkopen in de eigen regio dan krijgen zij een mooie prijs voor hun product, wordt voedselverspilling teruggebracht, verpakkingsmateriaal wordt minder en er is minder transport en opslag nodig. Wanneer we dan ook nog de btw voor groente en fruit afschaffen, wordt het ook nog veel betaalbaarder voor veel mensen. Helaas gaan we daar niet over. RTV Utrecht had al een leuk programma, de Keuken van Utrecht. Een initiatief dat meer bekendheid geeft waar je lokale producten kunt kopen en dat soort initiatieven steunen wij van harte. Ik kan dan ook meegaan in het amendement van de SGP daarover, die kunnen wij ook prima steunen. Echter, nog veel te weinig kinderen weten waar hun voedsel vandaan komt. De PvdA is blij dat de provincie gaat meewerken aan het programma Jong leren eten. Sommige scholen kennen het begrip schoolmoestuin waarbij kinderen zelf kruiden en groenten telen. In het mooie Eemnes is de wethouder druk bezig met de uitvoering van het Preventie-akkoord. Daar wordt nu gekeken of bij een van de Eemnesser boeren een schoolmoestuin kan worden opgezet waardoor meer verbinding tussen boer en burger ontstaat. Kinderen leren waar hun eten vandaan komt en dat gezond eten belangrijk is. De boer in kwestie kan de plattelandscoach vragen hierbij te helpen. Is de gedeputeerde bereid om te kijken wat de plattelandscoach kan betekenen bij dit soort initiatieven? Zo brengen we goede ideeën vanuit het Rijk, provincie en gemeenten bij elkaar.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: We zien een boer die druk is met ondernemen en overleven, met koe en koren, huis en haard, lans en leven, nogal eens de gebeten hond of de druk van het schaap met de vijf poten. En we zien een burger die goed en genoeg wil eten, mooi land wil zien, blije beesten in de wei en die zegt daar best voor te willen betalen maar in de winkel toch vaak kiest voor de laagste prijs. Zo begon ons manifest dat we net voor de verkiezingen in 2019 aangeboden hebben. Het manifest voor boeren, burgers en buitenlui, naar een waardevol voedselsysteem en een kortere keten. En die keten kan korter maar de klassieke keten is zo weerbarstig, dat het moeilijk is om daar een goede duw in de goede richting aan te geven. Daarom zien wij in de Voedselagenda, die op een andere manier kijken en die vandaag op de agenda staat, goede punten, die ook aansluiten bij het manifest. Trouwens we de gelegenheid gebruiken om de gedeputeerde nog te inspireren met ook andere concrete voorstellen uit het manifest en die wat ons betreft best zouden aansluiten bij de experimentele fase. Wat dacht u bijvoorbeeld van de introductie van een Gemaakt in Utrechtlabel? Of verken en ondersteun de kansen voor een voedselcoöperatie. Die kunnen zorgen voor korte ketens in de regio en gedeeld eigenaarschap van boer en

burger. En in het kader van voedsel is een geschenk, en zo ervaren wij dat elke dag, zijn oogstfeesten en dankdagen voor het grote publiek in onbruik geraakt. Wat zou het toch mooi zijn als de provincie een jaarlijks foodfestival in de oogstmaand organiseert om daar ook bij stil te staan.

Nu terug naar de Voedselagenda. De ambities zijn overduidelijk, het versterken van de korte keten en het stimuleren van gezonde en duurzame consumptie. We zien op provinciaal niveau ook best voldoende aanknopingspunten om mee te duwen. Wat GroenLinks al zei, het gonst van initiatieven van onderop. Daar zit al de energie en de pioniersgeest. Laten we daar bij aansluiten en kijken naar verbinding en opschaling bijvoorbeeld. Het uitvoeringsprogramma bevat wel allerlei bruikbare ingrediënten maar nog geen kant en klaar recept. Dan is het voordeel dat we daar nog alle kanten mee op kunnen en kunnen aanjagen en stimuleren en versnellen. Daarom begrijpen we enerzijds dat het programma breed en dynamisch is gehouden. Toch waarderen we heel erg de concretiseringsslag die de SGP heeft gemaakt in de moties en amendementen. Want ze bieden ook kansen om in een breder verband, ook met IPO en Rijk, nog meer kleur te geven aan de Voedselagenda. Dus dank SGP voor het vele werk hieraan. We onderstrepen ook het punt van de voedseleducatie wat al loopt maar wat we in de provincie nog groter zouden kunnen uitrollen. In de Voedselagenda zien we ook dat de provincie nog geen strategie heeft gekozen. Daar zit het risico in dat we dan weinig sturing meegeven. Als het aan de ChristenUnie ligt geloven wij in een regionale aanpak en daar zien we genoeg kansen. In de uitvoeringsagenda zit ook een werkwijze voor een regionale voedselstrategie. Kunnen we bijvoorbeeld onze regionale samenwerkingsverbanden uitdagen om dat uit te werken? De regio's zijn bezig met ontwikkelbeelden voor wonen en werken en ze zijn bezig met Groen Groeit Mee. Daar zou toch ook heel mooi een regionale voedselstrategie bij passen, waar boeren, burgers en allerlei maatschappelijke initiatieven aan kunnen bijdragen? Bijvoorbeeld De U16 heet in het integrale ruimtelijk perspectief een maatschappelijke ladder opgenomen voor gezond leven in een stedelijke regio en daar zouden we gezond en duurzaam voedsel mooi aan vast kunnen knopen.

Een provincie die zelf het goede voorbeeld geeft is geloofwaardig. Laten we de mogelijkheden verkennen om de korte keten in onze aanbestedingseisen te verankeren en laten aansluiten bij de Green Deal korte keten door ons zelf aan een fors percentage van voedsel uit de eigen regio te verplichten.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Het gebeurt niet vaak dat ik me kan vinden in de inbreng van de VVD, maar vandaag is de dag. Gister was het buitenlesdag en morgen is het secretaressedag en vandaag vieren wij hier de dag van de overbodige Statenvoorstellen. Nu weer de Voedselagenda. En dat terwijl GS ons vraagt de organisatie te ontzien vanwege corona. Er leeft behoefte, bij wie dan, aan meer overzicht over wat er al gebeurt of juist ontbreekt met als doel om meer onderlinge relaties te kunnen leggen. Niet echt de SMART doelstelling waarnaar wij op zoek zijn. Uiteindelijk zal het er wel op uitdraaien dat er zonnepanelen worden gelegd of windmolens worden geplaatst, dus wij zijn tegen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: De PvdD kan zich goed vinden in de Voedselagenda en de uitvoeringsagenda die voorligt. Het is van groot belang onze voedselketens korter, transparanter en circulair te maken. Op deze manier wordt goed zichtbaar waar ons eten vandaan komt en bovendien zorgt een circulair voedselsysteem met kortere ketens voor een lagere milieubelasting. In de passage van het uitvoeringsprogramma Voedselagenda 2021 over de Green Deal duurzamere catering kan de PvdD zich vinden, maar ziet ook een

gemiste kans. Het is duidelijk dat de provincie op vele manieren betrokken is bij initiatieven en kennisuitwisselingen die bijdragen aan duurzamere en gezonde voeding. Het lijkt de PvdD dan ook niet meer dan logisch dat wij als provincie hierin het juiste voorbeeld geven en de huidige kennis over duurzaam en gezond voedsel in de praktijk brengen. Een eerste stap is gezet door de opdracht aan Green Dish om de bedrijfscatering te verduurzamen. Echter, deze verduurzaming blijft wat de PvdD betreft nog te nauw gefocust op slechts de locatie en het transport van het voedsel in plaats van de daadwerkelijke voeding. Daarom dient de PvdD, medeondertekend door GroenLinks, de motie Carnivoor? Geef het door! in zodat we als provincie standaard duurzame en gezonde voeding zullen aanbieden. In 2019 hebben we deze motie al een keer ingediend en onze mening is dat de Voedselagenda nu weer nieuwe kansen biedt. De gedeputeerde gaf aan in de commissievergadering dat er door de catering gewerkt wordt vanuit de schijf van vijf maar deze zegt ook minder vlees en meer plantaardig. Daarnaast geeft de motie aan dat er toch nog gekozen kan worden voor vlees of vis en bij voorkeur biologisch vlees. Onze motie past dus mooi bij de uitgangspunten van de schijf van vijf maar nog belangrijker, als provincie geven we het goede voorbeeld. Daarom bieden we in het kader van de Voedselagenda opnieuw onze motie Carnivoor? Geef het door! in.

De heer **WESTERLAKEN**: Ik heb de vraag al een keer eerder gesteld tijdens de commissievergadering en nu wil ik hem in een andere vorm aan de PvdD stellen. Als wij meer veganistisch of vegetarisch willen gaan eten, hoe kort moet de keten dan zijn. Laat ik het anders zeggen, hoe lang in kilometers mag de keten zijn voor die producten in Utrecht terecht zijn gekomen?

Ik vind dat een nogal technische vraag dus ik kan er niet in kilometer antwoord op geven, maar wij steunen absoluut de uitgangspunten van deze Voedselagenda zoals deze voorligt. Met de kortere ketens en kortere afstanden gaan wij mee, dus ik ga er ook vanuit dat met onze motie gebruik wordt gemaakt kortere ketens en kortere afstanden. IK neem aan dat u bijvoorbeeld doelt op de soja die wordt gekweekt, weet ik het waar. Dat wordt vooral gekweekt in Zuid-Amerika voor veevoer en daar gaan we natuurlijk geen gebruik van maken. Er zijn heel veel andere opties en daarbij er zijn ook biologische boeren hier in de provincie Utrecht en daar kunnen we ook gebruik van maken. Meer plantaardig eten, dat is ook groente, dat is niet alleen bonen en die hebben wij ook in de provincie.

De heer **WESTERLAKEN**: Ik kan een kleine aanvulling geven. Soja komt inderdaad van ver over zee. Dat is de meest gebruikte grondstof voor niet dierlijke voedselproducten en wat er overblijft wordt door dieren geconsumeerd die dat weer omzetten in makkelijk afbreekbaar eiwit. Als wij met de vegetariërs moeten leven van de groente en de bonen die in de op Utrecht worden verbouwd, dan denk ik dat we een heel karig menu hebben.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Wij hebben bij de commissie onze bijdrage geleverd, ik heb geen extra bijdrage voor vanmiddag.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: In de commissie was collega Hazeleger best kritisch over de voorliggende Voedselagenda en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. We hebben toen aangekondigd dat we zouden komen met een aantal amendementen om een en ander echt een stuk concreter te maken. Het lijkt nu vooral een verzameling van wat er op dit moment al in de provincie gebeurt en voor ons is het belangrijk dat we als provincie

onze rol als middenbestuur pakken en echt iets toevoegen. Daarom hebben wij, in nauwe samenwerking met een aantal ervaringsdeskundigen, en een expert, vier voorstellen opgesteld om onze inzet als provincie scherp te maken. En vooraf maak ik graag een opmerking die bij alle boeren die we hebben gesproken terugkwam: heb nou niet de illusie dat al het voedsel dat agrariërs produceren in de regio kan worden afgezet. En dat is ook niet nodig. Onze boeren produceren duurzaam en kundig en daar wil de brede regio, de EU onder andere, graag vaan meeprofiteren. En terecht. Daarnaast: heb zeker niet de illusie dat al het voedsel dat in onze regio gekocht wordt uit de korte keten komt. Lokaal voedsel is en blijft een nichemarkt. Het gaat om mensen die dat aanspreekt en er meer geld voor over hebben. De massa van de consument gaat altijd nog voor de kiloknaller, de sojamelk, de avocado en de sinaasappel en het is niet reel om te verwachten dat dit de komende jaren op miraculeuze wijze gaat veranderen.

Dan de amendementen. Ons belangrijkste amendement helpt boeren hun producten aan de man te brengen, het gaat over de verschillende afzetkanalen. Het is voor een individuele agrariër heel lastig om de consument te bereiken. Hij kan zelf een winkeltje starten maar daarmee bereikt hij vrij weinig mensen. Zeker als je de borden niet mag neerzetten of als ze opgedrongen worden ze te verwijderen. Tegelijk zijn er allerlei plekken waar dagelijks voedsel wordt aangeboden. Niet alleen in supermarkten maar ook in schoolkantines, bedrijfskantines, de horeca at cetera. Voor een individuele agrariër is het heel lastig om hier tussen te komen. Daar kunnen we hen als provincie bij helpen door per afzetkanaal inzichtelijk te maken welke mogelijkheden er zijn en door voortbouwend op de lopende pilot van LEADER, agrariërs bij afzetkanalen waar kansen liggen te brengen.

Het tweede amendement, Samen sta je sterker, sluit op het eerste amendement aan maar focust op de winst die te boeken is door de bundeling van lokale initiatieven. Een mooi voorbeeld is het merk Streek uit het Groene Hart. Dit zou ook in andere delen van de provincie kunnen worden ontwikkeld. Daar is organisatiekracht en verbindingskracht voor nodig. Iets wat vanuit de provincie zou kunnen worden geregeld, bij voorkeur via een externe partij die verbindingen kan maken.

Het derde amendement gaat erover dat er op dit moment geen structureel overleg tussen provincies voor over de regionale voedselketen. Het gevolg is dat iedereen het wiel zelf aan het uitvinden is en er kan winst geboekt worden. Hoe, dat laten we aan de gedeputeerde en de organisatie over. Maar dat het moet gebeuren staat voor ons als een paal boven water.

Tot slot, een motie om ons als provincie Utrecht in de lobby richting Den Haag hard te maken voor een steviger plek van de korte keteninitiatieven in het Nationaal Strategisch Plan in voorbereiding op gemeenschappelijk landbouwbeleid en zelf te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om Europese subsidies te laten vloeien naar korte keteninitiatieven in de provincie Utrecht.

Met deze vier duidelijke aanscherpingen zouden we best kunnen instemmen met de Voedselagenda, we krijgen dan wat ons betreft waar voor ons geld en inzet.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Het is al gezegd door mevrouw Gilse van de VVD en de heer Van den Dikkenberg van de SGP, we hebben een jaar geleden gemerkt, toen corona zich aankondigde dat er richting agrariërs die voedsel aan de weg wilden verkopen met boetes gedreigd werd omdat het bord niet zo groot mocht zijn. 50PLUS zou er voor willen pleiten om daar meer ruimte voor te geven.

Ik heb een idee om de provincie dichter bij de inwoners te brengen. Doe eens gek en laten we een memoryspel ontwikkelen voor kinderen en daar een prijsvraag van te maken via de huis-aan-huisbladen. Dat lijkt me geweldig. En dan bedoel ik niet kip en ei en koe en melk en schaap en wol maar veel breder met alle facetten van de voedselketen

daarin. Ik heb nog aan een kwartetspel gedacht maar dat is te weinig kaarten. Memory is veel uitgebreider en daar kunnen we wat mee. Dat kan als promotiemateriaal gebruikt worden. Ik wil dit inbrengen. Ik heb er geen motie over gemaakt maar misschien kom ik er nog een keer op terug. Misschien denkt de gedeputeerde nu al, wat een waanzinnig goed idee, dat pak ik op.

De **VOORZITTER**: Een goed idee draagt zich vanzelf. Ik kan me herinneren dat als ik voeger met memory een kip omdraaide en toen een ei, dat dat niet werd goed gerekend. Het moest twee keer een kip zijn. Ik moest altijd dezelfde plaatjes bij elkaar zoeken. Dat is een licht jeugdtrauma begrijpt u. Ik kijk naar de gedeputeerde.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Ik moet nog even over de kip en het ei nadenken. Met de Voedselagenda hebben we twee doelstellingen voorop staan en die doelstelling heb ik bij meerdere Statenleden nadrukkelijk terug gehoord en ook nog een aantal verduidelijkingen meegekregen om in het vervolg van de uitvoering van de agenda nader aandacht aan te besteden. Aan de ene kant de versterking van de lokale keten wat inderdaad, zoals mevrouw De Widt aangaf, aansluit op onze Landbouwvisie en onze samenwerkingsagenda Landbouw. En aan de andere kant gezond en duurzaam voedsel. Van belang is vooral om datgene wat in het veld gebeurt, de heer Van den Dikkenberg geeft dat ook aan, goed te ondersteunen en ervoor te zorgen dat je daar extra aanjaagt of kennis bij elkaar zet en ervoor zorgt dat er verbindingen worden gelegd, waar nu nog de consument en de producent niet bij elkaar komen. Daar heeft men soms een extra zetje in de rug voor nodig en dat is belangrijk. Bij het project Lokaal voedsel wordt dat al wel gedaan. Dat is één project op het matchen van de afzetters en de afnemers. Dit is ook waar het amendement van de SGP op slaat en in de commissievergadering heb ik aangegeven dat we het uitvoeringsprogramma niet dicht hebben getimmerd om ervoor te zorgen dat als er goede ideeën komen, we ook ruimte hebben om die nog op te pakken. Dat heeft de SGP met beide handen aangegrepen door met een aantal voorstellen te komen die, vind ik, waardevol zijn om uit te werken en die een bijdrage kunnen leveren aan het bereiken van de doelstellingen. Dat zit als eerste op een punt dat mevrouw De Haan naar voren bracht. Het belang dat je krachten bundelt, maar ook kijkt of er bepaalde regionale initiatieven kunnen zijn, zoals de SGP ook in het amendement aangeeft, die tot een versterking leiden. Wij als provincie moeten geen marketing gaan doen maar we moeten vooral partijen gaan ondersteunen die hier mee bezig zijn en daar kijken waar we een extra zetje kunnen gaan geven. Daarom ondersteun ik ook het amendement Samen sta je sterker.

Mevrouw Van Gilse, terecht, elke keer herinnert u me aan het feit dat we nog een verzoek en een opdracht van mevrouw Van Gilse en een bredere Statenfractie hebben om met een versimpeling van de regels van de borden te komen. Daar wordt hard aan gewerkt en de inzet is om die bij de nieuwe versie van de omgevingsverordening in concept klaar te hebben en daar een aantal zaken te vereenvoudigen ten opzichte van datgene wat we nu doen, zonder dat we van het buitengebied een kermis maken.

Mevrouw **VAN GILSE**: Ik vraag me dan nog wat de reden is waarom dit voorstel dan nog nodig is om die ketens korter te maken als dat eigenlijk de oplossing en waar we al mee bezig zijn.

Dat is een aspect maar het is niet de oplossing want zoals de heer Van Den Dikkenberg goed in zijn betoog aangaf, is dat de consument en producent in Utrecht waar stad en land niet ver van elkaar zijn, elkaar nog onvoldoende vinden. En dat er soms stevige partners tussen zitten en, mevrouw Krijgsman had het er ook over, als het gaat om inkopers van supermarkten het lastig is om een voet aan de grond te krijgen en er met meer ondersteuning en inzet gekeken kan worden om ervoor te zorgen dat we hier wel de verbinding kunnen leggen. Daarbij is het ook van belang om van elkaar te leren. Dan kom ik op de motie van de SGP over Samen sta je sterker. Die kan ik ondersteunen want op dat

vlak zijn we al een initiatieven begonnen om met elkaar rond die korte keten te gaan samen werken want het is niet alleen borden zeg ik tegen mevrouw Van Gilse, het is meer dan dat. Was het maar zo simpel, dan waren we er al uit geweest.
Mevrouw Krijgsman verwijst naar de wethouder van Eemnes die volgens mij ook hetzelfde Statenlid is geweest die eerder hier een initiatief heeft neergelegd als het gaat om het belang van voedsel. Daar zie ik een rode draad terug zeg ik tegen mevrouw Krijgsman. En dat is het belang dat kinderen weten waar voedsel vandaan komt. Daarom sluiten we ook aan bij Jong leren eten, want als je als jong kind waardeert waar je voedsel vandaan komt dan zul je daar later waarschijnlijk ook zorgvuldiger mee omgaan. Ik ken ook de verhalen dat chocolademelk uit een bruine koe komt. We hebben nog wel een weg te gaan. Boerderij in de kijker is natuurlijk een fantastisch initiatief dat we verder willen ondersteunen waarbij kinderen bij de boer langs kunnen komen. Als het gaat om initiatieven verder, zijn onze plattelandscoaches natuurlijk ook goed antennes om dit soort signalen op te pikken en ook verder door te geven aan het team wat we hebben van de Voedselagenda. Ik ken niet precies het initiatief, maar ik ken de wethouder van Eemnes voldoende om te weten dat ze dat ook nog verder wel onder de aandacht gaat brengen. Het initiatief moet ook wel uit de mensen zelf komen. Ik ken ook, zeg ik tegen mevrouw De Haan, de oogstfeesten, die hadden wij ook in Zeewolde. Altijd een heel evenement in de havenloods, het bestaat ook niet meer trouwens. Maar dit is wel iets dat vanuit de mensen zelf komt. Wij als provincie zullen niet een oogstfeest opleggen maar ik herken het wel als een evenement waarbij boeren en burgers bij elkaar kwamen, met elkaar het gesprek aangingen, maar ook vooral een leuke avond hadden en elkaar beter leerden kennen. Dat is gewoon heel erg waardevol, dus misschien moeten we tradities van vroeger nog maar eens terughalen. Wellicht dat de gemeente het oppakt. Wat je wel ziet bij gemeenten is dat ook daar de interesse toeneemt. Gemeenten als Utrecht en Amersfoort zitten ook te kijken naar voedselstrategieën, Utrechtse Heuvelrug heb ik ook wel gehoord. Het is ook wel van belang dat die gemeenten dat zelf oppakken als ze dat willen en niet dat we dat van bovenaf iets gaan opleggen. Wel zijn we, zeg ik tegen mevrouw De Haan, hebben we met Green Dish gekeken naar de verduurzaming van onze catering en zijn we volop bezig in de lijn van wat mevrouw De Haan ook aangaf.

Mevrouw Keller heeft de motie Carnivoor? Geef het Door! naar voren gebracht al in de commissie. Ik heb hetzelfde antwoord als toen in de commissie. Bij het opstellen van deze agenda zijn we uitgegaan van de schijf van vijf waar zowel de eiwitten inzitten als het vlees, met mate als uitgangspunt. Het is natuurlijk aan de Staten om daar een uitspraak over te doen, maar we hebben deze lijn gekozen in de Voedselagenda.

Dan het amendement van de SGP, Help boeren hun producten aan de man te brengen. Heel belangrijk, ook omdat LEADER nu bezig is. Lokaal voedsel Utrecht. Die zijn rond 2022 klaar, dat moet tot bepaalde uitkomsten leiden. Het is wel goed om in die periode niet stil te gaan zitten. Eigenlijk hoorde ik de heer Van den Dikkenberg zeggen, kijk of je ook een onderzoek kunt laten uitvoeren om ervoor te zorgen dat de uitkomsten van de pilot, maar ook datgene, welke afzetkanalen hebben we eigenlijk in deze provincie, welke mogelijkheden zijn nog onbenut, om daar mee aan de slag te gaan en dat vind ik een zinvolle, concrete uitbreiding van wat we nu in ons uitvoeringsprogramma hebben staan. Dus ik wil daar graag mee aan de slag gaan.

De subsidie voor regionale producten, daar waar we in de subsidievoorwaarden kunnen sturen denk ik dat het altijd van belang is om dat te doen. Ik heb navraag gedaan bij de Europese fondsen, bij de EU Farm to fork-strategie zitten wel wat kansen. Het Nationaal Strategisch Plan is in een verder gevorderd stadium en of daar nou heel veel extra's uit te halen valt durf ik niet met zekerheid te zeggen. Ik zie wel dat op een aantal Europese dossiers met Farm to fork, en de fondsen, we zeker moeten gaan verkennen wat daar precies mogelijk is. Het zou jammer zijn als we daar kansen laten liggen.

Het belang van voedsel is de korte keten versterken, gezonde duurzame voeding in onze provincie en deze agenda moet stimuleren, aanjagen en innovatie kunnen versterken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel mevrouw Bruins Slot. Ik denk dat we alles gewisseld hebben u straks in staat stelt besluitvorming te plegen over het voorstel met moties of amendementen. Dank mevrouw Bruins Slot voor uw inbreng bij de diverse agendapunten. Ik stel voor dat we even de komst van gedeputeerde Schaddelee afwachten om gelijk door te gaan met het volgende agendapunt.

Mevrouw **HOEK**: Ik wil graag een reactie van de gedeputeerde op mijn fantastische, vind ik zelf, idee.

Gedeputeerde **BRUINS SLOT**: Mevrouw Hoek had het over een memoryspel en het ontwikkelen daarvan. Vanuit de provincie is dat niet een taak die wij zien op dit moment. Achterliggend hoor ik mevrouw Hoek zeggen van het is belangrijk om kinderen op jonge leeftijd te laten leren wat voedsel is en waar het vandaan komt. Dat doen we met Boerderij in de kijker, waar kinderen zelf bij boeren over de vloer komen en fantastische verhalen horen over hoe zo een boerderij nou is. Vaak komen ze met hun ouders nog een keer terug om daar nog een keer te kijken. Ook in het programma Jong leren eten zit daar een kans. Ik waardeer de creativiteit van mevrouw Hoek, mijn ervaring is ook, behalve de kip en het ei, dat als je tegen een kind van 12 memory gaat doen, je het vaak aflegt als je eenmaal een bepaalde leeftijd gepasseerd bent. Behalve meneer Dercksen hoor ik nu, die wint nog steeds, ik zal mijn nichtje een keer uitnodigen. Ik herken het verhaal wat mevrouw Hoek er mee bedoelt maar ik zie niet direct een actie van de provincie op dit vlak.

De **VOORZITTER**: Helder, dit agendapunt was al afgelopen. Gedeputeerde Schaddelee is die al in de buurt? Dan gaan we door. U ziet misschien wel dat ik een poging doe om ons tijdstip van zes uur te halen. We hebben nog vier agendapunten te gaan, dat zou moeten kunnen denk ik.

13.
Statenvoorstel Kaderstelling governance recreatieschappen (PS2021BEM09)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER:** Dames en heren, wij gaan verder met onze agenda. We zijn toe aan agendapunt 13, de Kaderstelling governance recreatieschappen. U hebt gekozen voor een klein debat, dus een termijn. We heten gedeputeerde Schaddelee welkom in ons midden. Als eerste geef ik graag het woord aan GroenLinks, mevrouw Groen.

Mevrouw **GROEN**: Online ben ik, want ik zit thuis, mijn collega's zijn bij jullie. Wij zijn blij met het gesprek over recreatie en toerisme. Het is goed dat we de problemen die er zijn met RMN nu gaan afronden maar niet zonder dat de provincie helder heeft wat haar rol is in dit dossier. GroenLinks is blij dat de gedeputeerde over dit onderwerp het gesprek is aangegaan met alle partijen om tot een programma te komen en we kijken uit naar de resultaten van die gesprekken zodat we met het college verder in overleg kunnen over dit dossier. Als er iets is wat corona laat zien is dat we een grote behoefte hebben aan toegankelijke en drempelloze recreatie. Misschien zijn we straks allemaal totaal wandelmoe en weigeren we om ooit nog een wandelbila te doen. Maar misschien houden we er ook een aantal gewoonten in zoals het lunchrondje of het namiddagloopje. En dan is het alleen maar geweldig als we dat goed hebben geregeld of misschien zelfs beter hebben geregeld. Wij zijn blij dat we de gedeputeerde randvoorwaarden kunnen meegeven op dit vlak omdat

het voor sommige samenwerkingsverbanden en gesprekken relevant kan zijn dat het college vooraf weet wat haar bandbreedte is. Wij zijn blij met de toon van het gesprek zoals we dat met de Gedeputeerde Staten kunnen voeren en we hopen dat dit wordt meegenomen naar de gesprekken met alle partijen om de samenwerking een mooie vorm te geven. Zo klein en licht mogelijk, maar wel overal en met waarde, dat is wat wij horen en dat is wat wij ondersteunen. Maar, wat wij in deze kaders nog onvoldoende terugzien is de erkenning dat de aanwezigheid van mensen nogal een stempel drukt op de omgeving. Sterker nog, dat de gevolgen van de aanwezigheid van mensen soms nogal onwenselijk zijn. GroenLinks is dan ook van mening dat de afweging over natuurwaarden integraal onderdeel moet zijn van de kaderstelling en om die reden heeft GroenLinks samen met de ChristenUnie en het CDA een amendement voorbereid op dit voorstel om de natuurwaarde en het belang van de natuurwaarden expliciet in de kaderstelling op te nemen. Met het amendement Recreatie in balans willen wij een zin toevoegen aan de gestelde kaders, meer specifiek onder e: voor recreatie in natuurgebieden geldt dat er een goede balans moet zijn met de natuurwaarden waarbij natuur leiden is. We erkennen en borgen hiermee met elkaar dat we met onze aanwezigheid schade willen voorkomen op plaatsen waar dat echt niet acceptabel is. Wij horen graag de gedeputeerde hier over.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is binnengekomen.

Amendement A39 van de leden Groen (GroenLinks), De Haan (ChristenUnie) en Welschen (CDA) inzake Recreatie in balans.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021, aan de orde hebbende het statenvoorstel Kaderstelling governance Recreatieschappen (PS2021BEM09)

Besluit:

Aan het in het Statenvoorstel geformuleerde beslispunt 1, toe te voegen:

‘Met dien verstande dat:

In het Statenvoorstel, onder uitgangspunten toekomstige samenwerking Recreatieschappen, aan de tekst:

e. Terreinen en paden moeten voor iedereen beschikbaar, dichtbij, eigentijds en (vrij) toegankelijk zijn voor alle inwoners in al hun verschillen. Kwaliteit en veiligheid van terreinen en paden zijn belangrijke waarden;

wordt toegevoegd:

‘Voor recreatie in natuurgebieden geldt dat er een goede balans moet zijn met de natuurwaarden, waarbij natuur leidend is.’

De motie maakt uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Janssen.

De heer **JANSSEN**: Een mooi voorstel, waarin, als ik het in onze hoofdlijn zie, we zeggen dat de governance van recreatieschappen vanaf nu gericht gaat worden op de recreant en niet op de eigen organisatie of intern gericht meer is. Althans, we hopen dat dat

het uiteindelijke resultaat is. Mooie stappen, ook complimenten aan GS en ook een fijne samenwerking om dit met de commissie zo samen vorm gegeven te hebben. We hebben een tweetal moties die we willen indienen. De ene motie behelst dat wij nog eens goed kijken naar de huidige recreatieterreinen, bij wie staan die nu op de balans, wie is daarvoor verantwoordelijk en kunnen we die indeling nog iets logischer en natuurlijker doen? Dat is onze ene motie, en de tweede motie gaat erom dat wij vinden dat in het voorstel al behoorlijk wordt voorgesorteerd op een centrumregeling, maar wij zeggen, het is misschien verstandig om nog even een slag om de arm te houden of nog even wat ruimte, om te kijken of dat echt de beste oplossing is. Maar ook, na te denken over de vraag van, wat zijn de alternatieven en kunnen we het ook waar maken als we zo een centrumregeling aan gaan? Dus daar zit nog iets meer ruimte in voor het college om te kijken van wat daar precies uit komt.

De heer **EGGERMONT**: Nog even een vraag over de eerste motie. U heeft het over een andere verdeling van het eigendom, maar dan gaat het specifiek over een andere verdeling tussen de verschillende overheidslagen? U doelt niet, ik wil het bij de VVD toch graag weten, op privatisering van gebieden?

Goed dat de heer Eggermont die vraag stelt. Het gaat expliciet over de verdeling van de terreinen tussen de betrokken overheidslagen, gemeente, provincie, waterschap. Wellicht Staatsbosbeheer, of het Utrechts Landschap, dan heb je het juridisch gezien over een private partij, het gaat er nadrukkelijk om om de recreatieterreinen te behouden voor recreatiedoeleinden, maar wellicht is het logischer dat bepaalde gebieden onderhouden worden door gemeenten, of misschien juist door de provincie, vice versa. Wij denken dat je het ijzer moet smeden als het heet is, en dit is wat ons betreft het moment.

Dan het amendement van GroenLinks en andere partijen. Wij herkennen daarin de discussie zoals die in de commissie is gevoerd over de natuurwaarden en de impact die recreatie op natuur kan hebben. Als we het amendement zoals het is voorgesteld lezen, gaat het zowel over recreatiegebieden als natuurgebieden. Dat wordt allemaal een beetje over een kam geschoren terwijl wij denken dat je juist heel gericht bij de verschillende gebieden moet kijken voor welk gebied welke aanpak het beste is. Dus op zichzelf is het goed de natuurwaarden een plek te geven in het beleid en in de kaderstelling, maar zoals het amendement nu gesteld is vinden we het te algemeen en te veel één maat voor alles hanterend. Wij zouden veel meer voor een gedifferentieerde aanpak kunnen kiezen. Sommige recreatiegebieden kunnen een grote recreatiedruk aan, en daar wil je dan ook juist de mensen naar toe, en dan is de natuur daar, op dat specifieke punt, ondergeschikt. En in andere gevallen is het misschien weer andersom. Dus om die reden hebben wij een subamendement op het amendement van GroenLinks, CDA en ChristenUnie ingediend, en dat wil u allen van harte aanbevelen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, het is een eigenstandig amendement, maar met een andere strekking?

De heer **JANSSEN**: Het is een subamendement op het amendement van….

De **VOORZITTER**: Oké, dat kan, mooi, dan leer ik ook nog wat.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M39 van de leden Janssen (VVD), Hoek (50PLUS) en Weyers (JA21) inzake Alternatieven governance recreatie.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021, ter bespreking van het Statenvoorstel Kaderstelling governance recreatieschappen (2021BEM48) [Moet PS2021BEM09 zijn?]

Constaterende dat:
- GS voorstellen dat PS zich uitspreken bereid te zijn een centrumpositie in te nemen (uitgangspunt h op pag.3 van Statenvoorstel 2021BEM48); [Moet PS2021BEM09 zijn?]

Overwegende dat:
- Op dit moment nog niet alle financiële, juridische en organisatorische consequenties in beeld zijn;
- Dat de bereidheid om een centrumpositie in te nemen mede afhankelijk zou moeten zijn van de financiële, juridische en organisatorische consequenties;
- Andere organisatie- en besturingsvormen ook goed binnen de uitgangspunten a tot en met g passen;
- Andere organisatievormen ook mogelijke voordelen bieden;
- Het niet doelmatig is om alle mogelijke varianten en vormen volledig uit te werken.

Verzoeken het College van GS:
- Op hoofdlijnen inzichtelijk te maken welke alternatieven zijn afgewogen incl. de voor- en nadelen van de alternatieven
- PS een voorstel te doen voor een organisatie- en besturingsvorm die het beste past binnen de vastgestelde uitgangspunten a) tot en met g);
- De definitieve bereidheid om een centrumpositie in te nemen, afhankelijk te laten zijn van de financiële, juridische en organisatorische consequenties.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M40 van de leden Janssen (VVD), Hoek (50PLUS), Weyers (JA21) en Van den Dikkenberg (SGP) inzake Eigendom recreatieterreinen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021, ter bespreking van het Statenvoorstel Kaderstelling governance recreatieschappen (2021BEM48) [Moet PS2021BEM09 zijn?]

Constaterende dat:
- Het eigendom van recreatieterreinen in de huidige situatie is verspreid over gemeenten, schappen en provincie;

Overwegende dat:
- De verdeling van eigendom historisch tot stand is gekomen;
- Een nieuwe organisatiestructuur voor recreatie een uitgelezen kans is om ook naar het eigendom van terreinen te kijken;
- Een logische verdeling van terreinen tussen provincies en gemeenten kan bijdragen aan een effectiever en efficiënter beheer;

- Bij overdracht van terreinen naar provincies en/of gemeenten door middel van een instandhoudingsplicht regels en voorwaarden gesteld kunnen worden die publieke waarden waarborgen;
- Andere provincies, zoals de provincie Zuid-Holland, voor overdracht afwegingskaders hanteren;
- Overdracht van terreinen zorgvuldigheid vraagt en een doorlooptijd van enkele jaren kent;
- Een volledige inventarisatie van terreinen op dit moment niet beschikbaar is.

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:
- Uiterlijk voor 1 september 2021 een overzicht van de recreatieterreinen van de schappen te verstrekken;
- Hierbij een eerste inschatting te geven van de meest optimale eigendomssituatie per terrein;
- Per terrein aan te geven of, voor zover bekend, sprake is van achterstallig onderhoud, (mogelijke) verontreiniging of andere risico's.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende subamendement is ingekomen:

Amendement A40 van het lid Janssen (VVD) inzake Recreatie in balans.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021, ter bespreking van het Statenvoorstel Kaderstelling governance recreatieschappen (2021BEM48) [Moet PS2021BEM09 zijn?]

Gelezen:
- Het amendement Recreatie in balans van de fracties van GroenLinks, ChristenUnie en CDA;

Wijzigt het amendement als volgt:
Wordt toegevoegd: 'Voor recreatie in natuurgebieden geldt dat er een goede balans moet zijn met de natuurwaarden , ~~waarbij natuur leidend is~~.'

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Ook wij hebben een paar opmerkingen over dit Statenvoorstel over de governance van recreatieschappen. JA21 kan zich wel iets indenken bij een provinciale uitvoeringsorganisatie met gezag voor publieke recreatieve voorzieningen in diezelfde provincie. Het lijkt nu toch wat te versnipperd. Het kan zijn dat budgetten hier voor worden herschikt. Ik wandel zelf veel met mijn vrouw en wordt onderhand wel wat kleurendol van al die verschillende marketinghuisstijlen die we in onze natuur en recreatiegebieden aantreffen. Als dat wat versobert zodat het wat beter te plaatsen is, dan zou dat best goed zijn. Ik vind het steeds actueler worden, een aparte taak zou kunnen zijn de kwaliteit van de recreatieve beleving. En dan met name audiovisueel, hoe raar het ook klinkt. Het stiller maken van natuurgebieden. Het is bij mij in de straat vaak stiller dan in de stiltegebieden. Ik wandel veel in een stiltegebied en als je je ogen dicht doet dan hoor je toch heel veel niet natuurlijke geluiden op heel veel provinciale plekken met provinciale

natuur om je heen. Het gekwetter van vogels wordt toch vaak overstemd door verkeer en het zicht wordt ontnomen door allerlei toekomstige industriële bedrijvigheid die bedoeld is om in andere continenten de natuur van klimaatbeïnvloeding overeind te houden. Misschien is dat een wat te lange keten.

Dan het governancevoorstel zelf. Onze indruk is dat het eigenlijk bij de besturen, dat is een bijgevoegde memo, draait om het overeind houden van veel bestuurlijke autonomie in beide organisaties. En ook de begrotingen suggereren enorm veel overhead in relatie tot weinig materiele uitgaven ten aanzien van de recreatie zelf. Bij ons zit de wereld vrij simpel in elkaar. Als het aan ons zou liggen dan werkt de provincie de lijst van verbindende recreatieve infrastructuren af, verbonden fietspaden, wandelpaden, ruiterpaden -gevaarlijk ongevaarlijk, dat kunnen we allemaal regelen- en met een gelijke kwaliteit en herkenbaarheid. De bekoring van natuur en landschap is daarbij echt de nummer één, dat is een belangrijke voorwaarde voor prettige recreatie. Daar zou ook best een audiovisueel normenkader voor ontwikkeld mogen worden. Vandaar ook dat we die motie van de VVD gaan steunen, over het eindmodel van de governance, daar valt nog wel wat spitwerk over te verrichten. We kunnen best nog wat tijd nemen om daar wat dieper in te kijken. Afhankelijk van wat daar uitkomt zal JA21 de steun laten afhangen van de mate waarin de aspecten die ik zo-even heb genoemd, en die voor ons belangrijk zijn, worden opgenomen in de gekozen constructie, met alles wat daar bij hoort.

Dan nog iets over het amendement van GroenLinks. De geest van het amendement is best goed, maar wij vinden hem ook wel erg algemeen. Het is een iets te hoog one size fits all-gehalte. Dat momenteel de recreatiegebieden wat overlopen worden, dat herken ik wel, maar het zou natuurlijk een tijdelijk effect kunnen zijn ervan uitgaande dat ooit de lockdowns, de avondklokken, dan wordt er niet zo veel gewandeld in de bossen, op kunnen houden. Het zou een tijdelijk probleem kunnen zijn. Ik herken hem wel, maar daarmee is niet gezegd dat het voor altijd en eeuwig is.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Welschen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Voor wat betreft het Statenvoorstel zelf, akkoord. We zien er naar uit om met elkaar op weg te gaan naar een nieuwe vorm van samenwerken bij het uitvoeren van het beheer en onderhoud van de terreinen. Daar liggen mooie kaders an ambities voor in dit voorstel met dan inderdaad het aanvullende amendement dat mevrouw Groen net heeft toegelicht.

Ik heb nog wel wat vragen aan de VVD ten aanzien van hun moties. Ik snap het eigenlijk gewoon niet helemaal. Ten aanzien van eigendom begrijp ik dat we daar inzicht in willen hebben, maar ik begrijp niet waarom dat via een motie moet, dat kan volgens mij ook via een technische vraag, maar dat is meer vorm. Als iedereen daar inzicht in wil hebben, dan is het met het oog op de toekomst misschien ook wel handig om dat te zien maar ik zie de politiek daar niet zo in.

De motie voor wat betreft de centrumregeling of de alternatieven, ik lees het zo dat er een richtinggevende uitspraak is en dat daarin is aangegeven om een centrumregeling uit te werken. Daar zijn zeker nog hobbels te nemen denk ik en is nader onderzoek nodig op zowel juridisch, financieel als organisatorisch niveau, bijvoorbeeld in het kader van aanbestedingen. Ik denk dat dat sowieso dan wel voorbij komt, die punten en dat dan de vraag wordt beantwoord of die centrumregeling nou inderdaad de juiste regeling is. Wij kijken heel erg uit naar die uitwerking, dus daar zoek ik ook naar de toegevoegde waarde van de motie van de VVD, maar ik laat het me graag nog een keer uitleggen.

De heer **JANSSEN**: U moet de motie over de verdeling van de terreinen echt ook als een signaal aan PS, maar ook aan onze partners zien, dat wij vinden dat dat ook echt op de agenda moet staan. Ik kan een technische vraag stellen, daar krijg ik in dit huis altijd keurig antwoord op, ondanks de

drukte die er heerst. Maar u moet het ook echt zien als wel een signaal dat we willen afgeven: kijk ook bewust naar welk terrein straks onder wiens verantwoordelijkheid valt, in publieke handen uiteraard, zeg ik nog een keer tegen de heer Eggermont. Eigenlijk gaat hetzelfde over die tweede motie, in het voorstel van GS staat heel nadrukkelijk: wij gaan akkoord met die centrumregeling of woorden van gelijke strekking. Wij zeggen pas op dat je daar net niet een stap te snel mee gaat want die bereidheid is wat ons betreft in principe, maar nooit zonder voorwaarden. Wat ons betreft is de voorwaarde dat het wel betaalbaar, realistisch, haalbaar, nou, noem dat soort woorden maar op. Het gaat wat ons betreft ook echt om het signaal en we willen straks ook nog wel wat te kiezen en te zeggen hebben als Staten. Dus zo moet u die moties interpreteren maar ik ben ook benieuwd wat de gedeputeerde er straks van gaat zeggen.

Ik ben ook heel benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde. Ik kan me niet meer zo goed herinneren van de commissievergadering, in e staat ook: ‘de terreinen en paden voor iedereen beschikbaar moeten zijn dichtbij, eigentijds en (vrij) toegankelijk zijn voor alle inwoners in al hun verschillen’. Hoe verhoudt zich dat tot het heffen van entree? Ik meen dat de Maarsseveense Plassen momenteel entree heft. Het is wel heel erg in detail en buiten de kaders misschien, maar ik ben toch wel benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerde daarop.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kamp.

De heer **KAMP**: Wij hebben in de commissievergadering al het nodige met elkaar gewisseld en ik heb geconstateerd dat er nu ook voor deze Statenvergadering een aantal nieuwe amendementen ligt. Laat ik beginnen te memoreren wat ons nou precies wordt gevraagd, ik heb het Statenvoorstel hier voor me liggen en het besluit dat wij moeten nemen gaat over de kaders voor de samenwerking op het gebied van recreatieve voorzieningen met andere partijen zoals in het voorstel staat opgenomen en GS vraagt ons dat vast te stellen. Ik hecht eraan daarbij op te merken, dat is mijn eerste opmerking, dat wij vooral dit Statenvoorstel bekeken hebben door een bestuurlijke bril. Ik begreep dat we op een later moment nog over recreatieve voorzieningen en toerisme komen te spreken. Ik hecht er aan op te merken dat het vooral een bestuurlijke beoordeling is.

Het tweede wat ik mee wil geven, ook in de ambitie, is dat draagvlak voor de uitwerking bij de partijen enorm belangrijk is. Straks zal de SGP nog het woord voeren en volgens mij ligt er een amendement om te kijken hoe we dit met zijn allen op de kaart krijgen. Ik ben wel benieuwd want ik vind het wel sympathiek wat er wordt gevraagd, naar het antwoord van Gedeputeerde Staten, omdat ik mij voor kan stellen dat het best een sympathiek amendement is.

De derde opmerking is, ik noemde het al eerder in de commissie, dat ik ook gemerkt heb in de 12 jaar dat ik gemeenteraadslid ben geweest, ik om de vier jaar een voorstel krijg over recreatieschappen en dat het dan toch iedere keer wat moeizaam loopt als het gaat over de bedrijfsvoering. Dat is in het verleden gebeurd maar ik hoop in ieder geval naar de toekomst toe, want dat zal best een belangrijk punt zijn, dat die bedrijfsvoering nauwkeurig in de gaten wordt gehouden en dat dat ook een centraal punt zal zijn.

Dan een reactie op het amendement van GroenLinks dat is ingediend, nieuw. Dat zullen wij, als het gaat om recreatie in balans, steunen. Het subamendement van de VVD, daar ben ik even benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerde. De twee moties, dat waren volgens mij eerst twee amendementen van de VVD, dat zijn nu twee moties, die zullen wij als D66 steunen.

Tot slot, wat ik al gezegd heb, het amendement van de SGP, daar ben ik heel benieuwd naar wat het antwoord is van Gedeputeerde Staten.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Suna.

De heer **SUNA**: Als PvdA vinden we een aantal zaken belangrijk in deze, om mee te nemen naar de verdere uitwerking ook en daarbij wil ik het eerst hebben over de nieuwe situatie waarin we dus moeten voorkomen dat de provincie wel betaalt maar geen zeggenschap zal hebben. Wat we merken in de praktijk met samenwerkingsverbanden is dat regelmatig voor komt dat voor het geld de provincie wel wordt gevraagd maar dat we ons niet bemoeien met de uitwerking. Daar wordt verschillend over nagedacht maar ik denk zeker dat het belangrijk is om te weten waar we voor betalen en wat we er voor terug krijgen, en dat dat wordt meegenomen straks bij de verdere besprekingen over de totstandkoming van een nieuw recreatieschap of iets dergelijks.

Dan de zaak van de mensen die er werken. Dat heb ik in de commissie ook benoemd. De gedeputeerde gaf aan, ja we gaan ons best doen dat gedwongen ontslagen niet gaan gebeuren, maar garanties kunnen we niet geven en daarnaast ligt het vooral bij de organisaties zelf en niet bij de provincie. Ik wil hem toch met klem verzoeken om de boodschap van in ieder geval de PvdA in de Staten mee te geven waarbij men er alles aan doet om mensen van werk naar werk te helpen en dat ze uiteindelijk niet op straat komen. Dat is wel een zeer belangrijk punt voor ons. Als het kan zou ik ook graag een toezegging willen over wat uiteindelijk het resultaat daarvan is geweest. Als het eenmaal rond is, of u dan bij ons kan terugkomen met wat uiteindelijk het resultaat is geweest van mensen die aan het werk zijn gehouden. Ik ben benieuwd hoe u daar op reageert.

Dan, recreatie willen we het liefst dicht bij de kern hebben, zodat de natuur niet onnodig schade oploopt. Maar tegelijkertijd moeten we ook zien te voorkomen dat je het door allerlei onnodige afsluitingen mensen moeilijk maakt om te genieten van de natuur. In die zin lees ik ook het amendement van GroenLinks, van zorg dat je de kwetsbare natuur beschermt maar dat het niet zo is dat alle natuur net twee kilometer van de kern, niet meer toegankelijk wordt of iets dergelijks. Met dat gedachtengoed kunnen wij het amendement steunen en ik heb nog geen goed zicht op het subamendement van de VVD, die moet ik nog even verwerken en met de fractie afstemmen, Dat hoort u bij onze stemverklaring.

Dan de andere moties van de VVD die aan de orde zijn. Ik denk, de motie over de centrumregeling, dat de wens is om een slag om de arm te houden. Dat begrijpen wij en we kunnen daar in mee en dus zullen we deze motie steunen. Het andere, over de zaak van de eigendomssituatie, ja, het lijkt me ook wel goed om daar een beter beeld van te krijgen, hoe het nu precies zit en we zullen deze motie ook omarmen als PvdA.

Verder heb ik geen aanvullende zaken en dus hou ik het hier bij.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw **RIKKOERT**: We hebben grote waardering voor de voortvarende aanpak die GS in dit proces met de schappen heeft ingenomen. Wij zijn zeer positief dat de provincie meer regie wil nemen en expliciet de bereidheid toont om in een centrumregeling de trekker te willen zijn. Het tijdpad voor die transitie naar een toekomstbestendige organisatievorm is kort en de situatie is wel heel urgent. Onze fractie heeft begrip voor de snelheid maar roept GS nogmaals op, dus ook hier in de Staten, om bij de verdere uitwerking van de governance PS tijdig te informeren op drie punten. De onderbouwing van de centrumregeling, inzicht in de financiële en juridische consequenties en het proces rondom de verdeling van de eigendommen. De VVD heeft op dit punt twee moties ingediend en wij horen graag de reactie van de gedeputeerde maar in essentie vindt onze fractie die motie steunenswaardig.

Natuur, dat is ook al eerder aan bod gekomen, heeft in dit voorstel wel een hele minimale plek gekregen. Op zich begrijpelijk omdat de mate van gebruik van natuur ten

behoeve van recreatie ook nog in het Programma Recreatie en Toerisme terugkomt. Maar de kaderstelling die we vandaag bespreken verwoord nu letterlijk dat recreatie grenzeloos is en voor iedereen beschikbaar en bereikbaar is en dat zou zo maar de indruk kunnen wekken dat de natuur waarmee je dat doel bereikt volledig ondergeschikt wordt gemaakt, of ondergeschikt gemaakt is en dat kan wat ons betreft niet de bedoeling zijn. Daarom dienen we met GroenLinks een amendement in om de balans tussen natuur en recreatie in de kaderstelling op te nemen. In reactie op wat eerder is gezegd, het is juist bewust algemeen gelaten omdat er nu gewoonweg weinig aandacht is natuur in dit voorstel en verdere uitwerking volgt dan later nog. Het gaat hier nog om een basiskaderstelling bij het voorstel governance.

Tenslotte willen we nogmaals benadrukken dat de liquidatie van de RMN onzekerheid en onduidelijkheid geeft bij de medewerkers en onze fractie vraagt op dit punt zorgvuldigheid en aandacht voor de menselijke maat.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: De toekomst van de recreatieschappen is al uitgebreid bediscussieerd in de commissies en de lichtere vorm van samenwerking, de centrumregeling, is wat ons betreft ook een stapje in de goede richting. Goed dat de heer Suna vroeg om oog te houden voor de personele consequenties, daar staan wij graag achter. Idealiter echter, zouden we kiezen voor de moties van de VVD, ik had gedacht dat we die mede zouden indienen maar daar zal wel iets misgegaan zijn, waarin wordt gesteld dat we moeten kijken naar wat de beste eigendomsverhoudingen zijn en welke bestuursvormen het beste daar bij passen. Wat ons betreft zou dan ook de vraag beantwoord kunnen worden of het opheffen van de recreatieschappen en het onderbrengen bij gemeenten dan wel onze provincie niet een betere oplossing zou zijn.

De **VOORZITTER**: De PvdD heeft geen woordvoering, SP, meneer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: We hebben het in de commissie hier natuurlijk over gehad. De recreatie is wat ons betreft eigenlijk bijna altijd gemeente-overstijgend. En dan zijn de gemeenten er nu al voor een deel verantwoordelijk voor maar tegelijkertijd zie je allerlei verschillende samenwerkingsvormen ontstaan waarmee eigenlijk ook langzamerhand de democratische controle over het geheel ook telkens een punt is. Als het gaat over de wijze van besturen dan is het volgens ons ook tijd om nu met een schone lei te beginnen. In het onderzoek dat nu gedaan wordt, dat er nadrukkelijk ook gekeken wordt in hoeverre dit een taak is die we als provincie op ons moeten pakken. Daar hoort wat ons betreft ook bij dat de eigendomsverhoudingen goed moeten liggen tussen de verschillende lagen die het uiteindelijk ook gaan uitvoeren. In die zin kunnen we ook de moties van de VVD steunen. Dat was hem.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: In de commissie heeft de gedeputeerde al de complimenten ontvangen van mijn collega dus die kan ij nu overslaan. Ik hou het voor nu bij het indienen van een amendement, waarbij we de suggestie van mevrouw Welschen uit de commissie hebben overgenomen en dit amendement dienen we in om te onderstrepen hoe belangrijk het is dat alle gemeenten aansluiten bij de organisatie van de recreatie in onze provincie. We hebben daar op een eerder moment al over gesproken in de commissie en toen kwamen we samen met de gedeputeerde tot de conclusie dat we eigenlijk als doel hebben dat de dienstverlening zo goed wordt dat de gemeenten of vanzelf komen of dat ze er graag bij aan willen sluiten. De opgave is ook zo groot dat we, ik denk, met alle

gemeenten aan zet moeten zijn iedereen de plek en de recreatie te kunnen geven die men behoeft en die men nodig heeft. Dat zie je bijvoorbeeld heel tastbaar op de Amerongse Berg aan fietsers, aan mountainbikers en alles wat er bij komt en dan ook nog Amerongen. Daar komt zoveel op af, dat is meer dan alleen uit de gemeente Veenendaal, Rhenen of Utrechtse Heuvelrug, dat komt vanuit de hele provincie. Sterker nog, dat komt vanuit het hele land en om alles in goede banen te leiden denk ik dat we met alle gemeenten voor die grote opgave staan. Dat zou onze ambitie en ons doel moeten zijn en aangezien we vandaag ambities en uitgangspunten vaststellen dienen we dit amendement graag in.

Mevrouw **GROEN**: Ik heb een vraag aan de SGP, ik heb het amendement gisteren of vandaag gekregen. Ik vind het heel goed, volgens mij moeten we dit samen met gemeente doen dus daar volg ik u helemaal. Alleen, wij als provincie kunnen gemeenten natuurlijk niet dwingen om mee te doen of in de samenwerking te treden. Mijn vraag is hoe u dat ziet. Is het een keiharde voorwaarde of is de vraag: zorg nou dat we alle gemeenten betrekken en als ze niet willen dan is dat wat het is. Ik ben een beetje zoekende daarin want ik zie niet zo goed wat het gevolg is als een gemeente zegt ja, leuk hoor maar ik wil niet meedoen.

Wij zijn niet zozeer van de stok, in dit geval, maar meer van de wortel. Als we het nou zo goed organiseren dat de gemeenten staan te springen om daar bij aan te sluiten, dat zou ons wensbeeld zijn. En dat is denk ik ook de ambitie die we hier mee vast willen leggen, van joh, we willen graag alle gemeenten betrekken bij de recreatieopgave. Want waar we niks aan hebben en waar we echt op achteruit boeren is als we heel verdeeld moeten gaan kijken naar recreatiegebieden en dat besluitvorming dan lang duurt en dat gemeenten onderling heel verdeeld naar bepaalde gebieden kijken. Volgens mij kunnen we dat niet hebben, kunnen we dat ook niet handelen en moeten we de ambitie hebben dat we als provincie Utrecht, samen met alle gemeenten aan de slag gaan.

De heer **EGGERMONT**: Ik heb nog wel een vraag aan de heer Van Den Dikkenberg. Is het dan niet slimmer om uiteindelijk gewoon de knoop door te hakken en duidelijk te hebben van ja, dit is toch altijd gemeente-overstijgend, is dit niet een taak die we gewoon als provincie op ons moeten pakken? In plaats van in allerlei samenwerkingsverbanden te gaan zitten.

Nou ja, daar is wel wat voor te vinden. Anderzijds zitten er ook echt wel gemeentelijke verantwoordelijkheden en is het vooral iets gemeenten samen, omdat daar natuurlijk alle lijfelijke gevolgen van de recreatieopgave landen en is het heel belangrijk dat we die in goede positie aan tafel hebben En dat is beter vanuit de samenwerking op te pakken, waarbij je het lokaal opbouwt, dan dat wij als provincie iets vinden over iets bij u en dat we het op die manier regelen. Maar ik ben wel heel blij dat we ook uitspreken dat we bereid zijn om centrumgemeente te zijn want dan kom je al sneller bij dat model van, iedereen kan er bij aansluiten, de provincie Utrecht is er voor iedereen.

Mevrouw **WELSCHEN**: Even een korte toelichting op de commissievergadering. Ik heb toen bedoeld te zeggen dat bij die samenwerking de betrokkenheid wordt gevoeld door alle gemeenten. Ik keek daar ook bij terug naar het verleden, dat sommige grote gemeenten zich terugtrokken uit die recreatieschappen destijds omdat ze zeiden, het is niet ons grondgebied, terwijl wel al hun inwoners daar aan het recreëren waren. Het is belangrijk dat de betrokkenheid wordt gevoeld en misschien wel, om met de woorden van de heer Van Den Dikkenberg te spreken, met die wortel, dat de provincie daar die rol in neemt. Ik vind alleen het stuk dat de SGP heeft opgesteld daar wat verder van af ligt dan wat de bedoeling was van wat ik toen wilde zeggen.

De heer **JANSSEN**: Nu houden die recreatieschappen zich voornamelijk bezig met uitvoerende taken. Ziet u dan samenwerking op uitvoerend

niveau of ziet u dan meer uitvoering op beleidsmatig niveau. Dat ben ik met de heer Eggermont wel eens, dat we heel helder moeten zijn waar we die uitvoerende taken beleggen en laten we alsjeblieft die uitvoering nou helder beleggen en niet verspreiden over verschillende verantwoordelijkheden. En laten we de afstemming plaatsvinden op beleidsmatig niveau en dan het liefst ook niet in een of ander juridisch bestuurlijke vorm die voor ons niet te controleren is. Dat is eigenlijk mijn vraag, ziet u een juridische vorm voor zich of niet, en heeft die samenwerking betrekking op beleid of op uitvoering?

De beleidsvorming is iets dat we in gezamenlijkheid op moeten pakken en of het een juridische vorm wordt of niet, wij ondersteunen uw motie om te kijken hoe we een zo licht mogelijke variant kunnen optuigen. De uitvoeringstak, dat is wel heel duidelijk, dat moet bij één partij liggen die daarvoor verantwoordelijkheid is en dat bedrijfsmatig kan uitvoeren. Ik zou het heel mooi vinden als het bij de provincie ligt. Ik zie het zo, we moeten het recreatieniveau naar een niveau waarvan iedereen zegt, nou, daar moeten we bij aansluiten. Dat is, denk ik, het beste uit te voeren als we dat bij één centrale, en dan kijk ik automatisch naar de provincie Utrecht, omdat we ook gewoon erg centraal gelegen zijn, gemeente of provinciale organisatie brengen.

Mevrouw **RIKKOERT**: We volgen op zich de strekking van de SGP in hun amendement om gemeenten mee te nemen, maar de vraag is wel of dit niet te vertragend gaat werken, omdat we juist die snelheid nu nodig hebben.

Dit zijn de ambities die we vaststellen en volgens mij is het heel belangrijk om de ambitie voor alle gemeenten te betrekken en dat hoeft niet morgen. Maar dat we wel de ambitie hebben van, waar willen we naar toe, willen we naar die centrumgemeente, dan zou dat ook een heel goed argument kunnen zijn dat de provincie Utrecht als centrumgemeente functioneert. En dat we daar ook de kracht voor hebben om al die gemeenten te verleiden om naar ons toe te komen. En dat zou de kracht zijn van alle gemeenten te betrekken als uitgangspunt te nemen en als ambitie te formuleren.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A41 van het lid Van den Dikkenberg (SGP) inzake Alleen samen krijgen we recreatie op de kaart.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021; Gehoord de beraadslagingen over het Statenvoorstel Kaderstelling Governance Recreatieschappen (PS2021BEM09)

constaterende dat:
- dit college goede stappen zet in de richting van een toekomstbestendige invulling van de provinciale recreatieopgave;
- dit college een aantal goede kaders heeft voorgelegd aan PS;
- in deze kader een expliciete uitspraak ontbreekt dat alle Utrechtse gemeenten nodig zijn om de invulling van de Utrechtse recreatieopgave te laten slagen;

overwegende dat:
- het voor het slagen van onze ambities op het gebied van recreatie nodig is dat alle Utrechtse gemeenten betrokken zijn bij de ontwikkeling van een toekomstbestendig recreatiebeleid;

besluiten:

Het eerste besluitpunt als volgt aan te vullen:
1. De kaders voor de samenwerking op het gebied van recreatieve voorzieningen met andere partijen, zoals in dit voorstel zijn opgenomen, vast te stellen, met dien verstande dat het tweede uitgangspunt als volgt wordt herformuleerd:

b. De invulling van de recreatieopgave vindt plaats in samenwerking met **alle Utrechtse gemeenten** en zoveel mogelijk andere partners, zoals ~~gemeenten~~, terreinbeherende organisaties en particuliere grondeigenaren;

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: We hebben al heel besproken tijdens de commissie. 50PLUS dient mee de motie van VVD, SGP en JA21, Eigendom recreatieterreinen in. En wij dienen mee in de motie Alternatieve governance recreatie en we dienen mee in de motie Hart voor Vinkeveen van SGP, VVD en 50PLUS. De rest moeten we nog bespreken, dat gaan we zo meteen doen tijdens de break, tijdens het diner.

De **VOORZITTER**: U bent al bij het volgende agendapunt zelfs maar…

Mevrouw **HOEK**: Ik bent bij punt twaalf, toch?

De **VOORZITTER**: Het nu even om wat u vindt van de governance van de recreatieschappen.

Mevrouw **HOEK**: Ja, punt twaalf. Maar goed.

De **VOORZITTER**: Dertien

Mevrouw **HOEK**: We hebben er al heel veel over besproken en wij vinden het treurig dat RMN failliet is. Veel enthousiasme was er ook al niet bij een aantal gemeenten die zichzelf al teruggetrokken hadden, zo van, we doen niet meer mee.

Wat in het begin ook gezegd werd, dat is, het moet natuurlijk betaalbaar zijn en realiseerbaar, Wat 50PLUS belangrijk vindt is dat de kosten, iedere gemeente die meedoet moet natuurlijk een gedeelte betalen, maar het moet niet zo zijn dat, eigenlijk, op een gegeven moment het bij de gemeenten neergelegd gaat worden, de kosten. Zoals wat we met eerdere zaken hebben meegemaakt, zoals Regiotaxi en bibliotheken en jeugdzorg en dergelijke. Dat op een gegeven moment de provincie het weer gaat afstoten en dat het dan in zijn totaliteit bij de gemeenten terecht komt. Dat scenario moeten we niet willen. Dus, ja, daar maken wij ons zorgen over. Het moet wel heel goed geborgd worden, de afspraken die gemaakt worden, als wij toestemmen dat de provincie de regie gaat nemen en dat dan verspreid over de gemeenten die zich erbij aansluiten. U zou in ieder geval nog kunnen peilen bij de U16, dan heb je al 16 gemeenten waar toch het meeste recreatiegebeuren gebeurt. Als we die al als bundel mee kunnen krijgen, dan schieten we al een heel eind op.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik naar de gedeputeerde of die gelijk met zijn beantwoording wil beginnen? Dat wil hij. Meneer Schaddelee, gaat uw gang.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Daar was ik ook voor uitgenodigd dus dan wil ik dat ook maar gelijk doen. Er zijn een paar dingen gezegd door u, waar ik gelijk op wil aanhaken omdat die, wat mij betreft best raken aan de kern. De ene is de opmerking van de heer Janssen van de VVD, over dat we hopen dat de recreant meer centraal komt te staan, ook

bij de governance. Ik heb nu ruim een jaar deze portefeuille Recreatie en Toerisme en ik heb het bijna alleen maar gehad over de governance. Dus ik heb ook intern al een paar keer verzucht van, kunnen we het alsjeblieft weer over de recreant en over de opgave buiten gaan hebben? Mar, goed, dan moeten we wel eerste deze knoop goed uit elkaar hebben gehaald. Maar laten we even goed denkbeeldig hier de recreant voor ons in de zaal zien. Daar doen we het uiteindelijk voor. En ik denk dat dat onder andere door de heer Weyers mooi is neergezet, dus laten ons even voorstellen dat hij op een fraaie zaterdagmiddag aan het wandelen is met zijn vrouw, wat heeft hij allemaal nodig. Daar doen we het voor.

Dan is er ook iets gezegd door mevrouw Groen van GroenLinks waar ik het ook heel erg mee eens ben. Corona laat ook zien dat er een grote behoefte is aan recreatie en ik denk dat we de ommetjes er wel in houden. Er moet toch ergens, op zijn minst, toch wel iets zijn wat blijft hangen, ook na corona. De vraag is nu: hoe gaan we dat op een goede manier met elkaar organiseren? Volgens mij moeten we ons vanmiddag echt proberen te beperken tot die bestuurlijke vragen. Er zijn ook wel wat moties en amendementen, en dingen door u gezegd en gevraagd die niet zo zeer over dat bestuurlijke gaan. Ik zal daar ook nog wel wat over zeggen zo meteen maar we moeten ons denk ik ook goed realiseren dat we de volgende commissieronde, nog voor de zomer, heel uitgebreid met elkaar gaan praten over de inhoud. Met name naar aanleiding van het kaderstellende document voor het Programma Recreatie en Toerisme waar ook heel veel inhoudelijke dingen die u nu heeft gezegd voor dan heel relevant zijn om goed bij de kop te pakken. En een daarvan is bijvoorbeeld wel dat amendement van onder andere GroenLinks wat gaat over die natuurwaarden. We hebben pas een hele mooie campagne gehad, als u nou in de natuur loopt, in een recreatiegebied loopt of waar dan ook, u bent te gast in de kraamkamer van de natuur. Dat was voor mij als wandelaar wel dat ik dacht van, oh ja, daarom moet ik dus op die paden blijven en niet overal gaan rondstruinen. Ik denk dat dat soort bewustwording wel belangrijk is. Alleen de vraag is, moeten we dat nu, vandaag, met elkaar bespreken als we het hebben over de governance. Want het is denk ik een reëel probleem, dat recreatiedruk op een gegeven moment verstoring van de natuur tot gevolg kan hebben. Alleen, op wat voor moment klik je het vast. En dit kwartje viel bij mij een beetje toen mevrouw Rikkoert aan het woord was en ze zei, ja, wij vallen over dat woordje in het voorstel ‘grenzeloos’. Er staat nu dat het allemaal grenzeloos moet zijn en toch dacht ik van, ja, en dat was de motivering van de ChristenUnie om met het amendement te komen over die natuurwaarden. Toen dacht ik misschien wordt het woord grenzeloos wel verkeerd gelezen. Er wordt grenzeloos gelezen als in: er moet ongelimiteerd de natuur ingegaan kunnen worden. Met z’n allen, hoppekee, en masse, 1,3 miljoen Utrechters al die natuur- en recreatiegebieden in. Zo is hij niet bedoeld. Hij is bedoeld als grenzeloos in de zin van gemeentegrensoverstijgend. Ik denk dat als we hem in dat frame zetten dat die discussie over de natuur ook even iets gerelativeerd kan worden en misschien ook wel naar een volgend moment geparkeerd kan worden. Dat zou me wel een lief ding waard zijn want ik snap ook wel weer het subamendement van de VVD wat zegt, ja, one size fits all, dat is eigenlijk ook weer niet echt wat je wil want dan ga je nu eigenlijk al bepalen dat op alle plekken de natuurwaarden belangrijker zijn.

Mevrouw **GROEN**: Ik kan alleen voor GroenLinks spreken en niet voor de ChristenUnie maar voor ons was grenzeloos niet het enige woordje wat er toe geleid heeft dat wij dit amendement voorstellen en dat wij het belangrijk vinden om in de kaderstelling die we nu met zijn allen in dit voorstel hebben opgenomen, omdat er nog geen kaderstelling is, om de natuurwaarden daar naar voren te schuiven. En daarmee hebben wij niet bedoeld om voor alle plekken en alle recreatie het eindoordeel uit te spreken dat waar er natuur is, de natuur altijd voor gaat. Maar, zoals u kunt lezen, in de natuurgebieden moet het belang van de natuur leidend zijn voor de keuze wat je doet. Dat hoeft er niet toe te leiden dat er geen toegang is. Dat kan

bijvoorbeeld, op dit moment waar het broedseizoen is en waar we inderdaad in de kraamkamer lopen van de natuur, en misschien toe leiden dat je tijdelijk bepaalde plekken minder toegankelijk maakt. Dat je je moet afvragen of je honden moet toelaten op dit moment, maar wel dat die afweging gemaakt kan worden. Zoals u nu de kaders benoemt in dit voorstel, we hebben nog geen kaders, u gaat praten met allerlei partijen over hoe gaan we de samenwerking inrichten. Dan zeggen wij, vergeet niet dat er veel recreatie plaatsvindt in en nabij natuur en dat het soms nodig is om daar rekening mee te houden. En dat doet u nu niet in de uitgangspunten die u heeft meegenomen en dat is waarom wij deze aanvulling hebben willen geven op dit stuk.

De heer **WEYERS**: Het punt wat de gedeputeerde aanroert, volgens mij kan dat redelijk, en ook de overbelasting van de natuur, dat is ook wat mevrouw Groen zegt… Ons pleidooi voor een, ik noem het maar, kwalitatief normenkader, zo goed mogelijk kunnen genieten van de natuur stuurt als het ware automatisch de recreatieve druk die dan in een gebied toegestaan is. Je beleeft, ik pak even een verder weg voorbeeld, in je eentje wandelen in de Himalaya toch heel wat anders dan in de polonaise naar boven op de Mount Everest zal ik maar zeggen. Dus op het moment dat je een kader maakt voor die kwaliteitsnormen, stuurt het eigen vanzelf de toegestane capaciteit in dat soort gebieden. Dat zou een prima onderdeel kunnen zijn van de taakstelling van die nieuwe club of die veranderde club in de governance meegeeft. Dus volgens mij hoeft het niet per se uitgesteld te worden, daar komen we later nog op terug. Du moment dat je de kwaliteit van de recreatie ook als element ook daarin meeneemt.

Mevrouw RIKKOERT: Bedankt voor de toelichting, dat geeft wat helderheid maar in aanvulling op GroenLinks, het woord natuur staat in het hele voorstel niet genoemd en dat is op zich toch wel behoorlijk opmerkelijk.

Ik denk dat er best veel woorden zijn die er niet in genoemd worden. Dus op zich is dat voor mij nog niet een reden om te zeggen, nou dan moeten we een amendement indienen, want het woord bus, of fiets, of metro komt er misschien ook niet in voor. Dus voor mij moeten we kijken naar de inhoud en dan vind ik het wel interessant wat de heer Weyers zegt. Je moet eigenlijk een kwalitatief normenkader hebben wat je hier onder kan schuiven. En dat is natuurlijk ook een beetje het lastige in de fasering, idealiter hadden we nu ook al een kaderstellend document gehad rond het Programma Recreatie en Toerisme. Dan had je gezegd, dat is het kwalitatieve normenkader, wat ook het routeboekje is bij de governance die we aan het uitvoeren zijn met elkaar. Dat kwalitatieve normenkader, zoals de heer Weyers dat noemt, dat komt de volgende ronde. En we hebben ook wel nadrukkelijk in het stuk staan dat dat op inhoud, kwalitatief de richting mede moet gaan bepalen. Er staat inderdaad wel iets over het gebruik van recreatieterreinen in het Statenvoorstel maar dat is wat mij betreft bedoeld als een soort karakteristiek van, nou ja, we hebben het nu over recreatieterreinen. Om te duiden, we hebben het niet over iedere parkeerplaats, opstelstrook of noem maar op. Het gaat nu even over de recreatieterreinen en overigens zijn we nog op zoek naar nieuwe recreatiemogelijkheden. Natuurlijk is natuur een hele belangrijke waarde die we daar met elkaar te behartigen hebben. Maar nogmaals, even vanuit de scheiding van de twee onderwerpen, zou ik er heel erg voor pleiten om dat de volgende keer te doen. Maar mocht u toch dat amendement willen aannemen met elkaar, dan zou ik dat amendement van de VVD wel bij aanbevelen want daarmee geef je ook wel weer een beetje nuancering. Omdat ik bang ben dat we elkaar anders wel heel erg klem zetten op, ook bij het Henschotermeer moeten de natuurwaarden zwaarder wegen dan de recreatieve waarden. Misschien beleef ik het wel heel verkeerd maar als ik naar het

Henschotermeer ga, dan neem ik alleen mijn handdoek mee en ben ik bezig met zand en water en ben ik me minder bewust van de natuurwaarden die er misschien ook wel zijn.

Mevrouw **WELSCHEN**: Het amendement zit op balans en met name op natuur. En wat de ChristenUnie net ook terecht zegt, in het stuk of in die uitgangspunten, die kaders en ambities, wordt het woord natuur gewoon niet genoemd, en wel zaken als voor iedereen beschikbaar, dichtbij, eigentijds, vrij, tussen haakjes, toegankelijk. Daar lees ik ergens ook wel een kwalitatieve normenkader in, terwijl het dat niet is. Het is gewoon belangrijk dat het woord natuur hier in komt om alle redenen die al genoemd zijn, die ga ik niet herhalen. Ik denk ook niet dat we het groter moeten maken dan het is. Het woord erin, dat het niet over het hoofd wordt gezien, dat dat een belangrijk punt is om mee te geven dat is wat het CDA betreft de hoofdmoot van dit amendement.

Mevrouw **GROEN**: Ik heb niet heel veel inhoudelijks toe te voegen aan wat mevrouw Welschen net zei, dus dank voor die aanvulling. Een puntje nog slechts, we hebben hier in dit voorstel nu een aantal kaders opgenomen omdat we geen kaders hebben op dit moment. Er is geen visie, er ligt geen kaderstellend document. Voor een bepaald onderdeel van recreatie vraagt u ons nu om instemming om een samenwerking op te gaan zetten, of daar een verhaal in te gaan zoeken. Wij hebben aangegeven het is wel nodig om een aantal kaders aan u mee te geven zodat u weet waar het over gaat, want dat hebben we nu nog niet. Het enige wat wij willen aanvullen op die kaders die we met elkaar hebben besproken in de commissie is dat kleine stukje natuur. Daar moet een belangenafweging plaatsvinden. Die hoeft niet nu, hierbij gemaakt te worden, die wordt natuurlijk in de toekomst heel specifiek met maatwerk gemaakt. Maar we kunnen hem ook niet vergeten. Ik vind het wat wonderbaarlijk dat u dan vervolgens het VVD-voorstel waar het weer uit gegooid wordt, we gaan geen afweging maken, er is natuur, en we doen er niks mee, dat u zegt, laten we dat doen. Dat is natuurlijk niet hoe het werkt.

De heer **JANSSEN**: Het punt, in reactie op mevrouw Groen en op mevrouw Welschen, is natuurlijk dat in ons subamendement we uiteraard die natuurwaarden juist wel in het stukken willen hebben want dat is een goede toevoeging denk ik van u. Alleen, dat we zeggen, pas op, en de gedeputeerde beaamt dat gelukkig, pas op dat je die afweging al te absoluut maakt. Dus u zegt ook: in alle gevallen is de natuur leidend, terwijl je juist ook misschien wil dat je een aantal grote recreatiegebieden hebt, waar je zegt daar kunnen mensen vrij en ongelimiteerd recreëren zodat andere natuurgebieden misschien weer wat meer ontlast kunnen worden. Dus wij zeggen pas nou op dat je je zelf niet in de hoek verft door te zeggen dat altijd en overal natuur het leidende principe zou moeten zijn, maar geef jezelf de afweging, zonder hem te vergeten, want dat zeg ik u na mevrouw Groen.

De **VOORZITTER**: Goed, ik geef nu de gedeputeerde weer het woorden kijk of hij hier nog iets over wil zeggen, maar ik zou hem ook willen aanmoedigen om de rest van zijn beantwoording ter hand te nemen. U hebt natuurlijk alle tijd nog, tot aan de stemmingen om ook als fracties met elkaar te overleggen, wijs ik u maar even op. Meneer Schaddelee.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Volgens mij zijn er best goede argumenten uitgewisseld en volgens mij vinden we elkaar allemaal op het belang dat we hechten aan natuurwaarden. Volgens mij hoor ik dat de VVD zeggen en GroenLinks en alle andere

partijen zeggen dat in koor. De natuurwaarden vinden we heel belangrijk en de vraag is moet je het nu of moet je het later vastleggen. Als de wens is vanuit uw Staten om dat nu al mee te geven kan ik me daar in vinden, maar dan zeg ik wel, dan voel ik ook wel iets voor de nuancering die de VVD daar in aanbrengt om het nu al, nog voor je alle andere kaders hebt afgewogen al als een hele absolute zwaarwegende er boven op te leggen van, de natuurwaarden an sich moet je niet alleen in beeld brengen maar moeten ook altijd het zwaarst wegen. De clou van een recreatiegebied is dat het nou juist vooral om recreatie gaat en we hebben ook natuurgebieden waar het vooral gaat om de natuur. Daar is het ook niet verbonden om af en toe eens doorheen te wandelen, net zoals het bij een recreatieterrein niet verboden is voor een eend om te broeden, ik noem maar wat. Maar je moet volgens mij kijken naar de goede balans van de dingen. Dat is volgens mij wat we met elkaar willen zeggen en ik denk dan dat de amendementen op zich elkaar zouden kunnen aanvullen.

Dan ga ik even kijken naar de andere vragen die mij nog gesteld zijn. De heer Weyers noemde nog de vele huisstijlen die hij buiten komt. Daar heeft het Routebureau wat onder RMN valt wel een rol in, in de aanduiding van de routes, maar geen monopolie. De ANWB en andere organisaties zullen soms ook wat routes willen aanduiden. Het punt wat u maakte over overheadkosten, dat maakte bijvoorbeeld 50PLUS ook. De betaalbaarheid van de dingen, dat is zeer herkenbaar en dat is ook precies de reden dat we nu, en dat is wat meneer Kamp ook zegt, het komt zo vaak terug, dat we die hele governance eens goed opschudden en naar een nieuwe vorm zoeken. Omdat we dan hopen dat van het vierjaarlijkse of het regelmatig terugkerende geëmmer af te zijn en gewoon tot een goede nieuwe regeling te komen met elkaar.

Het punt van mevrouw Welschen over de entree en de toegankelijkheid, ook daar heb je best veel verschillende smaken. U noemde de Maarsseveense Plassen, daar is een heel klein deel betaald. Je hebt daar een soort zwembadachtig deel van de plas, dat is betaald maar je kan op heel veel andere plekken langs de plas ook het water in zonder dat je daar voor hoeft te betalen. We hebben soms ook plekken waar we bij recreatieterreinen betaald parkeren hebben, we werken op sommige plekken met vignetten, bijvoorbeeld voor ruiterpaden of mountainbikepaden. Dat zijn manieren om tot een stukje bekostiging te komen van soms een aanvullende recreatieservice die je op een bepaalde plek wilt bieden.

Dan werd nog het punt door onder andere de PvdA en de PVV gemaakt over de positie van de werknemers. Ik ben door de heer Suna de vorige keer in de commissie niet helemaal goed begrepen. Ik heb toen niet willen zeggen het is het probleem van de provincie niet, volgens mij hebben alle deelnemers in de schappen de verantwoordelijkheid voor RMN en het bestuur van RMN is uiteindelijk verantwoordelijk voor een goede plaatsing van medewerkers. Toevallig zit namens de schappen in het bestuur van RMN. Misschien ook niet helemaal toevallig. Daarmee is in die zin de verantwoordelijkheid wat afgeleid, niet rechtstreeks bij de provincie. Maar wij nemen die zorg wel serieus en ik wil u ook toezeggen dat ik u op dat punt rapporteer over hoe dat verloopt en waar de mensen landen. Ik zal me er in ieder geval voor inspannen dat we op een goede manier iedereen geplaatst krijgen en die verantwoordelijkheid zo goed mogelijk oppakken.

Ik ben het heel erg eens met wat de heer Eggermont zei, over de democratische controle. Ik denk dat dat een hele belangrijke waarde is die ook wilt versterken nu met zo'n nieuwe governance. Ik wil u nog danken voor het juridische punt dat u in de commissie maakte. Dat hebben we goed uitgezocht en als het goed is heeft u daar ook een toelichting op gekregen.

Dan eindig ik deze vragen bij de SGP. Dat is gelijk ook een bruggetje naar het amendement dat ze hebben ingediend. Je moet die dienstverlening willen versterken en zo goed maken dat je daar straks ook heel veel gemeenten bij aangehaakt krijgt. Dat is een ambitie die we delen met elkaar. Maar u noemt hem inderdaad ook een ambitie en daarmee zet ik hem ook even als een stip op de horizon die niet per se dit jaar nog gerealiseerd moet

worden want dat is even belangrijk voor de duiding van uw amendement en ik zoek hem er even bij. Het gaat om de ambitie, als een stip op de horizon en ik deel wat u zegt in het amendement, je hebt alle gemeenten nodig. Overigens halen we in het Programma Recreatie en Toerisme wat we afgelopen jaar hebben opgesteld zoveel mogelijk de input op bij alle gemeenten en alle partners zoals u die omschrijft. Maar ook rond de governance zijn alle Utrechtse gemeenten op een gegeven moment wel nodig om invulling te geven aan de recreatieopgave. Dus op inhoud kan ik mij helemaal vinden in uw amendement. Als we met elkaar kunnen afspreken dat uw amendement er niet op ziet dat ik voordat we de governance regelen alle gemeenten moeten hebben betrokken maar daarna, en ik zie u knikken, dan zou ik kunnen instemmen met het amendement. Het gaat dan wel om de volgorde, dat we eerst de governance goed regelen en daarna met alle gemeenten ook overleggen die nu nog niet deelnemen. Bij sommige gemeenten is de reden dat ze nu nog niet deelnemen ook gewoon de kosten, er kunnen allerlei praktische of andere bezwaren zijn waar we als provincie niet in kunnen treden. Wij kunnen gemeenten niet verplichten om daar in mee te doen.

Dan ben ik bij de moties en amendementen gekomen en dan hebben we het amendement van GroenLinks over de natuur en dergelijke ook gehad.

Dan hebben we nog de motie die bij de titel heeft Toiletvoorzieningen en afvalbakken maar ik weet niet of die ingediend is? Nee, ik zie mevrouw Groen schudden. Overigens zou ik wel de toezegging willen doen dat wij gemeenten nog eens aanspreken op de verantwoordelijkheid die zij hebben dat bijvoorbeeld afval goed wordt opgehaald. Via RMN doen wij dat natuurlijk bij een deel van de gebieden waar we het beheer en onderhoud doen, maar ook op andere gebieden waar gemeenten aan zet zijn zien we soms wel dat er wel wat vaker een rondje afval ophalen gedaan mag worden.

Mevrouw **GROEN**: Wij hebben op dit moment die motie niet ingediend, Ik ben op zich wel blij dat de gedeputeerde er heel even een opmerking over maakt. De vraag die wij daar stelden ging concreet in op het punt nu en de overlast die er nu bestaat bij recreatie in de natuur door corona en het feit dat we eigenlijk alleen kunnen wandelbila-en en dat is het wel zo’n beetje. Het feit dat dat veel overlast veroorzaakt van afval maar ook van uitwerpselen hier in de omgeving, er zijn verschillende krantenberichten geweest de afgelopen periode. Ik vind het fijn dat de gedeputeerde aangeeft, ik wil met de gemeenten gaan praten. Ik hoop wel dat hij het in het grotere geheel meeneemt nu, acuut om te kijken, wat kan ik doen om te zorgen dat de schade aan de natuur, die hiermee veroorzaakt wordt, ook zoveel mogelijk gemitigeerd wordt. En ik zou daar graag met de gedeputeerde nog verder over in gesprek willen, eventueel ook naar aanleiding van de motie waar de heer Van Schie vanochtend al even aandacht voor heeft gevraagd, over de toiletten in het algemeen want dat is een van de onderdelen waar het nu problematisch is. Juist in coronatijd, maar ook meer algemeen in recreatiegebieden.

De **VOORZITTER**: Goed, de gedeputeerde vervolgt in ieder geval zijn verhaal, de motie is in ieder geval niet ingediend, da tis opgehelderd, dank.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Het punt van mevrouw Groen heb ik zeker gehoord en dat is inderdaad iets wat we meenemen.

Dan heb ik ook het subamendement van de VVD al besproken.
Wat volgens mij nog rest op mijn lijstje zijn de twee andere moties van de VVD. De ene gaat over het eigendom van recreatieterreinen, dat is een heel terecht punt, dat nemen we mee, heb ik ook in de commissie al toegezegd. Dus in die zin kan in de motie in de formulering zoals die er nu staat, daar kan ik goed mee leven, dus die zou ik u wel warm

willen aanbevelen. De andere motie van de VVD gaat over scenario's rond recreatie en dat is ook wel een terecht punt. Ik hoor de SGP een warm pleidooi houden voor de centrumregeling, de centrumconstructie en ik heb de neiging om daar heel hard bij te knikken, maar we moeten ook oppassen dat we hier niet te veel in een soort denkfuik gaan en zo lees ik vooral ook de motie van de VVD. We moeten in een stevig tempo nu ook echt doorpakken want de nood is heel erg hoog. Maar we moeten tegelijkertijd ook wel weer breed genoeg blijven denken en waken voor een tunnelvisie. Dus ik kan u zeker toezeggen dat we, ook bij de keuzes die we u straks voorleggen, de inzichten in de andere varianten met u delen, zodat we wel uw Staten in staat stellen om tot een goed afgewogen oordeel te komen. Dus die twee moties zou ik wat dat betreft willen aanbevelen. Dat was denk ik alles wat mij gevraagd was voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ik geloof het ook en ik zie het ook dat het wordt bevestigd dat de Statenleden hebben kunnen vragen wat ze wilden vragen. Dank daarvoor gedeputeerde en we gaan straks bij de stemmingen kijken hoe u over het voorstel oordeelt en over de amendementen en moties.

14.
Actualiteitenmotie Houd de opwaardering van de NRU op het juiste Spoor, ingediend door de VVD
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Dan maken wij ons nu op voor agendapunt 14, en dat is een actualiteitenmotie over de huidige ontwikkelingen NRU, ingediend door de VVD. Dames en heren ik ga zo het woord geven aan de heer De Jager over de actualiteitenmotie, dan geef ik de gedeputeerde het woord voor een reactie en daarna kijk ik of er nog andere leden van uw Staten zijn die het woord willen voeren en goed gebruik is dat de heer De Jager dan als laatste het woord krijgt. Meneer De Jager, u hebt het woord.

De heer **DE JAGER**: Een toelichting op onze actualiteitenmotie. Wij hebben afgelopen vrijdag een raadsbrief ontvangen als Staten en in de raadsbrief die gaat over de NRU lezen wij dat er nog steeds een groot dekkingstekort bestaat over het oorspronkelijke scenario met ongelijkvloerse kruisingen een geen effect op de leefomgeving en dat er gezocht wordt naar een alternatieve oplossingsrichting. Deze laatste richting is met name gebaseerd, zo lezen wij, op beïnvloeding van de vraag. Voor de goede verstaander moet je daarbij denken aan het stimuleren van meer gebruik van het OV, de fiets en mogelijk ook het invoeren van betaald parkeren in de wijk Overvecht. Los van wat de mening van de VVD hierover is, het lijkt ons overigens niet getuigen van veel realiteitszin, dit nieuwe spoor, blijkt dat deze alternatieve oplossingsrichting niet voldoet aan de voorwaarden die destijds zijn gesteld aan de provinciale subsidie die, en dat is geen kinderachtig bedrag, verleend is voor het opwaarderen van de NRU. Daarnaast, ,het nieuwe spoor lijkt ook op geen enkele manier recht te doen aan het grotere belang wat de Noordelijke Randweg voor de Utrechtse regio inhoudt. En daarom stellen wij in onze motie voor om vanuit de provincie de gemeente Utrecht nogmaals te wijzen op de voorwaarden die zijn gesteld in relatie tot ongelijkvloerse kruisingen en het voorkomen van negatieve effecten op de leefbaarheid en daarnaast zouden wij graag in de vervolgstappen, in een stukje openheid en transparantie ook meer inzichten willen krijgen op zaken die ons nu nog niet worden gedeeld. Dat kan desnoods in een besloten sessie, dat is allemaal prima, maar we zouden daar graag een andere samenwerking in zien en tot deze zaak richt zich onze motie. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M41 van het lid De Jager (VVD) inzake “Houd de opwaardering van de NRU op het juiste Spoor”.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 14 april 2021

Constaterende dat:
- De NRU een belangrijke schakel is in het wegennet rondom Utrecht, onderdeel is van het Regionale Wegennet in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en dat opwaardering van de NRU moet bijdragen aan betere bereikbaarheid van de regio Utrecht;
- De gemeente Utrecht, verantwoordelijk is voor de planvoorbereiding en realisatie van de opwaardering van de NRU, met een groot dekkingstekort kampt op basis van het Voorlopig Ontwerp (‘spoor 1’) en nu alternatieve oplossingsrichtingen onderzoekt, die passen binnen het beschikbare budget.

Overwegende dat:
- Het beschikbare budget voor de opwaardering is opgebracht door het Rijk, gemeente en provincie Utrecht onder de voorwaarden dat de bestaande rotondes van de NRU vervangen worden door ongelijkvloerse kruisingen en er geen negatieve effecten op de omgeving optreden als gevolg van de opwaardering;
- Er bij Provinciale Staten nu weinig inzicht is, over de ‘Aanpak uitwerking spoor 2 NRU 2021’ van de gemeente Utrecht, die de aanpak van een variantenstudie naar kansrijke en betaalbare alternatieven voor de NRU schetst;
- In het project gezamenlijk gezocht moet worden naar snelle oplossingen die recht doen aan het belang van de NRU voor de Utrechtse regio.

Spreekt als haar mening uit dat:
De spoedige opwaardering van de NRU van groot belang is voor de Utrechtse regio.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
Gemeente Utrecht te informeren, dat de in subsidie reeds verstrekte en toegezegde financiële bijdrage van de provincie Utrecht ten behoeve van de opwaardering van de NRU, alleen van toepassing kan zijn als aan de eerder daarbij gestelde voorwaarden van ongelijkvloerse kruisingen en geen negatieve effecten op de leefomgeving wordt voldaan. Tevens gemeente Utrecht te verzoeken een toelichting te geven op de voortgang, planning en ontwikkelsporen in een informatiesessie voor Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dit amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Schaddelee.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ik denk een heel terecht punt wat de heer De Jager hier aankaart. We zijn daar een spoor in gegaan in 2016 waarbij we vanuit de provincie ook best wat aanvullende eisen hebben meegegeven. We zien nu dat het allemaal niet betaalbaar is en de vraag is: hoe nu verder? Daar is een spoor 2 bij bedacht, waarbij ik er wel aan hecht om erop te wijzen dat de inhoud van dat spoor 2 primair wel aan de gemeente Utrecht is. IK ga daarom maar even niet in op de opmerkingen die u maakt van, ja, is het allemaal wel realistisch en hoe moeten we dat inhoudelijk duiden. Daar is primair de gemeente aan zet. Wij zijn in dit spoor natuurlijk wel betrokken als mogelijks subsidiënt, maar dat is echt een volgende fase. Daarom is het goed elkaar erop te wijzen dat we

inderdaad in 2016 hele heldere en specifieke voorwaarden hebben opgesteld voor het project NRU. Maakt u zich geen zorgen, ik heb de afgelopen maanden, waar ik met de stad heb overlegd, daar in ieder overleg zo'n beetje als eerste op gewezen, van luister, u noemt het nu spoor 1 maar dit is het project NRU. Daar hebben we vrij specifieke voorwaarden voor gesteld en het kan niet zo zijn dat we daar nu een soort nieuwe NRU et elkaar gaan bedenken en dat het dan een automatisme is dat de provincie daar weer aan meebetaalt. We hebben een NRU-project, u noemt dat spoor 1, dat hebben we eerst met elkaar officieel af te ronden en daarna ontstaat een nieuwe situatie en wij denken alvast met u mee maar we waarschuwen wel dat meedenken nu niet betekent dat wij straks in volle glorie gaan meebetalen. Dat hangt helemaal af van hoe we dat met elkaar gaan invullen. Tegelijkertijd zien we natuurlijk wel, en dat hoor ik ook in uw woorden doorklinken, het belang van deze weg. Het is niet zo dat we weggen, nou, het is helemaal het probleem van de gemeente en we horen het wel, want deze weg is belangrijk voor de doorstroming. En dat is ook de reden dat wij het Rijk hier actief bij hebben betrokken. Wij zien de functie in het netwerk niet alleen maar omdat er aan de ene kant een provinciale weg ligt, maar de weg eindigt aan de andere kant natuurlijk op een snelweg. Tezamen is het de ring Utrecht en tezamen hebben wij met Rijk en de gemeente onze verantwoordelijkheid daar voor te pakken.

Die alternatieve oplossing van spoor 2 past niet per definitie binnen de specifieke voorwaarden, dat is helder. Het budget wat we hadden voor spoor 1 is overschreden dus er moet wel gezocht worden naar een nieuwe oplossing, daar heb ik u ook iets over gezegd. Het is goed om het punt dat u in uw motie maakt van eigenlijk zouden we daar gewoon een sessie met elkaar over moeten houden, dat lijkt me een hele goede en zinnige suggestie want de parlementen moeten daar op een gegeven moment over gaan beslissen. Wethouder en gedeputeerde kunnen daar in de vrolijkheid van een bestuurlijk overleg allerlei oplossingen bij bedenken, maar uiteindelijk moet het politiek gedragen worden door raad en staten. Dus ik zou dat onderdeel van uw motie willen omarmen en de rest van de motie zou ik eigenlijk willen ontraden in de zin van, maakt u zich geen zorgen, dat doen we al, dus daar zijn we volop mee bezig. De eisen van het project NRU zijn onderdeel van de subsidiebeschikking en zijn prominent onderwerp van alle besprekingen met de gemeente.

De heer **DE JAGER**: Ik wil een verduidelijkende vraag stellen. Dus ik hoor de gedeputeerde zeggen dat hij het volledig eens is met de strekking van onze motie. Dan is mijn vraag: waarom geeft u niet gewoon aan dat u hem kunt overnemen en kunt aanraden?

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ik ben vandaag er in de mood van moties en amendementen aanraden, tenminste in de richting van de VVD dus ik kan me voorstellen dat u daar graag op meelift. Maar in dit geval is er sprake van beleid dat we met elkaar hebben vastgesteld, die we in 2016 hier met elkaar hebben vastgesteld, waar ook geen spoor van twijfel is dat de gemeente daar ook aan gehouden wordt door de provincie. In die zin zeg ik, dan vind ik hem echt overbodig, waarbij ik nadrukkelijk wel de toezegging doe, waar u ook om vroeg, om een gezamenlijke raad- en Statenbijeenkomst daarover te laten organiseren zodat we in ieder geval met elkaar daar het gesprek over kunnen hebben in alle openheid van een raad- en Statensessie.

De **VOORZITTER**: Goed. IK denk voldoende gewisseld over de motie en hoe de gedeputeerde die apprecieert. Ik kijk even of er behoefte is uit de Staten. GroenLinks, meneer Oude Wesselink.

De heer **OUDE WESSELINK**: Volgens GroenLinks is deze motie overbodig want, wat de heer Schaddelee aan aangeeft, is de gemeente duidelijk herinnerd aan de voorwaarden. Maar ondertussen zullen we ons met deze motie wel zeer bemoeien met de studie van de gemeente. Wat ons betreft kunnen ze prima een eigen onderzoek uitvoeren.

Vasthouden aan bestaande uitgangspunten zoals dat de NRU zou moeten worden opgewaardeerd is juist niet realistisch want daarvoor is het budget ontoereikend. Dus daarom zal GroenLinks tegen stemmen.

De heer **DE JAGER**: Voorzitter, mag ik een interruptie plegen op dit punt?

De **VOORZITTER**: Ja, het mag, maar het is niet echt een debat, u krijgt ook nog als laatste het woord. Want als u elke spreker nu gaat interrumperen dan wordt het wel heel lang. Maar goed, ik ben ook in een milde bui, net zoals de gedeputeerde.

De heer **DE JAGER**: In reactie op de woorden van GroenLinks, de motie is misschien niet zo zeer bedoeld voor de Provinciale Staten als wel vanuit de Provinciale Staten richting de gemeente duidelijk te maken dat wij getrouwd zijn onder huwelijkse voorwaarden in dit hele traject en wat die voorwaarden inhouden. Want als we nu lezen, die stukken hebben we allemaal gehad vorige week vrijdag, wat spoor 2, het alternatief inhoudt, dan wordt er nergens gesproeken van: mits wij nog steeds gebruik kunnen maken van de subsidie en vallen onder de voorwaarden zoals we die oorspronkelijk hebben gesteld. Dus het is meer een signaal dat we af willen geven richting de gemeente, dan dat het voor ons zelf nou een groot verschil maakt.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Berlijn.

De heer **BERLIJN**: Wij zullen onze steun uitspreken voor deze motie.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Eigenlijk is het antwoord al gegeven door zowel de heer De Jager als de heer Schaddelee. Er is niets veranderd aan ons standpunt met betrekking tot de NRU. Dat blijft ook het Stadspartij van het CDA. En daar zal de gemeente zijn werk mee moeten doen. Wij steunen de motie niet maar gaan er van uit dat dit gesprek in de Staten, want debat mogen we het niet noemen, voldoende preventieve werking heeft.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kamp.

De heer **KAMP**: In de tijd dat ik nu in de politiek meedraai, ,weet ik dat timing altijd een heel belangrijk moment is. Ik heb begrepen dat we hier in de commissie nog over komen te spreken en ik vroeg me af, met name richting de VVD, volgens mij formuleert u dit als een aanmoediging richting de gemeente Utrecht. Volgens mij werd er in het vorige debat gesproken over de wortel en de stok. Moet ik het zo zien, dat wat u zegt, dat het met name bedoeld is, gemeente Utrecht doe uw stinkende best om het alsnog voor elkaar te krijgen want anders hangt dit boven uw hoofd?

De heer **DE JAGER**: Dank u wel voor de vraag, ik neem even de vrijheid om daar op te reageren. Het is een actualiteitenmotie omdat wij vrijdag zijn geïnformeerd over een raadsstuk van de gemeente Utrecht en daar reageren wij op. Dat is de timing want je kunt maar beter duidelijkheid bieden voor de vervolgstappen dan dat achteraf onduidelijkheid is gebleken.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw d'Hondt.

Mevrouw **D'HONDT**: Wij hebben net als de VVD veel vragen over dat spoor 2 en wat dat precies inhoudt. Dus we zijn heel blij met de toezegging van de gedeputeerde dat we daar nader over worden geïnformeerd. Want de opwaardering van de NRU is een

afwaardering eigenlijk van de leefbaarheid en de leefomgeving van Overvecht,. Daar kan wat onze fractie betreft geen sprake van zijn. Wij beschouwen het overige deel van de motie van de VVD ook als overbodig.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Ik sluit me graag aan bij de woorden van het CDA en van de PvdA. Ik hoor dat de gedeputeerde de dingen met regelmaat aan de orde brengt bij de wethouder, dat is wat ons betreft voldoende.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Die hele NRU wordt een nogal semantische discussie ben ik bang. Desalniettemin kunnen we de inzet van de VVD hier bij wel steunen.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de PvdD geen behoefte heeft aan woordvoering.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Het indienen van een actuele motie kan ook het aangeven van een signaal zijn. Ik denk dat de toezegging van de gedeputeerde voldoende is en het zou een beetje zonde zijn als vervolgens de toezegging ongedaan wordt gemaakt door het afstemmen van de motie. Ik verzoek de VVD de motie te heroverwegen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Den Dikkenberg.

De **HEER VAN DEN DIKKENBERG**: Indien uit de heroverweging van de VVD-fractie blijkt dat de motie wordt ingediend, zullen wij voor de motie stemmen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: 50PLUS sluit zich aan bij wat de SGP heeft gezegd.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Jager.

De heer **DE JAGER**: Ik word ingesouffleerd door mijn voorzitter. Het gaat hier om een Statenuitspraak, die wij vragen, en wij zullen in ieder geval de motie handhaven.

15.
Statenvoorstel participatieplan Nieuwe OV concessie 2025 (PS2021MM04)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over naar agendapunt 15, het Statenvoorstelparticipatieplan Nieuwe OV concessie 2025. Opnieuw een klein debat vanuit de commissie en wij verheugen ons nog steeds in de aanwezigheid van gedeputeerde Schaddelee wiens portefeuille het is.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Oude Wesselink.

De heer **OUDE WESSELINK**: Voor ons ligt een mooi participatieplan over hoe wij ons openbaar vervoer de komende jaren willen inrichten. Een plan met een brede inzet van participatie. Maar toch liggen er bij GroenLinks wel enkele zorgpunten, met name op het

gebied van directe participatie van een aantal groepen. Wij willen vragen om meer aandacht voor mensen met een beperking en ouderen. Daarom sluiten wij aan bij een amendement van D66 die meer concreet zal vragen om participatie richting bepaalde groepen. Wij hopen dat met dit amendement GS aan de slag kan gaan met bijvoorbeeld de doelgroepbijeenkomsten van minder validen, ouderen en scholieren. Tot slot wil GroenLinks de gedeputeerde complimenteren met de Utrechtse oproep voor meer en snellere treinen naar Duitsland, een kleine zijsprong. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A42 van de leden Veen (D66), d'Hondt (PvdA), Oude Wesselink (GroenLinks), Eggermont (SP), Wijntjes (CDA), Keller (PvdD), Hoek (50PLUS) en Bittich (Lijst Bittich) inzake De inwoner praat mee, ook over OV.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 14 april 2021 ter bespreking van het Statenvoorstel participatieplan nieuwe OV Concessie 2025 (PS2021MM04)

Besluit:
De geformuleerde contour in het statenvoorstel bij bullit 3 als volgt te wijzigen:
'De voorkeur hebben voor het intensief betrekken van de belangrijkste stakeholders, maar ook een participatietraject op te zetten waarin inwoners en gebruikers, inclusief toekomstige of potentiële gebruikers, de ruimte krijgen om op een laagdrempelige manier mee te denken en input mee te geven over de OV-concessie. Scholieren, MBO-studenten en (vertegenwoordigers van) kwetsbare doelgroepen, zoals ouderen en mensen met een beperking, worden actief benaderd in dit traject om vanaf het begin te adviseren over inclusief Openbaar Vervoer.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Jager.

De heer **DE JAGER**: Dit Statenvoorstel voorziet in een bredere betrokkenheid in het participatieproces en dan wel concreet in de vorm van gemeente en ROCOV. In beide gevallen natuurlijk heel respectabele organisaties dus daar kunnen we volledig in meegaan. Tegelijkertijd zitten we nog wel in een bijzondere situatie, de coronasituatie en ook post corona kun je je afvragen, is het wel zo vanzelfsprekend dat we straks vraag en aanbod voor een nieuwe concessie bij elkaar krijgen. Best een spannend punt vinden wij. Tijdens de commissie hebben we ook al gesproken over, er is al een consultatietraject toegezegd met aanbieders, zou je dat niet kunnen combineren met een meer uitgebreide vorm van participatie. De gedeputeerde heeft daarvan gezegd, daar ben ik eigenlijk een beetje terughoudend in om dat op zo een manier te gaan doen. Wij vinden het toch wel belangrijk, omdat het allemaal niet zo vanzelfsprekend is, om toch ook te kijken, zou ook in de richting van expertsessies misschien tussentijds nog iets moeten doen.

Dan kom ik op het amendement van D66. Het klinkt sympathiek, absoluut, maar we maken ons toch wat zorgen of dat allemaal organisatorisch ook wel goed te regelen is. Als je individuele doelgroepen, juist in deze tijd, daarbij wil gaan betrekken, in de veronderstelling dat het allemaal niet zo vanzelfsprekend is dat alles wat gevraagd gaat worden ook daadwerkelijk gerealiseerd en aangeboden kan worden. Dus wij zijn benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde, de reflectie op het amendement van D66 en andere partijen, om dat mee te wegen in hoe wij uiteindelijk zullen stemmen op dit voorstel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Berlijn.

De heer **BERLIJN**: Participatie is natuurlijk hartstikke prima, maar dan moet het wel goed vorm gegeven worden en volgens ons is dat hier nog niet echt het geval. Ook de memo van de gedeputeerde heeft daarbij nog niet echt geholpen. Er is al heel veel over gezegd, we hebben ook een ambtelijke sessie gehad, dank daarvoor, dat was ook wel verhelderend. Maar toch wordt er, naar mijn idee, te veel gekozen voor de geijkte werkwijze, een beetje informeren, websiteje opzetten, wat panelleden raadplegen en om een mening vragen en we kunnen weer een vinkje zetten: we hebben weer geparticipeerd. Maar dat is volgens mij niet wat participeren is, het moet meer zijn dan dat. Daarom zullen we ook het amendement van D66 steunen, dat is een heel goed begin. Liever had ik het nog verdergaand zien worden maar ik denk dat dit een heel goede start is. Ik mis nog steeds eigenlijk, en misschien kan de gedeputeerde daar nog wat over zeggen, het stukje verwachtingsmanagement naar de mensen toe. Er wordt gevraagd om een participatietraject, maar participeren is ook meebeslissen. Als je bij de mensen aan de voorkant vast meegeeft dat dat niet het geval is kunnen we denk ik een hoop ellende besparen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Wijntjes.

De heer **WIJNTJES**: In de commissievergadering hebben wij al aangegeven dat we het voorstel zullen steunen en dat er heel veel aandacht moet zijn voor participatie. Het is zo dat de huidige pandemie een vraaguitval heeft laten zien van 50%. Dat is natuurlijk onhoudbaar op termijn, als je dat blijft handhaven, dus je moet ervoor zorgen dat ons voorzieningenniveau weer optimaal benut gaat worden in 2025. Want anders is het gewoon voor een deel einde oefening. Dus we moeten er voor zorgen dat het gedrag wat misschien incidenteel, schrap, structureel is, weer structureel wordt omgebogen naar een vraag die weer naar de 100% gaat. Wat heel erg van groot belang is dat doelgroepen bereikt worden die nu niet bereikt worden, onder andere via de ROCOV. Dat gaat over scholieren van het voortgezet onderwijs en van het mbo. Daarom vond ik het zo goed dat mevrouw Veen van D66 ook die doelgroepen noemt in haar amendement van de participatie. Het kan wel eens zo zijn dat deze groepen, en het zijn heel veel mensen en het zijn ook heel veel scholen, dit ook wel eens, laat ik het zo zeggen, de ruggengraat is van de spaak in het wiel, vanuit de rand naar de stad. Want in de stad zitten alle centrale voorzieningen en de kinderen die het betreft komen gewoon naar die scholen toe, in Nieuwegein, in Amersfoort, in Utrecht et cetera. Dus als je die weet te bereiken, heb je misschien ook wel een hele grote kans dat je de 50% missen die we nu hebben, ook bereikt. Daar moet je dus naar mijn gevoel echt additioneel op in zetten. Dus het is het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs, daar gaat het om.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Veen.

Mevrouw **VEEN**: Voor ons liggen de contouren van het participatieplan rondom de OV-concessie. Meestal als ik een stuk ga lezen dan speel ik een spelletje met mezelf. Ik bedek dan eerst waar gaat het stuk over, ik lees de titel, ik bedenk waar hebben we het de laatste tijd met elkaar over gehad. En dan probeer ik in te schatten waar een stuk over gaat en wat ik ga aantreffen. Meestal kom ik een heel aardig eind in de buurt, soms inhoudelijk wat verschilletjes. Maar bij de contouren voor het participatieplan OV-concessie zat ik er toch een beetje naast. Dat kwam eigenlijk door de ingestoken route van het stuk met betrekking tot participatie. Gezien de hoeveelheid die we over participatie spreken in dit huis verwachtte ik eigenlijk een breed plan waarin veel ruimte is voor de input van inwoners.

Maar de keus viel op stakeholder die de materie goed kennen, wat ik enerzijds snap, want het is een heel complex verhaal, het afsluiten van zo'n OV-concessie. Maar het resulteert mijns inziens ook in nauw precies hetgeen wat wij niet willen en dat is meer van hetzelfde aan input. De uitleg van de gedeputeerde in de commissie en het gesprek met de ambtelijke organisatie, waarvoor ik de gedeputeerde nogmaals voor wil bedanken, voor die uitnodiging, hebben een heleboel extra inzicht geboden en hebben me voor een groot deel gerustgesteld. Maar toch wil ik een amendement indienen wat vraagt om inwoners wel breed te betrekken, en dat amendement dien ik in samen met de PvdA, GroenLinks, CDA, SP, PvdD, Lijst Bittich en 50PLUS waarin er specifieke aandacht gevraagd wordt voor kwetsbare groepen, scholieren en mbo-studenten en een braad participatieplan. Dat brengt uitdagingen met zich mee voor de gedeputeerde, dat snap ik, maar ik acht onze gedeputeerde ook goed in staat om een goed participatietraject op te zetten waarbij sprake is van verwachtingsmanagement en heldere goede kaders, wat zal resulteren in een frisse kijk op onze OV. Ik vertrouw er ook op dat de gedeputeerde daartoe goed in staat is en ons als Staten daarin mee zal nemen. Tot slot wil ik een oproep doen naar het gehele college voor het zorgvuldig taalgebruik in onze stukken. Ik heb daar de afgelopen tijd wel vaker wat over gezegd, maar ik citeer toch even de op maandag verzonden memo over inwonersparticipatie: 'We willen uitstralen dat we oprechte interesse hebben in de meningen van onze inwoners'. Dat vind ik toch een iets ongelukkig gekozen zin dus dan zal ik naar de gedeputeerde zeggen dat ik wil uitstralen dat ik het voorstel ga steunen.

De heer **EGGERMONT**: Ik heb die opmerking juist al heel erg eerlijk ervaren. Kunt u zich dat ook voorstellen?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw d'Hondt:

Mevrouw **D'HONDT**: Participatie is als spinazie, niet aantrekkelijk, maar iedereen weet dat het goed voor je is. Nu ben ik persoonlijk dol op spinazie, zeker als het in de regio is geteeld, maar Sherry Arnstein, die dit een halve eeuw geleden opschreef dacht daar duidelijk anders over. Het citaat komt uit een artikel over de participatieladder, een term waarmee ze probeerde aan te geven dat mooie woorden over het betrekken van burgers vaak alleen maar bedoeld zijn als legitimatisch sausje van het beleid dat bedacht is door de boven ons gestelden. Maar het is zo'n mooi woord, participatieladder, dat het een eigen leven is gaan leiden en nu altijd weer boven komt drijven als er ergens iemand denkt, oh ja, die burger, daar moeten we ook nog wat mee. Om heel eerlijk te zijn bekroop dit gevoel mij een beetje in eerste instantie, toen ik de contourennota over participatie bij de OV-concessies las. Iedereen mag meedoen is een van de leidende principes, zo lezen we op pagina 5. Maar op pagina 9 ligt het betrekken van alle inwoners al weer minder voor de hand. Dus je mag wel meedoen, maar dan moet je het wel heel graag willen. De nota, verder een heel gedegen stuk, gaat eigenlijk meer over de communicatie met stakeholders dan over participatie in de klassieke zin van het woord. Had er dan een andere titel aan gegeven, was een gedachte die bij mij opkwam. Maar in het intensiever dan voorheen betrekken van stakeholders kan onze fractie zich goed vinden. We zijn ook blij met de nagekomen memo waarin participatie via panels met inwoners weer verder wordt verhelderd. Toch dienen wij het amendement mede in D66 en anderen om dit in het voorstel te verankeren. Daarbij willen we graag dat er expliciet aandacht wordt besteed aan het betrekken van kwetsbare gebruikers van het OV, zoals ouderen en mensen met een beperking. Hoewel wij het ROCOV een zeer waardevol adviesorgaan vinden en ook blij zijn dat hen een belangrijke rol wordt toegedicht, is het ook een vergaarbak van verschillende belangenclubs. Naast ouderen- en gehandicaptenorganisaties, ook de Fietsersbond, de Hogeschool en de Universiteit van Utrecht en reizigersvereniging Rover. De adviezen zijn dus altijd een compromis tussen al deze verschillende belangen. Mijn fractie vindt het belangrijk dat wij, als gekozen volksvertegenwoordigers zelf die belangen kunnen afwegen.

Er zijn genoeg voorbeelden in de huidige concessie waarbij er pas achteraf werd geconstateerd dat de toegankelijkheid niet optimaal was. Zo bleek onlangs uit vragen van mij collega Talhaoui dat een bestuurder acht meter door de tram moet lopen om de loopplank voor een rolstoelgebruiker uit te klappen. Dat zal de nodige vertraging en ook irritatie in de spits opleveren. Niet alleen in het materieel maar ook in de keuzes voor het strekken van lijnen waardoor je langer moet lopen naar een bushalte, of het vervangen van een lijndienst door een buurtbus hebben we gezien dat de belangen van de meerderheid vaak de boventoon voeren. Dan wordt vaak gezegd: het ROCOV adviseert positief, maar wie binnen het ROCOV dan precies zou mijn fractie graag willen weten.

Een aantal weken geleden hebben wij in de commissie BEM een zeer inspirerende sessie gehad over de zin en onzin van participatie. Menno Hurenkamp en Liesbeth van de Wetering namens ons mee in de vele doelen die je met participatie kunt dienen. Zij wezen ons ook op de grafrede voor participatie van ruimtemaker Frans Soeterbroek. Hij stelt dat het betrekken van mensen, anders dan the usual suspects kan zorgen voor het vergaren van collectieve intelligentie, meer zeggenschap en het allermooiste wat mijn fractie betreft, zorg voor elkaar. Wij zouden ook graag zien dat in het vervolg de afweging explicieter wordt gemaakt, want met spinazie kun je zoveel heerlijke gerechten maken.

De heer **DE JAGER**: Ik ben het namens de VVD met heel veel punten van mevrouw d'Hondt eens. Maar het voorbeeld van die loopplank, dat is natuurlijk een dramatisch voorbeeld dat we allemaal herkennen. Maar we kunnen niet ontkennen dat GS en de ambtelijke organisatie ontzettend haar best heeft gedaan om daar wel acceptabele oplossingen voor te bedenken. Stel nu dat wij een zeer intensieve participatie gaan doorlopen met tal van individuele doelgroepen en er komen meer van dit soort loopplankvoorbeelden naar voren. En dan moeten we dan toch, in het kader van verwachtingsmanagement, eigenlijk een invulling aan geven. En stel nu dat dat niet lukt. Ik vind het exemplarisch voorbeeld van de zorg die ik eerder geprobeerd te uiten, rond het hele participatieproces. Nogmaals, wij zijn daar ook absoluut voor maar we hebben onze zorgen in het spannende proces waarin we nu zitten, waarin vraag en aanbod in corona, of na corona, niet automatisch bij elkaar komt. Ziet u dat ook zo, of ziet u het toch anders, eenvoudiger?

Ik heb niet gezegd dat het eenvoudig is. Wat we nu vaak zien is dat achteraf vaak blijkt dat dingen heel onhandig georganiseerd worden waardoor het extra veel geld kost om het weer terug te draaien of om het te repareren. Terwijl als je het van te voren in een keer goed had gedaan, had het niet zoveel extra gekost. Een voorbeeld daarvan is bijvoorbeeld dat De informatie over welke halte de volgende stop is, die kun je alleen maar zien als je met je neus naar voren kijkt, terwijl, rolstoelgebruikers zitten altijd achterstevoren in de bus. Dat zijn van die hele simpele dingen waar een gehandicaptenorganisatie van het begin af aan al aan denkt. Daar kan het materieel op besteld worden en dan kost het ook niet zo veel geld om dat achteraf weer te repareren.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: De ChristenUnie is zeer voor een gedegen participatieplan. De extra sessie en het aanvullende memo maken het Statenvoorstel dat er nu ligt voor ons een goed plan. In de commissie, en dat kwam ook later in de technische sessie aan de orde, was wat verwarring over de mate van participatie en breedte- en de dieptevraag. In dat opzicht brengt het amendement me ook wel een beetje in twijfel. Enerzijds deel ik dat we zo breed mogelijk participatie uit moeten zetten, tegelijkertijd is het niet haalbaar alle geluiden A te horen en B recht te doen in uiteindelijke voorstellen die er dan komen. Ik zie inderdaad de gevaren van trechtering maar ik zie ook het risico van een hele tijdrovende

fase waarin we uiteindelijk toch tegen een aantal mensen ook moeten zeggen dat hun wensen niet gehonoreerd kunnen worden. Ik ben benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerde. Alle geluiden moeten gehoord worden daar ben ik zeker voor, maar of dat nu in een zeer brede participatieopzet moet, daar twijfel ik nog over. Terwijl we wel vinden dat specifieke groepen, kwetsbare groepen, we kunnen een hele specifieke groep noemen, dat die wel een hele duidelijke plek moeten krijgen. Dus ik laat me nog nader informeren door de gedeputeerde.

De heer **OUDE WESSELINK**: Ik heb een vraag aan de ChristenUnie, want ze gaven aan dat ze bang zijn dat het met dit amendement te breed wordt. Volgens mij gaat het amendement er juist op in dat het volgens het plan op dit moment juist zeer breed is waardoor het juist niet diep genoeg gaat, met name richting een aantal doelgroepen. Is de ChristenUnie het met ons eens dat we met dit amendement juist meer de diepte in kunnen gaan, waar volgens ons een paar knelpunten liggen.

Ik hoor geluiden van we willen de diepte in maar dat lees ik eigenlijk ook wel in het Statenvoorstel. Breed is niet kwalitatief beter. Diep wel, maar ik vind het een spanningsveld. Hoe breed moet je gaan om toch genoeg diepte te hebben voor je participatie en om uiteindelijk die mensen te honoreren in een uiteindelijke concessie. Ik wacht het antwoord van de gedeputeerde af. Verwachtingsmanagement, dat was het punt dat JA21 maakte, die is ook heel belangrijk naast participatie, en ik denk dat we die ook enorm goed op orde moeten hebben. Tot slot wil ik vragen of we in aanloop naar de participatienota, waar volgens mij ook al een redelijk duidelijke lijn is, of die punten ook ten goede mogen komen aan het participatieplan voor de OV-concessie.

De heer **BERLIJN**: Een vraag aan mevrouw De Haan. Participatie is iets meer dan alleen meningen ophalen. Natuurlijk is het niet zo dat we duizend mensen gaan bevragen, en die hebben duizend voorstellen en al die duizend voorstellen worden overgenomen. Daar moet een gemeenschappelijk belang achter zitten, het is niet een individueel iets, er moet draagvlak voor zijn. Iedereen zal ook begrijpen, als dat aan de voorkant uitgelegd wordt, dat niet elk idee zomaar overgenomen wordt. Mijn vraag is, hoe ziet u dan participatie voor zich. Volgens mij is het bij u, er moeten meningen worden opgehaald en overal moet wat mee gedaan worden.

Nee, ik deel juist wat u zegt. Maar dan ben ik misschien niet duidelijk geweest in mijn eigen uitleg.

De **VOORZITTER**: U haalde ook een citaat aan van de heer Berlijn van verwachtingsmanagement, u zit op één spoor, om in OV-termen te blijven. Dan kom ik bij de volgende fractie, dat is de PVV, de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Wij zullen instemmen met dit voorstel, zeker als het amendement van D66 wordt aangenomen. Inspraak is wat ons betreft heel belangrijk en het kan altijd beter, zeg ik de heer Berlijn na. Wederzijdse communicatie, zeker als die eens buiten de geëigende paden gaat is van groot belang bij dit soort zaken. Daarnaast moet er ook rekening gehouden worden met een omgekeerde model shift, zoals dat is gemeld. Het is niet alleen maar van auto naar OV, nu al een beweging die te hoog wordt ingeschat, maar het is niet uitgesloten dat corona ook op het gebruik van OV voor langere tijd effect zal hebben. Er is op dit moment sprake van een omgekeerde model shift, mensen mijden eerder het openbaar vervoer en stappen op de fiets of in de auto. Dit college schat deze ontwikkelingen te laag in en zeggen wij niet alleen, dat zegt ook die adviescommissie van het Nationaal Groeifonds, die had er nogal een uitgesproken oordeel over namelijk.

De **VOORZITTER**: Dank u wel meneer Dercksen. De PvdD geen woordvoering op dit onderwerp. Dan kom ik bij de SP, meneer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Ik begin eerst met een aantal positieve opmerkingen. Ik ben heel blij met het amendement, het initiatief waarmee mevrouw Veen is gekomen om een aantal specifieke groepen sterker te betrekken in de participatie. Ten tweede ben ik erg blij met de gedeputeerde dat het hem uiteindelijk gelukt is om een feitelijke onjuistheid uit het stuk te halen door het woordje 'verplichte' te schrappen en eindelijk door te hebben dat het niet gaat om een verplichte Europese aanbesteding, omdat het dat niet is. Zo, dat waren de positieve opmerkingen. Want, daar heeft de gedeputeerde wel ongelofelijk veel tekst voor nodig, om uiteindelijk toch tot dat erratum te komen. Als je al die tekst leest is het eigenlijk niks anders dan 'there is no alternative'. Dit is het enige wat kan, terwijl het gaat over 2025. Wat helder moet zijn is dat het hier gaat om een politiek besluit om niet openbaar vervoer in publiek beheer te gaan nemen. Dat betekent dus eigenlijk dat we nu participatie aan het opzetten zijn voor een concessie waarmee we een monopolie geven aan een marktpartij en voor die marktpartij is uiteindelijk alleen maar het maken van winst van belang, en dus niet openbaar vervoer. In een periode waarin we nu zien dat we in de komende periode naar 20% afbraak toe gaan, waarin we naar een negatieve spiraal toe gaan, is dit juist het moment dat we moeten overstappen naar het in publiek beheer nemen van het openbaar vervoer omdat we er dan de volledige controle over hebben en bovendien winst, op dit moment dan naar Italië wegvloeit, wat eigenlijk openbaar vervoergeld is. Dan kom je uiteindelijk wel, als je die keuze zou maken of als je in ieder geval die keuze nog open zou laten, zou je tot een heel andersoortig participatieplan komen. Dat is voor ons wel de reden dat wij uiteindelijk zeggen van, ja, het amendement steunen we, want daarmee wordt het plan beter. Maar het participatieplan zelf kunnen we niet ondersteunen omdat er een oneigenlijke keuze al wordt gemaakt die ook anders gemaakt zou kunnen worden.

De heer **DE JAGER**: Ik heb met belangstelling geluisterd naar het verhaal van meneer Eggermont. Hij zegt, ja, het gaat de vervoerders toch vooral om winst maken. Denkt hij dat er dan in deze moeilijke tijden die de vervoersbedrijven beleven, waarin er gewoon miljoenen uit de gemeenschappelijke kas naar de openbaar vervoerbedrijven extra moet stromen, dat er dan een vervoerder bereid is om straks in te tekenen op een nieuwe concessie, of niet?

Omdat ik het hier over winst heb? Nee. Mijn voorstel is dus ook om die hele onzin te schrappen en het openbaar vervoer weer in publieke hand te nemen, zodat we daar dus ook niet van afhankelijk zijn. Zodat we tenminste openbaar vervoer kunnen blijven bieden.

Mevrouw **D'HONDT**: Ik heb verzuimd de heer Eggermont te bedanken voor het aanzetten tot het erratum want het was voor mij wel heel verhelderend en ik had die hele lap tekst ook wel nodig omdat het best complexe materie is vind ik althans. Daaruit bleek ook dat we twee concessies in Utrecht hebben en de ene zouden we inderdaad in eigen hand kunnen nemen, zouden we kunnen inbesteden. Maar de streekconcessie niet want die zijn we wel verplicht om Europees aan te besteden. Dus als we uw voorstel zouden volgen dan zouden we dus die twee concessies handhaven en dat heeft ook allemaal nadelen want met de ene concessie zou je misschien wat meer samenhang kunnen creëren. Dus u gaat er in uw voorstel al bij voorbaat van uit dat we die twee concessie handhaven, kan ik dat zo interpreteren?

Ik ga er van uit dat als wij het politieke lef hebben om het momentum te kiezen om het openbaar vervoer weer in publieke hand te nemen, daarmee wellicht ook de politiek ruimte ontstaat in de Tweede Kamer om die ene regel, wat gaat over het gebied, regio Utrecht, om dat in de wet ook te verruimen naar de provincie Utrecht. Dat sluit ik niet per se

uit. Wij vinden het kunnen in eigen beheer nemen van het openbaar vervoer te belangrijk, en zeker in deze tijden waarin we dadelijk met 20% afbraak geconfronteerd gaan worden.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Eindelijk hebben we het een keer over OV. Het is heel lang geleden volgens mij dat we het over OV gehad hebben, ik zie ook allemaal woordvoerders waar ik niet zo vaak mee spreek. We hebben het tot 2020 heel vaak over onrendabele lijnen et cetera gepraat, en toen werd ineens alles anders. Sindsdien is het niet meer realistisch om daar voor te pleiten en dat betekent nogal wat. Want het wordt lastig om ons openbaar vervoer in de lucht te houden, echt heel lastig. Sindsdien hebben we ook aangedrongen op het ontwikkelen van scenario's en kritisch bevraagd op de juridische houdbaarheid van wat we aan het doen zijn met het verlengen van de concessie. Die scenario's liggen er, die juridische houdbaarheid wachten we nog even af. Het document wat nu voorligt over de participatie zullen we in lijn met onze inbreng van de afgelopen tijd steunen. Het biedt goede kaders om de toekomst van het Utrechtse OV te doordenken. We juichen wel het amendement van mevrouw Veen toe die de specifieke groepen nog eens extra benoemt. Volgens mij is dat maatwerkparticipatie waar we behoefte aan hebben zodat we voorkomen dat later de insprekers met alle diverse groepen weer op een rij zitten om de concessie toe te lichten, wat er beter kan. We hebben ons altijd ingezet voor een goede participatie dus wat dat betreft pas het amendement en document in die lijn en zullen we het beide steunen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: 50PLUS dient het amendement mee in. We willen nog opmerken dat wij stellen dat ROCOV een spreekbuis is van alle openbaar vervoer, zowel belangenclubs waardoor ouderenorganisaties zoals ANBO KBO's weinig invloed hebben. Rover is gericht op het forensenverkeer die andere doelstellingen heeft dan het vervoer voor kwetsbaren en ouderen, namelijk enkel snelle verbindingen. Dat is het nou juist, voorheen hadden we Conexxion en daar hadden we veel minder klachten van sinds Syntus. Want Syntus komt voort uit de snellijnendienst via Parijs en die willen zo snel mogelijk overal naar toe gaan. Het is natuurlijk heel goed dat er snellijnen zijn, van Amersfoort naar Utrecht, naar de Uithof et cetera, maar we hebben natuurlijk ook de buitengebieden en daar is het nog wel eens anders gesteld met het openbaar vervoer. Dat heeft ook consequenties voor het leerlingenvervoer want in de buitengebieden is niet in iedere kern een middelbare school.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Hoek, ik attendeer u op uw spreektijd, u hebt nog 1 minuut 46. Ook nog voor het volgende onderwerp hè?

Mevrouw **HOEK**: Ja ik zie het, maar ik vind dit wel heel belangrijk. Dus wij steunen natuurlijk wel het voorstel, het is, wat de heer Eggermont al zei, een verbetering, maar we zijn er nog niet. participatie is natuurlijk gewoon het allerbelangrijkste. In de stad is er genoeg, er wordt veel aangeboden aan vervoer op allerlei manieren, maar in de buitengebieden is het te schraal, dus te slecht en daarom dient er echt verbetering toegepast te worden. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel mevrouw Hoek, dan hebt u uw inbreng vanuit de Staten kunnen leveren en dan vraag ik de gedeputeerde om te reageren op de gemaakte opmerkingen.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Dit is een belangrijk moment, het is goed dat we hier in de commissie al uitgebreid bij hebben stilgestaan en dat we nu hier met elkaar ook goed doorpraten over wat we precies bedoelen met participatie en hoe we dat zo goed mogelijk tot groei en bloei kunnen laten komen. Inderdaad, het is goed wat de heer Oude Wesselink zegt van je moet meer aandacht proberen te krijgen voor directe participatie. Terwijl je tegelijkertijd, dat is door verschillende anderen ook ingebracht, ook tot een soort weging moet komen. Ik deel op dat punt ergens ook wel de zorg die de heer De Jager in het debat bracht, want uiteindelijk, je gaat het net heel breed ophalen en discussie over hoe breed en hoe diep, ik denk dat we daar heel ver in gaan met elkaar en misschien naar aanleiding van het amendement nog wel wat verder. Maar met wat je hebt opgehaald zul je ook iets zinnigs moeten doen. Je zult recht moeten doen aan al die participanten, je zult daar goed verwachtingsmanagement bij moeten doen, dat is door de heer Berlijn terecht gezegd. Dat wordt nog nader uitgewerkt, daar staat wel iets over in het plan maar dat is iets wat we bij de uitvoering wel goed moeten uitwerken. Dus op het moment dat mensen betrokken worden, dat ze daar niet de verwachting bij hebben dat ze aan het eind mogen meebeslissen over de kleur van de bussen bijvoorbeeld. Dat we daar wel goed verwachtingsmanagement over doen. Het is denk ik goed om de zorg van de heer De Jager ergens een plek te geven in dit debat. Ik denk dat we ons met zijn allen ook wel realiseren, als er straks 100 of 100.000 of 200.000 mensen met een goed idee komen voor het OV, kunnen we niet alle ideeën honoreren. Maar je moet ze wel recht doen en dat is de kunt van participatie. We hebben het vanmiddag over pareltjes gehad en de manier waarop mevrouw d'Hondt hem neerzette vond ik wel een pareltje. Want eigenlijk, in die weging, dat geldt ook voor een democratie, hoe gaat de meerderheid om met de mening van de minderheid, als daaronder het gevoel ligt dat we voor elkaar moeten zorgen, dan kom je denk ik in je weging tot het beste eindproduct. En dan zal ook degene die net niet de kleur van zijn voorkeur heeft gekregen daar goed mee kunnen leven, als die voelt dat er een keuze is gemaakt waar wel degelijk ieders zorg goed in is meegenomen en er ook oog is geweest voor elkaar. Ik vind het wel mooi dat verschillenden van u dat hebben aangestipt, van wat is nou de essentie van een goed participatieproces. Het meest concreet vroeg de heer Berlijn daar naar. Wat mij betreft is de essentie van participatie in dit hele verhaal, als het gaat over de toekomst van je OV, Hoe kun je nou de reiziger zo goed mogelijk centraal stellen. En dan bedoel ik niet alleen de reiziger die vandaag in de bus is gestapt, maar ook de reiziger van de toekomst. En dus moet je je zo goed mogelijk een beeld gaan vormen het komende jaar, van ja, hoe ziet die reiziger of die potentiële reiziger er dan uit. En hoe kunnen we die reiziger zo veel mogelijk verleiden om het OV in te gaan, die reiziger ook vasthouden in het OV, daar een goed product voor bieden, waarbij het soms zal gaan om zo snel mogelijk van A naar B en niet te veel geleuter aan mijn lijf. Terwijl een ander zal zeggen, je, ik heb er wel heel erg belang bij, soms misschien door een bepaalde beperking dat ik er heel gemakkelijk in of uit kan komen of dat ik bepaalde dingen goed kan lezen of dat ik de informatie op een eenvoudige manier tot me kan nemen zodat ik ook snap wanneer ik waar klaar moet staan om met een bus mee te kunnen. Voor al die dingen moet je denk ik oog hebben voor elkaar en daar zit voor mij de essentie van participatie in het kader van OV, zet die reiziger centraal.

Dan hebben we de motie van mevrouw Veen en ik vond dat de heer Wijntjes daar al een terecht punt over maakte, we hebben nu al ergens in het plan staan, en dat is denk ik alleen maar voor de wat meer ervaren lezer en de ingewijden uit te halen, dat ook de afgevaardigden van scholen worden betrokken. De heer Wijntjes zegt natuurlijk terecht, ja het gaat ook om het leerlingenvervoer en scholierenvervoer wat misschien wel een heel belangrijke back bone is op sommige assen. Als je ook scholen uitnodigt om eventueel mee te denken, pak je dan wel in volle omvang dat scholieren- en leerlingenvervoer mee. Je hebt soms in verschillende buitengebieden, zoals het oneerbiedig werd genoemd, maar bijvoorbeeld in een plaats als Kockengen en De Ronde Venen, heb je ook gewoon

oudercommissies die met elkaar een soort collectief vervoer organiseren of met elkaar organiseren dat ze op een goede manier van het OV gebruik kunnen maken. Ik denk dat het goed is om voor dat soort dingen oog te hebben. Dat brengt mij op het amendement wat er ligt en wat is ingediend door mevrouw Veen. Ik vond het wel aardig, dat spelletje wat ze deed, en dat is natuurlijk ook wat je niet wil, je wilt niet meer van hetzelfde. Terwijl je tegelijkertijd, en dan kom ik toch weer op het bezwaar van de heer De Jager, je moet zorgen dat je frisse input ophaalt en niet meer van hetzelfde krijgt, maar het moet daarna wel landen in een concessie die 10 jaar of langer mee kan gaan. Dat is ook een nogal ingewikkeld spelletje. Volgens mij moeten we daar goed ook voor hebben. Als ik dan toch even kijk naar het amendement, dan zitten er voor mij soms toch wel wat dingen in van ja, krijg ik nu een soort van beest met 1000 poten op mijn nek, die, wat ik ook doe, mij altijd gaat kriebelen en gaat zeggen van, je hebt dat niet gedaan of je hebt die groep niet goed besproken. Uiteindelijk is het potentieel van mensen met wie je zou kunnen gaan participeren ruim 1,3 of ruim 1,4 miljoen Utrechters, maar er zijn ook mensen van buiten de provincie die in de bus stappen. Dan haal je zo'n beetje de hele wereld op je nek. Dus volgens mij is het goed om hem een beetje te pinpointen op wat bijvoorbeeld door de heer Oude Wesselink werd gezegd, kijk nou of je bijvoorbeeld doelgroepenbijeenkomsten kan organiseren, dan maak je wel degelijk een goede verdiepingsslag. Dat lijkt mij een hele goede toezegging om te doen dat we wat meer nog naar een soort doelgroepenbijeenkomsten gaan kijken. Zonder dat we dan met al die specifieke organisaties die we ook al via het ROCOV spreken, ook nog eens een keer allemaal los moeten spreken, maar dat je ze rond een bepaald doelgroepenthema naar een bijeenkomst trekt en zegt, nou ja, we willen het nu met elkaar hebben over leerlingen- en scholierenvervoer in relatie tot, nou ja verzin het maar. Dus dat we daar een aantal van organiseren, daar zou ik wel in mee willen gaan.

De heer **DE JAGER**: Ik wil graag reageren op de woorden van de gedeputeerde. Ik denk dat we met elkaar wel op zoek zijn naar dezelfde stip op de horizon en hoe we daar bij kunnen komen. Als ik luister naar de laatste woorden die de gedeputeerde zo uitspreekt, zou dat dan eigenlijk niet pleiten om in die verschillende doelgroepsessies waar ik hem over hoor, ook nadrukkelijk al vraag en aanbod bij elkaar te brengen? Daar hebben we het in de commissie al eerder over gehad maar ik waag toch nog een poging. Zodat je in die sessies zelf al gelijk al aan verwachtingsmanagement invulling geeft en eigenlijk niemand te kort doet. Ik bedoel, het is niet zo dat je de ene partij voor wilt trekken ten opzichte van de andere, helemaal niet. Maar dat je op die manier wel, iteratief, uiteindelijk naar die continuïteit toewerkt en dat goede en kwalitatief juiste OV, waar ook de SP zo een voorstander van is.

Ik denk dat ik de vraag van de heer De Jager wel heel goed snap. Ik heb in de commissie daarvan vrij duidelijk gezegd van dat moeten we niet doen om de aanbestedingsprocedure zuiver te houden. Maar de vraag zoals u hem nu stelt, is het denk ik een vraag waar we in tegemoet komen al in de concessie zelf. Want wij hebben natuurlijk over dit soort kwesties die u nu aanstipt, jaarlijks, over de vervoerplannen voor het nieuwe jaar wel gesprekken waarbij we wel het ROCOV, de gemeenten en andere organisaties uitvragen van hoe ziet het plan van volgend jaar eruit. En dat doen we met de huidige vervoerders, met Syntus en Qbuzz. En dan kan je het rechtstreeks op elkaar zetten van dit is de vraag vanuit een bepaalde ROCOV-doelgroep, kan dat geboden worden, is dat wel realistisch? En daar ga je vervolgens dan met elkaar chocola van maken. Ik zou er voor willen waken om dat al in de fase te doen waarbij je tot een nota van uitgangspunten komt, omdat je dan niet meer zuiver bent in je hele aanbestedingsprocedure. Daar wil ik voor waken want we hebben de vorige keer, nou juridisch zijn dat best ingewikkelde processen die je daarna krijgt en hoe meer we daar op kunnen besparen, hoe gelukkiger we daar met zijn allen van worden. Dan ga ik verder met het amendement…

De heer **EGGERMONT**: Ik vroeg me af, weet de gedeputeerde hoe hij echt kan besparen op allerlei procedures bij rechters?

Ik denk dat als je daar een soort van collectivistisch geheel van maakt dat het vrij eenvoudig wordt. Dat is waar u naar toe wilt. Ik kom zo meteen bij de bespreking van uw punt meneer Eggermont. Dan kunnen we daar nog volop op uitwisselen alhoewel het natuurlijk eigenlijk ook wel hoort in een nota van uitgangspunten.

Het punt wat mevrouw Veen maakte in haar amendement. Inderdaad, dat verdiepende gesprek en ook je kwetsbare doelgroepen nog eens betrekken dat past denk ik ook heel erg bij de Sociale agenda zoals we die met elkaar voorstaan. Ook het thema als vervoersarmoede wat ik, en wat we met zijn allen een belangrijk onderwerp vinden, daar zou ik hen graag ook op willen toespitsen. Dus om te voorkomen dat het straks gelezen kan worden als u moet straks eigenlijk iedereen wel gesproken hebben, laten we hem daar op focussen. Ik hoorde net in de manier waarop u hem indiende ook wel de ruimte om hem op die manier uit te leggen.

Er zijn verschillende dingen gezegd over het ROCOV. Het is duidelijk, het ROCOV is een wettelijk adviesorgaan wat ook al in zich heeft om en langjarig met ons mee te reizen waardoor je een beetje voorkomt dat je jojoot op basis van soms persoonlijk ingediende inzichten. Het ROCOV moet soms al tot een weging komen, maar het is ook wel, en die behoefte hoor ik ook bij verschillenden van u, interessant om te weten van ja, het ROCOV adviseert positief, maar wat zitten daar nog voor kleuren onder en achter. Ik denk dat ook is dat waar we via de participatie zoals we die hier schetsen en wellicht nog verrijken met het amendement zoals dat is ingediend, meer zicht op willen krijgen met elkaar. Ik vind het overigens wel belangrijk om bij het amendement wat is ingediend nog eens te onderstrepen dat er geen provincie in Nederland is, dat durf ik echt wel te zeggen, die zo ver gaat met de participatie als de provincie Utrecht. In de aanloop naar de nieuwe vervoersconcessie maar ook ieder jaar in de jaarplannen zelf.

Ik ga door mijn aantekeningen, de vraag van de ChristenUnie heb ik denk ik beantwoord, van de PvdA. Ik wou nog heel kort ingaan op wat de heer Dercksen zei over die model shift. Het is verleidelijk om daar heel diep op in te gaan, dat gaan we nu niet doen. Maar de participatie richt zich wel op het verbeteren van de beleving voor reizigers en voor toekomstige reizigers en ik denk dat het OV ongeveer de enige modaliteit is die, in ieder geval tot nu toe, altijd de prognoses heeft verslagen. En ja, helaas weten we niet wat dat in de toekomst gaat doen want ik maak me inderdaad wel zorgen over hoe dat gaat met corona maar dat is denk ik juist een aanmoediging is om meer te investeren in participatie en zou wat mij betreft niet een aanmoediging moeten zijn om daar minder in te investeren. Maar zo heb ik u ook niet gehoord.

Dan komen we nog bij het erratum waar de SP mee kwam. Het is natuurlijk een ingewikkeld juridisch, exegetisch vraagstuk wat voor u kennelijk al helder was maar waarbij het anderen wel hielp dat wij daar wat meer tekst aan hebben gewijd. U noemt de monopolie van een marktpartij die maakt dat de winst nu wegvloeit en in diepe zakken ergens anders verdwijnt. Dat beeld deel ik bepaald niet, dat er grote winsten naar Rome en Parijs gaan. Ik denk eerder dat er boze telefoontjes vanuit Rome en Parijs komen van joh, moet er nou weer geld bij? Dat is eerlijk gezegd wel het karakter van de concessies op dit moment. Waar u pleit voor een provinciaal busbedrijf, dat kost ook heel veel tijd, geld en energie, wat dan weer niet gestoken wordt in de verbetering van je OV, dus ik weet niet of dat een oplossing is voor alles. Mocht u daar over willen doorpraten dan is de nota van uitgangspunten daar een uitgelezen moment voor. Dat was het denk ik, voorzitter.

De heer **EGGERMONT**: Bent u het wel met me eens dat het wel een heel andersoortige inspraakprocedure of participatie oplevert op het moment dat je het weer in publiek bezit hebt?

Ja, maar ook dan zal het publiek bezit niet betekenen dat je oneindig geld hebt en dus ook dan zal je bij participatie een afweging moeten maken en moeten zeggen van nou

ja, dit nemen we wel mee en dit nemen we niet mee. De schijnwereld die er soms een beetje achter weg komt is dat als het maar weer publiek bezit is, dan kan alles, tot in het oneindige. En dat is denk ik ook niet zo. In die zin zie ik bij participatie nou niet per se een toespitsing op deze discussie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Schaddelee, we hebben denk ik , voldoende met elkaar beraadslaagd over dit voorstel dus kunnen we vanavond daar over stemmen en over het amendement wat ingediend is. Dank u wel.

16.
Statenvoorstel Verlengen studiefase Programma Toekomst N201 (PS2021MM01)
(verwijzing naar het statenvoorstel

De **VOORZITTER**: Dan gaan we door met het laatste punt op onze agenda en dat is agendapunt 16, het Statenvoorstel Verlengen studiefase Programma Toekomst N201. Ook daar hebt u in de commissie voor een klein debat gekozen en ik zou graag willen beginnen met de heer Oude Wesselink van GroenLinks.

De heer **OUDE WESSELINK**: Ik wil de gedeputeerde danken voor het Statenvoorstel. Dankzij de informatiesessies hebben we meer inzicht gekregen in de mogelijkheden en dat was zeer verhelderend. GroenLinks is opnieuw van mening dat we daarmee kunnen instemmen zodat GS met een duidelijke opdracht verder kan en we hier over een jaar een goed besluit over kunnen nemen. Wel achten wij het daarbij van belang dat we met dit Statenvoorstel ook echt de breedte meegeven aan GS omdat het met de eerder vastgesteld randvoorwaarden niet mogelijk bleek om met een kosteneffectief pakket te komen. we zijn dan sceptisch over moties die toch een bepaalde focus in de studies proberen aan te brengen. Door de focus te verleggen op bepaalde locaties stel je automatisch minden middelen beschikbaar voor andere locaties, zoals Loenersloot, waar het aspect leefbaarheid veel aandacht verdient. GroenLinks is bang dat wanneer we de focus brengen op bijvoorbeeld de bocht bij Mijdrecht, Loenersloot of andere locaties daarvan de rekening gepresenteerd krijgen. We moeten vast blijven houden aan een van onze hoogste beleidsdoelen, een gezonde samenleving. Bouwstenen voor een gezonde samenleving zijn onder andere een goede leefbaarheid en verkeersveiligheid. Hier moeten we primair voor gaan zonder de bereikbaarheid uit het oog te verliezen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Jager.

De heer **DE JAGER**: Het zal u misschien niet verbazen dat we op dit onderwerp wat meer willen zeggen. Dus het volgende. De N201 is een zogenaamde regionale verbindingsweg met prioriteit 4. Dit betekent dat het belang van een goede verkeersafwikkeling van de N201 direct nadat van Rijkswege komt en belangrijker wordt geacht dan dat van andere provinciale en gemeentelijke wegen. Tijdens de laatste commissievergadering heeft de VVD al aangegeven dat wij het belangrijk vinden om nu door te pakken, waar dat kan, om de knelpunten op dit grootste doorstromingsknelpunt van de provincie op te lossen. Er blijken met name vier grote knelpunten te zijn waarvoor linksom of rechtsom maatregelen genomen moeten worden. Daarnaast zijn er meer situaties waarvoor zogenaamde bouwstenen ter verbetering moeten worden aangedragen. Voor de specifieke situatie bij Loenersloot, het werd al gememoreerd, ligt er een aangenomen motie vanuit de gemeente Stichtse Vecht om eerst nog eens goed met de bewoners in gesprek te gaan en te zorgen voor meer draagvlak. Deze motie wil de VVD respecteren. Voor de situatie met de op- en afritten bij de A2 en de aansluiting van de N402

op de N201 hebben wij opgemaakt dat wanneer deze knelpunten in samenhang met het knelpunt Loenersloot zijn opgelost, dit een verzwarend negatief effect heeft op met name, het knelpunt bij de bocht bij Mijdrecht. Tenminste, zolang dit knelpunt niet is opgelost. Daarom kan de VVD ergens nog billijken dat er nu een Statenvoorstel ligt voor een verlenging van de studiefase maar constateren wij tegelijkertijd dat er een groot maatschappelijk draagvlak en onveranderde noodzaak aanwezig is om zo spoedig mogelijk deze bocht bij Mijdrecht te strekken. Tijdens de commissiebespreking hebben wij gedeputeerde Schaddelee horen zeggen dat het oplossen van het knelpunt ook effect heeft op andere, nog niet opgeloste knelpunten bij de N201. Deze gedeputeerde zegt ook niet te begrijpen waarom de Hoflandbocht bij Mijdrecht eigenlijk berucht is. Je zou haast gaan denken dat de gedeputeerde Mobiliteit de weg behoorlijk kwijt is. Op dit punt wil ik opnieuw de brief van burgemeester en wethouders van de gemeente De Ronde Venen in herinnering roepen en de grootschalige investering benoemen die de provincie Noord-Holland eerder heeft gepleegd in het verleggen van de N201 rond Uithoorn. Twee partijen die het wat ons betreft wel hebben begrepen. Met betrekking tot de MKBA voor dit traject wil de VVD aangeven dat met het richtinggevende besluit van februari 2019 al bij de Staten bekend was dat niet alle oplossingen voor de knelpunten even kosteneffectief zouden zijn. De maatregelen dienen in deze regio een groot maatschappelijk belang waarvan de maatschappelijke baten moeilijk zijn te kwantificeren. Bij variant 3 werd gekozen voor een compromis omwille van de balans tussen enerzijds bereikbaarheid c.q. doorstroming en anderzijds impact op de landschappelijke en natuurlijke waarden. Hierbij werd overigens nadrukkelijk gezegd dat deze variant met de juiste bouwstenen veel potentieel in zich had om de balans tussen kosten en baten verder te verbeteren. De verwachting was dit terug te zien in uitvoerings- en dekkingsbesluiten welke eerder gepland stonden voor einde 2019. In december vorige jaar werd bekend dat GS in januari met een nieuw aangepast pakket zou komen. Het werd een Statenvoorstel waar feitelijk niet veel nieuws in staat, behalve een aanvullende opgave om kosten te besparen op essentiële infrastructuur. Je vraagt je dan toch af, wat is er in de voorgaande jaren gebeurd, met de daadwerkelijke uitvoering van fase 2? In het Statenvoorstel wordt gesproken over een pakket dat nog niet concreet is en slechts opnieuw uit denkrichtingen bestaat. We zitten inmiddels in april 2021. Van de oorspronkelijk nodig geachte investering van ruim 440 miljoen is na het schrappen van de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal en het in een apart traject onderbrengen van het station bij Loenersloot nog zo'n 120 miljoen over. En inmiddels is dit teruggebracht tot circa 115 miljoen. Weliswaar exclusief de 500.000 euro vanwege de voorgestelde verlenging van de studiefase. Het strekken van de bocht bij Mijdrecht zou iets meer dan 30 miljoen gaan kosten. Deze oplossing is complex door situationele omstandigheden maar voor de VVD is deze besteding, het opgebrachte belastinggeld meer dan waard. Om daarmee iets waardevols terug te geven aan de verkeersdeelnemers en omwonenden en het betekent daarnaast een stimulans en een ingevulde voorwaarde voor de regionale economie in het buitengebied. We dienen daarvoor ons eerste amendement in. Tot slot wil de VVD benadrukken dat het project voor de N201 primair bedoeld is om de bereikbaarheid en doorstroming op de N201 te verbeteren, rekening te houden met de landschappelijke en natuurlijke waarde in dit fraaie deel van de provincie en, uiteraard, verbeteringen te realiseren in relatie tot verkeersveiligheid en leefbaarheid daar waar mogelijk. Binnen dat kader is ook het richtinggevende besluit begin 2019 door de Staten genomen en de VVD vindt het van belang om in een eventueel te nemen besluit over de verlenging van de studiefase dit duidelijk terug te laten komen. En hiervoor dienen wij ons tweede amendement in. Het mag duidelijk zijn dat wij samen met het CDA een motie indienen en dat doen we ook met de SGP en ik laat aan de collega's van de beide partijen over om daar een nadere toelichting op te geven.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A43 van de leden De Jager (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Aanpassing beslispunt 2. bij Statenvoorstel verlengen studiefase Programma Toekomst N201.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 14 april 2021 ter bespreking van het Statenvoorstel verlengen studiefase Programma Toekomst N201 (PS2021MM01)

Constaterende dat:
- De N201 een zgn. Regionale Verbindingsweg met prioriteit 4 is, wat betekent dat het belang van een goede verkeersafwikkeling van de N201 direct na dat van rijkswegen komt en belangrijker wordt geacht dan dat van andere provinciale en gemeentelijke wegen;
- Provinciale Staten op 18 februari 2019 hebben besloten om voorkeursvariant (‘denkrichting’) 3 in fase 2 verder uit te werken.

Overwegende dat:
- Het uit overwegingen van verkeersveiligheid en leefbaarheid wenselijk is dat de N201 verkeer overneemt van lokale wegen of provinciale wegen van lagere orde;
- Als er niets wordt gedaan het verkeer op de N201, het grootste doorstromingsknelpunt van de provincie, op enig moment stil komt te staan;
- Maatschappelijk draagvlak zeer belangrijk is voor het oplossen van de N201 knelpunten en zo óók voor de situatie rond Loenersloot;
- Ten tijde van het besluit over de voorkeursvariant in fase 1 al bekend was dat niet alle maatregelen even kosteneffectief zouden zijn, maar variant 3 het beste compromis was omwille van de balans tussen enerzijds bereikbaarheid/doorstroming en anderzijds de impact op landschappelijke en natuurlijke waarden;
- Het besluit voor variant 3 mede is genomen vanwege het potentieel om met de juiste bouwstenen de balans tussen kosten en baten te optimaliseren.

Besluiten:
Het besluit bij beslispunt 2. in het ontwerpbesluit als volgt aan te passen:
De woorden ‘kosten effectiever en kleiner pakket aan maatregelen’ vervangen door ‘groter maatschappelijk draagvlak en een geoptimaliseerd pakket aan maatregelen in combinatie met de juiste bouwstenen’ en toevoegen de woorden ‘bereikbaarheid en verkeersdoorstroming’ na verkeersveiligheid, zodat er komt te staan:
‘De studiefase met één jaar te verlengen ter heroverweging van dit pakket en de problematiek om zo te komen tot een groter maatschappelijk draagvlak en een geoptimaliseerd pakket aan maatregelen in combinatie met de juiste bouwstenen met een nadrukkelijke focus op leefbaarheid, verkeersveiligheid, bereikbaarheid en verkeersdoorstroming.’

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A44 van de leden De Jager (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Aanvullende beslispunten bij Statenvoorstel verlengen studiefase Programma Toekomst N201.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 14 april 2021 ter bespreking van het Statenvoorstel verlengen studiefase Programma Toekomst N201 (PS2021MM01)

Besluiten:
De volgende beslispunten na 1. en 2. toe te voegen:
3. In uitzondering op voorgaande besluit bij 2. de voorbereiding op korte termijn al te starten met het projectonderdeel de bocht bij Mijdrecht door het realiseren van een doorgetrokken N201 met 2 aansluitingen met parallelweg, waarbij de N201 tussen de aansluitingen 2x2 rijstroken wordt;
4. De samenwerking met de Gemeente De Ronde Venen actief op te zoeken om het projectonderdeel de bocht bij Mijdrecht voortvarend uit te voeren;
5. Tijdens de verlengde studiefase te onderzoeken welke overige maatregelen voor fietsers, andere verkeersdeelnemers en omwonenden van de N201 op het gebied van verkeersveiligheid en leefbaarheid nu al zo snel mogelijk kunnen worden voorbereid en gerealiseerd vóór het afronden van de verlengde studiefase.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M42 van de leden Wijntjes (CDA), De Jager (VVD) en Hoek (50PLUS) inzake Studiefase Programma Toekomst N201.

Provinciale Staten op 14 april 2021 bijeen over het voornemen te besluiten over het voorstel tot het verlengen van de studiefase Programma Toekomst N201 (PS2021MM01)

Overwegende dat:
- vanwege de uitkomsten van de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) voorgesteld wordt om delen van het project N201 aan een nadere studie te onderwerpen;
- doelmatig en kostenbewust handelen mede de basis is van de voorgestelde vervolgstudie;
- met name de MKBA voor het deelproject “Boog bij Mijdrecht” een groot nadelig saldo laat zien;
- een keuze om een alternatief te bestuderen voor deze “Boog” niet onlogisch is maar dat ook vastgesteld is dat dit onderdeel (de huidige haak) veel overlast geeft;
- het alternatief van de “Boog” een bijdrage kan leveren teneinde de kwaliteit van het omliggende gebied te verbeteren en tevens ruimtelijke ontwikkelingen als woningbouw en bedrijven in de sfeer van de maakindustrie mogelijk te maken
- de bijdrage van een mogelijk (studie)resultaat ook zeer hoog kan zijn;
- de indruk bestaat dat, dit is bevestigd door GS, eerdergenoemde ruimtelijke ontwikkelingen ook profijt kunnen hebben van het realiseren van de “Boog”;
- de zojuist door de Staten vastgestelde Omgevingsvisie van ons opgavegericht werken vereist;
- de opgave in de nabijheid van Mijdrecht een dergelijke aanpak vergt, en de mogelijkheid biedt om dit opgavegericht werken te ervaren;

Verzoekt het college:
- in samenwerking met de gemeente De Ronde Venen een programma voor te bereiden waarbij het mogelijk wordt de “Boog bij Mijdrecht c.a.“ te realiseren,

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M43 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), De Jager (VVD en Hoek (5-plus) inzake Motie Hart voor Vinkeveen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 14 april 2021; Gehoord de beraadslagingen over het Statenvoorstel Verlengen studiefase Programma Toekomst N201 (PS2021MM01)

Constaterende dat:
- Er al jaren gesproken wordt over het knelpunt bij het viaduct bij Vinkeveen;

Overwegende dat:
- In de huidige voorstellen van het college minder breed wordt gekeken dan in het meest recente voorstel van het gemeentelijke college aan de gemeenteraad van De Ronde Venen;
- De leefbaarheid van Vinkeveen vraagt om een toekomstbestendige oplossing;
- Het uitstel van een jaar tijd geeft om beter en breder te kijken naar een toekomstbestendige oplossing;

Roepen het college op:
- Het knelpunt bij het viaduct bij Vinkeveen in het komende jaar, in nauwe samenwerking met bewoners en de gemeente, in de breedte te verkennen, alle beschikbare scenario's af te wegen en met een gemotiveerde afweging te komen richting de Staten.
- De leefbaarheid van Vinkeveen zwaar te laten meewegen in de genoemde afweging.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Berlijn:

De heer **BERLIJN**: Ik zal proberen het kort te houden, er is al veel over gezegd, we hebben er al over gesproken. Uiteindelijk lijkt het ons toch een ordinaire bezuinigingsmaatregel om nog een jaartje extra te kijken waar we nog op kunnen beknibbelen. We zijn er voor de inwoners van de hele provincie en niet alleen voor de fietsende D66-ers en GroenLinksers. We zijn er ook voor de mensen die met de auto van deze regionale enorm belangrijke doorgaande weg gebruik maken. Dus wij zullen ook de amendementen van de VVD steunen en voor de rest sluit ik me aan bij het verhaal van collega De Jager.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Wijntjes.

De heer **WIJNTJES**: Dank voor het voorliggende voorstel. We hebben er tijd voor nodig gehad en nota bene een extra informatieronde en die extra informatieronde was niet nodig geweest als het proces goed was ingericht. Wat zijn nou de ontbrekende schakeltjes geweest in dat proces. Eerst het nut en de noodzaak van de besparingen. Die kun je alleen maar afleiden, en dat heb ik zelf gedaan, uit het meerjarig kader van al onze investeringen. Als je daar naar kijkt, dan zeg je, ja, daar zit wat in dat we niet al te ruimhartig moeten zijn. Maar dat had dus ook in het stuk zelf kunnen staan.

Wat ik ook jammer vond was dat in die eerste bijeenkomst er in één keer 60 miljoen uit de hoge hoed getoverd werd, terwijl we een MKBA-nadeel hadden van ongeveer 105 miljoen. Dat betekent dat je meer dan 50% bezuinigt, dat voornemen moet in het

Statenvoorstel zelf staan. Die ambitie moet daar gewoon in staan. Als die daar niet in staat dan is het voorstel niet transparant, niet helder en heeft bij mij in ieder geval tot grote verwarring geleid, van, waar hebben we het hier over. Dit is niet zomaar een studieopdrachtje, nee dit is een hele fundamentele heroverweging. Dat is iets wat we ons aan moeten trekken, dat dat er een volgende keer klip en klaar in staat. En Daarom dank ik ook nog steeds de VVD en die maakt geen deel uit van de coalitie, maar ik dank ze wel en ik hoop niet dat mijn coalitiepartners mij dat kwalijk nemen voor de extra informatieronde. Op dat moment leek het heel erg verwarrend, maar dat was het niet, het was gewoon nodig. Zelfs nu nog hebben we nog niet helemaal helder hoe de resultaten zouden kunnen zijn van een mogelijke studiefase. Want het zijn houtskoolschetsen. Een ding is zeker, dat rond de bocht van Mijdrecht, ik vergis met vreselijk, het is op dit moment de haak van Mijdrecht en we willen naar een bocht van Mijdrecht, een boog van Mijdrecht. We zien dat in die houtskoolschetsen toch wordt uitgegaan van een investering van 10 miljoen. Dat is een hele ruwe inschatting. Een MKBA, we zouden daar nog eens nader over praten, heeft zijn eigen beperkingen. Zeker als het gaat om leefbaarheid en andere dingen, dus je moet ook als volksvertegenwoordiger en ook als GS, voldoende nuance en ruimte vinden om daar fijn van af te kunnen wijken. Dat moet, als het Centraal Planbureau heilig verklaart, want daar komt die methode vandaan dan hadden we denk ik hier in een derde wereldland geleefd. Daar komt het feitelijk op neer. Dan was de invasie in Normandië nooit doorgegaan. Want dat rekenen we uit, we pakken het risico en we zijn gek natuurlijk, laat Hitler maar zitten. Dat is misschien wel wat zwaar verwoord, dat geef ik toe. Ik schets wel enige extremiteit. Per saldo is de eerste ronde, of, de tweede ronde is helemaal goed geweest en heeft heel veel baat gebracht, om gewoon ook te kijken van, hoe zit het nou echt in elkaar.

De heer **EGGERMONT**: Ik hoor van verschillende kanten enorme relativeringen ten opzichte van de MKBA. Dat valt me wel op want op andere momenten hoor ik juist van soms dezelfde partijen eigenlijk hele strenge verhalen ten aanzien van de MKBA. Bijvoorbeeld als het over openbaar vervoer gaat. Ik vraag me af, op grond waarvan bepaalt u of u een MKBA serieus neemt.

Ik neem MKBA's altijd serieus maar een MKBA is maar een afwegingspunt in het totaal van afwegingspunten. Dat moet u niet vergeten en mijn grote zorg zit erin dat we alle berekeningen die we hebben en op basis waarvan wij beslissen, dat we die heilig maken. Dat is niet goed. We moeten ook ons gezonde verstand gebruiken. Ik was niet zo voor dat Brede Welvaartdenken en al die dingen meer. Ik heb wel eens meer gezegd, dat is allemaal GroenLinks-achtig gedoe en zo. Maar, ze hebben een punt want het Centraal Planbureau is nu ook bezig om die Brede Welvaart invulling te geven via een nieuw model. IK heb het gelezen en vond het heel interessant. Want dat is toch een van de hele belangrijke bezwaren van het huidige model, dat zit er niet in. Leefbaarheid, ik kan een mooi voorbeeld geven….

De **VOORZITTER**: Nou ja, u wordt natuurlijk een beetje gematst omdat uw tijd niet doortikt.

De heer **WIJNTJES**: Daarom. Mag ik één voorbeeld geven over leefbaarheid. Ik weet nog als raadslid dat wij een bedrag ter beschikking stelden voor de Leidsche Rijntunnel. Die Leidsche Rijntunnel was er met een MKBA nooit gekomen. Maar die Leidsche Rijntunnel is van enorme betekenis voor de leefbaarheid in Leidsche Rijn en in Oog in Al. Het is dus eigenlijk een hele goede oplossing die daar behaald is. Dat hadden ze bij ons ook moeten doen in Nieuwegein. Dan hadden we daar fijner geleefd dan nu.

De **VOORZITTER**: Ik kijk even, dit was allemaal begonnen met de interruptie van de heer Eggermont, dis is nu tevreden of heeft nog een korte aanvulling?

De heer **EGGERMONT**: Mijn vraag is dan wel, kunnen we die zelfde houding ten aanzien van de MKBA's dan ook bij andere onderwerpen bij u verwachten?

De heer **WIJNTJES**: Bij ons staat het denken nooit stil meneer Eggermont. En ja, dat is bij sommige linkse fracties wel eens anders geweest in het verleden.

De **VOORZITTER**: Goed, ik stel nu vast dat de heer Wijntjes zijn betoog vervolgt of afrondt.

De heer **WIJNTJES**: We hebben een motie ingediend rond die studiefase en die gaat over de boog, haak, bij Mijdrecht. Ik wil daar toch een paar dingen over kwijt als het even kan. En dan loop ik belangrijkste punten even door. Het belangrijkste is het verzoek, boog bij Mijdrecht, cum annexis. Cum annexis is wat er bij hoort, dat is zo'n beetje de vertaling ervan. Ik heb het er met een vertegenwoordiger van het gemeentebestuur van Mijdrecht over gehad en die zeggen, nou ja, de boog zoals die gepresenteerd is, die is heel belangrijk. Vinden wij goed, mag ook iets anders worden, als het maar goed is. Dus deze motie biedt ruimte om het beste model te bedenken om het zo maar te zeggen. Dat is de ruimte die in deze motie zit. Het is natuurlijk zo, een meekoppelkans voor mobiliteit, werken en wonen. De meekoppelkans voor mobiliteit als het gaat om auto's is natuurlijk niet echt populair.

Mevrouw **D'HONDT**: U zegt die bocht bij Mijdrecht hoeft geen bocht te zijn, het kan ook een driehoek of een vierkant worden als het maar wat oplevert.

Het kan ook een flauwe haak zijn.

Mevrouw **D'HONDT**: Oké een haak, precies. Maar eigenlijk is dat volgens mij wat ook in het voorstel staat, dat we de gekozen oplossingen niet heilig verklaren zoals u ons met de MKBA's ook aanraadt, maar dat we kiezen naar een sobere oplossing die hetzelfde beoogt maar met minder geld. Dus eigenlijk wordt u op uw weken bediend zou ik zo zeggen.

Ja maar het is een afname van 35 naar 10 en dat is het verschil tussen een Opel Kadett en een lelijke eend, en een Opel Kadett was vroeger toch een betere auto dan een lelijke eend, dus het maakt echt een groot verschil welk bedrag je daar voor ter beschikking stelt. En wij willen daar aandacht voor hebben.

Ik zal ook nog even uitleggen, we hebben ook gezegd, luister, de bijdrage van een mogelijk studieresultaat. Dat is overigens niet door de gemeente gezegd hoor, maar wel door de gedeputeerde in het overleg. Want die heeft een bedrag van 12 miljoen genoemd in de sfeer van een bijdrage uit dat bedrijventerrein. Dat hebben wij genoemd en natuurlijk een wethouder zal nooit zeggen dat hij dat kan betalen want die wordt gevierendeeld als hij dat zegt in zijn eigen gemeente. Maar het is wel gezegd. En dat brengt je dan op het spoor, hé, 35 min 12, 10, et cetera. Je snapt, kennelijk zijn er toch mogelijkheden om langzaam maar zeker tot een aanvaardbaar alternatief te komen. Dat zit er achter. Als het gaat om hoe je zoiets nou aanpakt, dat blijkt ook uit de stukken, dat wordt met name vanuit de afdeling Mobiliteit aangepakt, en het is ook logisch, het is ook een project van deze gedeputeerde. Maar als je denkt aan wonen en werken en mobiliteit, dan moet je dat, zo is het ook bedoeld, een subprogrammaatje maken van, kan dat wel? Misschien kan het niet eens. Dan is het over. Maar misschien kan het wel. En ik weet, als we praten over de Omgevingsvisie, dan is dat een benadering die we nou net met zijn allen moeten gaan insteken. Dus dachten wij, hé, we hebben een net vastgestelde Omgevingsvisie, we hebben tot onze niet geringe vreugde ook de VVD aan onze zijde gehad bij het vaststellen van de visie en toen dacht ik misschien tekenen die wel mee met dit amendement en ja, dat hebben ze gedaan. Dus dat is mijn uitleg rond deze motie. En mevrouw Hoek tekent ook mee, voor de goede orde.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kamp.

De heer **KAMP**: In reactie op de heer Wijntjes zou ik willen zeggen, ik waardeer enorm de bevlogenheid en betrokkenheid bij dit onderwerp, maar het komt op mij toch een beetje over als, alles hangt met alles samen, Normandië wordt erbij gehaald, maar het ene verkeerspunt is net iets belangrijker dan het andere verkeersknelpunt. En daar zit precies de angel wat mij betreft. Ik had een wat langere versie voorbereid maar als ik zo naar de tijd kijk wil ik eigenlijk aansluiten bij het pleidooi van GroenLinks. Dat vonden we een hele mooie, treffende bijdrage en in deze Staten vraag ik me altijd af: heb ik nou nog wat toe te voegen aan dit debat? We hebben heel veel met elkaar gesproken in de commissie over dit onderwerp en ik denk dat ik me gewoon aansluit bij het pleidooi van GroenLinks.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw d'Hondt.

Mevrouw **D'HONDT**: De N201 lijkt een beetje op een Rubiks kubus. Dat is een gekmakende puzzel uit de jaren tachtig, als je een zijde hebt opgelost, zit de rest weer in de war. Zo is het ook met deze weg, alle knelpunten hangen met elkaar samen en een integrale benadering, hoewel een verschrikkelijke term, is dus noodzakelijk om zowel op bereikbaarheid als leefbaarheid en veiligheid de puzzel op te lossen. Maar nu deze bestudeerde oplossing veel te duur blijkt vinden wij het een uitstekend idee om nog een jaar verder te studeren op een versoberde aanpak. Of we daarmee de kubus helemaal op kleur krijgen is voor mijn fractie minder van belang. Het gaat erom dat over het hele traject het welzijn van de aanwonenden, mens en natuur, en de weggebruiker er op vooruit gaat. Er op voorhand één knelpunt uitlichten, zoals de motie van VVD en CDA voorstelt, vinden wij dan ook een slecht idee. Dankzij een bierviltje waarop de gedeputeerde alvast een denkrichting heeft opgetekend weten we al een beetje welke kant dit uitgaat. Dat ziet er alvast goed uit, al maken wij ons wel een beetje zorgen over de twee fietstunnels die in de nieuwe uitwerking dreigen te verdwijnen. Daar kunnen hele goede redenen voor zijn maar we willen de gedeputeerde wel vragen om goed inzichtelijk te maken hoe dit niet ten koste zal gaan van het fietscomfort. Dat is voor onze fractie het belangrijkste, het doel en niet het middel. Verder wensen wij het college en de ambtenaren veel puzzelwijsheid toe.

De heer **BERLIJN**: Niet zozeer een vraag maar een opmerking, mijn dochter van 10 lost zo'n ding binnen 50 seconden op en het wereldrecord staat op 4,5 seconde. Dus je hebt daar geen jaar voor nodig.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan me De Haan.

Mevrouw **DE HAAN**: Twee commissiebehandelingen en een uitgebreide informatiesessie verder en dan nu de bespreking. En die informatiesessie was inderdaad zeer verrijkend. De ChristenUnie is het eens met een extra studiejaar om met gedegen extra onderzoek af te wegen welke problemen we kosteneffectief kunnen oplossen voor verbeterde bereikbaarheid en waarbij een gezonde leefomgeving en verkeersveiligheid overeind blijven. Wat de ChristenUnie moet een extra jaar studie en onderzoek in ieder geval helderheid geven over de invloed van de doorstroming op de bereikbaarheid van de hele weg. En terug naar minder, versobering, dat is wat ons betreft een goede keuze. En dat zal tegelijkertijd ook wel pijn doen. Voor onze fractie denken we dan ook, dat zei de PvdA ook al, aan bijvoorbeeld het schrappen van fietsaanpassingen en fietstunnels. Maar goed, ook dat behoort bij een goede afweging en versobering. De ChristenUnie blijft waarde hechten aan een integrale aanpak waarvoor we in 2019 ook hebben gekozen. Alles hangt met alles samen en daarom de beruchte bocht bij Mijdrecht lostrekken van de knelpuntenaanpak, inclusief het bijbehorende budget dan afhalen van het totaal, dat lijkt

ons niet een goede volgorde. Daarom zullen wij ook moties of amendementen op dit punt niet steunen. Want daarmee halen we onderdelen op voorhand uit de scope en verdwijnt de samenhang. Toch zitten wij ook wel een beetje met die situatie in Mijdrecht en de gedeputeerde heeft iets laten vallen over een bepaalde optimalisatie die hij wel mogelijk acht. Daarom zijn we concreet nog wel nieuwsgierig naar waar we aan moeten denken bij het optimaliseren van die kruising. Wat geeft daar dan een positief effect op de leefbaarheid. We kunnen helaas ook straks niet alle inwoners rondom de N201 en de gebruikers tevreden stellen. Maar ook in dit verlengde studiejaar moet participatie en verwachtingsmanagement een belangrijke plek krijgen. Daarbij zijn goede communicatie en informatie van groot belang, dat weten we maar al te goed rondom de N201. Tenslotte nog een vraag wanneer de onderzoeksresultaten mogelijk bekend zullen zijn.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: In 2019 werd er eindelijk na jaren van voorbereiding en studie een besluit genomen over deze N201 om de doorstroming te verbeteren. Daarmee is het al jaren zeer slecht gesteld en dat is ook slecht voor de omgeving. En wie nu had gedacht dat voortvarende de problematiek zou worden aangepakt komt, niet voor het eerst, bedrogen uit. Het zijn de bekende linkse vertragingstactieken. Het zijn tenslotte geen windmolens. We zijn nu ruim twee jaar verder en daar waar je had verwacht dat de eerste schop de grond in zou gaan, gaan we weer vertragen en studeren. Nu aanpakken, zou ik tegen de heer Wijntjes willen zeggen. Reden om nu weer uitstel te vragen is dat het misschien goedkoper zou kunnen dan het besluit van 2019 maar de ervaring leert dat uitstel in de regel leidt tot hogere kosten. En dan moeten we ook nog de kosten voor de studie betalen. En we gaan er toch vanuit dat we niet gaan bezuinigen op de kwaliteit.

Het tweede argument in de commissie gehoord, is dat vanwege de corona-omstandigheden er minder autoverkeer zou zijn. Iedereen die een beetje oplet ziet nu al, ondanks de beperkende maatregelen, dat files weer verschijnen, en ook de ANWB waarschuwt dat na afschaffen van de beperkende maatregelen het verkeersaanbod minimaal gelijk zal zijn. Minimaal want een aantal mensen zal ook nog eens een keer bevreesd zijn om het OV in te stappen. Terecht of onterecht. Wij zullen dan ook tegen deze vertragingstactieken stemmen en de moties steunen die die goede richting wel omschrijven.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: de PvdD kan zich vinden in het voorstel om een jaar extra de tijd te nemen en om zorgvuldig te kijken naar de effecten op het gebied van milieu, leefbaarheid en verkeersveiligheid. Aan de wens om de N201 aan te pakken ligt onder andere ten grondslag de verwachting dat het verkeer op deze route zal gaan toenemen. Dit is door de coronacrisis nog maar de vraag. Een jaar uitstel kan hier mogelijk ook meer inzicht in bieden, meneer Dercksen. De aanpak van de N201 omvat diverse deelprojecten wat besluitvorming ingewikkeld maakt. Toch zouden een aantal van de voorliggende maatregelen alvast te nemen zijn. Denk hierbij aan quick wins op het gebied van fiets en openbaar vervoer. Maar we lezen dat, ook al zouden alle voorkeursvarianten uitgevoerd worden, de snelweg A2 bij Loenersloot een knelpunt blijft. Naar we hebben begrepen wil Rijkswaterstaat hier niets aan doen, kan de gedeputeerde dit toelichten?

De PvdD pleit ervoor af te zien van verdubbeling van het aantal rijstroken komend vanaf de A2, helemaal tot op de Loenerslootsebrug. Het dorp kent op deze terreinen namelijk al een hoge belasting en de inwoners maken zich grote zorgen over de voorliggende plannen die meer overlast zouden betekenen.

Er loopt momenteel een onderzoek naar het verlagen van de maximumsnelheid op provinciale wegen tot 60 kilometer per uur. De Provinciale Commissie Leefomgeving pleitte

er eerder dit jaar voor om ook de maximumsnelheid op wegen door natuurgebieden standaard 60 kilometer per uur te maken en openbaar vervoer en andere duurzame vormen van mobiliteit sterk te stimuleren. Dit kan de PvdD alleen maar beamen. We zien daarom graag dat dit advies wordt meegenomen in de verlengde studiefase.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Wij steunen het Statenvoorstel, wij steunen de amendementen en moties niet en verder zijn wij blij dat wegen in publiek bezit zijn.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Wij betreuren het dat het voorstel voorligt want we willen aan het werk. Het heeft lang genoeg geduurd en we investeren ons een ongeluk in het OV, soms met ongelukkig impact ook, qua geluid, heb ik in nieuwsberichtjes gelezen. Maar nu er een autoproject ligt is het geld opeens op. Wat ons betreft is dat niet terecht. We moeten echt aan het werk voor de N201. Vertraging levert wat ons betreft geen winst op en we zullen daarom het amendement van de VVD steunen om zoveel mogelijk naar voren te halen en tegen het voorstel stemmen. Het is immers geen verlenging van de studiefase en wat dat betreft is het ook een soort framing, de titel van dit voorstel, het is een bezuinigingsronde. En aan de betrokken inwoners die nu last hebben van files voor de deur en onveilige situaties die blijven bestaan mag de gedeputeerde uitleggen dat alle potjes leeg zijn getrokken ter financiering van hobby's. Want zo hebben wij het regelmatig genoemd, bij onder meer het coalitieakkoord en enkele begrotingsbehandelingen waar wij onze zorgen hebben geuit over het meerjarig kostenpatroon, de investeringen, de afspraken tot investeringen ten opzichte van het leeghalen van reserves en wat we aankunnen qua dekking op het meerjarig kostenlaatje. Afijn, nu is het zo ver dat we veel afspraken weer hebben heroverwogen, blijkbaar, de afgelopen periode en lijkt er zich een duidelijke meerderheid af te tekenen voor dit voorstel. Wat ons betreft is het dan zaak om de tijd van uitstel goed te benutten. We steunen de aanscherping van de doelstelling door middel van het amendement van de VVD. Daarnaast willen wij drie belangrijke concrete punten meegeven in de studiefase.

We willen het belang van fietstunnels onderstrepen, bijvoorbeeld die bij Waverveen. Je wint daarmee op twee fronten, fietsers kunnen in alle rust en veiligheid oversteken. Wat ons betreft staat de veiligheid centraal. En auto's hoeven daar niet op te wachten en winnen we dus ook meteen in de bereikbaarheid.

Ons valt het op dat in het stuk over mogelijke alternatieven er vaak gezegd wordt dat er gewerkt kan worden met een filedetectiesysteem. Mooi om dat te noemen, maar dat betekent ook dat het verwachtingen opwekt dat op het moment dat er maatregelen niet doorgaan dat het ook daadwerkelijk uitgerold wordt. Kan de gedeputeerde daar ook iets over zeggen, dat dat dan ook daadwerkelijk het voornemen is en dat het niet een soort wortel is om in die beeldspraak te blijven.

Tot slot willen we speciale aandacht vragen voor het viaduct bij Vinkeveen. Deze kwestie staat al jaren op de agenda en op dit moment ligt er weer een aantal scenario's voor bij de gemeente en staat het slechts mondjesmaat in de aanpak die bij ons voorligt. We willen dat dit jaar wordt benut om er met inwoners en de gemeente uit te komen wat een toekomstbestendige oplossing is voor dit viaduct. Aan het einde van het jaar moet dan de knoop zijn doorgehakt en willen we allemaal tevreden gezichten zien en daartoe dienen wij een motie in. En waarom nu? Ik hoor anderen ook van, we trekken geen locaties naar voren, maar het ligt nu specifiek op het bordje bij de gemeente en is het nu het moment dat de provincie om er ook iets van te vinden.

Mevrouw **DE HAAN**: Ik hoor de SGP praten over een verkapte bezuinigingsronde. Dat vind ik wel heel kort door de bocht. Want die knelpuntenanalyse heeft juist laten zien dat de doorstroming niet verbetert als je de drie grootste knelpunten aanpakt. IN die zin ben ik wel voor effectiviteit van de middelen die we inzetten dus ik zou graag horen hoe u er dan tegenaan kijkt en of u wel die knelpunten wilt realiseren zonder dat we het gewenste effect bereiken.

We zijn begonnen met een reikwijdte van 1,2 miljard om de N201 aan te pakken. We kijken nu naar een pakketje van 115 miljoen, dat is bijna een fooi waar we dat grote probleem waar we mee begonnen zijn aan moeten pakken. Wat ons betreft is op de achterkant van een sigarenkistje al bedacht van nou, wat kunnen we wel of niet doen. Als we dan gaan studeren dan is de insteek nu, hoe kunnen we dan het bestaande pakket vereenvoudigen en goedkoper maken. Wat dat betreft zou je de vraag opnieuw moeten stellen en zou je moeten zeggen van, oké, we kijken opnieuw naar de hele problematiek en we kijken dan wat het ideale pakket is. Ik vind eigenlijk dat de slag die nu gemaakt wordt, is dan terug van de grote vraag van hoe kunnen we de N201 robuust maken, die in februari 2019 voorlag, naar een pakket van, wat hebben we er eigenlijk voor over, we kijken ook naar leefbaarheid, we laten ook wat uitgangspunten los. Die slag gaat wat ons betreft te ver.

Mevrouw **DE HAAN**: Dat deel ik niet met u. IN 2019 hebben we besloten dat we met een integrale aanpak werken aan een verbeterde doorstroming. De studie heeft tot nu toe laten zien dat die doorstroming niet verbeterd omdat we dan op andere onderdelen van die N201 dezelfde problemen krijgen. Dus de uitleg die u geeft deel ik niet.

Zelfs met 1,2 miljard, dat hebben we toen ook betoogd, van waarom gaan we dit eigenlijk doen want het gewenste beeld halen we dan zelfs niet eens. Als we alleen maar verder terug gaan snoeien dan blijft de restopgave die daar blijft, ook qua bereikbaarheid, groter dan we nu voor ogen hadden. Dus de doelen die we beoogd hadden haalden we zelfs met 1,2 miljard niet, laat staan met 119 miljoen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Sowieso kan niet alles in één keer gerealiseerd worden. Als we het nu zouden uitstellen en we zouden na het onderzoek het hele traject in een keer oppakken, dan is het bij Mijdrecht een blokkade, dan is het ergens tussen de afslag Vinkeveen en Mijdrecht een blokkade, dan is het bij Loenersloot een blokkade en misschien nog wel ergens bij Vreeland en misschien nog wel verder een stukje terug. Dus wat is het probleem om aan de voorkant alvast een project helemaal, aan het einde van de weg, dus de bocht bij Mijdrecht, die vast op te pakken. Er is een budget van zo veel, je haalt er een stuk van af en de rest blijft. Ik snap ook niet zo goed waarom iedereen zich zorgen maakt van dan gaat het allemaal later veel meer kosten. Want er is gewoon een budget en je gaat alvast een gedeelte inzetten, de bocht van Mijdrecht. De bocht van Mijdrecht om het zo even te noemen is een win win-situatie voor heel veel zaken. Je haalt al een blokkade weg, de gemeente De Ronde Venen wil het heel graag, je kan er woningen bouwen in de ruimte die vrijkomt. Dus zo zit 50PLUS er in. Gewoon het voorstel van de VVD, dat dienen wij mee in trouwens, de andere moties steunen wij ook en dienen ook de motie mee in van het CDA en de VVD. Gewoon beginnen en zet de rest op een renterekening want dat kan nog wel schelen.

De **VOORZITTER**: Nou, de rente is laag hoor. Kost geld. Dank u wel mevrouw Hoek, keurig binnen de tijd gebleven, althans, het is precies nul. De inbreng van de Staten

is denk ik hiermee geleverd. Dan vraag ik de gedeputeerde om zijn beantwoording ter hand te nemen. Gaat uw gang.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Waar het volgens mij om gaat in deze hele discussie, laten we die essentie maar gelijk op tafel gooien, is denk ik waar mevrouw d'Hondt al aan refereerde, wat zet je centraal? Zet je het doel centraal, of zet je de oplossing centraal? En in veel discussies, debatten die u nu voert hierover gaat het steeds over de oplossing. De oplossing moet zijn de bocht bij Mijdrecht verleggen, of de oplossing moet zijn dat we een tunneltje bij Waverveen neerleggen, of de oplossing moet zijn dat we een geluidsscherm neerleggen bij Vinkeveen. Dat zijn allemaal oplossingen, maar het gaat om het doel, het gaat de why, waarom wil je hier met deze weg aan de gang. Dan kom ik toch tot een why die we nu duidelijk in dit voorstel hebben staan en die ik niet zelf heb bedacht en ook niet hier iemand in het Provinciehuis heeft bedacht maar die we al een aantal jaar, met elkaar als een why boven dit project hebben hangen. Namelijk, omdat we dit tracé moeten aanpakken omdat heier heel veel winst behaald moet worden op verkeersveiligheid, op leefbaarheid en op bereikbaarheid. Soms, en die verleiding snap ik heel goed, is de verleiding om die dingen een beetje tegen elkaar uit te spelen en dan net te doen alsof heet ene onderdeel het andere in de wielen draait. Op het moment dat je de doorstroming bijvoorbeeld bij Mijdrecht kan verbeteren, is dat wel degelijk ook een behoorlijke verbetering voor de leefbaarheid als je daar woont. Alleen er wonen niet zoveel mensen op dat specifieke stuk, maar het kan ook een bijdrage zijn aan de verkeersveiligheid. Dus die dingen zijn niet per se vijanden van elkaar, we moeten het hebben over het doel.

De heer **DE JAGER**: In reactie op de woorden van de gedeputeerde, als hij meent wat hij zegt, waarom heeft hij zelf dan niet die bereikbaarheid in het Statenvoorstel opgenomen? Daar moet een amendement aan te pas komen om daar de doelstellingen te formuleren zoals we die destijds al met elkaar overeengekomen zijn en zoals ze wat ons betreft nog steeds gelden. Het staat er niet bij. Dus u zegt wel dat het zo is, maar u schrijft het niet op.

Volgens mij komt het dan op het vervolg van het verhaal, want dat staat ook heel duidelijk in het Statenvoorstel, en ik denk ook dat dat goed verwoord is door hoe meneer Oude Wesselink dan noemde, dat je uiteindelijk ook bezig bent met het bouwen van een gezonde samenleving. En die gezonde samenleving is denk ik ook een onderlegger zoals velen van u die zien, als we kijken naar het project van de N201.

En dan kom ik inderdaad op de punten die de heer De Jager noemt. Ik dank u voor de steun voor het inderdaad nu doorpakken en ook het doorontwikkelen van de bouwstenen die we nu op tafel hebben. Het is goed dat we met elkaar delen dat we daar doorontwikkelen en het is ook goed om te kijken wat zijn nou lokale moties die we met elkaar voor de bril moeten hebben zoals die over Loenersloot die is vastgesteld in Stichtse Vecht. Het is wel grappig dat u inderdaad het punt van die bocht bij Mijdrecht nog eens terugpakt van, waarom is die nou zo berucht, ik heb die vraag nog steeds en ik heb toch niet het idee dat ik de weg kwijt ben. U haalt daar de voorbeeld van Uithoorn aan en de investeringen van de provincie Noord-Holland. En die illustreren dat denk ik ook veer een deel want Noord-Holland heeft daar ruim 200 miljoen uitgegeven voor de omleg bij Uithoorn. Volgens mij zij wij met elkaar aan het studeren geweest afgelopen jaren en hebben we de conclusie getrokken, tenminste dat is wat nu aan u voorgelegd wordt om daar niet zo'n groot bedrag aan voor te leggen. Dat is wel degelijk ingegeven vanuit een heleboel inhoudelijke dingen maar, en dat zei onder andere de heer Van den Dikkenberg maar ook anderen zeiden dat van ja, het is eigenlijk gewoon een verkapte bezuinigingsronde. Dat is het niet, het is een verlengde studiefase en alle elementen die we te bestuderen hebben staan hier in. Maar laten we ook niet doen alsof geld helemaal geen rol speelt, alsof bezuinigen helemaal onzin is. De investeringsruimte die wij nu hebben voor wegen, alleen wegen, dus geen OV, maar

wegen, verkeersveiligheid, fietsen, dat soort dingen is op dit moment 300 miljoen. En daar zitten al heel veel plannen in die wij hier aan het maken zijn met elkaar. Het oude voorstel maakte al dat we dat kapitaalplafond met 10 miljoen zouden moeten gaan verhogen. Dat is nogal wat. Dus geld speelt in die zin wel degelijk een beetje een rol.

De heer **WIJNTJES**: Waarom staat die overweging niet in het voorstel?

Nou dat is misschien een goede les, want u zei, ik ben nog niet toe aan de bespreking van uw inbreng, maar inderdaad, het is een fundamentele heroverweging, noemde u het, en dat had je explicieter moeten opnemen. Dat neem ik me zeker ter harte want het is denk ik goed, maar ik wilde niet de financiële vraag de boventoon laten voeren. Want dan krijg je het verwijt wat andere partijen maken, van ja, je wil alleen maar bezuinigen, het gaat niet meer om het doel en niet meer om de inhoud. Wat mij betreft is het doel en is de inhoud leidend, maar is de financiële vraag die daar onder ligt niet per se besmet.

De heer **WIJNTJES**: Ik snap wat u bedoelt maar u heeft wel de indruk gewekt in de eerste ronde over dit voorstel, want ik kan me nog herinneren dat u zei, nou, 50 miljoen, 60 miljoen, het misschien wat meer kunnen zijn. Dus u heeft zelf als het ware de heroverweging ook licht aangejaagd, zeg ik maar.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Als het een heroverweging op inhoud is, kan de gedeputeerde dan ook bevestigen dat het ook meer kan worden dan dat het nu was?

Ja, dat is natuurlijk een hele goede vraag, nou, daarom hebben inhoud en financiën wel degelijk met elkaar te maken. We hebben met elkaar wel gezegd, de hele studie, de 900 pagina's onderzoeksmateriaal die we nu hebben overziend, dat we zeiden, we moeten tot een heroverweging komen maar het is niet de bedoeling dat het duurder gaat uitpakken want geld speelt wel degelijk een rol. Maar, en dat zei ik net ook al tegen de heer Wijntjes, absoluut niet de hoofdrol. Maar je gaat natuurlijk uiteindelijk wel met elkaar afwegen, van ja jongens, dit is een enorme investering. En een investering hier betekent dat we een heleboel andere dingen niet kunnen doen. Is het dat ons waard? En dan moet je denk ik toch de conclusie trekken op basis van de doelen die je hebt gesteld rond bereikbaarheid, rond leefbaarheid en rond verkeersveiligheid, dit is het ons niet waard. Dan hebben we natuurlijk de MKBA die door de heer Wijntjes terecht werd genoemd, maar de MKBA, dat staat ook in de stukken is absoluut niet het enige wegingsvoorstel, je moet ook wel zelf blijven nadenken. En dat doen we dan ook, gelukkig. Maar je moet wel die dingen wegen met elkaar.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Eigenlijk geeft de gedeputeerde net de bevestiging dat het toch een bezuiniging is omdat hij de vraag stelt: is het ons dat waard, en wij komen tot het oordeel dat het dat ons niet waard is. Dan is dan toch de crux van de heroverweging en dan is daar toch geen spraakverwarring over als ik zeg heet is een bezuinigingsronde?

Bezuinigingsronde is toch dat je op een gegeven moment als college zegt van, we hebben nu zoveel goede plannen met elkaar, we hebben daar het geld niet voor, we moeten gaan bezuinigen. Maar dat is in dit geval niet het geval. We hebben alleen tegen elkaar gezegd van we zien hier dat we een hele grote uitgave gaan doen, wat krijgen we daar voor terug. En is dat het ons waard. Het begon niet met we hebben te weinig geld en teveel plannen dus we gaan bezuinigen. Nee, we hebben hier een heel groot plan dat heel veel geld kost, is dit hele grote plan ons deze enorme zak met geld waard. Op basis daarvan hebben wij gezegd, daar willen we toch nog maar eens op doorstuderen. Want er zitten een paar hele dure maatregelen in en dan kom ik onder andere tot de bocht, of de haak…

De heer **DE JAGER**: Ik ben het helemaal eens met de woorden van de heer Van den Dikkenberg en in aanvulling daarop, we hebben op 18 februari 2019 een besluit genomen en mijn vraag is, is de gedeputeerde

zich bewust van beslispunt 4 dat besluit, ik zal even citeren: 'Kennis te nemen van de investeringsbedragen en onzekerheidsmarges zoals genoemd in het Statenvoorstel en mogelijkheden voor financiële bijdragen externen ter verkennen'. We hebben toen die ruim 400 miljoen genoemd, daar was iedereen zich bewust van. Met die kennis van zaken hebben wij een democratisch genomen besluite genomen, het klinkt we degelijk als een heroverweging van dit in deze Staten genomen besluit en daarmee onderstreep ik nogmaals de woorden van de heer Van den Dikkenberg, het klinkt gewoon als een bezuinigingsmaatregel. En daarnaast bespeur ik ook weer dat er in fase 2 ook niet gezocht is naar eventueel financiering bij derden zoals dat toen wel is opgedragen en in het besluit is meegenomen. Dus ik vind het een warrig verhaal.

Daar wil ik twee dingen op zeggen. Een, toen we hier die 400 neerlegden voor dit tracé, kan ik me herinneren dat we nou niet massaal stonden te juichen op de banken. Sterker nog, daar kwam een vrij duidelijke correctie vanuit dit huis op, van jongens, dit wordt echt te dol. Dus die 400 miljoen euro werd niet met gejuich ontvangen. En inderdaad de opdracht van ga eens kijken bij derden, nou ja, ze hebben in Noord-Holland wel de telefoon opgenomen maar ze hebben niet gezegd van nou ja jongens, die 120 miljoen die jullie er voor over hebben, dan maken wij die andere 280 miljoen wel over. Ik heb daar de afgelopen periode over gesproken met de betrokken gemeenten en die zeggen ook niet van, nou ja, we kunnen daar nog wel een paar miljoen tegenaan leggen. Sterker nog, ik ga daar zo nog wat dieper op in, die bocht bij Mijdrecht, zelfs al zouden daar behoorlijke ontwikkelingen en dus daarmee baten voor de gemeente De Ronde Venen tegenover staan, dan nog kunnen ze daar niet zomaar het bedrag op tafel leggen wat wij normaal gesproken als provincie wel in rekening brengen op het moment dat er vanuit het veroorzakerseffect iets te vereffenen valt met elkaar.

Mevrouw **D'HONDT**: Ik heb nog een vraag aan de heer De Jager. Die 400 miljoen staat me niet bij, ik was toen met zwangerschapsverlof, ik weet het niet allemaal meer uit mijn hoofd. Stond u daar wel bij te juichen toen? Toen zat u nog niet in de Staten maar uw fractie? Al de plannen nu 400 miljoen hadden gekost, dezelfde plannen, als daar uit was gebleken dat het 400 miljoen euro gaat kosten, had u dan gezegd, ja voor een provinciale weg, een van de zovele die we hier hebben, gevend we lachend even 400 miljoen uit.

De heer **DE JAGER**: Ik was daar net als u niet bij maar ik heb eventjes mijn huiswerk gedaan en teruggezocht wat er toen besloten is. Dat is precies waarom ik mijn betoog ben begonnen met het kenschetsen van deze N201 als een regionale verbindingsweg met prioriteit 4. Dat betekent echt wel wat, dat is niet zomaar een weg wat ik u hoor zeggen. Ik rijd bijna dagelijks over deze N201 en zelfs in coronatijd is het nog steeds een enorm drukke weg die recht doet aan de prioriteit 4-categorie. Dat is de reden waarom er toen, met de wetenschap dat de sobere variant, want er werd toen ook al gesproken over een sobere variant, ruim 400 miljoen uitgegeven moest worden. Dat was in ieder geval toen geen belemmering om met elkaar te besluiten om de volgende fase in te gaan. Het blijft natuurlijk gigantisch veel geld, maar wij vinden en dat hebben we vanmiddag nog een keer met elkaar bekrachtigd, wij vinden nog steeds dat het geld dat opgebracht is door de mensen die daar overigens dagelijks gebruik van maken, laten we daar ook eens een keer bij stilstaan, nog steeds meer dan waard.

De **VOORZITTER**: Ik denk, met het oog op de tijd, ik herinner u er maar even aan, dat het punt over de bezuiniging behoorlijk uitgedebatteerd is nu, stel ik vast. De heer Oude Wesselink, ik kan u niet verleiden om toch….?

De heer **OUDE WESSELINK**: Nee, helaas niet. Ik wil ingaan op een punt van de heer De Jager, ik twijfelde ook al bij zijn eigen inbreng, maar omdat hij dat nu opnieuw inbrengt wil ik dat toch benoemen, namelijk over dat het een prioriteit 4-weg betreft. Die prioriteiten zijn met name bedoeld voor verkeersmanagement, als ergens file is je het over welke wegen wel en niet kunt begeleiden. En dat is ook de enige betekenis, alleen verkeersmanagement, bij dagelijkse files, vanuit de verkeerscentrale, hoe je daar mee om gaat en meer waarde zul je ook niet moeten hechten aan die prioriteiten. Dat is het enige wat ik daar nog op aan wil vullen.
Mevrouw **HOEK**: Heel kort, we zouden toch ook eens kunnen gaan lobbyen bij het RIJK. De N201 ontlast da A1, ontlast de A2 en ontlast de Zuilense Ring, want het is een weg die er precies tussen door gaat en het is een sluiproute. Laatst was de N201 een periode afgesloten vanwege werkzaamheden, toen was het een chaos op de Zuilense Ring en op de A1 en op de A2. Ik wil ook nog even zeggen, de A2 is destijds verbreed, de bedoeling was naar twee keer vier rijstroken, op de valreep hebben ze er nog even vijf rijstroken van gemaakt aan weerszijden, wat ten koste is gegaan van de op- en afritten bij het knooppunt Vinkeveen. Ook dat is gedaan door het Rijk. Mijn vraag is of we ook gaan lobbyen, dat ook het Rijk gewoon bijdraagt aan de ontwikkelingen van de N201. Dat die meebetaalt. Desnoods een motie.
De heer **DERCKSEN**: We stellen gewoon vast dat dit college zegt, we hebben het er gewoon niet voor over. Dan moet ik toch even terug naar het gloedvolle betoog van de heer Wijntjes waarvan ik denk, dat staat haaks op wat ik van de gedeputeerde hoor. Dus hoe zit het CDA nou in deze discussie? Als het college zegt we hebben het er niet voor over, we duwen het weer een jaar voor ons uit, mijn conclusie dat het een linkse vertragingstactiek is, is niet meer te vermijden zeg maar. Dus hoe zit het CDA er dan nu in. Waarom doet u daar aan mee?
De heer **WIJNTJES**: Zoals altijd, we zitten er heel goed in. Wees daar niet bang voor, het is naar mijn gevoel ook geen vertragingstechniek. We hebben de stukken bestudeerd als fractie en we zien ook die golf van kapitaallasten op ons afkomen als al die projecten doorgaan. Dus wij hebben in de fractie gezegd: kan Bruin het wel trekken op de middellange termijn? Nou, een Bruin kan het niet trekken op de middellange termijn. En als Bruin het niet kan trekken, ja dan werkt het zo, dan moet je het dus niet doen. Het is een mooi principe als ik iedereen ja hoor roepen, als we dat ook toepassen rond dat gedoe in Utrecht rond al die OV-dingen.
De heer **DERCKSEN**: Nog niet zo heel lang geleden lag hier een voorstel op tafel om naar Zeist een tram aan te leggen. Ik weet niet over welke Bruin u het had toen, toen u 2 miljard wilde uitgeven voor een tram naar Zeist die Unesco-erfgoed ging, die door een groene contour ging, toen waren de bomen niet hoog genoeg om een aanvraag te doen. En nu zegt u voor een probleem dat al tientallen jaren speelt, de N201, ja Bruin kan het niet trekken. Dat staat echt haaks op elkaar.
De heer **WIJNTJES**: Nee, dat is een andere meneer Bruin, om het maar zo te zeggen. Bij infrastructuurwerken van OV mag je er van uit gaan, dat is het punt, dat het Rijk dat voor de volle 100% voor de infrastructuur zelf,

voor zijn rekening neemt. Dat is bij de tram in Nieuwegein zo geweest. Het is weliswaar bij onze eigen tramlijn niet zo geweest omdat we het overschreden hebben, omdat we een fout hebben gemaakt. Maar die dekking is dus anders dan bij de N201.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel, ik denk voldoende. Meneer Schaddelee, u kunt vervolgen.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Ik heb nog een punt wat ik naar aanleiding van dit debat wil maken en dan daarna nog een vraag te beantwoorden en dan ga ik naar de moties en amendementen die er liggen. Er werd net even, en daar reageerde de heer Oude Wesselink to the point op, over dat verkeersmanagement, die prioritering van die weg, werd iets gezegd. En Mevrouw Hoek reageerde daarop moeten we dan niet het Rijk er bij vragen. Ik denk dat het belangrijk is om met elkaar te onderstrepen dat we het hier niet over een doorgaande weg hebben maar wat we noemen een gebiedsontsluitingsweg die er dus primair is voor mensen die in het gebied wonen. Dan weet ik natuurlijk ook wel dat er vanuit Aalsmeer bloemenwagens en dergelijke naar de A2 gaan rijden, maar qua categorisering is dat denk ik het meest relevant, ook af te zetten tegen de investering die we gaan maken.

De laatste vraag die ik nog te beantwoorden heb was een vraag van mevrouw De Haan over Mijdrecht en dat is denk ik ook wel een bruggetje naar een aantal moties en amendementen. Wat voor optimalisaties zijn er eigenlijk dan mogelijk als je hem niet gaat verleggen, niet van de bocht een boog of van de haak een boog gaat maken. Nogmaals, als je het doel centraal stelt, het verbeteren van de leefbaarheid, de bereikbaarheid en de veiligheid, dan kun je ook kijken naar een andere inrichting van de kruising zoals die er nu ligt. Dan kan je denken aan andere VRI's, je kan denken aan een turborotonde, je kan denken aan geluidsschermen. En dat zijn precies het soort vragen die we het komend jaar gaan onderzoeken, want die dragen wel degelijk bij aan de betaalbaarheid van de weg. Maar kunnen ook een prima manier zijn om straks eventuele ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente in die hoek mogelijk te maken.

Daar hebben we ook verschillende moties en amendementen over liggen. Ik begin even bij het van de VVD wat gaat over het aanvullende beslispunt bij Statenvoorstel verlengen studiefase, daar zitten een aantal beslispunten in, voorbereiden van het starten van projectonderdeel bocht bij Mijdrecht. Als we met elkaar zeggen van het is een integrale benadering en alles heeft op alles effect, en dan zegt de heer De Jager terecht, ja, het een heeft meer effect op alles dan het ander. Maar nog steeds, als we bij de bocht bij Mijdrecht gaan peuteren dan gaat dat ongetwijfeld effect hebben op de kruising bij de N212 en de N196 bijvoorbeeld. Dus die integrale benadering wil ik niet loslaten, we moeten niet individuele maatregelen meer gelijk maken dan andere maar we moeten ze op een goede manier meenemen in de studie komend jaar. De samenwerking met de gemeente De Ronde Venen wordt in het amendement benoemd. Ik heb net ook al gezegd dat we meerdere keren hebben gesproken met de gemeente De Ronde Venen en dat daar wel een uitdaging zit en dat ligt ook een beetje in het verlengde van het voorstel waar het CDA en VVD mee komen. Het kan wel degelijk zinnig zijn om ook wat integraler met de gemeente in gesprek te gaan van joh, wat voor ruimtelijke ontwikkelingen hebben jullie nou precies, passend bij de visie uit de Omgevingswet, kunnen we dingen combineren? Maar ik denk niet dat het logisch is te denken dat het combineren van dingen, werk met werk maken, in dit geval gaat leiden tot goedkopere oplossingen, maar het sluit elkaar ook niet uit. Ook dat is precies iets wat je het komend jaar moet bestuderen met elkaar, maar ik zei al wel, ik heb eerder die 12 miljoen genoemd, dat heb ik ook genoemd in een gesprek met de wethouder. Een gemeente als De Ronde Venen heeft geen 12 miljoen, daar moeten we klip en klaar in zijn, om een bocht bij Mijdrecht te verleggen en dat is ook de reden waarom we moeten kijken naar, zijn daar andere mogelijkheden. Er wordt ook gevraagd in het amendement

van de VVD, zijn er dan maatregelen die wel al sneller kunnen? Ik denk het wel, ook daar kijken we het komende jaar naar, zijn er kleine verbeteringen die we al eerder kunnen doen, en al voorbereid en al gerealiseerd kunnen worden. Ik heb eerder genoemd dat ik dan bijvoorbeeld denk aan de in- en uitvoegers bij Vinkeveen en de middengeleider die daar aangebracht zou kunnen worden. Die doen echt iets, die zijn nodig in alle varianten en die dragen echt bij aan de verkeersveiligheid met name. Ook verbeteringen bij Vreeland, we hebben daar een Whiswall geplaatst recent. Met dat soort dingen wachten we niet tot we dit allemaal hebben uitgestudeerd. Op het moment dat we snelle, relatief goedkope slagen kunnen slaan, dan doen we dat.

We hebben het al heel veel gehad over het verleggen van de bocht, ik ga even naar het volgende amendement van de VVD waarbij eigenlijk de woorden ‘kosteneffectiever’ en ‘kleiner pakket’ moeten worden vervangen door ‘groter maatschappelijk draagvlak’ en ‘geoptimaliseerde pakket’. Dat is precies de essentie van het voorstel dat we u hebben dat met dit amendement omgedraaid zou worden. Als wij gaan kijken naar wat heeft het meest maatschappelijk draagvlak, dan kom je bijvoorbeeld op een viaduct bij Loenersloot of bij een aquaduct bij Vinkeveen. Het is vanuit kostenoogpunt wel duidelijk dat dat niet de oplossingen zijn die politiek op veel draagvlak kunnen rekenen waarschijnlijk. Dus maatschappelijk draagvlak en politiek draagvlak c.q. betaalbaarheid is niet altijd hetzelfde en dat is de reden dat ik het amendement echt wil ontraden.

En dan tot slot de motie van CDA en VVD. Daar zijn al een paar dingen over gezegd, ook in het debat uitgewisseld. Het is hier belangrijk goede notie te nemen van wat ik heb gezegd over de manier waarop de gemeente in de wedstrijd zit, de betaalbaarheid van dingen. Dat we niet alleen maar moeten kijken, en dat zit nog best wel in deze motie, dat we de boog moeten realiseren. Hij leest aan alle kanten als we moeten toch die boog gaan realiseren. Ik denk dat er mogelijkheden zijn die goedkoper zijn kosteneffectiever kunnen zijn en die ook voor alle partijen de doelen die we hebben een stuk dichterbij kunnen halen. Ik denk voorzitter dat ik hiermee alles heb gezegd wat ik te zeggen had. Dank.

De **VOORZITTER**: Heel even kijken of dat klopt, was er nou ook een motie van de SGP?

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ja voorzitter, over Vinkeveen.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Excuus, die had ik nog niet gezien, maar die heb ik nu voor me. Ook hier speelt weer, hoe realistisch zijn verwachtingen? Ik lees maar even het dictum voor dan helpt dat mij ook in de gedachtenvorming: Het knelpunt bij het viaduct bij Vinkeveen in het komende jaar, in nauwe samenwerking met bewoners en de gemeente, in de breedte te verkennen, alle beschikbare scenario’s af te wegen. In de bestuurlijke overleggen met de gemeente is hier al over gesproken, over de verkeerssituatie bij Vinkeveen en de plannen van de gemeente daaromtrent. De gemeente heeft ook allerlei eigen omleidingsplannen en allerlei varianten. Daar hebben we heel serieus naar gekeken. Die plannen staan nog niet vast maar zijn wel in ontwikkeling en die gaan we het komend studiejaar ook meenemen, waarbij we wel zitten met natuurgebieden die daar vrij dicht…, ik noem bijvoorbeeld Marickenland, daar is lang over gedimdamd, dat is nu eindelijk in de uitvoeringsfase gebracht en een van de oplossingen zou zijn dat je iets door Marickenland zou moeten gaan doen, waarmee we weer heel veel andere heisa over ons heen halen. Dus we nemen het mee in het komende studiejaar maar ik wil daar wel de verwachtingen op temperen. Het tweede punt gaat over de leefbaarheid van Vinkeveen zwaar mee te laten wegen. Dat weegt natuurlijk altijd mee en vandaar dat ik net al iets zei over het verlengen van de op- en afritten bij Vinkeveen op de N201. In het Statenvoorstel is dat volgens mij ook expliciet aangegeven dat we die punten al eerder doen en mogelijk ook versnellen. Kortom, ik denk dat die motie wel te doen is en geen onmogelijke dingen vraagt.

De **VOORZITTER**: Een helder oordeel van de gedeputeerde. Dan stel ik vast dat wij aan het eind van de beraadslagingen over dit agendapunt zijn gekomen. Dank aan de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Dank aan u voor uw inbreng.

Voor dat ik de vergadering schors vertel ik dat ik de vergadering zal heropenen om zeven uur vanavond. Dan nemen wij afscheid van drie van onze collega's, drie Statenleden. Dat doen we hier in de Statenzaal met een aantal toespraken. Ik wijs u erop dat onverminderd daarbij de coronaregels gelden, dus dat gaat over de bezetting van deze zaal, maximaal twee per fractie. En we kijken even in overleg met de griffie hoeveel mensen op de publieke tribune kunnen plaatsnemen. Vanzelfsprekend zullen, neem ik aan de afscheidnemende Statenleden hier een plekje voor aan krijgen om het allemaal goed bij te wonen. Als dat geweest is sluit ik de voorbereidende Statenvergadering en open ik de digitale stemmingsvergadering van half tien vanavond en beginnen we dan met de installatie van drie nieuwe Statenleden en een commissielid, de beëdiging daarvan. Overigens daarvoor geldt dat deze zaal dan alleen gereserveerd is voor uw voorzitter en uw griffier, dus dat moet u echt online volgen en meemaken.

De heer **VAN SCHIE**: Mag ik daar nog een vraag over stellen, ook in verband met het fractieoverleg. Wat is de prognose ongeveer voor de vergadering waarin we afscheid nemen van de gewaardeerde collega's.

De **VOORZITTER**: Maximaal een uurtje, zo iets.

De heer **VAN SCHIE**: Dan hebben we nog wel tijd voor een kort overleg na dat moment en voor de stemming.

De **VOORZITTER**: Zeker, u hebt dan alle tijd om naar huis te gaan als u dat zou willen, of waar dan ook, of even overleg te hebben. Ik wens u smakelijk eten.

16.
afscheid van Statenleden De heer Van Oort (ChristenUnie), mevrouw Pouw-Verweij (JA21) en de heer Boswijk (CDA)

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

De **VOORZITTER**: Dames en heren van harte welkom hier in de Statenzaal maar ook van harte welkom aan al diegenen die onze vergadering via de livestream volgen voor een bijzonder laatste agendapunt van onze Statenbrede voorbereidende vergadering van vandaag. En in het bijzonder is dat bijzonder omdat wij afscheid nemen van drie van onze Statenleden die ik natuurlijk in het bijzonder van harte welkom heet, Nicky Pouw, Jeroen van Oort en Derk Boswijk. Een bijzondere plek hebben jullie, voor in de Statenzaal gekregen. Dat zal wat ongemakkelijk voelen waarschijnlijk, zonder microfoon dus ja, dat is lastig. Het is ook niet echt de bedoeling dat jullie interrumperen bij deze gelegenheid. Maar, wat misschien helpt is dat jullie wel het laatste woord krijgen, als je dat wil natuurlijk. Dus dat biedt toch nog gelegenheid. Nee, van harte welkom, fijn dat we zo, op deze wijze toch met elkaar afscheid van jullie kunnen nemen. Het zijn bijzondere tijden, alles moet op afstand en op deze manier heeft de griffie er toch voor gezorgd dat er een moment is dat dat gezamenlijk met jullie kan gebeuren, dat de mensen dat via de livestream kunnen bekijken en dat wij daar hier in de Statenzaal getuige van kunnen zijn. Dus dat is denk ik heel erg plezierig.

We hebben een eenvoudig programma. Ik zal jullie toespreken als eerste. Daarna

hebben we nog een aantal andere collega's vanuit de Staten het woord gevraagd dus die zal ik achtereenvolgens het woord geven. En daarna is er nog de gelegenheid voor jullie om eventueel jullie laatste woord in de Statenzaal te spreken. Nou, dat gaan we zo met elkaar beleven wat mij betreft in een ontspannen en plezierige sfeer want hoe droevig ook jullie afscheid is, het is er wel een met een feestelijk tintje. Daar ga ik straks iets over zeggen.

Dit is absoluut een uitzondering dat er van achter het spreekgestoelte wordt gesproken. Ik wil graag beginnen met het toespreken van Nicky Pouw.

Is er een dokter in de zaal? Deze licht alarmerende vraag, mocht die gesteld worden, konden we hier altijd met een geruststellend: ja beantwoorden. Tenminste, gedurende de laatste twee jaar. Ja, wij hadden een dokter in de Statenzaal. Zelfs een aankomend doctor. Want eind dit jaar verwacht Nicky Pouw aan de Amsterdamse UMC, locatie VUmc te promoveren in de reumatologie. Het gaf ons allen een veilig gevoel. Maar we leven in een moeizaam tijdsgewricht en veel uitdagingen waarvoor we staan overstijgen het provinciaal niveau. Neem bijvoorbeeld de ouderenzorg. Nicky, jij werkte tijdens je studie geneeskunde in de thuiszorg en zag hoe de zorg naar ouderen verschraalde. Tegelijk ontdekte je hoe belangrijk het geven van aandacht en tijd aan patiënten is. Voor die patiënten zelf en om die zorg slagvaardiger te maken. En je besloot politiek actief te worden omdat je vindt dat het zorgbeleid moet worden gemaakt door mensen die daadwerkelijk aan het bed staan. En daar zit wat in, daar zit heel veel in. Hier in de Utrechtse Staten heb je je met hart en ziel ingezet voor alle terreinen die raken aan het welzijn en de gezondheid van mensen. Dat is ons dagelijks werk in dit huis. Tot aan de stikstofcrisis toe.

[De voorzitter is niet te horen via Teams.]

De **VOORZITTER**: Dat is zonde, het is zo'n goed toespraak.
In deze merkwaardige tijd gaan ook alle charmante omgangsvormen overboord, dus ik ga gewoon weer zitten. Maar het is niet minder gemeend wat ik zeg. Excuses aan de mensen die onze vergadering via Teams bijwonen, maar ik was begonnen met Nicky Pouw toe te spreken en heb haar gezegd hoe bijzonder het was dat zij vanuit haar ervaringen tijdens haar studie en het werken in de ouderenzorg gekozen heeft om zelf ook politiek actief te worden, om wat te doen voor patiënten in hum omstandigheden. Daar heb ik haar voor geprezen en gezegd dat die houding van haar zich ook heeft laten zien in de afgelopen jaren in het werk hier in de Staten. Daar was ik ongeveer gebleven. Na de provinciale Statenverkiezing in 2019, werd je tevens gekozen tot lid van de Eerste Kamer. Nog maar twee weken geleden heb je je zetel in de senaat verwisseld voor het pluche van de Tweede Kamer, nadat je eind vorig jaar liet weten lid te zijn geworden van JA21. Het landsbelang staat voorop en dus nemen wij in de provincie afscheid van een bevlogen medica, maar bovenal van een bevlogen politica. In Den Haag ga je je bezig houden met onderwijs, cultuur en wetenschap, volksgezondheid, welzijn en sport en sociale zaken en werkgelegenheid. Dat is het voordeel van een kleine fractie, dan mag je gelijk veel doen. Maar prachtige onderwerpen, helemaal bij jou passend. Dit alles om Nederland, in jouw eigen woorden, veiliger, meer soeverein en groener te maken. Maar vooral om je in te zetten voor de zwakkeren in de samenleving.

Blijf je, geroepen tot het hogere, wel voeling houden met het Utrechtse? Ook deze vraag mogen we met een geruststellend: ja beantwoorden. Allereerst natuurlijk omdat je geboren en getogen bent in deze mooie provincie en hier ook woont met je jonge gezin. En ook omdat je graag wandelt in de kasteelparken bij Maarssen en Breukelen. Maar natuurlijk ook vanwege de inhoudelijke dossiers, zoals Rijnenburg, een gebied waar verschillende functies en belangen wedijveren om de ruimte. En waar de nationale en provinciale politiek inmiddels behoorlijk door elkaar heen lopen, een kolfje naar jouw hand. Wij komen elkaar dus gerust, vast nog wel weer een keer te spreken.

Beste Nicky, heel erg bedankt voor jouw verrichtingen ten behoeve van onze provincie. Ik wens je heel veel succes in het Haagse. En we zijn ook trots als Provinciale Staten, dat geldt voor jou, maar dat geldt natuurlijk ook voor Derk, dat maar liefs twee nieuwe Kamerleden uit deze Provinciale Staten afkomstig zijn. Wij voelen dat ook als een klein compliment naar ons allen. We zijn trots op jullie. Mocht je ooit heimwee voelen naar deze zaal, dan ben je wat mij betreft altijd weer welkom. Nicky, heel hartelijk dank.

Applaus.

De **VOORZITTER**: Ik ga je straks vanzelfsprekend een en ander overhandigen, maar doe dat aan het eind van de toespraakjes van Jeroen en Derk.

Beste Jeroen, sinds 28 maart 2019 was je Utrechts Statenlid. We hebben je leren kennen als een aimabele, rustige man, maar ook als een gedecideerd voorzitter van de commissie M&M. Helaas hebben we daar maar kort van mogen profiteren. Het is een hele kluif om de discussies in deze commissie in goede banen te leiden. Maar jij had snel de slag te pakken. Je gaf daarbij een ieder de ruimte om tot zijn of haar recht te komen. En recht is een belangrijk woord in jouw vocabulaire. Het recht van een mens op een menswaardig bestaan. Maar ook in de zin: wat krom is, moet je niet recht praten. Ik refereer met name aan de Statenvergadering van 18 november 2020 waarin werd gedebatteerd over de Utrechtse vriendschapsrelatie met de Chinese provincie Guangdong. Jij toonde je zeer kritisch over de band met de Chinese overheid die niet democratisch gekozen is en bovendien van mensenrechten geen prioriteit maakt. Dat is eufemistisch. Een verbintenis met Guangdong was voor jou pas mogelijk nadat men daar de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, naar Europese uitleg, erkent naleeft. En dat uiterlijk binnen een jaar bijvoorbeeld, voeg je er dan aan toe. Wie nog dacht dat jij economisch profijt belangrijker zou vinden dan principes werd gecorrigeerd. Ook hier is de term gedecideerd zeker van toepassing. Bij ieder besproken vraagstuk hier bepaalde jij eerst jouw eigen standpunt. Pas daarna ging je kijken wat het standpunt van jouw eigen partij eigenlijk is en of er in coalitieverband afspraken over zijn gemaakt. Dat is mooi. Dat bracht je ook wel eens in een lastig parket. Maar je bent niet het type dat zich heel snel van de wijs laat brengen. Als ik zeg dat je het Statenwerk op je klompen deed, bedoel ik dat letterlijk, gezien je zelfportretten op Twitter. Wat mij betreft staan die klompen ook een beetje voor de gezonde dosis boerenverstand waar je ons mee hebt verrast en verrijkt. Maar ik laat ook jouw kennis van zaken niet onbenoemd. Beide aspecten hebben samen geleid tot een realistische wijze van politiek bedrijven. Zandkastelen bouwen doe je ook wel, maar dan graag op het strand met je dochter die je in de tweets liefkozend de kleine Van Oort noemt. Niks ontgaan ons.

Fietsen of wandelen langs Utrechtse rivieren doe je graag, mede vanwege de prachtige uitzichten. Als het om dit soort uitzochten gaat, zul je je voortaan met de IJssel moeten behelpen. Je gaat immers aan de rand van Deventer wonen, nabij een natuurgebied. Ook tegen jou zeg ik dat wij, vanuit de Staten trots zijn dat we je naar Deventer kunnen brengen. Help ze daar een beetje. Dat hebben ze hard nodig en jij hebt het zeker in je. Ik ben geneigd om met een knipoog naar drs. P. te zeggen: Ja Deventer is een mooie stad maar net iets te ver weg. Want buiten de provincie Utrecht, dus we moeten je gaan missen. En we gaan je echt missen, je principes, je humor, je zelfrelativering. Zelfs het bovenste knoopje van je overhemd dat je principieel gesloten hield, ook als je geen stropdas droeg. Nu draag je een stropdas, maar we herkennen allemaal het beeld. Beste Jeroen, hartelijk dank voor alles wat je voor de provincie Utrecht hebt betekend. Het ga je goed, met jou en je gezin in het mooie Deventer. Dankjewel.

Applaus.

De **VOORZITTER**: Beste Derk, jij bent inmiddels gestopt met het Statenwerk maar

de vraag die de gemoederen hier nog steeds bezighoudt is: waar haalde je in hemelsnaam de tijd vandaan? Fractievoorzitter, en woordvoerder Bestuur, Energietransitie, Financiën, sinds 26 maart 2015, jonge vader, ondernemer, reserveofficier Koninklijke Landmacht, lezer van dikke boeken over politiek en geschiedenis. Je was, of bent, het allemaal, en nog meer. Je hebt je eigen energieneutrale huis gebouwd en tussendoor ook nog een boek geschreven over je favoriete Amerikaanse president Theodore Roosevelt. Je schrijft columns voor Christendemocraat.nl en doet ook nog even divers vrijwilligerswerk. Klopt het ook dat je projectontwikkelaar bent? Of verwarren we je dat te veel met de heer Dercksen? Want dat gebeurde wel eens, Derk en Dercksen. Je hebt zelfs je opwachting gemaakt op de nationale tv in het programma Kiespijn. Een citaat: 'Ik ga graag op culturele vakanties mits de tijd het toelaat'., staat in een profiel van jou te lezen. Is dat grappig bedoeld, nemen wij aan? Ja toch. Oh ja, en dan was er nog je reguliere werk in de Staten waar je druk was met de aansluiting van heet landelijk gebied op de digitale snelweg. Waar je een groot pleitbezorger was van de positie van mbo-ers. Een verbinder in moeilijke tijden in de commissie M&M rondom bijvoorbeeld de RES-sen. Altijd bereid tot extra inzet zoals meedenken over de infosessie Kernenergie en de activiteiten van de Pub rondom de verkiezingen. Ik kweet niet hoeveel uren er in jouw dag zitten maar meer dan bij ons eenvoudige stervelingen stel ik vast. Zet Derk aan het werk, lezen wij op CDA.nl. Nou, dat lijkt me wel een overbodige aansporing. Derk zet zichzelf al aan het werk. Dat kun je verwachten van iemand die al op zijn zestiende is begonnen met ondernemen.

Met de jou bekende aanpakkersmentaliteit ga je je nu inzetten in het landelijk parlement op de thema's economie, wonen, onderwijs en duurzaamheid. En ook op jou zijn we enorm trots dat je dat gaat doen. Wellicht gaan je collega's in de Tweede Kamer, net als hier, een beetje rechter zitten als jij het woord neemt. Wellicht weet je ook die zaal tot bulderlachen te brengen zoals je dat hier deed toen je je opa citeerde die zei: Iedereen wil naar de hemel, maar niemand wil dood. Ofwel, soms moet je een moeilijk besluit nemen om een doel te bereiken. En er zijn meer politieke wijsheden die we met jou associëren. Bijvoorbeeld, niet allen mooi praten, maar zelf het goede voorbeeld geven. Citaat: Terwijl de klimaatgoeroes nog vrolijk de wereld rondvlogen en anderen de maat namen, heb ik zelf een duurzaam huis gebouwd, rij ik elektrisch, wek ik mijn eigen stroom op en plant ik mijn tuin vol met bomen, zeg je over jezelf. Leading by example, het zou een quote van Theodore Roosevelt kunnen zijn.

Beste Derk, veel dank voor alles wat je voor het Utrechtse hebt betekend. Ik hoop dat je de Haagse stolp met jouw inzet en bagage, maar ook met je tomeloze energie en optimisme kunt verrijken. En denk af en toe aan ons, hier in Utrecht. Nou, dat weet ik wel zeker, dat komt goed. Heel hartelijk dank Derk en veel succes in de Tweede Kamer. Dankjewel.

Applaus.

De **VOORZITTER**: Nou, dat waren de toespraakjes. Tot jullie willen spreken zijn in eerste instantie jullie fractievoorzitters. Die ik achtereenvolgens het woord wil geven.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Weyers.

De heer **WEYERS**: Lieve Nicky, beste Nicky, Nicky goes Tweede Kamer. Ik zat nog eens even terug te halen wanneer wij elkaar voor het eerst hebben ontmoet en dan zie je dat Nicky een heel bezige bij is. Volgens mij was dat in Tivoli, de allereerste keer. Tivoli toen we in het kader van de verkiezingstournee van een andere politieke partij daar waren. Als je je realiseert wat er sindsdien allemaal met Nicky is gebeurd. Ze is natuurlijk vorige week geïnstalleerd in de Tweede Kamer en ik bedacht me, stel nou dat ze er over een week mee zou ophouden. Dan kun je dus eigenlijk in Wikipedia gaan opschrijven dat ze op haar

29e reeds Eerste Kamerlid, Tweede Kamerlid en Statenlid is geweest. We zouden daar de nationale archieven nog eens op na kunnen slaan maar ik vermoed dat dat een unicum is. Gewoon voor mensen, niet alleen voor vrouwen, wij zijn niet van diversiteitspolitiek, Nicky. Ik denk dat dat een unicum is. Het zou interessant zijn om dat eens te zien.

Dat toont maar weer eens aan dat Nicky in een hele korte tijd heel veel dingen doet. Nicky stond samen met Joost Eerdmans en Annabel Nanninga aan de basis van JA21. Daar heeft ze heel veel energie ingestoken en dat is goed. Ze vertegenwoordigt en verdedigt daar door roeien en ruiten de conservatieve vleugel. Wij zijn niet een big tent maar wel een tent waar meerdere stromingen in welkom zijn. En dat conservatieve gedeelte ie eigenlijk een stroming die in de Nederlandse partijpolitiek dakloos was en ik weet van Nicky dat het voor haar ook een altijd een ambitie is geweest om daar wel een huis voor te creëren. En volgens mij is dat huis nu gebouwd. Ik heb haar zelf recent ook goed meegemaakt bij het schrijven van het partij- en beginselprogramma waar we een tijdje mee bezig zijn geweest. Het doel was om daar iets op te pennen waar, dat zou iets van Nicky geweest kunnen zijn, maar het geloof in de kracht van de gemeenschap. Dat noemt Nicky verbondenheid Dat vindt zij heel erg belangrijk en bij ons beste weten, althans dat was het nadrukkelijke streven, ons doel was dat het nergens zo verankerd zou moeten zijn dan in een partij- en beginselprogramma van JA21. Het is uiteindelijk gewoon echt een onafhankelijkheidsverklaring voor de burgerij geworden van dit land en dat was precies de bedoeling. Ik kan u verzekeren, dat was er niet geweest zonder de inzet van Nicky. Ook daar heeft ze weer haar tijd in gestopt.

Op twee maanden na, de commissaris refereerde er al aan, is er nog net niet sprake van doctor Nicky, maar dan in de wetenschappelijke betekenis van het woord. Nicky gaat het echt doen als het even kan nog dit jaar, promoveren in een, ik zeg dan altijd maar in een echt vak, en niet in de veranderkunde, of besliskunde of transitiekunde of dat soort dingen. Een echt vak, reumatologie. En dan is zo ook nog, vanaf het moment dat wij elkaar voor het eerst ontmoetten in Tivoli, moeder van twee kleine hummeltjes erbij. Wij dachten in de fractie wel eens, waar haar je de tijd vandaan om dat allemaal te doen. Maar daar kwamen we vrij snel achter want bij fractievergaderingen zei Nicky dan: een beetje opschieten, ik heb nog meer te doen. En dat hield ons ook een beetje bij de les om het niet te lang te maken want ja, kerels onder mekaar, dat kan ook maar doorouwehoeren zoals u weet.

Hier in Utrecht echt een betrokken fractiegenoot. Woordvoering leefbaarheid, landbouw, volksgezondheid, met name dat laatste is natuurlijk ook haar vakgebied. Nog een tijdje verlof gehad en je zag altijd bij Nicky dat als die idealen in een concrete casus bij elkaar kwamen, ik herinner me dat goed bij de kwestie van het Ronald McDonald Huis, nou dan werd Nicky wel bloedfanatiek met filmpjes, drones, alles erop en eraan.

Verder vind ik dat Nicky zich ook wel heel erg kenmerkt in alle optredens in een helder maar ook oprecht taalgebruik. Zij is heel helder, haar voorbeelden en haar speeches staan altijd dicht bij het alledaagse leven. Nicky redeneert vanuit de huiskamer uiteindelijk, het alledaagse leven van mensen. Als je naar haar filmpjes kijkt, of naar haar maiden speech in de Eerste Kamer, ze is heel goed te volgen zal ik maar zeggen.

Zo kom ik tot mijn provinciale uitzwaaiwens. Wij nemen als fractie afscheid van een groot en energiek talent, ik vermoed dat het nog wel eens een heel end door zou kunnen rollen in de richting van waar je over een paar jaar zou kunnen zeggen van joh, die heeft bij ons in de Staten gezeten. We nemen in de provincie afscheid van een hele lieve en charmante collega. Ik hoop in de Tweede Kamer, want Nicky was weleens wat later omdat ze op dansles zat, dat ze dansend naar de interruptiemicrofoon zou kunnen gaan. Er is natuurlijk nog wel een kleine uitdaging, Nicky, je moet wel een nieuw rookmaatje gaan zoeken in de Tweede Kamer heb ik begrepen. Dus het waren twee hele fantastische jaren hier in het Utrechtse, veel plezier, ik hoop dat je daar ook goed naar je gading je dingen kunt doen en wij zijn altijd in verbinding met elkaar, dat is het punt verder niet. Dat is wat ik

er over wil zeggen. Heel erg bedankt en ik heb ook een ruiker meegenomen. Die ga ik toch even geven.

Applaus.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw **RIKKOERT**: Jeroen, je hebt met je expertise en scherpe blikken een waardevolle bijdrage geleverd aan het werk hier in de provincie. Zoals de commissaris al zei, je bent een onafhankelijken en autonome denker en dat hielp om grote onderwerpen hier in de Staten te agenderen. In de Utrechtse Staten heb je je onder andere ingezet voor een sterke maar rechtvaardige economie. Daarom stelde je de vriendschapsband van de provincie Utrecht met de Chinese provincie Guangdong ter discussie, vanwege de schendingen van de mensenrechten. Ook benadrukte je het belang van de brede welvaart als indicator voor economische ontwikkeling. Bovendien zette je je ook in om de provinciale organisatie op orde te brengen en dat was nodig. Mede door een motie van jouw hand worden bij elk Statenvoorstel de doelen en de bijbehorende indicatoren beschreven. Hierdoor kunnen we als Provinciale Staten beter sturen en controleren en wordt het voor iedereen duidelijker hoe een voorstel bijdraagt aan de provinciale doelstellingen. Naast al je inhoudelijke kennis en bijdragen ben je ook een fijne college om mee samen te werken. Er gaat geen fractievergadering voorbij of er volgt wel weer een droge woordgrap. Toen ik dat ook eventjes navroeg in de fractie kwam dat ongeveer wel bij iedereen naar boven. Dus dat zegt wel wat. Ook deel je graag je humor via Twitter. We herinneren ons een modeltreintje rijdend door de woonkamer, een zomerse buitenfoto tijdens een Statenvergadering dat kan in deze tijd, of een wat verwilderd hoofd door de langdurige sluiting van kappers. Zo werden we toch een beetje meegenomen. Een motto van jou is ook: practice what you preach. Veel van de provinciale doelstellingen zijn jou op het lijf geschreven. Op de fiets echt overal naar toe, eet je vooral seizoens- en streekproducten en je gaat voor je lol ook zwerfafval rapen. IK ga het afronden, bedankt voor al je inzet en we gaan je missen. We wensen je samen met je vrouw en, zoals je haar zelf vaak noemt, de kleine Van Oort veel plezier in Deventer en we wensen je Gods zegen voor de toekomst.

Applaus.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Westerlaken.

De heer **WESTERLAKEN**: Het wordt een heel kort toespraakje. Dat komt omdat ik me niet gemakkelijk voel in zo’n digitale setting om van iemand afscheid te nemen. Je ziet ook weinig fractiegenoten van je in de zaal, maar jou is bekend hoe dat komt. Het echte goede afscheid gaan we van jou nemen in fractieverband als we corona onder de knie hebben. Gevaccineerd of op een andere manier verslagen.

Het ga je goed in de kamer, ik weet zeker dat jou dat daar gaat lukken. Van jouw tomeloze energie hebben wij altijd veel baat gehad, en ook veel kunnen misbruiken, maar je weet zelf ook wel dat we dat gedaan hebben. Ik zal dit niet gauw vergeten. Onze herinnering gaat terug naar het najaar van 2014 en meer hoef ik jou niet te vertellen. Het ga je goed en we zien elkaar live uitgebreid nog.

Applaus.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw **BOELHOUWER**: Ik wil jullie drieën graag bedanken voor de samenwerking en ik wil jullie vragen om een GroenLinkscadeautje wat daar op de tafel ligt bij het weggaan mee te nemen. We willen voorkomen dat we teveel heen en weer gaan lopen, maar geniet er van. Mede namens Chris en andere vrienden hier wil ik Derk graag toespreken.

Denkend aan Derk zie ik een glasvezelgoeroe en een fan van familiebedrijven die in Utrecht West zijn mannetje staat. Een rechtse felgroene ondernemer die diploma's verzamelt en stapelt en daar nu in Den Haag voor gaat. Tot zover Marsmans metrum.

Aan het begin van je eerste Statenperiode Derk, was het een beetje matig voor jou en een beetje rustig en toen kreeg van de CDA-fractie toestemming om een initiatiefvoorstel Glasvezel buitengebied uit te werken. Om je bezig te houden is daarna het initiatiefvoorstel Familiebedrijven bedacht. En toen dat nog niet genoeg was dachten ze ja, Derk heeft gewoon ADHD, en ik heb dat ook wel eens gedacht en zijn vrouw heeft daar last van en denkt dan: hoe zet ik Derk aan het werk? Een slogan die later nog goed van pas zou komen en zij zegt dan, Derk ga iets doen, schrijf een Masterscriptie, schrijf een boek, en nog een boek, een artikel, een stukje in de krant. Zo bleef je bezig, Hans memoreerde het ook al. In 2019 na de PS-verkiezingen bij de onderhandelingen hadden Chris en jij de rollen goed verdeeld. Jij de softe kant en Chris de wat hardere want ja jij moest immers meteen dealen met de laten we zeggen progressieve wolk. Dat ging je heel vaak heel goed af en je leefde je als verantwoordelijk CDA-er uit op een rommelzolder. En je gaf ons daarna een meer dan gedenkwaardig beeld van wat je na piepend en krakend die trap opgaand onder het stof vandaan toverde.

Derk, je past niet in hokjes, ook dat hebben we al gehoord. Je laat je er graag op voorstaan dat je met je Tesla en je gasloze woning duurzamer leeft dan alle GroenLinksers bij elkaar. Het allerliefst zou je zien dat jouw bolide en jouw huis binnenkort gevoed worden door kernenergie, misschien wel uit de Groene Hartcentrale. En wij vragen ons af: is een initiatiefvoorstel soms al in de maak?

Je bent dol op werkbezoeken, het liefst in de modder, daar ben je ook reservist voor geworden, dat kennen wij, en daar deed je uitgebreid melding van op social media. En op een gegeven moment was zo klaar als een klontje welke consequentie dat zou hebben. En nu is het zo ver, je gaat de Kamer in. Derk, je zoekt de verbinding met anderen, vanuit vertrouwen en je werkte zo mee aan een meer open bestuurscultuur hier. Dat is een hele waardevolle ervaring waarvan wij hopen dat je die ook mee wilt nemen naar de Tweede Kamer en naar de CDA-fractie in de Tweede Kamer. Vergis je niet, wij zullen je ook vanuit hier aan het werk houden en zetten. Een Utrechts aanbod ligt er en als jij daarvoor in Den Haag je inzet pleegt dan is dat geweldig. We gaan er van uit dat je zelf zorgt voor de nodige adrenaline. We zullen merken of je daar genoeg te doen krijgt. Wie weet schrijf je nog eens een boek over de provinciale politiek en je ervaringen met ons. We gaan het allemaal merken maar dat ligt nog in de toekomst verscholen. Voor nu, heel veel dank voor je vrolijke aanwezigheid. Het ga je goed. En het ga jullie ook goed.

Applaus.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ten eerste wil ik natuurlijk jullie alle drie bedanken voor jullie collegialiteit en af en toe geduld, als voorzitter naar mij toe omdat ik altijd achteraf nog iets wilde zeggen. Meestal werd me de mond gesnoerd maar dat vond ik ook niet zo erg. Maar goed, in het bijzonder wil ik me even richten tot Derk. Juni, juli vorig jaar. Wij moesten een besluit nemen voor de RES. De helft van de Staten wilde het over het zomerreces heen tillen en de andere helft niet. Dat was een heel gedoe. Toen werd er gezegd, nu, dan gaan we stemmen en kijken hoe dat dan afloopt. En toen was het fifty-fifty. Toen was de vraag,

was het nou het aantal van de aanwezigen of was het nou de grootte van de partij. Maar dat stond niet in de verordening, dus Ruud, onze griffier die er toen bij was moest dat ook allemaal uitzoeken maar we kwamen er niet uit. Fifty-fifty, hoe moest dat nu? De spanning nam toe en de boosheid ten opzichte van elkaar, we gingen nog net niet met elkaar op de vuist maar het scheelde niet zo veel. Toen heb ik voor het eerst in de tien jaar dat ik in de Staten zit schorsing aangevraagd. Dat was best veel lef van mij maar ik dacht ik moet even een paar mensen bellen. In ieder geval één partij was er niet en die wilde ik bereiken want dat zou dan beslissend zijn voor degenen die het over het zomerreces heen wilde tillen. Maar degene die ik zocht nam niet op. Toen kwamen we weer terug bij elkaar en Derk kwam met de oplossing. Hij kwam met het voorstel: we tillen het over het reces heen en daardoor was de rust weer terug en iedereen vond het goed. Hiermee toonde je jouw leiderschap en daarmee de kracht om te verbinden. Vol bewondering dat met een zo eenvoudig lijkende daad de rust terugbracht. Bedankt daarvoor en veel succes. En misschien ligt er nog wel een mooie taak voor jou in de Tweede Kamer. Misschien ooit, het kan maar zo, formateur. Het ga je goed en heel erg bedankt.

De **VOORZITTER**: Dan is er nu gelegenheid voor jullie drieën om ook nog wat tegen ons te zeggen, als jullie dat willen en ik zou willen voorstellen om daar een van de stoelen van de gedeputeerden voor te nemen, dan zijn jullie goed zichtbaar en hoorbaar.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Pouw.

Mevrouw **POUW**: Zul je net zien, heeft op dit moment mij iPad kuren. Ik ben al niet zo geweldig in uit het hoofd spreken, laat staan als ik een beetje geëmotioneerd ben, dus ik draag wat voor, of, ik bereid het van te voren voor. Hoewel ik om een hele leuke reden vertrek vindt ik het toch verdrietig om weg te moeten gaan. Maar ik ben vooral heel dankbaar voor alle ervaringen die ik hier op heb kunnen doen. Toen ik hier twee jaar geleden kwam had ik nul politieke ervaring en vlak na de installatie ging ik ook nog naar de Eerste Kamer, zoals Wouter al noemde, wat helemaal een cultuurschok was. En te midden van dat alles was ik ook nog zwanger wat ook niet altijd even makkelijk verliep. En toch was het hier een hele zachte landing. Deels door mijn geweldige fractie, deels door de fantastische ondersteuning en deels door de fijne collega's Statenleden. Ik wil mij fractie bedanken voor al hun steun en ook begrip als ik het lastig vond om de taken van de provincie, de Eerste Kamer, een gewone baan en het gezin te combineren en dan ook nog af en toe naar dansles wilde. Wouter is heel geduldig met mij geweest en dat waardeer ik ontzettend.

Daarnaast ben ik stiekem toch wel heel erg trots dat ondanks alle chaos en het gedoe bij een niet nader te noemen eerdere partij, wij als volledige fractie, inclusief ondersteuning helemaal bij elkaar zijn gebleven en zeker ook daar voor wil ik Wouter nog even specifiek bedanken wan t zonder jou was dat niet gelukt.

De griffie wil ik bedanken voor alle inhoudelijke ondersteuning maar juist ook voor de persoonlijke dingen. Iets wat mij met name heel erg is bijgebleven en wat ik niet denk dat ik ooit zal vergeten is dat ik na mijn verlof voor het eerst weer naar een commissievergadering kwam, RGW, en dat was op een andere locatie. En zodra ik de zaal uitliep, ik had er zelf nog niet eens over nagedacht, Esther naar me toe kwam en vroeg of ik wilde kolven want ze had al een kamer geregeld. En dat ik dat niet eens aan had hoeven geven maar dat er over nagedacht wordt, echt heel ontroerend en dat zal me altijd bijblijven.

De andere Statenleden wil ik bedanken voor hun warme en open houding want ik kan me best wel voorstellen dat zich in het begin ook afgevraagd hebben wie dan al die onbekende nieuwelingen van een tot dan toe niet in de Staten bestaande partij nou zouden zijn. Maar ik heb het als warm en welkom ervaren.

Al deze ervaringen hebben mij gebracht waar ik nu ben en zullen me helpen bij het politieke werk in de Tweede Kamer. En Utrecht zal ik inderdaad niet vergeten, al is het maar omdat ik denk dat mijn fractie me persoonlijk aan mijn oor hier naar toe komt trekken als ik zorg dat er toch windmolens in plaats van woningen in Rijnenburg komen. Iedereen heel erg bedankt en niet vaarwel maar tot ziens.

Applaus.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Oort.

De heer **VAN OORT**: Dank u wel voorzitter, mag ik dan voor het laatst zeggen. Ik zit hier omdat ik ga verhuizen en zo'n verhuizing weerspiegelt denk ik de maatschappij van vandaag. Wij wilden graag een vrijstaand huis vinden en dat kon omdat de woningmarkt toch wel ontploft is. We hebben vijf jaar in de stad Utrecht gewoond en ja, ik zal niet zeggen dat ik de Staatsloterij gewonnen heb want dat is niet zo, maar het voelt wel een beetje zo. Daar boffen we enorm bij en tegelijkertijd hebben we hier in deze Staten ook mensen gezien die aan de andere kant van de woningmarkt de Staten betreden hebben en daar ook een verhaal bij houden van ja, verdorie, hoe kom ik nou in deze regio aan een goed huis. Dat is een probleem, en geluk, van hetzelfde fenomeen. Het is ook iets waar deze Staten de komende jaren een belangrijke rol in gaan spelen. U noemde net de discussie van een bepaald gebied maar ik denk dat het in een hele andere context net zo goed speelt. Hoe ga je daar nou mee om, met die ruimtelijke inrichting? Is Utrecht Utrecht, of is Utrecht onderdeel van Nederland, een groter deel, en hoe kijk je daar nu naar. Moderne technologieën, mobiliteit, noem het allemaal maar op, moeten we echt met z'n allen hier werken? Ik denk het niet maar ik heb ook het geluk dat ik zelfstandig ondernemer ben, dus ik kan gaan en staan waar ik wil, maar dat kan niet iedereen. Dat zijn afwegingen die de komende jaren ook in dit huis zijn beslag zullen krijgen voor een deel, en ook in andere politieke omgevingen waar jullie dan naar toe gaan. En ik wens jullie daar ontzettend veel succes bij en wijsheid om de besluiten die daarover genomen moeten worden, te nemen.

En misschien, toch een beetje in lijn met wat de commissaris zei, heb ik een citaat van Augustinus gevonden: 'Ga niet uit jezelf vandaan, richt ja naar het binnenste, want in de innerlijke mens huist de waarheid.' En ik denk dat dat zo is. Met zijn negenenveertigen zoals we hier in de Staten zitten, de leden van het college, de ondersteuning, de ambtenaren die bij deze provincie werken, allemaal, denk ik, dat als je vanuit je binnenste kunt werken, dan komt het goed. Met de verschillen die daar in zitten, zoveel mensen als er zijn, maar ook het zoeken naar verbondenheid. Het ga jullie allemaal goed en ik wens u Gods zegen. Dak u wel.

Applaus.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Boswijk.

De heer **BOSWIJK**: Iedereen is verbaasd waar ik de tijd vandaan haal maar ik kan zeggen, ik boet altijd heel erg in in structuur daardoor. Ik had vanmiddag een stukje getikt en die ligt nog ergens in Den Haag…. Dus ik heb onder het eten nog wat zitten schrijven maar ik moet zeggen hij is niet zo goed en niet zo briljant als ik hem had bedacht, maar dat zij zo.

Wat is de definitie van gekte? De definitie van gekte is constant hetzelfde doen, hopend op een andere uitkomst. De oplettenden onder ons, en het zijn er niet heel veel meer, maar Karin moet het weten, want dit zijn de eerste woorden geweest die ik hier zes jaar geleden heb uitgesproken. Ik doelde daarmee op de lange vergadering die wij hadden gehad. De eerste drie vergaderingen die wij hadden waren allemaal half twee, half drie 's

nachts dat wij naar huis gingen. Ik was net vader geworden dus vaak kon ik dan nog een kwartiertje thuis op de bank zitten en dan kon er een fles in. Na verloop van tijd wordt het wel irritant als het elke keer zo laat wordt. Wij hadden als Staten continu uitgesproken, we willen kort en bondig vergaderen en we willen zo veel mogelijk buiten het Provinciehuis zijn en het tegengestelde gebeurde. Gelukkig is er wel een hele hoop veranderd. De eerste periode herinner ik mij als één grote ramp, de Uithoflijn met allemaal verziekte relaties tussen partijen binnen en buiten de coalitie en ook partijen onderling, en ook in sommige fracties. Deze tweede termijn, halverwege zijn we, hebben we al drie rampen. We hebben de stikstofcrisis, we hebben de coronacrisis en GroenLinks is de grootste geworden. Ondanks dat zijn de verhoudingen naar mijn mening heel erg goed. Dat is echt wel een verschil met de vorige periode en dat vind ik mooi om te zien en dat is niet dankzij het CDA maar allemaal dankzij mij, dus sterkte zo meteen. Nee, dat is dankzij jullie allemaal en daar wil ik jullie echt voor bedanken. Dat heeft wel laten zien dat we ons meer op de inhoud zijn gaan richten en ook meer op persoonlijke relaties en laten we dat met zijn allen volhouden. In de twee weken dat ik nu in Den Haag rondloop, het is een en al polarisatie. Dat mis ik dan weer heel erg en daarom voelt het als een warm bad als ik hier weer terug ben. Ik hoop dat ik ook een stukje Utrecht mee kan nemen naar Den Haag zo meteen.

Ik wil een hele hoop mensen gaan bedanken. Allereerst natuurlijk alle Statenleden, in het bijzonder Karin voor jouw mooie toespraak net maar ook Mieke. Ik zeg er wel even bij dat die patstelling werd doorbroken komt ook door die man achter je. Huib, ik weet dat we toen nog even snel hebben gebeld van hoe kunnen we het doen, dus de credits ook zeker aan Huib. Ook dank aan alle collegeleden en in het bijzonder Hanke, dank dat jij destijds een hele mooie baan met een hele mooie portefeuille hebt opgegeven zodat ik nu in jouw voetsporen kan treden. Dat wist ik op dat moment niet, maar zo zie je maar weer hoe dat allemaal kan lopen. En dat je nu de portefeuille landbouw hebt, daar heb ik ook heel veel aan dus wij spreken elkaar over twee onderwerpen waarschijnlijk vaak.

Ik wil mij fractie bedanken, die zijn allemaal digitaal dus nu begrijpen jullie waarom dat glasvezel zo belangrijk is. Ik wil mijn fractie bedanken en in het bijzonder Chris die zowel mijn voorganger is als mijn opvolger. Chris, dankjewel voor je geduld en dankjewel ook voor de onderhandelingen die we samen hebben gedaan en heel veel succes en sterkte met de fractie en ook hier sterkte in de coalitie, maar dat komt vast goed. Het gaat jullie allemaal goed en ik ben niet weg, ik kom af en toe nog wel een keertje kijken. Succes.

Applaus.

De **VOORZITTER**: Dankjewel Derk. Dan zijn we op een bijzondere, maar heel warme en betrokken manier aan het einde gekomen van dit bijzondere agendapunt, het afscheid.

17.
Sluiting

De **VOORZITTER**: Dus ik ga zo de brede voorbereidende Statenvergadering sluiten, onder dankzegging voor jullie inbreng.

Ik wijs iedereen er op dat we om half tien een digitale Statenvergadering hebben waar we gaan stemmen over de voorstellen die we vandaag behandeld hebben. En waar ik drie nieuwe Statenleden ga beëdigen en installeren en ook een nieuw commissielid. .Dat doen we aan het begin van de vergadering. U kunt aan die vergadering allemaal thuis, online via MS-Teams deelnemen als u dat wil, want ook de beëdiging van de nieuwe Statenleden zal in hele beperkte kring hier door de griffier en mij worden gedaan. Ik wens u voor straks wel thuis.

Afscheid nemen is natuurlijk ingewikkeld in coronatijd dus ik zou willen voorstellen, met het oog op de coronamaatregelen dat we allemaal op dezelfde wijze al te doen gebruikelijk is, de Statenzaal zo verlaten en in de foyer is denk ik ruimte genoeg voor jullie om misschien nog even op een veilige plek te staan als eventueel andere Statenleden nog wat tegen jullie willen zeggen. Als jullie daar voor bereid zijn en gereed zijn. Maar dat kunnen we beter niet hier gaan doen want dan gaat zich toch een rijtje vormen. Dus ik wil jullie vragen straks de zaal te verlaten en de anderen vragen om om half tien weer in te schakelen. Tot dan, dank jullie wel.

De **VOORZITTER** sluit de vergadering om 19.55 uur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van [datum].

De voorzitter,

De griffier,

Toezeggingen

13.
Statenvoorstel Kaderstelling governance recreatieschappen (PS2021BEM09)

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe de Staten te informeren over het resultaat van de inspanningen om mensen van werk naar werk te begeleiden.

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe gemeenten nog eens aan te spreken op de verantwoordelijkheid die zij hebben dat bijvoorbeeld afval goed wordt opgehaald.

14.
Actualiteitenmotie Houd de opwaardering van de NRU op het juiste Spoor, ingediend door de VVD

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe bij de keuzes die de Staten worden voorgelegd de inzichten in de andere varianten met de Staten te delen.

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe een raad- en Statenbijeenkomst te zullen laten organiseren.

15.
Statenvoorstel participatieplan Nieuwe OV concessie 2025 (PS2021MM04)

Gedeputeerde **SCHADDELEE** zegt toe doelgroepbijeenkomsten te organiseren.

Index

Geen indexgegevens gevonden.